Załącznik nr 1 do uchwały
Nr XXXVI/354/2016
Rady Miasta Tarnobrzega
z dnia 29 grudnia 2016 r.

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014 – 2020

opracowany przez Tarnobrzeską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A.

Tarnobrzeg - listopad 2016

SPIS TREŚCI

Streszczenie 2
Podstawa prawna Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020 4
Określenie obszaru wsparcia Strategii 5
Syntetyczna analiza stanu obszaru wsparcia 13
Wizja i cele rozwojowe 49
System monitoringu i sprawozdawczości 56
Ramy instytucjonalno-wdrożeniowe 57
Terytorialny wymiar wsparcia w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Tarnobrzega 58
Określenie typów projektów finansowanych za pomocą instrumentów finansowych 61
Indykatywna lista przedsięwzięć planowanych do realizacji na obszarze Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego 62
Określenie listy strategicznych projektów o charakterze komplementarnym 90
Plan finansowy 98
Ocena spójności strategii z krajowymi i unijnymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi 102
Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko 105
Konsultacje społeczne 108
Spis tabel umieszczonych w treści dokumentu Strategii 108
Spis rysunków zawartych w treści dokumentu Strategii 109

źródłem zasilania sieci miejskiego systemu wodociągowego z dwóch głębinowych ujęć wody: Studzieniec I i Studzieniec II. Aktualnie siecią wodociągową objęty jest cały teren miasta. Długość eksploatowanej sieci wodociągowej na terenie miasta wynosi: 186,4 km. Przesył wody na obszar miasta odbywa się dwoma magistralami o łącznej długości 16,8 km. W ostatnim czasie obserwowany był stały spadek zużycia wody z miejskiego systemu wodociągowego spowodowany odłączeniem Kopalni Siarki Jeziorko od dostaw wody z SUW oraz w związku z wprowadzeniem na szeroką skalę opomiarowania wody w budownictwie wielorodzinnym. Aktualna wydajność ujęć systemu wodociągowego wynosi: Qd = 17160 m3/dobę, Qh = 715 m3/h (wielkość ta jest określona w pozwoleniu wodno-prawnym na pobór wód). Obecny pobór stanowi 61 % wielkości ustalonej w pozwoleniu wodno-prawnym.
Do systemu miejskiego w związku ze znacznymi rezerwami przyłączono następujące miejscowości:

- sołectwo Stale (gmina Grębów), przez które przebiegają główne magistrale z ujęcia wody – 60 tys. m3 rocznie;
- miasto Sandomierz prawobrzeżny HSO Pilkington ok. 140 m3 rocznie;
- z ujęcia wody w Baranowie Sandomierskim zaopatrywana jest zabudowa przemysłowa „Siarkopolu" oraz Tarnobrzeskiej Strefy Ekonomicznej.

Wydajność istniejących źródeł miejskiego systemu wodociągowego (ustalona w aktualnym pozwoleniu wodno-prawnym) przewyższa o około 40% wielkość obecnego poboru wody z systemu. Rezerwa wydajności tych ujęć jest zdecydowanie wyższa w odniesieniu do zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych tych źródeł.

Kanalizacja
Generalnie system sieci kanalizacyjnej na obszarze Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego ulega regularnej rozbudowie. Na jego terytorium występują jednak istotne zróżnicowania zarówno w odniesieniu do występujących niedoborów w tym zakresie jak i tempa rozwoju tej sieci. Najlepiej pod względem kanalizacji przedstawia się sytuacja Tarnobrzega oraz Nowej Dęby, najsłabiej w trzech pozostałych gminach. Te różnice sprawiają, że TOF posiada ograniczenia możliwości wykorzystania potencjału rozwojowego w zakresie szeroko pojmowanej działalności gospodarczej. Możliwość zbudowania kompleksowego systemu umożliwiającego gospodarcze wykorzystanie potencjałów i walorów TOF w zakresie turystyki niesie konieczność wykonania niezbędnych uzupełnień w tym systemie.

Dzięki uzupełnieniu brakujących elementów sieci kanalizacyjnej TOF w gminach Baranów Sandomierski, Grębów oraz Gorzyce możliwe będzie uzyskanie pokrycia obszaru funkcjonalnego w stopniu umożliwiającym zbudowanie oferty turystycznej obejmującej połączenie walorów m.in. Jeziora Tarnobrzeskiego, Puszczy Sandomierskiej, zamków w Baranowie Sandomierskim i Tarnobrzegu, zabytkowych obiektów związanych z COP i innych w zintegrowaną całość pozwalającą generować dochody dzięki spowodowaniu dłuższego zatrzymania przyjezdnych na tym obszarze. Oferta ta będzie pozostawać w dużej spójności z dynamicznie rozwijającym się pod względem oferty turystycznej pobliskim Sandomierzem, co dodatkowo wzmacnia i uzasadnia potrzebę większego zaangażowania w rozwój tego perspektywicznego sektora gospodarki.

Ważnym aspektem uzasadniającym potrzebę rozbudowy sieci kanalizacyjnej jest znaczenie tej inwestycji dla środowiska naturalnego, a w szczególności w odniesieniu do wód podziemnych. Cały obszar znajduje się w obrębie wydzielonego w widłach Wisły i Sanu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 425 Dębica – Stalowa Wola – Rzeszów (rysunek poniżej).

Rysunek 13 Mapka obrazująca zasięgi Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 425 Dębica – Stalowa Wola – Rzeszów

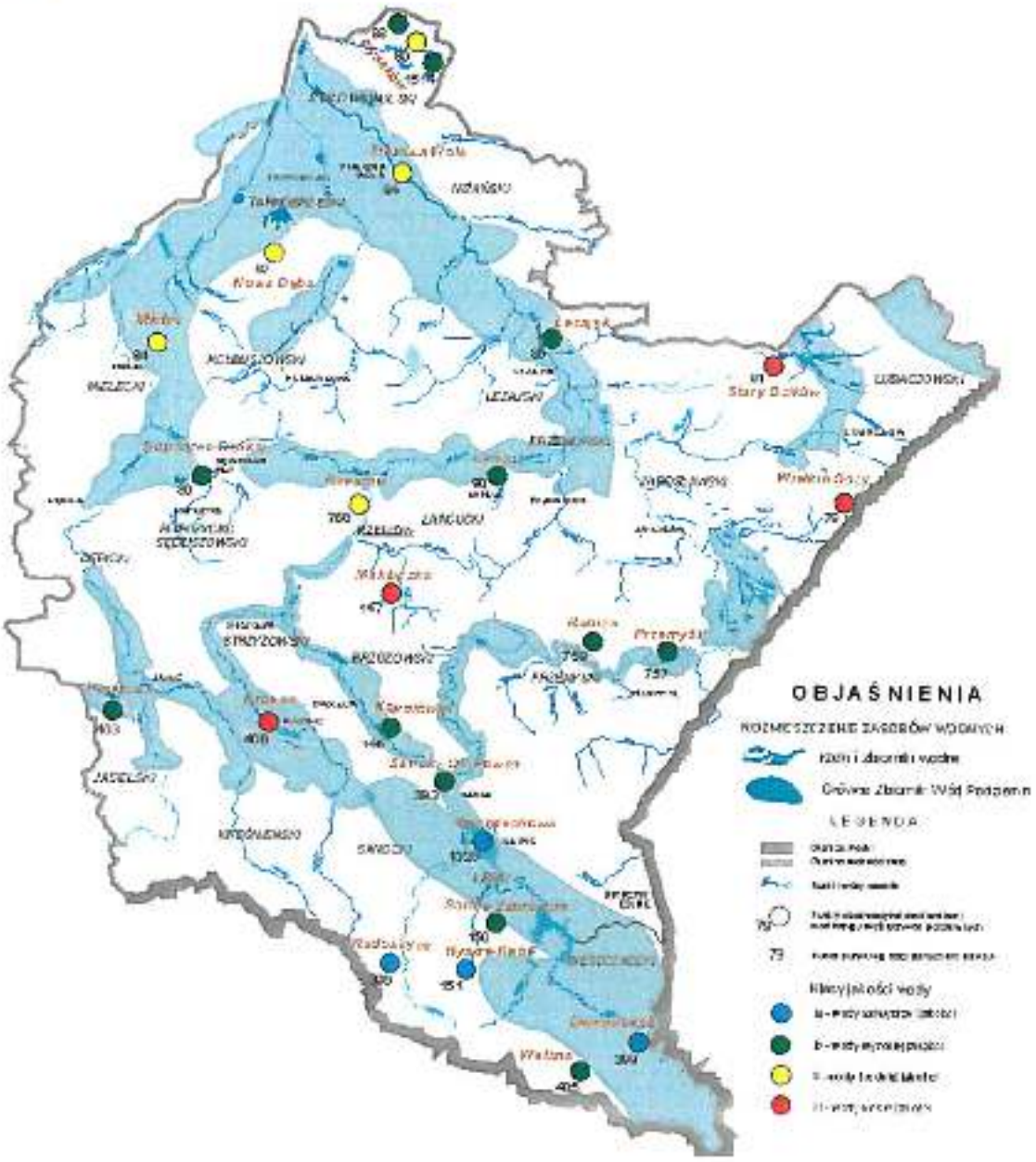

Jest to największy zbiornik na terenie województwa podkarpackiego. Kolektorami zasobów wodnych są czwartorzędowe piaski i żwiry. GZWP ma charakter porowy, wydatki studni wynoszą 50–70 m3/h. Tarnobrzeski Obszar Funkcjonalny w całości jest położony na terenie północnej części ww. Zbiornika.

Czwartorzędowy poziom wodonośny na terenie TOF (obszar GZWP) pozbawiony jest przypowierzchniowej, ciągłej warstwy izolacyjnej, co stwarza zagrożenie przenikania zanieczyszczeń z powierzchni. Wobec powyższego obszar Zbiornika podlega ochronie poprzez stosowanie ograniczeń i wskazań w zagospodarowaniu. Dotyczą one przede wszystkim zakazu lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko bez zabezpieczeń chroniących zasoby wodne.

Jakość wód podziemnych jest oceniania w ramach monitoringu diagnostycznego wykonywanego w cyklu trzyletnim. Dla jednolitej części wód podziemnych badania stanu chemicznego wykonywane są w oparciu o punkt pomiarowy w Nowej Dębie. Na podstawie uzyskanych wyników badań oraz przeprowadzonej klasyfikacji stwierdzono, że woda z otworu obserwacyjnego w Nowej Dębie jest niskiej jakości -klasy IV. Poziom azotanów, nie przekraczający wartości granicznej, nie wskazuje na zanieczyszczenie wód podziemnych związkami azotu ze źródeł rolniczych.

Kolejnym aspektem środowiskowym związanym z potrzebą inwestycji na terenie TOF w infrastrukturę kanalizacyjną jest ochrona zlewni rzek – w szczególności rzeki Trześniówki. Realizacja budowy kanalizacji na nie objętych tym systemem jeszcze terenach gmin Gorzyce, Grębów oraz Baranów Sandomierski może bezpośrednio lub pośrednio wpłynąć na stan czystości wód rzek północno-zachodniej części regionu Podkarpacia.

Gazownictwo

Przez teren TOF przebiegają gazociągi wysokoprężne Magistralne o znaczeniu krajowym i tranzytowe o znaczeniu regionalnym, zaopatrujące w gaz lokalnych odbiorców oraz sąsiednie województwa o łącznej długości 100,5 km.

Na terenie TOF znajdują się stacje redukcyjno – pomiarowe:

- I stopnia /redukujące ciśnienie gazu z wysokiego do średniego Jadachy, Chmielów, Skopanie, Jamnica, Nowa Dęba, Rozalin, Gorzyce
- II stopnia / redukujące ciśnienie gazu ze średniego – ok. 5 atm. do niskiego ok. 0,05 atm. / Trześń, Skopanie, Nowa Dęba t, Gorzyce

Długość czynnej sieci gazowej 593,4 km

Łączne zużycie gazu 5 817,30tyśm3 co daje zużycie gazu na 1mieszkańca w wysokości 108 m3

Wszystkie stacje redukcyjno-pomiarowe posiadają rezerwy w przepustowości.

Również istniejąca sieć gazowa na terenie miast i wsi ma znaczne rezerwy w przepustowości.

Stopień zgazyfikowania TOF wynosi 100%.

Sfera społeczna

Demografia

Na koniec 2013 roku obszar TOF zamieszkiwało 102135 osób, co stanowi ok. 4,8% populacji województwa podkarpackiego. W liczbie tej jest 52354 kobiet oraz 49781 mężczyzn. Ponad połowa mieszkańców TOF (52965) zamieszkuje tereny wiejskie. Analizując obszar TOF można stwierdzić, że badany subregion ma charakter miejsko-wiejski z wyższym współczynnikiem urbanizacji niż średnia dla województwa. W sieci osadniczej mikroregionu oprócz bieguna wzrostu, jakim jest Tarnobrzeg można wyodrębnić dawne osiedla przyzakładowe (Skopanie, Gorzyce), które jakkolwiek mają większość cech miejskich (zabudowa, praca poza rolnictwem itp.) to w podziale administracyjnym klasyfikowane są jako osiedla wiejskie.

Rysunek 14 Analiza struktur grup wiekowych na obszarze TOF

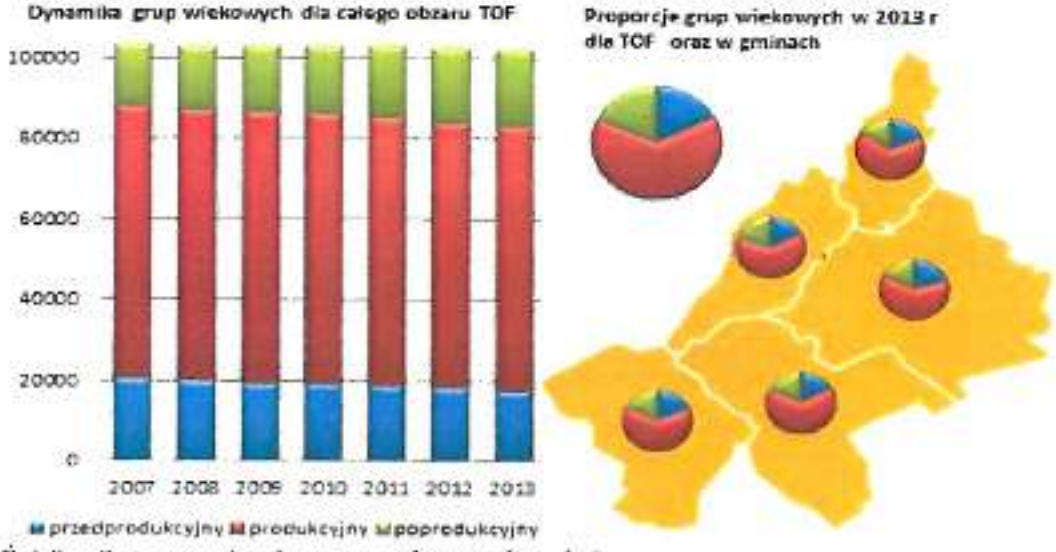

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Pod względem struktury wiekowej na przestrzeni ostatnich lat można zaobserwować niekorzystne trendy, typowe dla starzejących się społeczności: spadek liczebności pokoleń wieku przedprodukcyjnego oraz wzrost liczebności osób starszych. Pod względem tej struktury praktycznie cały obszar TOF zachowuje porównywalne proporcje grup (na podstawie danych na koniec 2013), chociaż można zaobserwować pozytywne przypadki tak jak np. w gminie Grębów, w której populacja wchodząca na rynek pracy przeważa nad grupą go opuszczającą. Liczebność grupy wieku produkcyjnego utrzymuje się, co prawda na porównywalnym poziomie niemniej jednak skutki ujawniających się procesów mogą być niesprzyjające dla rozwoju na terenie TOF zwłaszcza w dłuższej perspektywie.

Analiza danych demograficznych dotyczących prognoz wskazuje, że również w przyszłości objętej zakresem Strategii będą występowały niekorzystne czynniki wynikające ze zjawisk demograficznych. Wnioski takie potwierdzają przedstawione poniżej piramidy wiekowe odnoszące się do całej populacji Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Rysunek 15 Piramida wieku dla obszaru TOF w roku opracowania strategii oraz prognozowanym

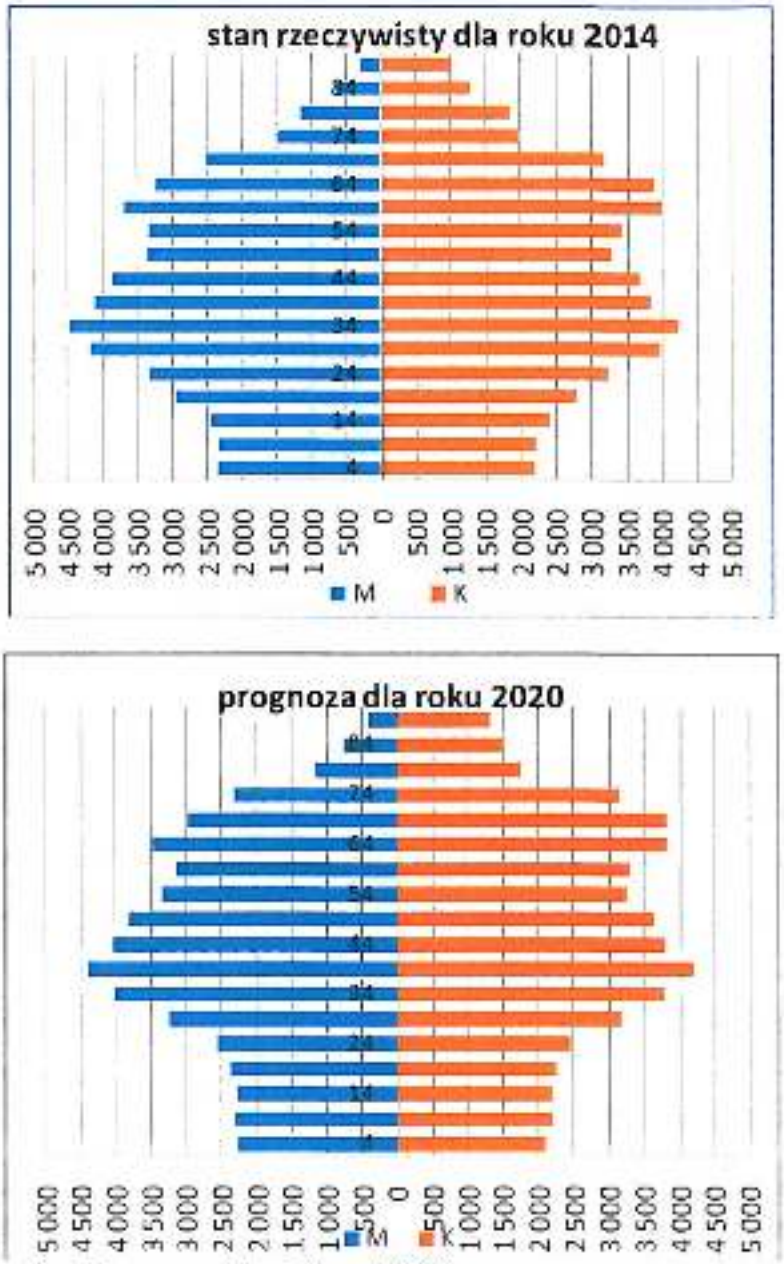

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jak widać z przedstawionej prognozy w ciągu najbliższych lat będzie utrzymywać zmniejszony udział populacji najmłodszych pokoleń przy jednoczesnym powiększeniu się grupy pokoleń najstarszych (szczególnie w wieku 65-75 lat). Okres najbliższych 8 lat będący przedmiotem analizy jest z punktu widzenia demografii krótki dla wyciągania zbyt daleko idących wniosków niemniej jednak ujawniające się tendencje można potraktować, jako odniesienie w analizie w wielokryterialnej oraz uwzględniać przy planowaniu działań. Zaobserwowane tendencje nie są korzystne, ale też i nie dramatyczne: w 2020 roku liczebność grupy wieku produkcyjnego będzie, co najmniej porównywalna z jej liczebnością w roku bieżącym. W przedstawionej sytuacji pożądane są dwa rodzaje działań: lokalna polityka prorodzinna oraz działania sprzyjające napływowi młodych aktywnych osób. Jednym

z przejawów polityki władz w zakresie polityki prorodzinnej jest wprowadzona w Tarnobrzegu tzw. karta dużej rodziny; rozszerzenie tego stymulatora na obszary pozostałych gmin może być jednym z elementów kompleksowego systemu w lokalnej polityce demograficznej TOF. Napływowi lub zaprzestaniu ubytku młodych ludzi we współczesnych czasach sprzyjać mogą dwa czynniki: dobre warunki życia odnoszące się do otoczenia oraz warunki do uzyskiwania środków do życia, czyli miejsc pracy. W pierwszym przypadku warunek można uznać za w dużym stopniu spełniony. Tarnobrzeski Obszar Funkcjonalny jest przyjaznym miejscem, posiadającym ciągle poprawiający się stan środowiska, relatywnie w stosunku do innych miejsc w kraju wysoki poziom bezpieczeństwa oraz inne walory zapewniające zaspokojenie potrzeb społecznych. Wyzwaniem jest drugi kierunek działań związany z zapewnieniem środków do życia. W tym przypadku konieczne jest prowadzenie działań pozwalających zarówno na powstawanie nowych miejsc pracy, tworzenie warunków zachęcających do inicjatyw gospodarczych oraz napływu inwestorów. Warto podkreślić, że wiele zwłaszcza w sferze infrastrukturalnej zostało już zrobione. Kierunkiem powinno być kontynuowanie działań pro gospodarczych prowadzone w sposób skoordynowany dla obszaru większego niż poziom lokalny oraz działania miękkie związane z promocją gospodarczą, rozwojem nowych kierunków rozwoju gospodarczego (usługi turystyczne traktowane kompleksowo dla całego obszaru TOF oraz rozwijanie usług związanych m.in. z zaspokojeniem potrzeb kulturalnych).

Tabela 1obszarze TOF Struktura przyrostu naturalnego na obszarze TOF

Jednostka terytorialna	Przyrost naturalny						
	ogółem						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	-	-	-	-	-	-	-
Baranów Sandomierski	12	-19	-14	30	-22	2	-56
Gorzyce	48	17	34	26	20	39	18
Grębów	24	28	-25	-1	-10	-6	-18
Nowa Dęba	-13	15	6	2	17	-37	-8
Tarnobrzeg	70	102	63	66	24	8	-54
Tarnobrzeski Obszar Funkcjonalny	**141**	**143**	**64**	**123**	**29**	**4**	**-118**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zdrowie

System opieki zdrowotnej obszaru TOF tworzy zespół świadczeniodawców obejmujący publiczne zakłady opieki zdrowotnej, zakłady niepubliczne, usługi stomatologiczne, praktyki pielęgniarek, położne środowiskowo-rodzinne i higienistki szkolne. Pod względem sanitarno higienicznym cały teren TOF kontrolowany jest systemowo przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tarnobrzegu, którego aktywność jest ukierunkowana na dążenie do zapewnienia mieszkańcom TOF skutecznej ochrony zdrowia przed niekorzystnym wpływem czynników środowiska sprzyjających powstawaniu chorób, głównie zakaźnych i zawodowych oraz innych chorób cywilizacyjnych, a także na kształtowaniu odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych. Cele te są realizowane, między innymi, poprzez inicjowanie działań promujących zdrowie oraz działań mających za zadanie identyfikację zagrożeń bezpieczeństwa zdrowotnego. Dla kształtowania odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych jest organizowana, koordynowana i nadzorowana działalność oświatowo-zdrowotna. Sprawuje się również nadzór nad warunkami: higieny środowiska, wody do spożycia, higieny pracy w zakładach pracy, higieny nauczania i wychowania,

higieny wypoczynku i rekreacji, a także nad warunkami zdrowotnymi żywności, żywienia i przedmiotów użytku, warunkami higieniczno - sanitarnymi w miejscach udzielania świadczeń zdrowotnych. Zadania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie zwalczania chorób zakaźnych koncentrują się na działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej, dokonywaniu analiz i ocen epidemicznych oraz sprawowaniu nadzoru w zakresie szczepień ochronnych

Problemy społeczne

Problem społeczny występuje wtedy, gdy rzeczywistość społeczna odbiega od stanu akceptowalnej przez społeczeństwo normalności. Mianem problemu społecznego, określa się zjawisko niekorzystne dla społeczności w której występuje, oceniane przez tą zbiorowość jako zagrażające, niebezpieczne, konieczne do wyeliminowania.
W kontekście identyfikowania problemów społecznych istotna staje się definicja wykluczenia społecznego określanego w kategoriach niemożności uczestniczenia w podstawowych aspektach życia społecznego, gospodarczego, politycznego i kulturalnego danego społeczeństwa. Ponadto nieuczestniczenie to nie jest wynikiem wyboru jednostki, lecz przeszkód jakie ona napotyka.

W obszarze funkcjonowania samorządów w zakresie pomocy społecznej dla określenia problemów społecznych podstawowe są zapisy ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie w/w sytuacjom poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Na terenie TOF Tarnobrzeg zadania z zakresu pomocy społecznej są realizowane za pośrednictwem Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Tarnobrzegu oraz Ośrodków Pomocy Społecznej w gminach: Baranów Sandomierski, Grębów Nowa Dęba i Gorzyce. Ośrodki te realizują zadania określone w ustawie z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tekst jedn. Dz.U.2013.182 z późn. zm.) , oraz innych ustawach, które nakładają obowiązek realizacji zadań w nich określonych oraz zlecania zadań w formie zawartych umów. Ośrodki te realizują zadania własne, własne o charakterze obowiązkowym, zadania zlecone oraz zadania powiatu i zadania z zakresu administracji rządowej realizowanej przez powiat. Świadczenia pomocy społecznej są udzielane na wniosek osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego, bądź innych osób, za zgodą zainteresowanego lub przedstawiciela ustawowego.

Diagnozowanie spraw odbywa się w oparciu o wywiad środowiskowy, a decyzje w sprawach świadczeń wydawane są w pisemnej formie.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- ✓ ubóstwa;
- ✓ sieroctwa;
- ✓ bezdomności;
- ✓ bezrobocia;
- ✓ niepełnosprawności;
- ✓ długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- ✓ przemocy w rodzinie;

- ✓ potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- ✓ bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- ✓ trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- ✓ alkoholizmu lub narkomanii;
- ✓ zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej.

Analiza danych dotyczących rodzin i osób objętych pomocą społeczną na przestrzeni ostatnich 5 lat wskazuje utrzymywanie się zapotrzebowania zaświadczenia pomocy społecznej na poziomie ponad 7500 rodzin. Pomijając, kryzysowy rok 2010, w którym obszar TOF Tarnobrzeg doświadczyły skutków wielkiej powodzi w ostatnim czasie obserwuje się nieznaczną tendencję spadkową pod względem liczby osób korzystających z pomocy społecznej. Jednocześnie można zaobserwować nieznaczną tendencje wzrostową pod względem liczby rodzin objętych wsparciem.

Sytuacja lokalna TOF pod względem ubóstwa

Ubóstwo określa się jako stan, w którym jednostce czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb, uznawanych w danej społeczności za niezbędne. Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. (t. j. Dz. U. z 2009 r. nr 175 poz. 1362 z późn. zm.) nie definiuje ubóstwa, ale przyjmuje się, że ubogimi są osoby lub rodziny, których dochód jest niższy lub równy - określonemu w ustawie o pomocy społecznej - dochodowi uprawniającemu do bezzwrotnej pomocy finansowej oraz bezpłatnych świadczeń w tym: praca socjalna, interwencja kryzysowa, posiłek, usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, pobyt w domu pomocy społecznej.

Dane Eurostatu wskazują, że wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w 2011 r. w województwie wyniósł 30,5% i był to wskaźnik wyższy zarówno od średniej dla kraju (27,2%) jak i wyższy niż średnia unijna (U.E-27 - 24,2%). Na tym tle jeszcze bardziej wyraźnie ujawnia się sytuacja pod względem zagrożenia ubóstwem na obszarze Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego, a zwłaszcza terenie samego Miasta Tarnobrzega. Ilustruje to rycina zaczerpnięta z opracowania eksperckiego „Raport z badania ubóstwa w województwie podkarpackim opublikowany w 2014 roku. Poniżej zamieszczono pochodzący z tej publikacji rysunek ilustrujący sytuację TOF Tarnobrzeg w odniesieniu do całego Podkarpacia.

Rysunek 16 Terytorialne zróżnicowanie poziomu życia mieszkańców w powiatach województwa podkarpackiego.

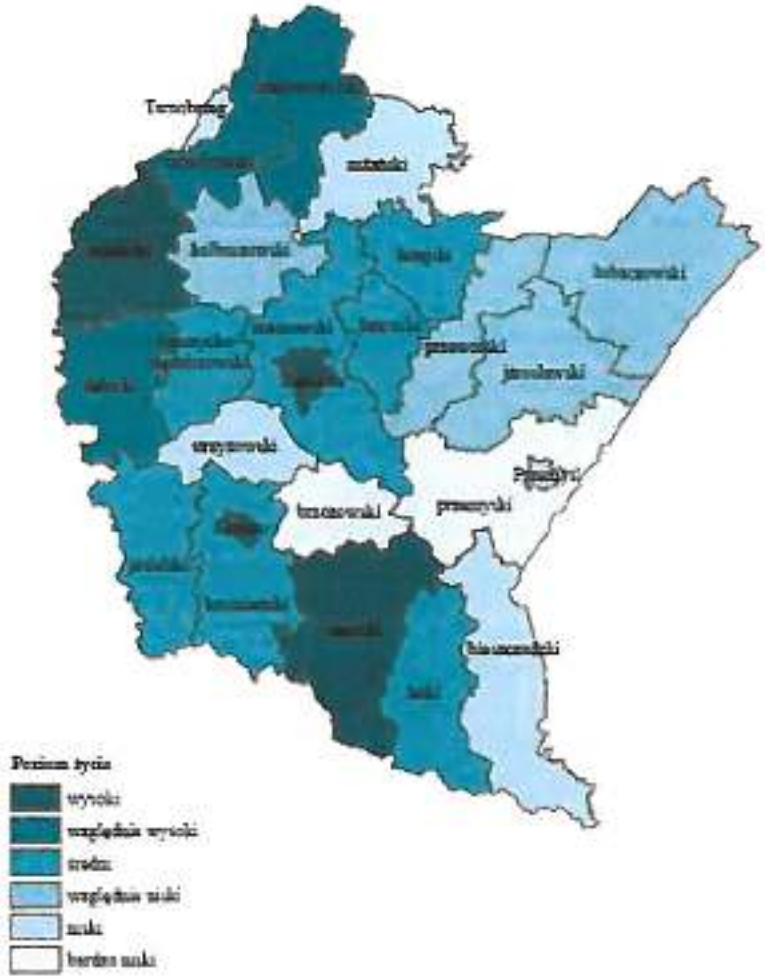

Źródło: Raport „Analiza sytuacji osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożenia ubóstwem w województwie podkarpackim, w kontekście doboru właściwych instrumentów wsparcia w nowej perspektywie finansowej 2014-2020"

Potwierdzają to również m.in. dane uzyskane z analiz prowadzonych na poziomie lokalnym. Analiza struktury usług pomocy społecznej wskazuje, że problem ubóstwa stanowy drugi po bezrobociu problem społeczny zarówno w Mieście Tarnobrzegu jak i gminach TOF. Dla pewniejszego wnioskowania do analiz wykorzystano dane o usługach pomocy społecznej za okres 5-cioletni co pozwala eliminować ewentualne sezonowe incydenty.

Rysunek 17 Struktura usług pomocy społecznej wyświadczonych osobom na przestrzeni ostatnich 5 lat

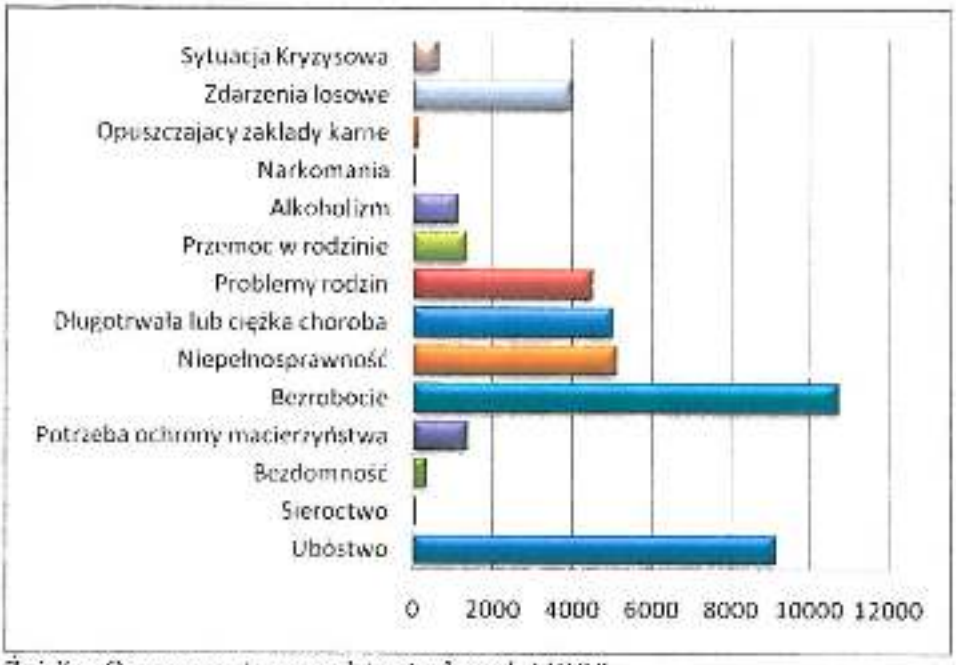

Źródło: Opracowanie na podstawie danych MOPR

Jak więc widać na obszarze TOF Tarnobrzeg problem ubóstwa zalicza się do najbardziej dokuczliwych i w związku z tym wymaga podjęcia interwencji.

Dobrym uzupełnieniem oceny poziomu ubóstwa jest przeglądowa analiza poziomu wynagrodzeń w odniesieniu do średniej krajowej. Dla uzyskania pewniejszych wyników analizowano tę sytuacje w dłuższym okresie. Zamieszczone poniżej wykresy dynamik nie pozostawiają wątpliwości przy wnioskowaniu. W TOF Tarnobrzeg sytuacja pod względem dochodów brutto jest niedobra. Na przestrzeni ostatnich 10-ciu lat poziom wynagrodzeń na terenie TOF utrzymywał się zawsze wyraźnie poniżej nie tylko średniej krajowej ale nawet regionalnej i był praktycznie porównywalny dla Tarnobrzega i gmin otaczających – chociaż bardziej wnikliwa analiza pozwala tu zauważyć, ze Miasto Tarnobrzeg w porównaniu do pozostałych gmin wypada nieco gorzej i w obserwowanym okresie wskaźnik wynagrodzenia jest dostrzegalnie niższy nawet od średniej wojewódzkiej.

Rysunek 18 Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (w PLN) - Tarnobrzeg

Rysunek 19 Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (w PLN) - pozostałe gminy TOF (powiat tarnobrzeski)

Źródło: Internet

Według GUS, grupę najbardziej zagrożoną ubóstwem skrajnym (oznacza to wydatki poniżej 540 zł miesięcznie dla osoby samotnie gospodarującej lub 1 458 zł dla gospodarstwa czteroosobowego: dwie osoby dorosłe plus dwoje dzieci) - stanowiły rodziny wielodzietne.

Odzwierciedleniem sytuacji w zakresie poziomu ubóstwa może być wskaźnik liczby rodzin, którym przyznawana jest pomoc z powodu ubóstwa. W poniższej tabeli zestawiono takie dane dla wszystkich gmin tworzących Miejski Obszar Funkcjonalny Miasta Tarnobrzega.

Tabela 2 Liczba rodzin którym udzielono pomocy ze względu na ubóstwo

	2010	2011	2012
Nowa Dęba	489	426	399
Baranów Sandomierski	166	172	179
Gorzyce	302	272	223
Grębów	229	196	258
Miasto Tarnobrzeg	661	569	615
TOF Tarnobrzeg	1847	1635	1674

Źródło: Dane z MOPR

Rysunek 20 Dynamika sytuacji lokalnej w TOF Tarnobrzeg pod względem wskaźnika ubóstwa

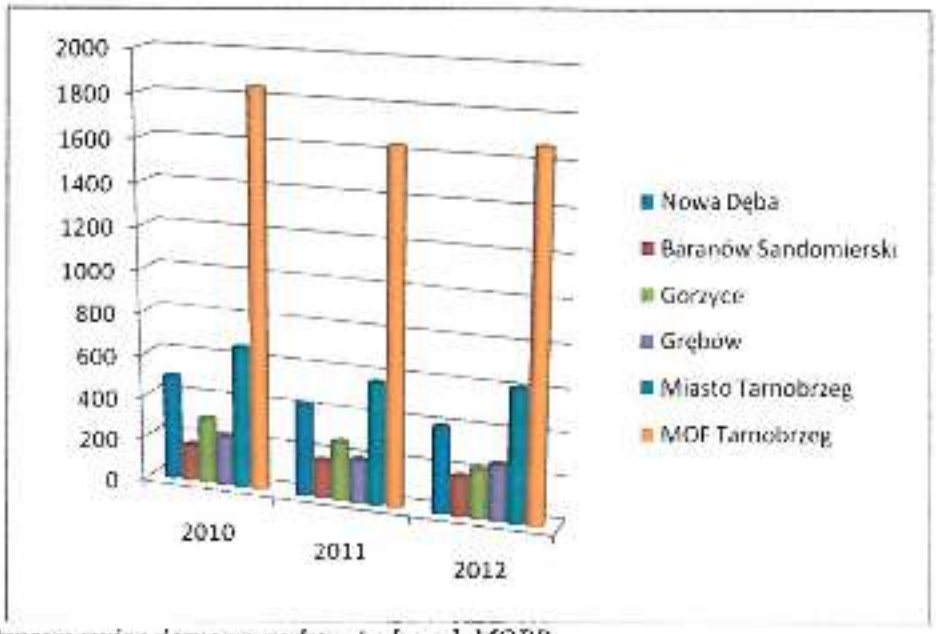

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPR

Przestawione powyżej relacje odnoszą się do danych dostępnych w okresie przygotowywania analiz do strategii co może prowadzić do nieco mylących wniosków w odniesieniu do roku 2010. Uwzględniając powyższe zastrzeżenie, należy stwierdzić, że wskaźnik ten ma tendencję wzrostową (choć dane za rok 2010 nieco zakłócają ten obraz). Trzeba bowiem pamiętać, że w roku 2010 zwiększona liczba pomocy rodzinom wynikała z sytuacji nadzwyczajnej jaką była wielka powódź.

Sytuacja na rynku pracy na terenie TOF Tarnobrzeg

Jednym z podstawowych wskaźników oceny sytuacji na rynku pracy jest stopa bezrobocia. W poniższej tabeli zestawiono wartości tego wskaźnika dla MFO z podobnymi danymi odnoszącymi się do regionu i kraju.

Tabela 3 Stopa bezrobocia w TOF Tarnobrzeg na koniec roku 2013

	Liczba bezrobotnych	Stopa bezrobocia (w % aktywnych zawodowo)
Miasto Tarnobrzeg	3.000	15,9 %
Gminy TOF	3.300	14,6%
Region	154.200	16,3%
Polska	2.157.900	13,4%

Źródło opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jak widać na tle kraju (średnia dla całej Polski) sytuacja nie przedstawia się najlepiej – zarówno w odniesieniu od Miasta, jak i jego otoczenia stopa bezrobocia jest wyższa od średniej krajowej o przeciętnie 1,5%.

Tabela 4 Stopa bezrobocia w latach 2009-2013 (stan na koniec grudnia)

	2009	2010	2011	2012	2013
Tarnobrzeg	14,6	14,2	14,3	15,7	15,9
Gminy TOF	15,9	14,8	14,6	15,6	14,6

Źródło opracowanie własne na podstawie danych GUS

Rysunek 21 Dynamika zmian stopy bezrobocia w stosunku do średniej krajowej - pozostałe gminy TOF (powiat tarnobrzeski)

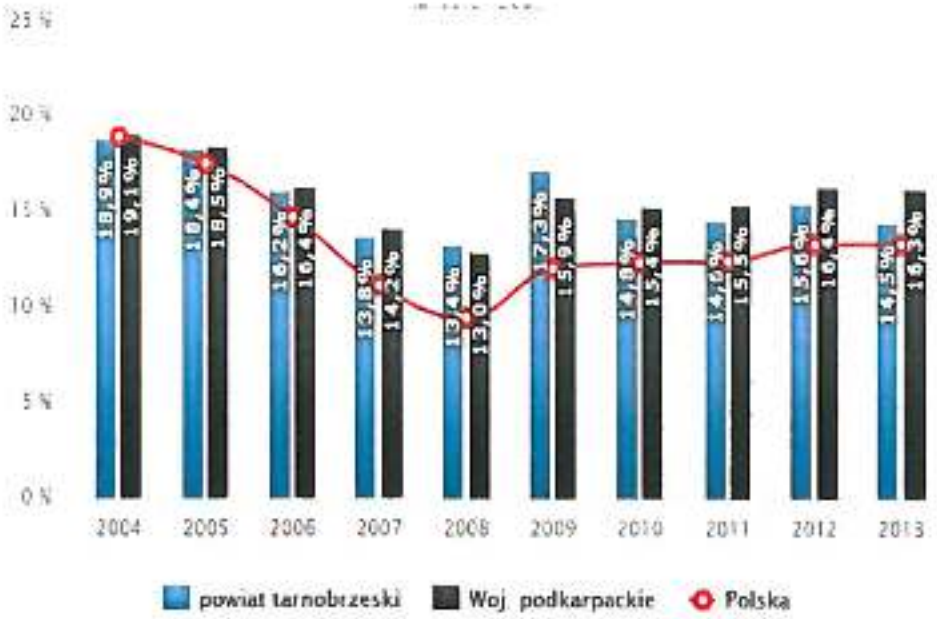

Źródło: Internet

Rysunek 22 Dynamika zmian stopy bezrobocia w stosunku do średniej

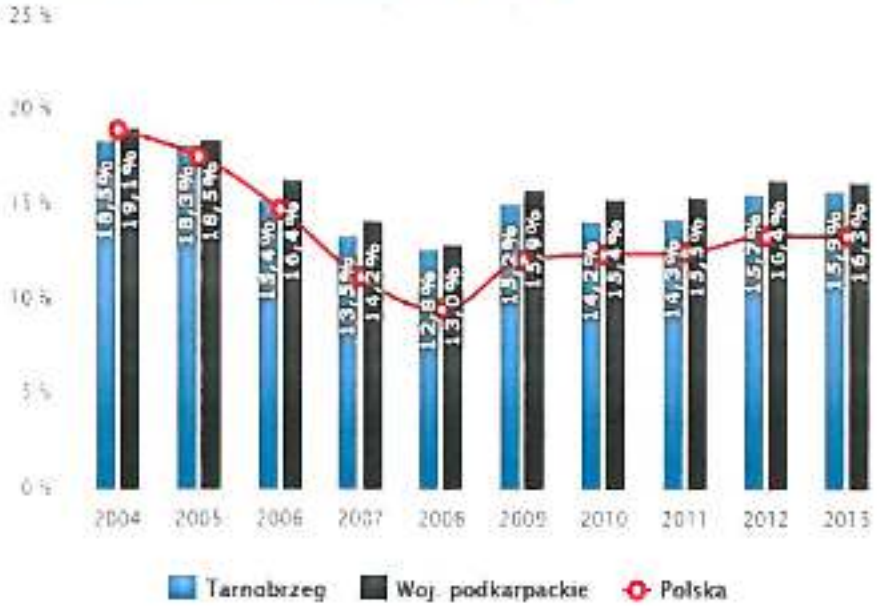

Źródło: Internet

Rysunek 23 Dynamika zmian stopy bezrobocia w obszarze objętym TOF Tarnobrzeg

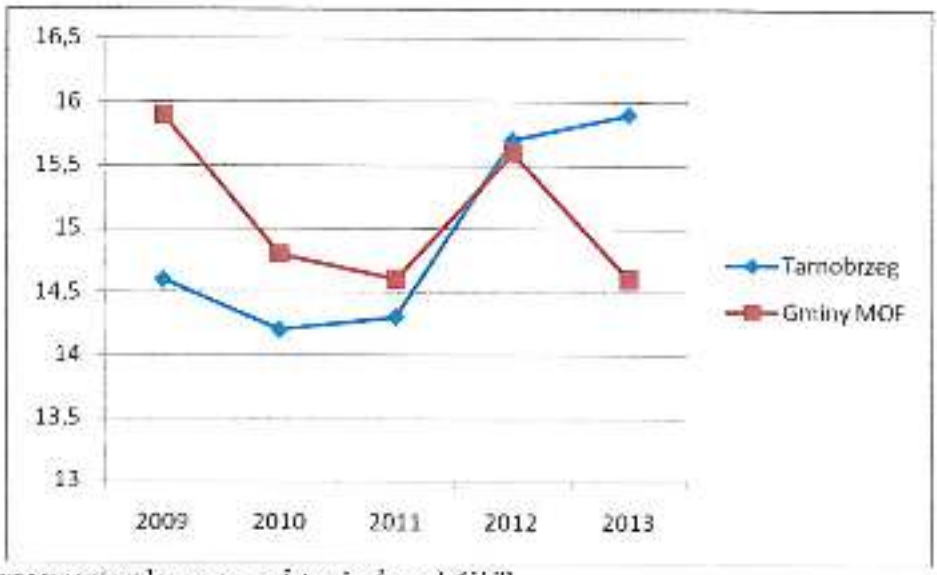

Źródło opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dostępność danych (rozdzielenie dla gmin) oraz rodzaj wskaźnika (wartość procentowa) nie pozwalają na podanie wartości stopy uogólnionej dla terytorium TOF w związku z czym wartości z tym wskaźnikiem związane zostały przedstawione w rozbiciu na Miasto i jego otoczenie. Jak widać wartości te nie różnią się zasadniczo (rozbieżność do 1,5%), ciekawą obserwacją ujawniającą się z tej analizy jest pozycji Miasta i jego otoczenia (wykres), co prawdopodobnie można powiązać m.in. z lokalizacją na trenie gminy Nowa Dęba nowego dużego zakładu produkcyjnego Pilkington Automotive Poland.

Tabela 5 Struktura bezrobocia na koniec roku 2013

Wyszczególnienie (miasto, miasto-gmina, gmina)	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych							
	Ogółem	Kobiety	z prawem do zasiłku		bez prawa do zasiłku		ze zwolnień grupowych	
			O	K	O	K	O	K
Tarnobrzeg	2962	1527	341	144	2621	1383	148	85
Baranów Sandomierski MiG	656	342	77	25	579	317	30	18
Nowa Dęba MiG	1139	559	131	50	1008	509	59	30
Gorzyce	744	440	72	32	672	408	27	16
Grębów	754	415	78	21	676	394	34	18
RAZEM TARNOBRZEG	**6255**	**3283**	**699**	**272**	**5556**	**3011**	**298**	**167**

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Tarnobrzegu

Największą grupę wśród bezrobotnych stanowią osoby w wieku 25-34 lat, a najmniejszą osoby w wieku 55 lat i starsze. Jednak od 2010 roku zmniejszyła się liczba bezrobotnych w grupie wiekowej 25-34 lata, a zwiększyła w grupie 55 lat i więcej. Po 2012 roku, kiedy liczba bezrobotnych była najwyższa, we wszystkich grupach wiekowych nastąpił spadek osób bezrobotnych, z wyjątkiem osób w wieku 55 lat i więcej. Biorąc pod uwagę czas pozostawania bez pracy, największą grupę stanowią bezrobotni pozostający bez pracy 3 miesiące i mniej oraz powyżej 24 miesięcy.

Zdecydowana większość mieszkańców Powiatu utrzymuje się z pracy najemnej poza rolnictwem, na własny rachunek poza rolnictwem lub dochodów z wynajmu oraz ze źródeł niezarobkowych, emerytur. Największą grupą są mieszkańcy utrzymywani.

Działania podejmowane i realizowane na rzecz ograniczania bezrobocia

Działania powiatowych służb zatrudnienia w głównej mierze ukierunkowane przede wszystkim są na zaspakajanie potrzeb osób bezrobotnych i pracodawców oraz na dostosowania kwalifikacji potencjalnych pracobiorców do wciąż zmieniających się warunków na tarnobrzeskim rynku pracy. Stąd też główne działania ukierunkowane są na umożliwienie podnoszenia i aktualizowania kwalifikacji i umiejętności pracobiorców. Tego typu działania stwarzają możliwości rozwoju zawodowego oraz dostosowania kwalifikacji zawodowych do aktualnych i potencjalnych potrzeb pracodawców.

Procesy restrukturyzacyjne przedsiębiorstw mające wpływ na zwolnienia pracownicze powodują napływ do grupy osób bezrobotnych, osób charakteryzujących się małą atrakcyjnością zawodową dla pracodawców. Ograniczenia w dostępie do rynku pracy ww. grupy osób dotyczą takich elementów jak zawód i wiek. Zauważa się, że dla tej grupy zawodowej kierowana jest najmniejsza ilość ofert pracy. Dodatkowo zaznaczyć należy, że w tym przypadku istotny jest również fakt, że osoby te w większości przypadków nie miały bezpośredniego kontaktu ze zmienionym w ostatnich latach rynkiem pracy. Dlatego też niezbędne są działania (np. szkolenia, doradztwo), które ułatwią tym osobom przejście z zawodów nieatrakcyjnych do zawodów, na które istnieje zapotrzebowanie na rynku pracy.

W ramach głównych / dominujących zadań w zakresie działań na rzecz ograniczania bezrobocia wdrażanych przez powiatowe służby zatrudnienia realizowanych w ramach planu finansowego Powiatowego Urzędu Pracy w Tarnobrzegu można wskazać realizację aktywnych programów rynku pracy tj.:

- szkolenia osób bezrobotnych
- staże zawodowe
- prace interwencyjne
- roboty publiczne
- prace społecznie użyteczne
- usługi poradnictwa indywidualnego
- dotacje na podjęcie działalności gospodarczej
- refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego
- stypendia dla osób bezrobotnych z tytułu podjęcia nauki.

Kultura, sport, rekreacja

Turystyka

O atrakcyjności turystycznej decyduje wiodąca cecha danego obszaru, która w wymierny sposób przyczynia się do podjęcia przez turystów decyzji o przyjeździe do danego miejsca. Do cech tych zaliczane są między innymi walory krajobrazu naturalnego, klimat, pomniki historii czy interesujące obiekty turystyczne. Za atrakcyjność turystyczną uważana jest także siła przyciągania do danego regionu określonego rodzaju turystyki, czy turystów, a także popyt na oferowane usługi. O atrakcyjności turystycznej obszaru decydują głównie trzy czynniki:

- zasoby i walory przyrodnicze,
- zasoby i walory antropogeniczne,

- zagospodarowanie turystyczne.

TOF Tarnobrzeg dysponuje atrakcyjnymi obiektami i miejscami sprzyjającymi rozwojowi aktywności gospodarczej związanej ze świadczeniem usług turystyczno-rekreacyjnych. Pomimo to, rozwój tej perspektywicznej gałęzi gospodarki na jego terenie jest wydatnie ograniczany przez dotychczasowe postrzeganie tego obszaru, jako terenu przemysłowego w niewielkim stopniu atrakcyjnego turystycznie. Dzięki zasobom potencjału dziedzictwa kulturowego oraz dziedzictwa przyrodniczego TOF Tarnobrzeg posiada istotne możliwości kreowania funkcji turystyczno-rekreacyjnej. Nadmienione możliwości, w tym zwłaszcza oddanie do użytku 455 hektarowego zbiornika wodnego na terenie będącego biegunem wzrostu Miasta Tarnobrzega stymulują inwestycje w zakresie infrastruktury drogowej, ochronnej, aktywizują potencjalnych przedsiębiorców, zwłaszcza w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw.

Najważniejsze czynniki wpływające na atrakcyjność turystyczną terenów Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego to:

- zabytki: Tarnobrzega, Baranowa Sandomierskiego, ale także Nowej Dęby (np.willa Szypowskiego)
- czyste i systemowo zagospodarowywane Jezioro Tarnobrzeskie, rzeka Wisła, zagospodarowane zwałowiska ziemi pokopalnianej (w tym m.in. wyciąg narciarski)
- trwale wypromowane imprezy kulturalne (np.: Satyrblues, Drama Teatralna, i inne)
- tereny leśne Puszczy Sandomierskiej
- położenie w bezpośrednim sąsiedztwie 1000-letniego Sandomierza

Najistotniejsze bariery rozwoju turystyki i rekreacji:

- brak tradycji turystyczno-rekreacyjnych
- dotychczasowa znikoma współpraca w zakresie tworzenia wspólnej oferty turystycznej,
- niezadowalający poziom rozwoju infrastruktury rekreacyjnej – niewystarczająca sieć ścieżek rowerowych, a przede wszystkim słabo rozwinięte usługi hotelarsko-gastronomiczne, które na terenach gmin wiejskich ograniczane są niewystarczającym stanem rozwoju systemu sieci kanalizacyjnej TOF

TOF Tarnobrzeg z racji położenia i posiadanych walorów turystycznych wydaje się aktualnie być obszarem, którego przyszłość można łączyć z rozwijającym się ruchem turystycznym na Podkarpaciu, dla którego jest to jeden z ważniejszych obszarów rozwoju gospodarki. Wbrew spotykanym opiniom, o skali ruchu turystycznego na danym obszarze niekoniecznie decydują wyłącznie walory turystyczne, ale tzw. produkt turystyczny. Tworzą go: atrakcje i środowisko regionu, infrastruktura i usługi turystyczne, dostępność komunikacyjna terenu, jego „turystyczny" wizerunek oraz poziom cen usług i towarów nabywanych przez odwiedzających. Dla TOF taki wizerunek tworzy dziś między innymi Jezioro Tarnobrzeskie oraz zespół połączonych z nim komunikacyjnie zróżnicowanych pod względem formy atrakcji turystycznych w postaci m.in. dwóch zamków, obszarów leśnych (w tym zorganizowanych na dawnym obszarze poeksploatacyjnym kopalni siarki prowadzonej metodą wytopu podziemnego w Jeziórku gminy Grębów), systemu odcinków tras rowerowych skoordynowanej oferty kulturalnej i innych atrakcji, które łącznie składają się na kompleksową ofertę dla przyjezdnych. Znaczenie Jeziora w tym pakiecie atrakcji potwierdzają m.in. dotychczasowe analizy w zakresie korzystania z niedokończonego jeszcze jeziora, które mimo to bardzo szybko stało się lokalnym produktem turystycznym.

Tabela 6 Dynamika korzystania z Jeziora Tarnobrzeskiego

Rok	Liczba osób korzystających z Jeziora Tarnobrzeskiego
2011	100 000
2012	260 000
2013	400 000

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Tarnobrzega

Rysunek 24 Lokalizacja Jeziora Tarnobrzeskiego na mapie TOF Tarnobrzeg

Źródło: Opracowanie na podstawie map dostępnych w Internecie

Rysunek 25 Jezioro Tarnobrzeskie

Źródło: Opracowanie na podstawie map dostępnych w Internecie

Znakomitym dopełnieniem tego produktu są atrakcyjne zabytki: zamek rodu Tarnowskich oraz renesansowy zamek w Baranowie Sandomierskim (powoli, ale systemowo kształtujące swoje oferty wewnętrzne), ale również zabytki z zakresu turystyki przemysłowej związane z historią Centralnego Okręgu Przemysłowego.

Reasumując powyższe rozważania i analizy można sformułować następujące rekomendacje dla TOF w obszarze rozwoju turystyki:

- zasadne jest systemowe rozbudowywanie infrastruktury sprzyjającej rozwojowi usług turystycznych i rekreacyjnych, w tym poprawa dostępności i rozszerzanie spektrum wykorzystania walorów Jeziora Tarnobrzeskiego,

- potrzeba bardziej zintegrowanego podejścia w wykorzystaniu lokalnego dziedzictwa kulturowego, które stanowią: Zamek Dzikowski, renesansowy Zamek w Baranowie Sandomierskim oraz interesujące dziedzictwo z okresu budowania Centralnego Okręgu Przemysłowego, czego przykładem jest willa Szypowskiego w Nowej Dębie,

- osiągnięcie niezbędnego potencjału umożliwiającego rozwinięcie perspektywicznej gałęzi aktywności gospodarczej opartej na usługach turystyczno-rekreacyjnych wymaga kompleksowej oferty odnoszącej się do całego obszaru TOF oraz eliminacji niedostatków w zakresie niezbędnych standardów usług związanych z turystyką (w tym m.in. uzupełnienia systemu sieci kanalizacyjnej TOF,

- pożądanym kierunkiem działań znacznie rozszerzającym aktualne możliwości jest współpraca w zakresie wykorzystania specyfiki położenia TOF np. przez pakiet usług turystycznych ponad granicą regionów wespół z Sandomierzem, wzbogaconego o ofertę rękodzieła.

Sfera przestrzenna i środowisko naturalne

Bezpieczeństwo biologiczne, zapobieganie i przeciwdziałanie skutkom awarii przemysłowych

Sprawami bezpieczeństwa publicznego całego obszaru TOF zajmuje się Komenda Miejska Policji w Tarnobrzegu realizująca działania zmierzające do redukcji przestępczości. Zakres jej działań pokrywa się dokładnie z granicami Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego. W okresie tylko 2013 roku Komenda Miejska Policji w Tarnobrzegu wszczęła 2192 postępowania przygotowawcze, w toku, których stwierdzono popełnienie 2394 czynów. Miarą bezpieczeństwa jest również struktura rodzajów przestępstw. W przypadku TOF przedstawia się ona następująco:

Tabela 7 Struktura przestępczości na obszarze TOF

	Przestępstwa				przeciwko życiu i zdrowiu	Kradzieże	
	Ogółem	kryminalne	gospodarcze	drogowe		razem	kradzieże samochodów
WOJEWÓDZTWO	38152	24456	3750	8413	1236	18217	137
Tarnobrzeski Obszar Funkcjonalny	2284	1546	136	460	94	978	13

Źródło Bank Danych Lokalnych GUS

Policja prowadzi też „działania porządkowe", ukierunkowane na przeciwdziałanie najbardziej dokuczliwym przestępstwom i wykroczeniom oraz ujawnianie ich sprawców. W ramach tej działalności poprzez Wydział Prewencji prowadzi m.in. zabezpieczanie imprez masowych, w tym meczów piłki nożnej. Na poziomie interwencyjnym imprezy zabezpieczane są w formie akcji policyjnej.

W trakcie akcji tych zabezpieczeń w 2013 roku nie odnotowano zbiorowego zakłócenia ładu i porządku publicznego. Średni czas reakcji na zdarzenie wyniósł: na terenie miasta 07:35, w terenie wiejskim 12:56.

Bezpieczeństwo drogowe

Poglądowy obraz sytuacji w tym zakresie odzwierciedla rozkład wypadków drogowych na terenie Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego w 2013 r.

Tabela 8 Struktura rodzajów wypadków drogowych na obszarze TOF

		Liczba Zdarzeń 2013	Liczba Zdarzeń 2012	Liczba Wypadków 2013	Liczba Wypadków 2012	Liczba Zabitych 2013	Liczba Zabitych 2012	Liczba Rannych 2013	Liczba Rannych 2012	Liczba Kolizji 2013	Liczba Kolizji 2012
Ogółem		477	497	53	59	5	6	71	82	424	438

Źródło Bank Danych Lokalnych GUS

Z przedstawionych wyżej wskaźników można zauważyć, że w ostatnim czasie obserwuje się pozytywne tendencje na poziomie wszystkich rodzajów wskaźników, co można uznać za przejaw poprawy bezpieczeństwa drogowego.

Bezpieczeństwo w zakresie katastrof naturalnych i technologicznych

Dotkliwe skutki powodzi w ostatnim dziesięcioleciu spowodowały szczególną wrażliwość na ten rodzaj zagrożenia naturalnego. Obszar TOF ze względu na uwarunkowania przyrodnicze

oraz ukształtowanie terenu pod względem powodzi jest znacząco narażony na zagrożenia w tym zakresie, co oznacza konieczność prowadzenia działań profilaktycznych oraz przeznaczania na ten cel odpowiednich środków. Oprócz klęski powodzi odnotowuje się na tym terenie inne zagrożenia, lecz ich prawdopodobieństwo jest porównywalne do innych części kraju. Poglądowy obraz sytuacji związanej z zagrożeniami bezpieczeństwa syntetycznie prezentuje poniższy rysunek.

Rysunek 26 Potencjalne zagrożenia naturalne i technologiczne dla Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego

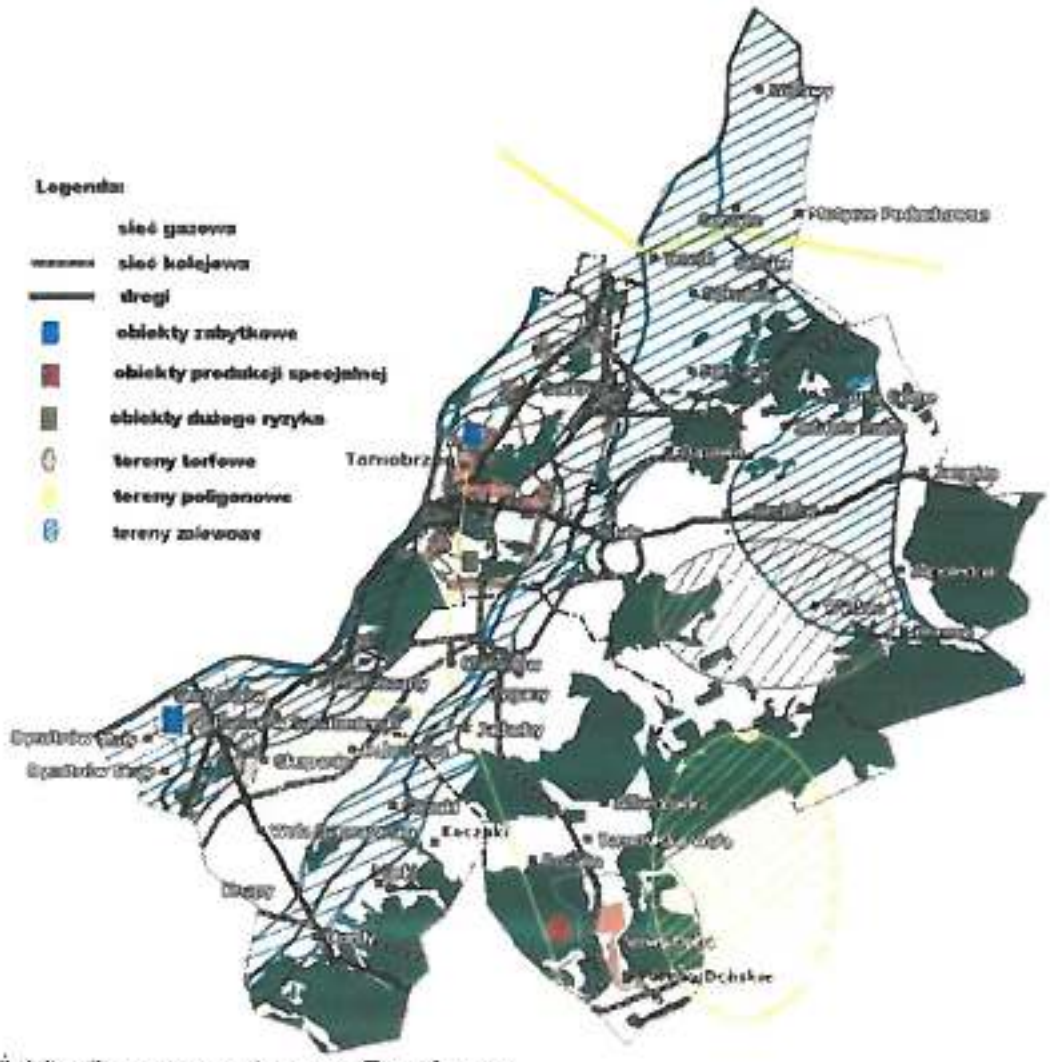

Źródło: Starostwo powiatowe w Tarnobrzegu

Analizując powyższą mapę można stwierdzić, że w strefie bezpośredniego zagrożenia powodziowego znajduje się niemal 1/3 terytorium TOF, przy czym, co należy szczególnie podkreślić są to obszary najgęściej zaludnione, na których oprócz mieszkań znajduje się duża część infrastruktury przemysłowej zainstalowanej na terytorium TOF. Na terenach TOF znajdują się rzeki o łącznej długości ok. 195 km. Głównym odbiornikiem wód powierzchniowych na terenie powiatu tarnobrzeskiego jest rzeka Wisła. W obrębie doliny tej rzeki koncentruje się większość urządzeń przeciw-powodziowych i pompowni odwadniających. System wałów przeciwpowodziowych ma długość ok. 194 km a

powierzchnia chroniona doliny na terenie TOF obejmuje łącznie 23000 ha a strefie tej znajduje się 2900 zagrożonych gospodarstw i 18000 osób przewidzianych do ewakuacji.

Oznacza to, że zarówno zabezpieczenia jak i gotowość powiązanych służb, instytucji i organizacji działających w zakresie klęsk i katastrof naturalnych musi być utrzymywana na odpowiednim poziomie gotowości do działań, poddawana regularnym przeglądom oraz systemowym uzupełnieniom i modernizacjom, a także szkoleniom kadr. Ogół tych zagadnień pociąga za sobą stosowne koszty i musi być stale uwzględniany w procesie zarządzania oraz projektach rozwojowych terenów objętych zasięgiem TOF.

Pod względem technologicznym zagrożenie dla bezpieczeństwa publicznego mogą stanowić skutki nieprawidłowości procesów technologicznych w przemyśle oraz zagrożeń wynikających z lokalizacji na tym terenie poligonu wojskowego. Sprawy zapewnienia bezpieczeństwa w tym zakresie, leżą w zakresie zobowiązań poszczególnych przedsiębiorstw oraz instytucji, ich egzekwowaniem zajmują się odpowiednie służby kontrolne. Z powyższych względów w niniejszej analizie sprawy z tym związane są jedynie wzmiankowane.

Analiza SWOT

Nawiązując do struktury analiz rozwoju ukierunkowanego na rozwój zrównoważony obszaru TOF Tarnobrzeg analizę SWOT przeprowadzono w rozbiciu na trzy podstawowe obszary merytoryczne koncepcji ekorozwoju tj. na sfery Społeczną, Gospodarczą oraz Środowiskowo-przestrzenną.

Tabela 9 SWOT dla sfery społecznej

szanse	zagrożenia
• szanse wynikające z polityki regionalnej Unii Europejskiej • szanse wynikające z faktu, że turystyka jest perspektywicznym kierunkiem rozwoju gospodarczego kraju i regionu. • dostępność i możliwości wykorzystania środków finansowych na cele związane z rynkiem pracy • wzrost nakładów państwa na rozwój i badania w szkolnictwie wyższym i inwestycje w ochronie zdrowia oraz rozwój zasobów, rehabilitację zawodową i społeczną • rozwój instytucji otoczenia biznesu i współpracy nauki z biznesem • rozwój społeczeństwa informacyjnego wpływający korzystnie na jakość życia mieszkańców miasta	• skomplikowany system prawny i podatkowy • wysokie koszty zatrudniania ponoszone przez pracodawców. • emigracja młodzieży do dużych miast (szczególnie absolwentów najlepszych szkół i uczelni) • niekorzystne prognozy liczby ludności kraju i regionu • niski poziom zainteresowania oraz świadomości potrzeb kształcenia ustawicznego dorosłych oraz zastępowalności kadr • słaba zdolność organizacji pozarządowych i instytucji służby zdrowia do aplikowania o środki UE oraz niewystarczająca zdolność do sfinansowania udziału własnego w takich projektach • rozdźwięk między dynamizmem zmian społecznych i gospodarczych a procesem

	zmian w edukacji na wszystkich jej poziomach
atuty	**słabości**
• liczne i różnorodne organizacje pozarządowe • prężnie działająca spółdzielnia socjalna w Tarnobrzegu • wzrastające możliwości zatrudnienia związane z dynamiczny rozwojem międzynarodowych koncernów • tradycje regionu przemysłowo-rolniczego (Centralny Okręg Przemysłowy) • sprawnie działające Uniwersytety Trzeciego Wieku w Tarnobrzegu, Gorzycach i Nowej Dębie	• wzrastająca liczba ludzi w wieku poprodukcyjnym, • ubożenie niektórych grup społecznych • problemy wynikające z nadwyżki siły roboczej szczególnie w osiedlach wiejskich • niskie kwalifikacje byłych pracowników najniższego szczebla przemysłu • niedostateczna aktywność lokalnych grup społecznych

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 10 SWOT dla sfery gospodarczej

szanse	**zagrożenia**
• dostępność środków z różnych programów operacyjnych, • rosnący zagraniczny i krajowy popyt na nowoczesne i niekonwencjonalne usługi turystyczne, • szanse rozwoju przetwórstwa spożywczego w oparciu o zasoby surowcowe pobliskiego powiatu sandomierskiego, • dostępność programów wspierających rozpoczynanie działalności gospodarczej • dostosowywanie kierunków kształcenia (przekwalifikowania) pod potrzeby pracodawców, • poprawiające się prawo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej • Szanse związane z turystyką wynikające z pobliskiego położenia 1000-letniego miasta Sandomierza, zabytków Baranowa Sandomierskiego oraz pobliskich gmin, • przemysłowe tradycje tej części regionu podkarpackiego bliskie położenie i możliwości wykorzystania infrastruktury Linii Hutniczo-Siarkowej.	• wzrastające wymagania gospodarki pod względem jakości kadr oraz zaplecza technicznego, • ucieczka ludzi wykwalifikowanych z regionu, • niewydolny system prawny w Polsce generujący brak poczucia stabilności przez przedsiębiorców • znikome efekty wprowadzania ułatwień dla rozpoczynających działalność gospodarczą, • powszechne poczucie niskiej jakości systemu prawnego oraz funkcjonowania nieformalnych mechanizmów związanych z udzielaniem zleceń, • słabości wynikające z niedoskonałego prawa zamówień publicznych, • uciążliwości związane z wysokimi opłatami na ubezpieczenie społeczne • starzenie się kwalifikacji" osoby długotrwale bezrobotne mogą trwale zasilić szeregi korzystających z opieki społecznej.

atuty	słabości
• posiadanie zbiornika wodnego – drugiego w regionie pod względem powierzchni, • tradycje regionu przemysłowo-rolniczego (Centralny Okręg Przemysłowy), • różnorodność kwalifikacji miejscowej ludności : przemysł chemiczny i maszynowy, rolnictwo, ogrodnictwo, rzemiosło, ceramika, przetwórstwo szkła, przemysł spożywczy itp., • centralne położenie miasta Tarnobrzega w trójkącie Kielce - Lublin - Rzeszów, • Wschodni Sojusz Motoryzacyjny w siedziba w Tarnobrzegu, • duże obszary objęte Specjalną Strefą Ekonomiczną, • potencjał Tarnobrzeskiego Parku Przemysłowo-Technologicznego oraz sąsiadujących z nim doskonale uzbrojonych terenów inwestycyjnych • urodzajne gleby, tradycje i potencjał do produkcji żywności, • Posiadanie kilku wypromowanych produktów regionalnych • duża ilość powierzchni produkcyjnych nadających się do zagospodarowania wraz z niezbędnym uzbrojeniem, • znaczne rezerwy mocy zainstalowanej w stosunku do pobieranej w energetyce.	• niewykorzystany potencjał bliskiej lokalizacji rozwiniętych miast średniej wielkości, • niekorzystne uwarunkowania kulturowe utrudniające wdrożenie porozumień partnerskich pomiędzy Tarnobrzegiem Sandomierzem i Stalową Wolą, • słabo rozwinięta infrastruktura turystyczno-wypoczynkowa, • nieskoordynowana i rozproszona promocja gospodarcza, • niewystarczająca jeszcze dostępność komunikacyjna niezbędna do rozwoju turystyki i rekreacji, • niska jakość systemu komunikacyjnego strefy rozwoju gospodarczego na terenach byłej KiZPS Siarkopol • zużycie części infrastruktury przemysłowej i mieszkaniowej, • ograniczenia wynikające z braku efektywnego węzła komunikacyjnego udrażniającego połączenie specjalnej Strefy ekonomicznej z drogami wojewódzką i krajową.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 11 SWOT dla sfery środowiskowo-przestrzennej

szanse	zagrożenia
• regulacje prawne (UE) wymuszające stosowanie alternatywnych źródeł energii; • potencjalne możliwości współpracy sieciowej w zakresie turystyki z Sandomierzem oraz liczne i atrakcje turystyczne w stosunkowo bliskim otoczeniu (np. zamek w Ujeździe, czy Lasy Janowskie). • możliwości wynikające z postępu technologicznego w zakresie materiałów i technologii możliwych do wykorzystania w regeneracji starej i	• niewystarczające wykorzystywanie transportu kolejowego w gospodarce narodowej, • nadal niewystarczająca dostępność drogowa, • złożone i czasochłonne procedury uruchomiania funduszy strukturalnych. • nieregulowane warunki dla rozwoju energetyki odnawialnej – przedłużające się i niepewne prace nad ustawą o odnawialnej. • zagrożenia powodziowe wynikające ze zmian klimatycznych.

budowie nowej infrastruktury • wzrost popularności turystyki rekreacyjnej.	
atuty	**słabości**
• modelowo zagospodarowane tereny poprzemysłowe związane likwidowaną kopalnią –jezioro Tarnobrzeskie • Regionalne Centrum Promocji Obszaru Natura 2000 zlokalizowany w Zamku Dzikowskim, • bogactwo i zróżnicowanie środowiska przyrodniczego, kulturowego i historycznego na terenach wiejskich sprzyjające rozwojowi usług turystycznych i wpływających na poziom i jakość życia. • powiązanie infrastrukturalne z innymi jednostkami samorządowymi zagospodarowującymi obszary poprzemysłowe (np. częściowa sieć ścieżek rowerowych.	• Niewystarczające pokrycie terenu TOF siecią kanalizacyjną i wynikające stąd ograniczenia rozwoju • niedostateczne tempo regeneracji oraz budowy nowej infrastruktury związanej np. z ochroną środowiska, ochroną zdrowia, • słabe pokrycie planami przestrzennego zagospodarowania terenów poprzemysłowych, • niewielkie tradycje w zakresie działalności gospodarczej związanej z rekreacja i turystyką. • niewielka liczba obiektów noclegowych i niezadowalająca ich jakość.

Źródło: Opracowanie własne

Wizja i cele rozwojowe

Wizja

Oczekiwanym stanem do osiągnięcia jest zintegrowana na bazie historycznej tożsamości terytorialnej społeczność mikroregionu wyznaczonego granicami Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego, która dzięki przeprowadzeniu kompleksowej rewitalizacji posiada miejsca pracy i dobre warunki życia w przyjaznym otoczeniu wynikającym z troski o dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze.

Obszar funkcjonalny Miasta Tarnobrzega, który cechuje się zespołem silnych i wewnętrznych powiązań, jest jednocześnie mocno zróżnicowany (szczególnie w relacji Tarnobrzega - reszta obszaru). W związku z tym dla pełnego wykorzystania potencjału rozwojowego TOF konieczne jest podjęcie działań na rzecz integracji (szczególnie funkcjonalnej), przy jednoczesnym, dalszym wzmacnianiu przewag konkurencyjnych.

Uwzględniając powyższe celem głównym Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Tarnobrzega, który można uznać z za jej misję jest:

Ograniczenie problemów społecznych i gospodarczych zdegradowanych obszarów poprzemysłowych na terenach gmin Tarnobrzega, Nowej Dęby, Baranowa Sandomierskiego, Grębowa i Gorzyc wchodzących w skład Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Osiągnięcie celu głównego będzie możliwe dzięki podjęciu interwencji w przenikających się wymiarach, takich jak: społeczność, gospodarka, przestrzeń.

Zostały one uwzględnione w trzech celach strategicznych:

A. **Podniesienie poziomu aktywności gospodarczej poprzez uzupełnienie, modernizację i kompleksowe zintegrowanie systemów infrastruktury technicznej oraz wsparcie rozwoju przedsiębiorczości**

B. **Poprawa jakości życia poprzez włączenie społeczne oraz rozwój usług publicznych w sferze kultury**

C. **Racjonalne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego w celu zachowania dobrych warunków do życia dla obecnych i przyszłych pokoleń mieszkańców Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego**

W ramach celów rozwojowych obszary priorytetowe, które są optymalnym wyborem biorąc pod uwagę aktualną dostępność środków oraz możliwości techniczno-organizacyjne samorządów tworzących partnerstwo.

Wyodrębniono następujące obszary priorytetowe:

1. Rewitalizacja terenów poprzemysłowych
2. Przedsiębiorczość
3. Włączenie społeczne
4. Kultura i dziedzictwo

Cele strategiczne realizowane są poprzez kierunki działań. Odnoszą się one do dziedzin, którym zapewniono dofinansowanie przedsięwzięć rozwojowych w ramach instrumentu ZIT lub zwiększono szanse na uzyskanie dofinansowania w ramach projektów komplementarnych, finansowanych z innych źródeł. Tym samym zakres przedsięwzięć sprofilowany jest pod kątem priorytetów inwestycyjnych UE na perspektywę finansową 2014-2020 oraz zakresu interwencji przyjętego w RPO WP 2014-2020.

Uwzględniając wskazane powyżej cele i priorytety proponuje się następujące kierunki działań, które koncertują zestawy działań, a których pełna i kompleksowa realizacja jest warunkiem uzyskania zakładanych efektów ich realizacji. Dla obszaru TOF Tarnobrzeg, priorytetowymi kierunkami działań są;

- A.1 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów poprzemysłowych w kierunku zapewnienia warunków technicznych do rozwoju gospodarczego.
- A.2 Stworzenie warunków ułatwiających podejmowanie i rozwój działalności gospodarczej na terenie TOF.
- B.1 Zapewnienie warunków sprzyjających integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym na terenach TOF.
- B.2 Aktywizacja zawodowa w kierunku zapewnienia dostępu do zatrudnienia osobom poszukującym pracy i nieaktywnym zawodowo.
- B.3 Podniesienie jakości usług w sferze kultury.
- C.1 Stworzenie warunków do ochrony dziedzictwa przyrodniczego.
- C.1.1 Zapewnienie infrastruktury do ochrony i zachowania bioróżnorodności.
- C.1.2 Poprawa czystości wód powierzchniowych i podziemnych na terenie TOF.
- C.2 Zachowanie i zabezpieczenie zasobów dziedzictwa kulturowego TOF.

Osiągnięcie tak postawionych celów zaplanowano poprzez realizację dedykowanych działań, które zostały uzgodnione podczas spotkań i komunikacji przedstawicieli gmin partnerskich zaangażowanych w przygotowanie realizacji projektów planowanych do realizacji w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

Opis kierunków działań oraz zakładanych efektów ich realizacji:

W poniższym opisie dokonano rozwinięcia wskazanych powyżej kierunków wzbogacając je krótkim uszczegółowieniem oraz wskazaniem oczekiwanych efektów odzwierciedlających konkretne działania jakie muszą być podjęte aby osiągnąć stan oczekiwany, określony w tym dokumencie jako wizja rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego.

A.1 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów poprzemysłowych w kierunku zapewnienia warunków technicznych do rozwoju gospodarczego

Zdegradowane obszary poprzemysłowe stanowią dziś jeden z największych problemów bieguna wzrostu decydujących o możliwości osiągnięcia niezbędnej dynamiki procesów rozwojowych zwłaszcza w obszarze wzrostu gospodarczego. Problem ten dotyczy wszystkich gmin zaliczonych do bieguna wzrostu, a działania rozwojowe w tym zakresie powinny być prowadzone działania zintegrowane adekwatne do skali potrzeb rewitalizacyjnych.

Zakładane efekty planowanych do realizacji działań:

- kompleksowe zagospodarowanie gospodarcze odzyskanych i zrekultywowanych terenów otoczenia Jeziora Tarnobrzeskiego
- zapewnienie praktycznej dostępności komunikacyjnej zrewitalizowanych obszarów w celu zapewnienia optymalnego wykorzystania szans wynikających z nowej ich sytuacji
- przywrócenie dotychczasowych lub stworzenie nowych funkcji dla pozostałych zdegradowanych ekonomicznie i środowiskowo obszarów poprzemysłowych
- poprawa ładu przestrzennego i lepszego wykorzystania przestrzeni dzięki opracowaniu kompleksowych, skoordynowanych, wieloletnich programów odnowy, rewitalizacji i zagospodarowania przestrzennego.
- zamiana dotychczasowych funkcji obszarów miejskich oraz poprzemysłowych na nowe prowadzące do ożywienia gospodarczego i społecznego, podniesienia jakości życia mieszkańców, poprawy stanu środowiska naturalnego i kulturowego, jak również zwiększenia potencjału turystycznego i kulturalnego,

A.2 Stworzenie warunków ułatwiających podejmowanie i rozwój działalności gospodarczej na terenie TOF Tarnobrzeg

Przedsiębiorczość i samozatrudnienie to szczególnie pożądane cechy lokalnej społeczności, które mogą w najlepszym stopniu przyczynić się do ożywienia gospodarczego obszarów zdegradowanych. Rozwinięcie tych wielce pożądanych podstaw społecznych pomimo dość powszechnej świadomości ich znaczenia nie jest zadaniem ani łatwym ani też, co ważne możliwym do samoistnego i szybkiego wdrożenia. Ważnym aspektem działań aktywizacyjnych w tym zakresie na obszarze TOF Tarnobrzeg są uwarunkowania historyczne zwłaszcza te z okresu powojennego, kiedy przedsiębiorczość przedstawiana była pejoratywnie. 50-letni okres takiej propagandy w powiązaniu powstaniem wielkiego przemysłu skutecznie zniszczył wszelkie tradycje przedsiębiorczości i dziś te niekorzystne przyzwyczajenia są dodatkowym czynnikiem ograniczającym rozwój gospodarzy zwłaszcza ten szczególnie pożądany bazujący na sektorze małych i średnich przedsiębiorstw. Ożywienie w tym obszarze wymaga bardziej intensywnej oraz wyrafinowanej stymulacji wymagającej często systemu zachęt i udogodnień, które często polegają na eliminowaniu utrudnień. Konieczne jest prowadzenie działań aktywnych polegających na różnych formach wsparcia finansowego (dotacje, pożyczki) dla rozpoczynających i rozwijających nowe firmy oraz dobrego wsparcia merytorycznego w postaci doradztwa.

Oprócz przedsiębiorstw sektora MŚP, które mogą rozwinąć branże turystyczną, bardzo ważne jest również rozwijanie bardzo korzystnego trendu obserwowanego na obszarze TOF jakim jest lokalizowanie fabryk dużych korporacji motoryzacyjnych. Oprócz tych bezpośrednio zlokalizowanych w TOF (np. Pilkington Automotive Poland, Federal Mogul), w

najbliższym otoczeniu są kolejne (Kirchhoff Automotive Poland, LEAR, Uniwheels i inne). Korzystnym trendem jest to że niemal wszystkie intensywnie inwestują i tworzą liczne nowe miejsca pracy. Zostało to dostrzeżone i w związku z tym zainicjowana została struktura koordynująca rozwój tego naturalnego klastra. Lokalizacja nowych fabryk takich potentatów gospodarczych stanowi wyraźny i wiarygodny sygnał dla następnych inwestorów, że jest obszar TOF Tarnobrzeg to dobre miejsce na lokowanie inwestycji – miejsce przeanalizowane i zbadane przez tak duże korporacje, które decydują się tu na dalszy rozwój.

Zakładane efekty planowanych do realizacji działań:

- podniesienie przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców dzięki wspieraniu powstawania i rozwojowi mikroprzedsiębiorstw,
- wzrost liczby firma sektora MŚP świadczących usługi okołoturystyczne (m.in. związane z rozwojem infrastruktury Jeziora Tarnobrzeskiego,
- zainicjowanie przez gmin TOF Tarnobrzeg wspólnie z Sandomierzem klastra usług turystycznych i jego pragmatyczny rozwój,
- rozwój oferty istniejącego Tarnobrzeskiego Parku Przemysłowo-Technologicznego
- umocnienie klastra motoryzacyjnego oraz nowe inwestycje powstałe w wyniku jego aktywności,
- rozwój istniejących inkubatorów przedsiębiorczości,
- rozwój oferty usług świadczonych przez Instytucje Otoczenia Biznesu,
- zmniejszenie poziomu bezrobocia dzięki zwiększeniu liczby atrakcyjnych miejsc pracy i polepszeniu warunków życia mieszkańców sąsiadujących obszarów wiejskich,
- pobudzenie rozwoju gospodarczego obszarów miejskich w oparciu o endogeniczne czynniki oraz aktywność mieszkańców,
- poszerzenie oferty obszarów atrakcyjnych dla inwestorów dzięki powstawaniu i rozwojowi stref aktywności gospodarczej.

B.1 Zapewnienie warunków sprzyjających integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym na terenach TOF

Działania w zakresie integracji społecznej na obszarze, który powoli odbudowuje swój potencjał gospodarczy. Okres zapaści po upadku wielkiego przemysłu oraz przejście w tych warunkach na gospodarkę rynkową zderzył się z zanikiem tradycji przedsiębiorczości oraz trudnościami z pozyskiwaniem środków na podstawowe utrzymanie. Okoliczności te w powiązaniu z typowymi problemami istniejącymi w każdej społeczności niekorzystnie się skumulowały doprowadzając liczne osoby i rodziny na skraj ubóstwa. W takiej sytuacji szczególnie trudno jest funkcjonować osobom, które są dodatkowo obciążone problemami często eliminującymi dla nich możliwość wyjścia z sytuacji kryzysowej. Osoby niepełnosprawne, osoby starsze oraz inne grupy zaliczane do zagrożonych wykluczeniem wymagają świadomej i dobrze zaprogramowanej interwencji. Wyjściem jest tu kompleksowy program działań wspierających bazujących na integracji społecznej, zawodowej, a zwłaszcza na stosowaniu narzędzi z obszaru ekonomii społecznej.

Zakładane efekty planowanych do realizacji działań:

- Aktywizacja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez podniesienie kompetencji.
- reintegracja społeczna i zawodowa poprzez rozwój ekonomii społecznej, w tym przede wszystkim w oparciu o już istniejące oraz nowe spółdzielnie socjalne,

- rozwój nowych form wsparcia indywidualnego i środowiskowego umożliwiających integrację zawodową i społeczną grupom szczególnie narażonych na życie w ubóstwie
- zwiększenie aktywności zawodowej osób objętych pomocą społeczną (w szczególności osób w wieku 15-30 lat, powyżej 50 lat, osób niepełnosprawnych,
- umożliwienie osobom o najniższych kwalifikacjach (a tym samym często dochodach) udziału w bezpłatnych szkoleniach i kursach podnoszących ich kwalifikacje i dających szanse na uzyskanie wyższych dochodów z pracy,

B.2 Aktywizacja zawodowa w kierunku zapewnienia dostępu do zatrudnienia osobom poszukującym pracy i nieaktywnym zawodowo

Rozwój bieguna wzrostu nie jest możliwy bez pragmatycznej polityki związanej z rynkiem pracy. W przypadku TOF Tarnobrzeg oprócz typowych i sprawdzonych narzędzi służących aktywizacji zawodowej jak np. szkolenia, staże, subsydiowane zatrudnienie konieczne jest zastosowanie bardziej kompleksowych metod aktywizacji bezrobotnych. Obszarem działań prowadzących do osiągania perspektywicznych i długoterminowych efektów jest rozwijanie szkolnictwa zawodowego. Brak odpowiednio przygotowanych pracowników jest jednym z ważniejszych czynników, które mogą mieć wpływ na lokowanie nowych przedsiębiorstw dających liczne i trwałe miejsca pracy. Jedną z możliwości może tu być wykorzystanie zainteresowania dużych firm skupionych w klastrze Wschodni Sojusz Motoryzacyjny kształtowaniem perspektywicznych zasobów kadrowych. Potrzebą chwili jest realizacja strategicznych programów edukacyjnych oraz projektów promujących zainteresowania techniczne młodzieży. Sprzyjać temu powinno zawiązanie klastra edukacji zawodowej, którego koordynacji podjęła się Tarnobrzeska Specjalna Strefa Ekonomiczna.

Zakładane efekty planowanych do realizacji działań:

- Zastosowanie różnorodnych form aktywizacji zawodowej m.in. poprzez pośrednictwo pracy i doradztwo zawodowe świadczone na rzecz uczestników projektu w celu określenia potrzeb i przygotowania ich do udziału w wybranym typie wsparcia (szkolenia, staż, zatrudnienie subsydiowane,
- stosowanie kompleksowych form aktywizacji osób bezrobotnych, w tym z zastosowaniem indywidualnych planów działania oraz programów aktywizacji zawodowej obejmujących kilka form wsparcia,
- zwiększenie zainteresowania uczestnictwa w edukacji zawodowej pod kątem istniejących i perspektywicznych przedsiębiorstw produkcyjnych (m.in. międzynarodowych korporacji skupionych w ramach klastra Wschodni Sojusz Motoryzacyjny),
- poprawa współpracy między publicznymi służbami zatrudnienia a innymi instytucjami działającymi na rynku pracy na rzecz bezrobotnych w celu aktywizacji osób bezrobotnych,
- rozwój przedsiębiorczości, np. poprzez doradztwo oraz rozbudowę funduszy poręczeniowych i pożyczkowych.

B.3 Podniesienie jakości usług w sferze kultury

Rozwojowi ekonomicznemu powinien towarzyszyć rozwój usług wpływających nie tylko na standard ale i jakość życia. Jednym z takich obszarów jest sfera kultury. Życie kulturalne TOF skupione jest przede wszystkim w głównym ośrodku miejskim. Gminy wiejskie ze

względu na swoje peryferyjne położenie oraz niekorzystne warunki ekonomiczne mają utrudniony dostęp do oferty kulturalnej, a uczestnictwo ich mieszkańców w życiu kulturalnym i w przedsięwzięciach kultury wysokiej ma charakter incydentalny.
Zapewnienie wszystkim mieszkańcom obszaru TOF możliwie równych szans korzystania z dóbr kultury staje się działaniem nie tylko pożądanym, ale przede wszystkim koniecznym w celu stopniowego eliminowania marginalizacji obszarów wiejskich oraz zapewnienia równych szans w dostępie do dóbr i usług kulturalnych.
Oddziaływanie centrum bieguna wzrostu będącego jednocześnie centrami życia kulturalnego TOF, na obszary oddalone od niego będzie możliwe, o ile zyskają one odpowiednio silne wsparcie kadrowe, finansowe i infrastrukturalne. Szczególna rola w tym zakresie przypada Tarnobrzeskiemu Domowi Kultury, który funkcje takiego centrum stara się pełnić.

Zakładane efekty planowanych do realizacji działań:

- zwiększenie dostępności zasobów kultury oraz wydarzeń kulturalnych
- wykreowanie i wdrożenie inicjatywy zintegrowanej oferty programowej dla całego obszaru TOF Tarnobrzeg koordynowanej przez Tarnobrzeski Dom Kultury w partnerstwie i gminnymi ośrodkami kultury oraz Muzeum Historycznym
- Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne TOF (m.in. zamki w Tarnobrzegu-Dzikowie i Baranowie Sandomierskim)
- utworzenie w partnerstwie z miastem Stalowa Wola szlaku kulturowo-turystycznego nawiązującego do największej inicjatywy dwudziestolecia międzywojennego (COP), którego stanowiły obszary TOF Tarnobrzeg
- wypromowanie kalendarza wspólnej oferty kulturalnej TOF Tarnobrzeg skojarzonej z ofertą TOF Stalowa Wola oraz ponadregionalnie z miastem Sandomierz.

C.1 Stworzenie warunków do ochrony dziedzictwa przyrodniczego

TOF Tarnobrzeg stanowi mikroregion wybitnie powiązany z dziedzictwem przyrodniczym, ale również z problemami jego zniszczenia i prób odbudowy. Z jednej strony jest to centrum dawnej Puszczy Sandomierskiej oraz atrakcyjnych form Doliny Wisły, a z drugiej obszar gigantycznych zmian krajobrazowych wywołanych kopalnictwem i przetwórstwem siarki oraz innych przemysłów. Realizowane z sukcesem działania związane z odzyskiwaniem bogactwa zasobów dziedzictwa przyrodniczego już dziś przynoszą spektakularne rezultaty. Sztandarowy projekt rekultywacji terenów poprzemysłowych i utworzenia Jeziora Tarnobrzeskiego, a z drugiej strony lokalizacja w Zamku dzikowskim Centrum Obszaru Natura 2000 to tylko nieliczne przykłady wysiłków jakie dotychczas podjęto w tym kierunku. Ten znakomicie rozpoczęty proces wymaga wzmocnienia i wsparcia np. w postaci rozwoju różnych form aktywności ekonomicznej wykorzystujących to dziedzictwo. Oczywistym kierunkiem wydaje się tutaj być sfera turystyki i rekreacji

Zakładane efekty planowanych do realizacji działań:

- zwiększenie oferty edukacyjnej o działania wykorzystujące potencjał przyrodniczy
- zwiększenie zainteresowania terenów do wykorzystania w celach aktywnego wypoczynku
- zwiększenie świadomości ekologicznej regionu w zakresie występowania obszarów chronionych oraz występujących chronionych gatunkach fauny i flory
- wzrost atrakcyjności obszaru i możliwość powstania miejsc przeznaczonych do wypoczynku nad Wisłą, zalewem i w Parku Dzikowskim

- zwiększenie oferty edukacyjnej o działania wykorzystujące potencjał przyrodniczy
- zwiększenie zainteresowania społecznego walorami, atutami i różnorodnością przyrodniczą obszaru TOF Tarnobrzeg.

C.1.1 Zapewnienie infrastruktury do ochrony i zachowania bioróżnorodności Rozpowszechnienie wiedzy na temat znaczenia bioróżnorodności i zmotywowanie społeczności do jej ochrony oraz umiejętnego wykorzystania lokalnego dziedzictwa przyrodniczego

Pragmatyczne wykorzystanie dziedzictwa przyrodniczego wymaga wsparcia zarówno infrastrukturalnego jak i promocyjnego i podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców. Kluczowym obszarem działań projektowych wydaje się być między innymi skupienie na pożądanych przez Unię Europejską działaniach związanych z ochroną bioróżnorodności i ochrona siedlisk.

Zakładane efekty planowanych do realizacji działań:

- zwiększenie poziomu ochrony bioróżnorodności regionu TOF oraz obszaru Puszczy Sandomierskiej będącej obszarem Natura 2000
- wypromowanie potencjału przyrodniczego, różnorodności gatunkowej pociągające za sobą ożywienie społeczno- gospodarcze mikroregionu TOF w kierunku przemysłu aktywnego wypoczynku
- wsparcie procesów i działań zachowujących różnorodność biologiczną,
- właściwie chronione siedliska cennych przyrodniczo gatunków zwierząt, roślin i grzybów, w szczególności gatunków wymagających ochrony na podstawie prawa wspólnotowego,
- właściwie chronione siedliska przyrodnicze określone w przepisach prawa,
- właściwie utrzymane i funkcjonujące różne formy ochrony przyrody.

C.1.2 Poprawa czystości wód powierzchniowych i podziemnych na terenie TOF

Ze względu na duże rozproszenie zabudowy i niską gęstość zaludnienia niektórych terenów wiejskich obszaru TOF, realizowane dotychczas programy nie obejmowały terenów „nieaglomeracyjnych". Są to bardzo często obszary siedliskowe, cenne przyrodniczo i atrakcyjne turystycznie. Brak stosownej infrastruktury kanalizacyjnej powoduje, że tereny te cechują się słabym stanem ekologicznym jednolitych części wód, co rzutuje na czystość wody w zlewni rzeki Trześniówki oraz pośrednio dalszych odcinków rzek. Niezbędne jest podjęcie działań ułatwiających i wspierających stworzenie stosownej infrastruktury zapewniającej efektywne zbieranie i oczyszczanie ścieków.

Zakładane efekty planowanych do realizacji działań:

- poprawa jakości wód zlewni rzeki Trześniówka
- rozbudowa i modernizacja infrastruktury oraz sieci kanalizacji sanitarnej, a także wyrównywanie dysproporcji między siecią wodociągową a kanalizacyjną,
- realizacja programów budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla terenów, gdzie jest to uzasadnione,
- wyposażanie terenów „nieaglomeracyjnych" we właściwą infrastrukturę systemowo rozwiązującą problem zbierania i oczyszczania ścieków (w tym budowę

przydomowych oczyszczalni ścieków dla jednego lub kilku gospodarstw, szczelnych – wybieralnych zbiorników, itp.),
- zewidencjonowanie zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków wraz z wprowadzeniem kontroli wywozu nieczystości płynnych i osadów ściekowych z oczyszczalni,
- poprawa świadomości ekologicznej społeczeństwa,

C2 Zachowanie i zabezpieczenie zasobów dziedzictwa kulturowego TOF

Dziedzictwo kulturowe TOF Tarnobrzeg, którego trzon stanowią infrastruktura historyczna majątku Tarnowskich oraz obiekty związane z faktem, że tereny te stanowiły niegdyś „jądro" Centralnego Okręgu Przemysłowego powinno być z jednej strony przedmiotem ochrony i opieki, z drugiej zaś potencjałem, który winien zostać wykorzystany dla rozwoju mikroreginu i budowania kapitału społecznego. Konieczne jest podejmowanie przedsięwzięć, ukierunkowanych zarówno na kompleksową ochronę i zachowanie zasobów dziedzictwa, jak również na jego odpowiednią promocję i wdrażanie efektywnego i racjonalnego modelu zarządzania. Za istotne należy również uznać działania o charakterze edukacyjnym i popularyzatorskim skierowane do mieszkańców regionu. Przybliżenie walorów materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego obszaru TOF Tarnobrzeg, a także podniesienie świadomości ich wartości służyć będzie nie tylko ich zachowaniu i lepszej ochronie, ale także może przyczynić się do wzrostu tożsamości lokalnej mieszkańców.

Zakładane efekty planowanych do realizacji działań:
- poprawa dostępności i ekspozycji turystycznej terenów, miejsc, obiektów oraz zbiorów mających charakter atrakcji turystycznych lub reprezentujących unikatowe dziedzictwo kulturowe bieguna wzrostu,
- rozwój nowych atrakcji turystycznych służących wiodącym formom turystyki przyjazdowej,
- zainicjowanie i umocnienie klastra turystycznego bazującego na różnorodności i bogactwie obiektów dziedzictwa kulturowego na pograniczu regionów (zamek dzikowski i baranowski, zabytki Sandomierza, zabytki i obiekty turystyki przemysłowej oraz dziedzictwo COP oraz obiektów gospodarczych rodu Tarnowskich,
- wyższa konkurencyjność produktów turystycznych obszaru TOF oraz regionu.

System monitoringu i sprawozdawczości

Celem prowadzenia monitoringu i sprawozdawczości jest kontrola realizacji Strategii w tym dostarczenie Komitetowi Sterującemu oraz Instytucji Zarządzającej niezbędnych informacji do oceny postępów wdrażania Strategii.
Szczegółowe zasady prowadzenia monitoringu i sprawozdawczości zostaną określone po uwzględnieniu wymagań wynikających z RPO WP 2014-2020.

Monitoring
Podmiotem odpowiedzialnym za monitoring i sprawozdawczość jest komórka powołana z przedstawicieli gmin zaliczonych do bieguna wzrostu. Monitoring i sprawozdawczość będą prowadzone w porozumieniu z innymi komórkami i jednostkami organizacyjnymi oraz z pozostałymi gminami należącymi do Porozumienia, a także innymi aktorami realizującymi

projekty na rzecz TOF. Osobami odpowiedzialnymi za współpracę w ramach monitoringu i sprawozdawczości są koordynatorzy poszczególnych projektów.
Z uwagi na charakter dokumentu realizacja Strategii będzie mierzona za pomocą wskaźników produktu oraz wskaźników rezultatu, przypisanych w RPO WP 2014-2020 poszczególnym priorytetom inwestycyjnym Unii Europejskiej.
Koordynatorzy projektów będą zobligowani do zbierania i przekazywania wskaźników monitoringu. W przypadku części wskaźników rezultatu dane będą pozyskiwane od Instytucji Zarządzającej odpowiedzialnej za zbieranie tych danych w skali województwa. Raz do roku opracowywany będzie raport z monitoringu za rok uprzedni, w którym prezentowane są uzyskane wartości wskaźników produktu oraz rezultatu. Przy czym w przypadku wskaźników rezultatu częstotliwość pomiaru nie jest jednorodna ze względu na to, że dane w ramach tego typu wskaźnika nie zawsze będą dostępne, a co za tym idzie przedstawiane w raporcie. Dodatkowo wskaźniki będą prezentowane w raporcie w sposób narastający, co pozwoli ocenić poziom realizacji wskaźników w stosunku do przyjętych wartości docelowych dla roku 2020, a także w niektórych przypadkach do roku 2018. Ponadto w raporcie zamieszczane będą informacje o czynnikach wpływających na realizację wskaźników.

Ramy instytucjonalno-wdrożeniowe

Gminy TOF zawarły w dniu 3 października 2013.r. Porozumienie gmin Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego o współpracy w zakresie realizacji zintegrowanych projektów w perspektywie finansowej UE 2014- 2020.

Pozycja gmin TOF w systemie wdrażania RPO WP 2014-2020 sprowadza się do roli podmiotu realizującego projekty indywidualne gmin tworzących TOF, które to projekty są ze sobą wzajemnie zintegrowane, a których realizacja przyniesie synergiczne efekty istotne dla całego obszaru TOF Tarnobrzeg. W celu zapewnienia zintegrowania działań oraz efektów projektów realizowanych przez poszczególne gminy w ramach limitów określonych w SZOOP RPO WP konieczne będzie powołanie kolegialnej struktury koordynującej, której rolą będzie między innymi kontrolowanie zintegrowania projektów na każdym etapie ich realizacji.
Treść planowanego w tym celu porozumienia wykonawczego sprecyzuje strukturę jednostki koordynującej funkcjonującej w ramach TOF oraz podział kompetencji pomiędzy poszczególnymi ciałami.

W ramach TOF przewidziano działanie:
Komitetu Sterującego TOF, jako ciała decyzyjnego, do którego wyłącznej kompetencji należy przede wszystkim: przyjmowanie raportów z monitoringu i ewaluacji Strategii TOF.
Forum Konsultacyjnego TOF, w skład którego wchodzą gminni koordynatorzy projektów oraz przedstawiciele Sekretariatu. Forum umożliwia prowadzenie dialogu na temat wszystkich spraw związanych z wdrażaniem Strategii TOF. Zadaniem Forum Konsultacyjnego będzie wypracowywanie propozycji i rozwiązań, zanim zostaną skierowane do Komitetu Sterującego.
Sekretariatu TOF, który we współpracy z gminnymi koordynatorami TOF zapewni obsługę merytoryczną oraz administracyjno-techniczną dla pozostałych ciał oraz wszystkich jednostek wchodzących w skład TOF.

Raport z monitoringu będzie przedstawiany do akceptacji Komitetowi Sterującemu TOF. Komitet Sterujący ma możliwość sformułowania zaleceń naprawczych lub zapobiegawczych

w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości lub ryzyk dla zrealizowania zakładanych wartości docelowych wskaźników.

Terytorialny wymiar wsparcia w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Tarnobrzega

Projekty TOF wykazują zróżnicowaną koncentrację przestrzenną, co jest pochodną zidentyfikowanych wyzwań i potencjałów, ale także możliwości współfinansowania projektów. Na poniższych mapach zobrazowano rozkład przestrzenny projektów TOF w poszczególnych gminach, na podstawie wstępnych deklaracji gmin (deklaracja ma charakter indykatywny)

Rysunek 27 Gminy TOF deklarujące udział w projekcie "Rewitalizacja zdegradowanych obszarów Gmin Tarnobrzega, Nowej Dęby, Baranowa Sandomierskiego i Gorzyc"

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 28 Gminy TOF deklarujące udział w projekcie "Integracja społeczna na rzecz aktywizacji zawodowej na rewitalizowanych obszarach gmin TOF

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 29 Gminy TOF deklarujące udział w projekcie "Aktywizacja zawodowa mieszkańców rewitalizowanych obszarów poprzemysłowych TOF"

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 30 Gminy TOF deklarujące udział w projekcie Wsparcie przedsiębiorczości na rewitalizowanych obszarach gmin".

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 31 Gminy TOF deklarujące udział w projekcie „Rozwój instytucji kultury i zasobów dziedzictwa kulturowego TOF".

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 32 Gminy TOF deklarujące udział w projekcie „Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Obszaru Funkcjonalnego".

Źródło: Opracowanie własne

Indykatywna lista projektów strategicznych

Ze względu na specyfikę położenia bieguna wzrostu na pograniczu regionu oraz w bliskim sąsiedztwie drugiego bieguna wzrostu jakim jest Stalowa Wola projekty o charakterze strategicznym dla tego obszaru nie mogą pomijać ważnych relacji, które z tego położenia wynikają. Projekty te nawiązują do priorytetu tematycznego 3.5.Strategii Rozwoju WP orientującego zamierzone działania na wsparcie spójności przestrzennej terenu i wzmacnianie funkcji rzeczywistego bieguna wzrostu.

Uwzględniając ww. potrzebę poniżej zestawiono projekty strategiczne dla całego rzeczywistego bieguna wzrostu, który swym zasięgiem przekracza obszar wyznaczony oficjalnie dla TOF Tarnobrzeg (który oprócz Miasta Tarnobrzega obejmuje jedynie cztery sąsiadujące gminy.

1. Rewitalizacja zdegradowanych obszarów Gmin Tarnobrzega, Nowej Dęby, Baranowa Sandomierskiego i Gorzyc (Projekt zintegrowany koordynowany przez Miasto Tarnobrzeg).
2. Rozwój instytucji kultury i zasobów dziedzictwa kulturowego Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego (Projekt zintegrowany koordynowany przez Miasto Tarnobrzeg).
3. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego (Projekty zintegrowane gmin: Baranów Sandomierski, Gorzyce i Grębów).
4. Integracja społeczna na rzecz aktywizacji zawodowej na rewitalizowanych obszarach gmin Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego (Projekt zintegrowany koordynowany przez MOPR Tarnobrzeg).
5. Aktywizacja zawodowa mieszkańców rewitalizowanych obszarów poprzemysłowych Tarnobrzega, Nowej Dęby, Baranowa Sandomierskiego, Grębowa i Gorzyc. (Projekt zintegrowany koordynowany przez PUP Tarnobrzeg).
6. Wsparcie przedsiębiorczości na rewitalizowanym obszarze gmin: Tarnobrzega Nowej Dęby, Grębowa, Baranowa Sandomierskiego i Gorzyc (Projekt zintegrowany koordynowany przez PUP Tarnobrzeg).
7. Utworzenie klastra turystycznego sieciującego wielowymiarowe usługi oraz atrakcje lokalne w zintegrowaną ofertę turystyczną mikroregionu skupionego wokół układu 3 miast.
8. Rozszerzenie działalności Klastra „Wschodni Sejusz Motoryzacyjny" na obszar gmin: powiatu tarnobrzeskiego, stalowowolskiego i sandomierskiego.
9. Zintegrowany system promocji gospodarczej układu trójpolarnego Tarnobrzeg, Sandomierz – Stalowa Wola.

Określenie typów projektów finansowanych za pomocą instrumentów finansowych

Rewitalizacja Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego stanowi system skoordynowanych ze sobą projektów, które poprzez kompleksowość podejścia, synergię i wzajemne wzmacnianie przyczynią się do uzyskania wzrostu poziomu i jakości życia społeczności zamieszkującej tereny Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Tarnobrzega. Projekty realizowane w ramach tego programu stanowią kompleksowy system wsparcia terytorium obszaru funkcjonalnego, dla którego czynnikiem integrującym lokalne społeczności zamieszkujące jego tereny, a jednocześnie zaplanowane do realizacji projekty jest historycznie ukształtowana tożsamość terytorialna oraz gospodarcza. Tożsamość ta bazuje na ukształtowanej w pierwszej połowie XX wieku kulturze gospodarczej wynikającej z aktywności Rodu Tarnowskich, realizacji na tym terenie największego w tym czasie projektu gospodarczego, jakim był Centralny Okręg Przemysłowy oraz budowy i funkcjonowania na tym terenie wielkiego przemysłu związanego z wydobyciem i przetwórstwem siarki.

Celem głównym przedsięwzięcia jest ograniczenie problemów społecznych i gospodarczych zdegradowanych obszarów poprzemysłowych znajdujących się na terenach gmin Tarnobrzega, Baranowa Sandomierskiego, Gorzyc, Grebowa i Nowej Dęby wchodzących w skład TOF Tarnobrzeg. Osiągnięcie tego celu wymaga realizacji wspólnie ukierunkowanych projektów, które będą finansowane w oparciu o ramach różne programy operacyjne. Kluczowa rola w tym montażu przypada Regionalnemu Programowi Operacyjnemu Województwa Podkarpackiego w ramach mechanizmu finansowania Zintegrowanych Inicjatyw Terytorialnych z wykorzystaniem konkursów dedykowanych.

Indykatywna lista przedsięwzięć planowanych do realizacji na obszarze Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego

A. Tytuł przedsięwzięcia
Rewitalizacja zdegradowanych obszarów Gmin Tarnobrzega, Nowej Dęby, Baranowa Sandomierskiego i Gorzyc. Gmina Tarnobrzeg - ***Rewitalizacja terenów zdegradowanych miasta Tarnobrzega***
B.Opis przedsięwzięcia
B.1. Cel
Cel główny Ograniczenie problemów społecznych na terenach zdegradowanych Gmin Tarnobrzega, Nowej Dęby, Baranowa Sandomierskiego i Gorzyc wchodzących w skład Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego. Cele szczegółowe: • zmniejszenie poziomu bezrobocia na terenie TOF, • aktywizacja obszaru przeżywającego problemy strukturalne wywołane upadkiem głównych pracodawców w regionie zatrudniających 20 tys. osób, • wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców poprzez działania PUP, MOPR i Tarnobrzeskiej Agencji Rozwoju Regionalnego zmierzające do wsparcia zatrudnienia, samozatrudnienia i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, • wzrost konkurencyjności regionu poprzez ulokowanie przedsiębiorstw na zrewitalizowanych obszarach poprzemysłowych TOF, • wzmocnienie pozycji miasta Tarnobrzega jako bieguna rozwoju, • zagospodarowanie zdegradowanych terenów TOF o pow. 305,33 ha • poprawa stanu środowiska przez budowę kanalizacji sanitarnej w obszarze jeziora zapobiegającej przedostawaniu się zanieczyszczeń do wód jeziora
B.2 Zakres rzeczowy
1. Gmina Tarnobrzeg

Zakres rzeczowy obejmuje zagospodarowanie terenów o pow. 98,83 ha wokół Jeziora Tarnobrzeskiego zdegradowanych po przemyśle siarkowym na cele rekreacyjne, turystyczne oraz gospodarcze poprzez dzierżawę terenu o pow. 43,13ha pod prowadzenie działalności gospodarczej :

1.budowa drogi ul. Opaskowej biegnącej wokół Jeziora na dł. ok.2 **km w tym:**
- budowa ciągu rowerowo-pieszego
- budowa oświetlenia.

2. Budowa drogi ul. Żeglarska w tym;
- Budowa ciągu rowerowo-pieszego na dł. 1.9 km
- Budowa oświetlenia na dł. 1.9 km
- Budowa sieci kanalizacji deszczowej i sanitarnej na dł. 1.9 km
- Budowa kanalizacji teletechnicznej na dł. 1.9. km
- Budowa stacji transformatorowej
- Wykonanie elementów odwodnienia

3 .budowa parkingów

4 .Budowa sieci wodociągowej na odcinku ul. Żeglarska – ul. Opaskowa w tym :
- budowa odcinków sieci rozdzielczej o średnicy Dn 110 o szacowanej dł. około 2,0 km
- montaż węzłów zasuw i hydrantów przeciwpożarowych.

5.Budowa sieci sanitarnej w systemie grawitacyjno-ciśnieniowym:
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej o średnicy Dn 200 i Dn 160 o szacowanej długości około 4,0 km
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej ciśnieniowej o średnicy Dn 90 o szacowanej długości około 1,0 km,
- budowa studni włączeniowych na kolektorze kanalizacji ciśnieniowej wraz z wyposażeniem – 3 szt.
- budowa kompletnych przepompowni ścieków – 6 szt.

6. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej m.in.:
- budowa toalet oraz pawilonów sanitarnych
- budowa boisk sportowych
- budowa pomostów, kei, slipów
- budowa parku linowego i ścianek wspinaczkowych
- camping, pola namiotowego i karawaningowego wraz z pawilonami sanitarnymi
- utworzenie miejsc przeznaczonych pod grillowanie
- zagospodarowanie powierzchni pod łowiska wędkarskie
- wyposażenie w sprzęty przeznaczone do zabawy, wypoczynku, rekreacji w wodzie
- trasy/tory do wyścigów samochodowych, rowerowych, motorowych

Wartość Projektu - 33 000 000,00 zł.
Wkład EFRR - 22 950 000,00 zł
Termin realizacji - 2017- 2018

II. Gmina Nowa Dęba

Zakres rzeczowy obejmuje zagospodarowanie zdegradowanych terenów po przemyśle siarkowym na terenie miejscowość Chmielów o pow. 50 ha i terenów po byłych Zakładach Metalowych „Dezamet" o pow. 100 ha oraz uporządkowanie przestrzeni publicznej o pow. 2,5 ha w centrum miasta.

a. **Strefa poprzemysłowa w Chmielowie obszar poprzemysłowy:**

- Budowa dróg w nowych terenach inwestycyjnych TSSE Chmielów ok 0.8 km 1.5 mln zł
- Budowa parkingów wzdłuż terenów poprzemysłowych
- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenach poprzemysłowych
- Budowa przedszkola ze żłobkiem w Chmielowie

b. **Teren Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej -podstrefa Nowa Dęba:**

- Remont kapitalny dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą tj. budowa chodników, parkingów i infrastruktury teletechnicznej w obrębie TSSE Nowa Dęba na dł.4,58 km
- Modernizacja oświetlenia ulicznego
- Modernizacju sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej, w tym:

▪ sieć wodociągowa od fi 63 do 315 i przebudowa wieży ciśnień ok 6,830 km
▪ sieć kanalizacyjna od fi 100 do 500 - ok. 10 km.

c. **Zagospodarowanie terenów przyległych i zależnych od zdegradowanych terenów poprzemysłowych Zakładów Metalowych Dezamet:**

Zagospodarowanie terenów przy budynkach wielorodzinnych 106, 108, 110 przy ul. Kościuszki, (zagospodarowanie terenów zielonych, nasadzenia krzewów, remont ciągów pieszych i miejsc postojowych, mała architektura w postaci ławek, koszy na śmieci, plac zabaw) i remont 1 obiektu (remont mieszkań socjalnych, remont wspólnych łazienek, klatek schodowych i prace dotyczące elewacji i wymiany stolarki).

d. **Zagospodarowanie terenu po „starej kotłowni" na cele mieszkaniowe:**

budowa budynku wielorodzinnego w ramach społecznego budownictwa czynszowego.

e. **Zagospodarowanie terenów nad Zalewem**

1) budowa dojazdowej drogi Spacerowej wraz z miejscami parkingowymi
2) modernizacja parkingu głównego
3) budowa oświetlenia i systemu monitoringu wizyjnego
4) budowa 2 toalet

budowa miasteczka ruchu drogowego.

Wartość projektu: 20 000 000,00 zł
Wartość dofinansowania: 17 000 000,00 zł
Termin realizacji: 2016-2018

Baranów Sandomierski:
Zakres rzeczowy projektu obejmuje rewitalizację zdegradowanej przestrzeni, infrastruktury i obiektów użyteczności publicznej zlokalizowanych w miejscowościach Baranów Sandomierski, Skopanie i Suchorzów, zmierzającą do uzyskania wysokiej

jakości życia i bezpieczeństwa mieszkańców, integracji społecznej oraz aktywizacji gospodarczej obszaru.

1. Baranów Sandomierski:
   a. modernizacja i adaptacja na cele gospodarcze, społeczne i kulturalne, obiektów użyteczności publicznej, stanowiących mienie Gminy:
      - kamienica Rynek 17,
      - ul. Zamkowa nr 24b, 25 i 27,
      - II piętro budynku przy ul. Zamkowej 24,
      - zabudowania na działce nr 1549/8 przy ul. Gen. Leopolda Okulickiego;
   b. modernizacja kanalizacji burzowej w obrębie miejscowości wraz z odtworzeniem nawierzchni dróg;
   c. uporządkowanie i zagospodarowanie terenów położonych przy ul. Zamkowej i Gen. Leopolda Okulickiego, znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie Zamku w Baranowie Sandomierskim, zmierzające do poprawy atrakcyjności turystycznej i estetycznej miejsca, w tym: modernizacja tzw. parkingu przy zamku, zlokalizowanego na działce nr 506/10, urządzenie zieleni miejskiej, budowa chodników i miejsc postojowych, wprowadzenie małej architektury w postaci: ławek, koszy na śmieci, placu zabaw, itp.;
2. Skopanie:
   a. rewitalizacja przestrzeni publicznej w obrębie ulic Mickiewicza i Słowackiego w Skopaniu Osiedlu wraz z dostosowaniem jej do funkcji społecznych i integracyjnych, obejmująca, m.in.: modernizację dróg osiedlowych na długości ok. 0,4 km wraz z infrastrukturą towarzyszącą, tj. chodniki, parkingi, kanalizacja deszczowa, oświetlenie, urządzenie zieleni, stworzenie miejsc spotkań i integracji społecznej;
   b. modernizacja dawnych obiektów zakładowych Fabryki Firanek „Wisan", przejętych przez Gminę końcem lat 90-tych XX w., zlokalizowanych przy ul. Kardynała Wyszyńskiego, z przeznaczeniem na centrum kulturalno-sportowe obejmujące, m.in.: środowiskowy dom kultury, halę sportową wraz z klubem fitness, stadion piłkarski, siłownię napowietrzną.
3. Suchorzów:
   - adaptacja na cele centrum aktywizacji, integracji i opieki nad osobami starszymi, obiektu po dawnej szkole podstawowej;
4. budowa pieszych/rowerowych ciągów komunikacyjnych, przy drodze wojewódzkiej nr 872 o długości ok. 1 900 m oraz powiatowej nr 1121R o długości ok. 2 000 m, łączących rewitalizowane obszary miejscowości Baranów Sandomierski, Skopanie i Suchorzów, celem zapewnienia ich dostępności przestrzennej i komunikacyjnej.

Wartość projektu: - 11 738 000,00 zł
Kwota dofinansowania - 9 977 300,00 zł
Termin realizacji: 2016- 2020

Gorzyce
Zakres rzeczowy projektu obejmie:
- rewitalizację gruntów – dz. ewid. 2025/18, 2467/3, 2541/1, 2542/5, 2543, 2544,

1777/1,

- odwodnienie terenu dawnej bazy ZGK oraz zajezdni autobusowej - dz. ewid. 2543, 2542/5, 2025/18, 1777/1,
- uporządkowanie i zagospodarowanie zdegradowanej przestrzeni publicznej w centrum Osiedla Gorzyce – dz. ewid. 2467/3, 2467/16, 2467/17, 2542/5, 2549/7, 2541/1, 2392, 1777/1, 1954/6
- zagospodarowanie istniejących terenów zielonych – dz. ewid. 2542/5, 2534,
- modernizacja istniejącego przystanku przy zajezdni autobusowej – dz. ewid. 2543
- modernizacja oświetlenia ulicznego – dz. ewid. 2328/3, 2392, 2542/5, 2534, 2017/5, 1777/1, 2025/18, 2467/3, 2466/35, 2557/1, 2467/17, 2467/1, 1958/13, 1958/11, 2463/6, 2705/4, 2464/4, 2459/3, 2563/1, 2031/15, 2032/14, 2034/5, 2068/11, 2069/7, 2704/11, 2465, 2564/2, 2559/1, 2460/3, 2567, 2572/4, 1743/479, 1743/481, 1743/571
- budowa skateparku na terenie kompleksu szkolnego przy ul. Edukacji Narodowej – dz. ewid. 2465.
- przebudowa drogi gminnej nr 100122R (ul. 3-go Maja i ul. Słoneczna) – dz. ewid. 2557/1
- budowa nowego Domu Kultury w miejscowości Gorzyce – brak lokalizacji,
- remont infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie osiedla Gorzyce - dz. ewid. 2025/18, 1954/6, 1777/1, 2467/3, 2467/16, 2543, 2544, 2563/1, 2564/2, 2574/3, 2467/17, 2542/5, 2557/1.
- budowa kotłowni ekologicznej – brak lokalizacji,
- budowa osiedlowego miejsca wypoczynku i rekreacji - dz. ewid. 2025/18, 1954/6, 1777/1, 2467/3, 2467/16, 2543, 2544, 2563/1, 2564/2, 2574/3, 2467/17, 2542/5, 2557/1,
- budowa bieżni lekkoatletycznej - dz. ewid. 2465,
- wykonaniu kompleksowego systemu monitoringu osiedla Gorzyce – lokalizacja zostanie doprecyzowana na podstawie dokumentacji projektowej,
- budowa drogi gminnej relacji Motycze Poduchowne -Gorzyce (ul. Przybyłów) – dz. ewid. w Motyczu Poduchownym 654, 678, 655, 676, 575, 636, 657, 656, 675, 574, 679, w Gorzycach 2130, 2098/2, 2099/2, 2102/2, 2103/2, 2104/2, 2105/2, 2106/2, 2107/2, 2113/2, 2095, 1073/2, 2115/8, 2101/3, 2708/8, 2708/16, 2708/17, 2708/18, 2708/19, 2708/20, 2708/21, 2708/22, 2114/8, 2115/4,
- budowa drogi dojazdowej do terenów inwestycyjnych dz. ewid. – lokalizacja zostanie ustalona na podstawie decyzji o zezwoleniu na realizacji inwestycji celu publiczne.
- Ponadto przewiduje się wykonanie:
- skateparku o powierzchni ok. 800 m2 na terenie osiedla Gorzyce, przy kompleksie szkolny znajdującym się przy ul Edukacji Narodowej,

- odnowa nawierzchni asfaltowej na długości ok. 800 mb. przebudowa istniejącego ciągu pieszego, budowa miejsc postojowych w ciągu drogi,
- budowa nowego budynku który będzie stanowił siedzibę Gminnego Ośrodka Kultury w Gorzycach,
- remontu istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej,
- kotłowni ekologicznej jako alternatywnego źródła energii cieplnej dla osiedla Gorzyce,
- planuje się wykonanie obiektów małej architektury służącej rekreacji i wypoczynkowi np. ścianka wspinaczkowa, linarium, siłownia zewnętrzna, miasteczko ruchu drogowego, ścieżka zdrowia, wykonanie obiektów małej architektury i ścieżek spacerowych,
- bieżni lekkoatletyczna o obwodzie ok. 400 m. przy kompleksie szkolny znajdującym się przy ul Edukacji Narodowej,
- kompleksowego systemu monitoringu mającego na celu poprawę bezpieczeństwa na terenie Osiedla Gorzyce,
- drogi dojazdowej do terenów inwestycyjnych TSSE EUROPARK WISŁOSAN,
- drogi gminnej relacji Mutycze Poduchowne -Gorzyce (ul. Przybyłów).

Wartość projektu: - 7 000 000, 00 zł
Kwota dofinansowania- 5 950 000,00 zł
Termin realizacji - 2016- 2020

B.3. Zakres przestrzenny

Tereny wszystkich gmin Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego tj. Tarnobrzeg, Gorzyce, Baranów Sandomierski i Nowa Dęba

C. Zgodność przedsięwzięcia z zasadami selekcji

C.1. Zgodność z RPO WP 2014-2020

Przedsięwzięcie wpisuje się w założenia Osi Priorytetowej VI Spójność przestrzenna i społeczna. Działanie 6.3 Rewitalizacja przestrzeni regionalnej.
Przedsięwzięcie przyczyni się do realizacji wskaźników produktu przypisanych RPO WP 2014-2020 do Celu szczegółowego: „Ograniczone problemy społeczne na terenach zdegradowanych

C.2 Zgodność ze strategią TOF

Przedsięwzięcie przyczyni się do realizacji celu strategicznego A. Podniesienie poziomu aktywności gospodarczej poprzez uzupełnienie, modernizację i kompleksowe zintegrowanie systemów infrastruktury technicznej oraz wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w szczególności kierunku działań A.1. *Zapewnienie warunków technicznych do rozwoju gospodarczego na terenach zdegradowanych* . zapewniając integrację TOFTOF.

Ponadto przedsięwzięcie wpisuje się realizację celu strategicznego B. Poprawa, jakości życia poprzez włączenie społeczne oraz rozwój usług publicznych w sferze kultury w realizację

kierunku działańB.1 Zapewnienie warunków sprzyjających aktywizacji zawodowej na terenach TOF.
Jednocześnie przedsięwzięcie realizuje kierunek działań B2 Zapewnienie dostępu do zatrudnienia osobom poszukującym pracy i nieaktywnym zawodowo.

C.3 Wymiar zintegrowany

Zintegrowany charakter projektu wyraża się tym, że jest on jednym z szeregu przedsięwzięć planowanych do realizacji w najbliższych latach zmierzający do kompleksowej rewitalizacji Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Celami szczegółowymi projektu są ;
- zmniejszenie poziomu bezrobocia na terenie TOF,
- aktywizacja obszaru przeżywającego problemy strukturalne wywołane upadkiem głównych pracodawców w regionie zatrudniających 20 tys. osób,
- wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców poprzez działania PUP, MOPR i Tarnobrzeskiej Agencji Rozwoju Regionalnego zmierzające do wsparcia zatrudnienia, samozatrudnienia i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.
- wzrost konkurencyjności regionu poprzez ulokowanie przedsiębiorstw na zrewitalizowanych obszarach poprzemysłowych TOF,
- wzmocnienie pozycji miasta Tarnobrzega jako bieguna rozwoju,
- poprawa stanu środowiska przez budowę kanalizacji sanitarnej w obszarze jeziora zapobiegającej przedostawaniu się zanieczyszczeń do wód jeziora.

Projekt zakłada realizację kompleksowych działań zapewniających przeciwdziałanie występującym na terenie TOF problemom społecznym związanym ze zubożeniem i niską aktywnością gospodarczą. W ramach przedsiewzięcia zaplanowano realizację szeregu działań zmierzających do ożywienia gospodarczego zdegradowanych terenów Tarnobrzega, Nowej Dęby, Baranowa Sandomierskiego i Gorzyc przez nadanie im nowych funkcji gospodarczych, społecznych i rekreacyjnych poprzez budowę niezbędnej infrastruktury m.in.: dróg, kanalizacji, oświetlenia umożliwiającej prowadzenie działalności na tych obszarach. Zakłada się równocześnie wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem i bezrobotnych przez udzielanie dotacji, pożyczek, organizacji staży oraz aktywizację zawodową w ramach dwóch projektów komplementarnych realizowanych przez Tarnobrzeską Agencję Rozwoju Regionalnego SA i Powiatowy Urząd Pracy.
W ramach projektu przewiduje się również rewitalizację fizyczną i przestrzenną obszaru w strefie poprzemysłowej Tarnobrzega poprzez budowę niezbędnej infrastruktury umożliwiającej ponowne prowadzenie na zdegradowanym obszarze działalności gospodarczej w zakresie usług: gastronomicznych, rekreacyjnych, sportowych. Usługi te mogą być prowadzone nad Jeziorem Tarnobrzeskim ze względu na możliwości jakie stworzono w tym miejscu, po zalaniu wyrobiska posiarkowego wodą. Akwen przyciąga w sezonie wielu amatorów żeglarstwa, windsurfingu, nurkowania oraz plażowania. Obserwuje się z roku na rok znaczny wzrost ilości osób korzystających ze zbiornika z terenu gmin TOFu tj.: Tarnobrzega, Nowej Dęby, Grębowa, Baranowa Sandomierskiego, Gorzyc oraz innych miejscowości z ościennych województw i z turystów z innych regionów kraju. Ilość osób, która korzystała w sezonie z jeziora w ciągu ostatnich trzech lat na podstawie sprzedanych miejsc parkingowych wyniosła:
2011 - 100 tys.
2012 - 260 tys.
2013 - 400 tys.

Z uwagi na powyższe występuje na tym obszarze duże zapotrzebowanie na usługi związane z w/w działalnością usługową, która sprzyjać będzie powstawaniu nowych miejsc pracy. Powierzchnia terenów przeznaczonych pod zagospodarowanie nad Jeziorem Tarnobrzeskim wynosi 98,83 ha, w tym na cele publiczne przeznaczonych jest 57,70 ha oraz na cele gospodarcze, w formie działalności usługowej związanej z branżą rekreacyjną, gastronomiczną, spożywczą itp.- 41,13 ha.

1.Wszystkie objęte projektem tereny wymagają rewitalizacji, w przypadku Gminy Tarnobrzeg prowadzona od około 20 lat rekultywacja terenów poeksploatacyjnych po odkrywkowej eksploatacji siarki doprowadziła do przeobrażenia wyrobiska górniczego w Jezioro Tarnobrzeskie. Kopalnia w ramach prowadzonej rekultywacji zlikwidowała istniejące obiekty i urządzenia służące do urabiania i przeróbki siarki, przygotowała wstępnie w zakresie bazowym tereny pod przyszłą ich nową rekreacyjną funkcję. W ramach przeprowadzonych przez kopalnię prac pozostawiono tymczasowe drogi technologiczne w większości gruntowe z nawierzchnią z płyt żelbetowych. Przygotowano tereny pod slipy i plaże, profilując wstępnie zbocza i skarpy. Zadaniem Kopalni prowadzącej rekultywację nie było zagospodarowanie terenów przyległych pod przyszłą infrastrukturę rekreacyjną, a jedynie wykonanie rekultywacji technicznej i ekologicznej polegającej na bazowym ukształtowaniu terenu i obsianiu mieszanką traw, w celu nadania im nowych funkcji i zabezpieczeniu przed erozją powierzchniową. Mając na uwadze brak dogodnych rozwiązań komunikacyjnych, uzbrojenia terenu w media, wodę, kanalizację,
infrastrukturę rekreacyjną, sportową i pozostałych elementami zagospodarowania terenu nie jest możliwe zakończenie rewitalizacji obszaru przemysłu siarkowego i rozwoju przemysłu turystycznu – rekreacyjnego. Budowa zaplanowanej infrastruktury jest niezbędna aby nadać tym terenom nowe funkcje, by mógł on być wykorzystywany do prowadzenia działalności gospodarczej, rekreacyjnej, a także przyczynić się do osiągnięcia zaplanowanych efektów społecznych w postaci zmniejszenia liczby bezrobotnych.
Potrzeba zagospodarowania terenów poprzemysłowych, w celu nadania im nowych funkcji została zaznaczona w poprzedniej perspektywie finansowej UE w *„Programie rewitalizacji miasta Tarnobrzega na lata 2007-2013"* obszar ten został uznany za zdegradowany i wymagający rewitalizacji, a zadanie związane z jego zagospodarowaniem zostało uznane jako strategiczne. Również w Lokalnym Programie Rewitalizacji na lata 2014-2020, Strategii TOF oraz Strategii rozwoju Tarnobrzega na lata 2014-2020 realizacja w/w zadania ma charakter strategiczny do rozwoju miasta jak i obszaru funkcjonalnego.

2. Zakres rzeczowy planowany na zdegradowanym terenie Gminy Gorzyce ma za zadanie stworzenie dogodnych warunków do rozwijania na nim działalności gospodarczej . Jest to teren zlokalizowany w centrum miejscowości, gdzie występuje skupisko punktów usługowych. Dzięki realizacji zakresu rzeczowego możliwe będzie stworzenie dogodnych warunków do rozwoju podmiotów gospodarczych poprzez zapewnienie dojazdu, miejsc parkingowych i oświetlenia terenu.
Zakres projektu Gminy N. Dęba - zakres rzeczowy prac obejmuje zagospodarowanie terenów wokół 3 bloków, które zostały utworzone wraz z rozwijającymi się zakładami metalowymi w Nowej Dębie Dezamet i stanowiły hotele pracownicze dla osób pracujących na terenie zakładów. Budynki te zamieszkują głównie osoby wykluczone społecznie lub zagrożone wykluczeniem – podopieczni MOPS. W ramach projektu finansowanego z EFS przewidziane będą działania skierowane do grupy osób zamieszkujących te obiekty, w celu aktywizacji społecznej i zawodowej tych osób mającej na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Działania planowane na terenie gminy Gorzyce i Nowej Dęby wpisują się w sposób bezpośredni w cel projektu jakim jest ograniczenie problemów społecznych i gospodarczych na terenach zdegradowanych Gmin Obszaru Funkcjonalnego poprzez

zagospodarowanie terenów przeznaczonych do prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej na terenie Gorzyc. W przypadku gminy Nowa Dęba przewidziane działania wpisują się w główny cel projektu poprzez działania na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

D. Lider przedsięwzięcia

Wybór lidera koordynującego współpracę gmin realizujących projekty wyłonione poprzez konkursy dedykowane nastąpi na podstawie wytycznych TOF, które będą ustalone na późniejszym etapie prac nad SZOOP.

E. Partnerzy w przedsięwzięciu

Gmina Tarnobrzeg,
Gmina Nowa Dęba,
Gmina Baranów Sandomierski,
Gmina Gorzyce.

F. Finansowanie przedsięwzięcia

F.1 Źródło finansowania

Oś priorytetowa RPO VI Spójność przestrzenna i społeczna. Działanie 6.3 Rewitalizacja przestrzeni regionalnej.

F.2 Tryb wyboru

Tryb konkursów dedykowanych w znacznym stopniu przyczyni się do realizacji celów szczegółowych wskazanych w RPO WP oraz przypisanego wskaźnika produktu.
Ponadto, przede wszystkim w takim przypadku możliwe jest stworzenie spójnego systemu o określonych standardach,

F.3 Wartość ogółem

71 738 000,00 zł

F.4 Wartość dofinansowania

60 977 300,00 zł

G Okres realizacji przedsięwzięcia

2017-2018

A. Tytuł przedsięwzięcia

Integracja społeczna na rzecz aktywizacji zawodowej na rewitalizowanych obszarach gmin Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego

B. Opis przedsięwzięcia

B.1. Cel

Celem działań jest zapobieganie wykluczeniu społecznemu poprzez wsparcie osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem z terenów TOF

B.2 Zakres rzeczowy

Wsparciem zostanie objętych 210 osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym:
Gmina Tarnobrzeg 110 osób
Gmina Nowa Dęba 25 osób
Gmina Baranów Sandomierski 25 osób
Gmina Grębów 25 osób
Gmina Gorzyce 25 osób

Zaplanowano działania wspólne dla wszystkich osób objętych projektem oraz działania adresowane do poszczególnych grup docelowych.

Działania wspólne:

Indywidualne i grupowe poradnictwo specjalistyczne (psychologiczne, prawne, doradztwo zawodowe):

Warsztaty prowadzenia gospodarstwa domowego (gospodarowania budżetem, zdrowego odżywiania się, rolą aktywnego spędzania czasu) :

Trening kompetencji interpersonalnych:

Sfinansowanie zatrudnienia konsultanta ds. Osób Niepełnosprawnych:

Udział w imprezach kulturalnych organizowanych przez Tarnobrzeski Dom Kultury – bezkosztowo.

Kurs komputerowy dla uczestników w zakresie podstawowym (ze szczególnym uwzględnieniem umiejętności poszukiwania pracy, przygotowywania aplikacji dla pracodawców):

Organizacja cyklu 3 spotkań podsumowujących etapy realizacji projektu nad Jeziorem Tarnobrzeskim w każdym roku realizacji projektu po jednym:

Dla poszczególnych grup docelowych przewidziano:
Rodziny z dziećmi, w tym rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym bądź wykluczone – 120 osób
Zapewnienie opieki nad dziećmi osób objętych projektem na czas uczestnictwa członka rodziny w działaniach projektu poprzez zajęcia organizowane nad Jeziorem Tarnobrzeskim:

Trening umiejętności rodzicielskich:

Rodziny osób niepełnosprawnych, zamieszkujące wspólne gospodarstwo domowe – 45 osób,

Zatrudnienie asystentów osoby niepełnosprawnej na czas uczestnictwa członka rodziny w działaniach projektuj: 3 etaty

Kurs z zakresu właściwej opieki nad osobą niepełnosprawną:

Osoby starsze (50+)– 45 osób
Zorganizowanie zajęć rehabilitacyjnych (szkolenie oraz 6-miesięczna kontynuacja) nad Jeziorem Tarnobrzeskim:

B.3Zakres przestrzenny

Gmina Tarnobrzeg,
Gmina Nowa Dęba,
Gmina Baranów Sandomierski,
Gmina Grębów,
Gmina Gorzyce.

C. Zgodność przedsięwzięcia z zasadami selekcji

C.1. Zgodność z RPO WP 2014-2020

Przedsięwzięcie wpisuje się w założenia Osi Priorytetowej VIII Integracja społeczna
Działanie 8.2 - Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym prowadzona przez ośrodki pomocy społecznej/powiatowe centra pomocy rodzinie

C.2 Zgodność ze strategią TOF

Przedsięwzięcie przyczyni się do realizacji celu strategicznego B. Poprawa, jakości życia poprzez włączenie społeczne oraz rozwój usług publicznych w sferze kultury
w szczególności kierunku działań B.1 Zapewnienie warunków sprzyjających aktywizacji zawodowej na terenach TOF, zapewniając integrację TOFTOF.

Jednocześnie przedsięwzięcie realizuje kierunek działań B2 Zapewnienie dostępu do zatrudnienia osobom poszukującym pracy i nieaktywnym zawodowo

C.3 Wymiar zintegrowany

Projekt zawiera szereg powiązanych ze sobą i wzajemnie się uzupełniających działań, m.in. poradnictwo doradcy zawodowego, kurs komputerowy, kurs umiejętności interpersonalnych i inne, które pozwolą na pobudzenie do działania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub wykluczonych, które do tej pory miały niewielkie szanse na podjęcie zatrudnienia. Zintegrowanie działań zakłada podnoszenie kompetencji życiowych oraz motywowanie do aktywności społecznej i zawodowej, osoby objęte pomocą będą miały możliwość dalszego rozwoju oraz powrotu na rynek pracy poprzez działania realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy (aktywizacja zawodowa) oraz Tarnobrzeską Agencję Rozwoju Regionalnego (wsparcie zatrudnienia i samozatrudnienia). Ponadto inwestycje zaplanowane w ramach PI 9.2, które pojawią się w miejscu szczątków byłych miejsc pracy, zagospodarowanie tych terenów dadzą ludziom możliwość realnej poprawy swojej sytuacji bytowej.
Należy zauważyć, że jedynie realizacja wszystkich elementów przedsięwzięcia zintegrowanego, czyli 6 komplementarnych projektów, służyć będzie kompleksowej

rewitalizacji społecznej, fizycznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzennej na terenie gmin tworzących obszar funkcjonalny, w celu zmniejszenia poziomu bezrobocia i redukcji wykluczenia społecznego, a także uruchomienia procesu odnowy zdegradowanych przez przemysł obszarów.

D. Lider przedsięwzięcia

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Tarnobrzegu

E. Partnerzy w przedsięwzięciu

Ośrodki Pomocy Społecznej w Gminach Nowa Dęba, Baranów Sandomierski, Gorzyce i Grębów

F. Finansowanie przedsięwzięcia

F.1 Źródło finansowania

Oś priorytetowa RPO: VIII Integracja Społeczna, Działanie 8.2 - Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym prowadzona przez ośrodki pomocy społecznej/powiatowe centra pomocy.

F.2 Tryb wyboru

Tryb konkursu dedykowanego w znacznym stopniu przyczyni się do realizacji celów szczegółowych wskazanych w RPO WP oraz przypisanego wskaźnika produktu.
Ponadto, przede wszystkim w takim przypadku możliwe jest stworzenie spójnego systemu o określonych standardach.

F.3 Wartość ogółem

1 764 706,00zł

F.4 Wartość dofinansowania

1 500 000,10 zł

G Okres realizacji przedsięwzięcia

2017-2020

H. Wskaźniki produktu

- Liczba usług społecznych zrealizowanych na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym po opuszczeniu programu –1635 (6 form wsparcia x 210 osób, 2 formy wsparcia x 120 osób, 3 formy wsparcia x 45 osób)

- Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi lub zdrowotnymi w programie: 210 osób

A. Tytuł przedsięwzięcia

Aktywizacja zawodowa mieszkańców rewitalizowanych obszarów poprzemysłowych Tarnobrzega, Nowej Dęby, Baranowa Sandomierskiego, Grębowa i Gorzyc.

B. Opis przedsięwzięcia

B.1. Cel

B.2 Zakres rzeczowy

Wsparciem zostanie objętych 720 osób bezrobotnych, dla których ustalono II profil pomocy.
Gmina Tarnobrzeg 360 osób,
Gmina Nowa Dęba 90 osób,
Gmina Baranów S. 90 osób,
Gmina Grębów 90 osób,
Gmina Gorzyce 90 osób
- pośrednictwo pracy i doradztwo zawodowe świadczone na rzecz uczestników projektu w celu określenia potrzeb i przygotowania ich do udziału w wybranym typie wsparcia (szkolenia, staż, zatrudnienie subsydiowane) – 720 osób w podziale j.w.

- Indywidualne plany działania – przygotowanie lub modyfikacja w celu uwzględnienia wsparcia wynikającego z uczestnictwa w projekcie (bezkosztowo - w ramach działań ustawowych wobec bezrobotnych) 720 osób, w tym:
Gmina Tarnobrzeg 360 osób,
Gmina Nowa Dęba 90 osób,
Gmina Baranów S. 90 osób,
Gmina Grębów 90 osób,
Gmina Gorzyce 90 osób
Szkolenia zawodowe dla 195 osób, w tym:

Gmina Tarnobrzeg 95 osób, przykładowa tematyka: Usługi budowlane, Obsługa maszyn i urządzeń budowlanych, Techniki prac remontowych, Usługi turystyczne i hotelarskie, Marketing i sprzedaż, ABC przedsiębiorczości, inne kursy i szkolenia według potrzeb zgłaszanych przez pracodawców.

Gmina Nowa Dęba 25 osób, przykładowa tematyka: Obsługa maszyn i urządzeń mechanicznych i elektronicznych zwłaszcza na potrzeby przemysłu szklarskiego i mechanicznego, inne kursy i szkolenia według potrzeb zgłaszanych przez pracodawców.

Gmina Baranów S. 25 osób, przykładowa tematyka: Obsługa maszyn i techniki pracy w przemyśle włókienniczym, krawiectwo lekkie, Projektowanie i aranżacja wnętrz z wykorzystaniem tkanin dekoracyjnych, firan i żakardów, inne kursy i szkolenia według potrzeb zgłaszanych przez pracodawców.

Gmina Grębów 25 osób, koszt przykładowa tematyka: ABC przedsiębiorczości, Kursy przekwalifikowujące bezrobotnych z rodzin rolników celem podjęcia pracy lub działalności gospodarczej poza rolnictwem, Pozyskiwanie i wykorzystanie Funduszy Unijnych w agroturystyce, inne kursy i szkolenia według potrzeb zgłaszanych przez pracodawców.

Gmina Gorzyce 25 osób, przykładowa tematyka: Obsługa obrabiarek CNC, Wózki jezdniowe, inne kursy i szkolenia według potrzeb zgłaszanych przez pracodawców.

Staże zawodowe dla 390 osób, w tym:

Gmina Tarnobrzeg 190 osób,
Gmina Nowa Dęba 50 osób,
Gmina Baranów S. 50 osób,
Gmina Grębów 50 osób,
Gmina Gorzyce 50 osób.

Zatrudnienie subsydiowane dla 135 osób.

Gmina Tarnobrzeg 75 osób,
Gmina Nowa Dęba 15 osób,
Gmina Baranów S. 15 osób,
Gmina Grębów 15 osób,
Gmina Gorzyce 15 osób.

B.3Zakres przestrzenny

Gmina Tarnobrzeg,
Gmina Nowa Dęba,
Gmina Baranów Sandomierski,
Gmina Grębów,
Gmina Gorzyce.

C. Zgodność przedsięwzięcia z zasadami selekcji

C.1. Zgodność z RPO WP 2014-2020

Przedsięwzięcie wpisuje się w założenia Osi Priorytetowej VII Regionalny rynek pracy, Działanie7.1 - Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób bezrobotnych, biernych zawodowo oraz poszukujących pracy.

Przedsięwzięcie przyczyni się do realizacji wskaźników produktu przypisanych RPO WP 2014-2020 do Celu szczegółowego: 1: Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób bezrobotnych, biernych zawodowo oraz poszukujących pracy.

C.2 Zgodność ze strategią TOF

Przedsięwzięcie przyczyni się do realizacji celu strategicznego
B. Poprawa jakości życia poprzez włączenie społeczne oraz rozwój usług publicznych w sferze kultury w szczególności kierunku działań B2 Zapewnienie dostępu do zatrudnienia osobom poszukującym pracy i nieaktywnym zawodowo, zapewniając integrację TOFTOF.
Jednocześnie przedsięwzięcie realizuje kierunek działań B. Zapewnienie warunków

sprzyjających aktywizacji zawodowej na terenach TOF.

C.3 Wymiar zintegrowany

Projekt zintegrowany dzięki zaplanowanym działaniom Powiatowego Urzędu Pracy, zakłada ograniczenie występujących na obszarze TOF problemów społecznych związanych m.in. z wysokim bezrobociem, niską aktywnością gospodarczą i zubożeniem społeczeństwa. Wskazane powyżej problemy są wynikiem długoletnich monokultur gospodarczych funkcjonujących na obszarze TOF. Ich rozwiązanie musi postępować kompleksowo.

Włączenie społeczne, które jest podstawowym celem projektu co do zasady łączy działania z zakresu pracy socjalnej i aktywizacji zawodowej. Wartością dodaną projektu jest zacieśnienie współpracy pomiędzy instytucjami rynku pracy i jego otoczeniem. Wspólne zaplanowanie ścieżki wsparcia dla mieszkańców tarnobrzeskiego TOF znacznie podniesie skuteczność podejmowanych działań. Dzięki takiemu podejściu osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, zarejestrowane w PUP Tarnobrzeg jako bezrobotne mają szansę po zakończeniu wsparcia w zakresie integracji społecznej podjąć aktywne życie zawodowe i z sukcesem wrócić na rynek pracy, co stworzy warunki do zwiększenia ich szans na zatrudnienie. Zintegrowanie działań zakłada również pobudzanie wzrostu aktywności gospodarczej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób aktywizowanych w niniejszym projekcie, poprzez działania realizowane przez Tarnobrzeską Agencję Rozwoju Regionalnego, prowadzące do wsparcia zatrudnienia i samozatrudnienia.

Należy zauważyć, że bez realizacji zakresu związanego z zagospodarowaniem zdegradowanych terenów i uzbrojeniem terenów TOF w ramach projektu pn.: „Rewitalizacja zdegradowanych obszarów poprzemysłowych Tarnobrzega, Nowej Dęby, Baranowa Sandomierskiego, Grębowa i Gorzyc", tj. bez rewitalizacji rzeczowej, nie będzie możliwe w perspektywie kilku lat zlokalizowanie nowych inwestycji na terenie gmin tworzących obszar funkcjonalny, a tym samym ożywienie gospodarcze regionu i tworzenie warunków do powstania nowych miejsc pracy.

D. Lider przedsięwzięcia

Powiatowy Urząd Pracy w Tarnobrzegu

E. Partnerzy w przedsięwzięciu

Gmina Tarnobrzeg,
Gmina Nowa Dęba,
Gmina Baranów Sandomierski,
Gmina Grębów,
Gmina Gorzyce.

F. Finansowanie przedsięwzięcia

F.1 Źródło finansowania

EFS (RPO WP 2014-2020)

F.2 Tryb wyboru

Tryb pozakonkursowy w znacznym stopniu przyczyni się do realizacji celów szczegółowych

wskazanych w RPO WP oraz przypisanego wskaźnika produktu.
Ponadto, przede wszystkim w takim przypadku możliwe jest stworzenie spójnego systemu o określonych standardach.

F.3 Wartość ogółem

5 000 000,00 zł

F.4 Wartość dofinansowania

5 000 000,00 zł

G Okres realizacji przedsięwzięcia

2017 r. - 2018 r.

H. Wskaźniki produktu

- Liczba osób bezrobotnych objętych szkoleniami w programie: 195 osób,
- Liczba osób bezrobotnych objętych stażami zawodowymi w programie:390 osób,
- Liczba osób bezrobotnych objętych zatrudnieniem subsydiowanym w programie: 135 osób

A. Tytuł przedsięwzięcia

Wsparcie przedsiębiorczości na rewitalizowanym obszarze gmin: Tarnobrzega Nowej Dęby, Grębowa, Baranowa Sandomierskiego i Gorzyc

B. Opis przedsięwzięcia

B.1. Cel

Celem ogólnym projektu jest ograniczenie problemów społecznych związanych ze zubożeniem społecznym i niską aktywnością gospodarczą na terenach zdegradowanych w pięciu gminach regionu tarnobrzeskiego, będących konsekwencją upadku przemysłu siarkowego jaki miał miejsce w latach 90-tych.

Celem szczegółowym projektu jest wzrost aktywności gospodarczej na terenie zdegradowanego obszaru Gmin, w celu nadania mu nowych funkcji społecznych i gospodarczych poprzez;
- udzielanie 120 dotacji w wysokości 40 tysięcy złotych ze wsparciem pomostowym, 1500

zł przez 6 pierwszych miesięcy
- udzielenie co najmniej 21 pożyczek w wysokości do 70 tysięcy złotych

B.2 Zakres rzeczowy

W ramach planowanego projektu przewiduje się udzielanie następujących form wsparcia na terenie w/w gmin w obszarze realizowanych infrastrukturalnych projektów zintegrowanych
Dotacje – do 120 dotacji – do 40 tys. zł, wraz ze wsparciem pomostowym 1500 zł /mc przez 6 pierwszych miesięcy
Pożyczki – min 21 pożyczek do 70 tys. zł
Profil działania firm funkcjonujących/zamierzających działać na terenach rekreacyjnych to przede wszystkim usługi gastronomiczne, hotelarskie, usługi wynajmu sprzętu, ale również organizatorzy imprez oraz zajęć out-door. Na trenach objętych oddziaływaniem planowanej kanalizacji (tj. tereny gmin Baranów i Gorzyce to oprócz branży gastronomicznej, ale również agroturystyka, różnego rodzaju usługi aktywizujące, kosmetyczne i rehabilitacyjne, a w przypadku działalności wytwórczej produkcja np. pamiątek, mebli ogrodowych oraz różnego rodzaju gadżetów (np. indywidualizowane koszulki, torebki itp.)

Grupą docelową planowanego projektu będą osoby fizyczne powyżej 30 roku życia zamieszkujące gminy powiatu grodzkiego i ziemskiego Tarnobrzega zamierzające rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej. Warunkiem skorzystania ze wskazanych form wsparcia będzie lokalizacja inwestycji na terenie realizowanego projektu infrastrukturalnego związanego z rewitalizacją

Forma wsparcia DOTACJE
Kwota wsparcia 40tys zł + wsparcie pomost 1500 przez 6 mies. + szkol. i doradztwo
Koszt jednostkowy - 62300zł
Koszt dla 120 osób (z5 gmin) – 120x62300zł = 7476000zł

Forma wsparcia POŻYCZKI
Kwota wsparcia 70tys
Koszt jednostkowy – 88670
Koszt dla 21 osób (z 5 gmin) – 21x88670 = 1862070zł

W projekcie przewidziano się koszty pośrednie związane z zarządzaniem i obsługa projektu na poziomie 5% wartości projektu = 461930zł

B.3 Zakres przestrzenny

Gmina Tarnobrzeg,
Gmina Nowa Dęba,
Gmina Baranów Sandomierski,
Gmina Grębów,
Gmina Gorzyce.

C. Zgodność przedsięwzięcia z zasadami selekcji

C.1. Zgodność z RPO WP 2014-2020

Przedsięwzięcie wpisuje się w założenia Osi Priorytetowej VII Regionalny rynek pracy
Działanie 7.3 - Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości.

Przedsięwzięcie przyczyni się do realizacji wskaźników produktu przypisanych RPO WP 2014-2020 do Celu szczegółowego: Zwiększenie liczby nowo utworzonych, trwałych mikroprzedsiębiorstw

C.2 Zgodność ze strategią TOF

Przedsięwzięcie przyczyni się do realizacji celu strategicznego
A. Podniesienie poziomu aktywności gospodarczej poprzez uzupełnienie, modernizację i kompleksowe zintegrowanie systemów infrastruktury technicznej oraz wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w szczególności kierunku działań A.2 Stworzenie warunków ułatwiających podejmowanie i rozwój działalności gospodarczej na terenie TOF, zapewniając integrację TOF.

Jednocześnie przedsięwzięcie realizuje kierunek działań B2 Zapewnienie dostępu do zatrudnienia osobom poszukującym pracy i nieaktywnym zawodowo

C.3 Wymiar zintegrowany

Zintegrowany charakter projektu przejawia się tym, iż zakłada on aktywizację gospodarczą terenu zdegradowanego, który z uwagi na brak podstawowej infrastruktury nie mógł być w pełni wykorzystywany do tej pory na potrzeby społeczne i gospodarcze. Wielkie firmy na obszarze TOF zatrudniały niegdyś nawet po kilkadziesiąt tysięcy pracowników, takich jak Zakłady Metalowe „Dezamet" w Nowej Dębie, przestały istnieć Kopalnie i Zakłady Przetwórcze Siarki „Siarkopol" w Tarnobrzegu, czy Wytwórnia Sprzętu Komunikacyjnego Gorzyce.
W najlepszych swoich latach w/w firmy zatrudniały ponad 20 tys. osób, a doliczając firmy podwykonawcze, pracę w regionie posiadało około 30 tysięcy ludzi. Po ich likwidacji bezrobocie w regionie wzrosło do 18%.Region tarnobrzeski odczuwa do dziś skutki silnego powiązania gospodarki miasta z monokulturową branżą przemysłu, stanowiącego niegdyś źródło utrzymania ok. 70% ludności. Przejawem tego negatywnego stanu rzeczy jest niski poziom przedsiębiorczości, słabość kapitałowa

W celu przeciwdziałania negatywnym zjawiskom począwszy od II połowy lat 90-tych ubiegłego stulecia podjęto i zrealizowano szereg przedsięwzięć o charakterze gospodarczym, promocyjnym, społecznym i infrastrukturalnym.

Między innymi w samym tylko Tarnobrzegu :
- utworzono Tarnobrzeską Specjalną Strefę Ekonomiczną
- zbudowano Tarnobrzeski Park Przemysłowo-Technologiczny,
- zrealizowano 21 projektów infrastrukturalnych o łącznej wartości ok. 200 mln zł, w tym współfinansowanych ze środków UE,
- zrealizowano szereg projektów służących rozwojowi przedsiębiorczości i przeciwdziałaniu bezrobociu.
W ciągu ostatniego roku TARR SA. udzieliła pożyczki na kwotę 2,8 mln złotych a mimo to tylko zgrubnie zapotrzebowanie w tym zakresie szacuje się na minimum 5 następnych milionów.

Uwzględniając powyższe można stwierdzić, że konieczne jest stworzenie warunków do zwiększenia szans na zatrudnienie poprzez wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem w powiązaniu z przywróceniem zdegradowanym terenom poprzemysłowych funkcji społecznych, gospodarczych i rekreacyjnych.

D. Lider przedsięwzięcia
Tarnobrzeska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.
E. Partnerzy w przedsięwzięciu
Gmina Tarnobrzeg, Gmina Nowa Dęba, Gmina Baranów Sandomierski, Gmina Grębów, Gmina Gorzyce,
F. Finansowanie przedsięwzięcia
F.1 Źródło finansowania
EFS (RPO WP 2014-2020)
F.2 Tryb wyboru
Tryb pozakonkursowy w znacznym stopniu przyczyni się do realizacji celów szczegółowych wskazanych w RPO WP oraz przypisanego wskaźnika produktu. Ponadto, przede wszystkim w takim przypadku możliwe jest stworzenie spójnego systemu o określonych standardach,
F.3 Wartość ogółem
9,8 mln zł
F.4 Wartość dofinansowania
9.8 mln zł
G Okres realizacji przedsięwzięcia
2017 do 2018 r.
H. Wskaźniki produktu
Liczba osób, które otrzymały dotację na podjęcie działalności gospodarczej w programie [osoby] – co najmniej 120. Liczba osób rozpoczynających działalność gospodarczą, które uzyskały pożyczkę [szt.] – 21.

A. Tytuł przedsięwzięcia

Rozwój instytucji kultury i zasobów dziedzictwa kulturowego Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego

B. Opis przedsięwzięcia

B.1. Cel

Cel ogólny:
Ochrona dziedzictwa i rozwój usług w sferze kultury

Cele szczegółowe:

Ochrona dziedzictwa kulturowego poprzez poprawę stanu obiektów dziedzictwa kulturowego, obiektów zabytkowych i uczynienie z nich atrakcji kulturalnych regionu.

Poprawa jakości funkcjonowania instytucji kultury poprzez remont pomieszczeń TDK, MGOK i ŚDK i przygotowanie ich do nowych możliwości funkcjonowania i przyjęcia większej liczby osób korzystających z jego oferty

B.2 Zakres rzeczowy

Remont Tarnobrzeskiego Domu Kultury będzie obejmował kompleksową modernizację części zabytkowej oraz przebudowę części budynku TDK pochodzącej z lat 70-tych) :

I. część zabytkowa:

Instalacje wewnętrzne:

- Wymiana instalacji elektrycznej ,
- Wymiana instalacji informatycznej, telefonicznej
- Wymiana instalacji c.o. i wod-kan.
- Instalacja urządzeń scenicznych w Sali kameralnej (rampa świetlna, stałe nagłośnienie i oświetlenie)
- Klimatyzacja Sali kameralnej
- Zainstalowanie ekranu i projektora w Sali kameralnej

Roboty budowlane wewnętrzne, w tym :

- Osuszanie, odgrzybianie i izolacja fundamentów
- Likwidacja cz. podpiwniczonej(pomieszczenie piwniczne)
- Wymiana posadzek z parkietu i płytek
- Remont łazienek
- Wymiana boazerii i odnowienie elementów architektonicznych w Sali kameralnej
- Wykonanie tynków i malowanie pomieszczeń
- Wymiana stolarki okiennej, drzwiowej i parapetów
- Wymiana ocieplenia stropu
- Ocieplenie ścian zewnętrznych
- Ocena stanu technicznego koustrukcji drewnianej dachu, ewentualna wymiana elementów konstrukcyjnych wraz z zabezpieczeniem elementów drewnianych i uzupełnienie pokrycia
- Remont przewodów kominowych i wentylacyjnych

Roboty budowlane zewnętrzne, w tym:

- odnowienie elewacji budynku ,
- wymiana obróbek blacharskich,
- odprowadzenie wód opadowych do kanalizacji deszczowej (dot. placu i odwodnienia

dachu)
- likwidacja zbiornika p.poż. wraz z wymianą nawierzchni placu manewrowego
- montaż zadaszenia o lekkiej konstrukcji między starą a nową częścią od strony placu manewrowego
- montaż ogniw fotowoltaicznych

II. Część z lat 70-tych
- remont sali widowiskowej
- remont pomieszczeń biurowych, kawiarni, holu, pomieszczeń magazynowych i pracowni

Instalacje wewnętrzne:
- wymiana instalacji wod-kan i co
- instalacje multimedialne
- instalacje i urządzenia elektroenergetyczne
- urządzenia teletechniczne i techniki informatycznej
- wentylacja i klimatyzacja

Roboty budowlane wewnętrzne, w tym :
- dach i pokrycie dachowe
- roboty wykończeniowe – (posadzki, tynki, malowanie itp.)
- elewacje

Zakup wyposażenia:

Zakup wyposażenia na potrzeby Tarnobrzeskiego Domu Kultury w Tarnobrzegu tj.:
I. Zakup oświetlenia i nagłośnienia w sali widowiskowej tj.
-stół mikserski do oświetlenia
-reflektory
- stół mikserski do nagłośnienia
- kolumny średniotonowe i niskotonowe
- odsłuchy
- mikrofony
- Zakup krzeseł – 180 szt.
- Zakup stołów – 15 szt.
- Zakup i montaż szaf
- Zakup kubików wystawowych do ekspozycji
- Utworzenie stanowiska do nauki grafiki komputerowej
- Zakup sztalug studyjnych – 10 szt.
- Zakup i montaż rolet

II. Wyposażenie pracowni muzycznej :
- Zakup komputera PC
- Zakup oprogramowania muzycznego
- Zakup miksera cyfrowego wysokiej klasy
- Zakup kolumn odsłuchowych
- Zakup mikrofonów dynamicznych i pojemnościowych
- Okablowanie
- Zakup fortepianu cyfrowego
- Zakup fortepianu koncertowego

Zakres rzeczowy Gminy Nowa Dęba:

Remont willi Szypowskiego będzie obejmował:
- wymianę okien na piętrze i piwnicy.

- wymianę drzwi ewakuacyjnych,
- wykonanie zadaszenia szklanego nad wejściem głównym,
- docieplenie stropodachu wełną granulowaną 15,0 cm,
- docieplenie ścian zewnętrznych budynku 12,0 cm warstwą styropianu wraz z nałożeniem tynku,
- docieplenie ścian fundamentowych,
- wykonanie cokołu budynku z płytek klinkierowych,
- wymianę parapetów na nowe z blachy stalowej ocynkowanej,
- demontaż rur spustowych na czas ocieplenia i montaż nowych rur spustowych po ociepleniu ścian styropianem na nowych hakach,
- wymianę barierek na nierdzewne,
- wykonanie opaski odbojowej ze żwiru.

Ponadto zostaną wykonane prace wewnętrzne, w zakresie przygotowania sal ekspozycyjnych, wystawowych, dostosowania ich pod nowe przeznaczenie – czyli prace renowacyjne, malowanie, przebudowa ścian działowych, wymiana stolarki, instalacji, wyposażenie.

Zakres rzeczowy Gminy Baranów Sandomierski:

1. Modernizacja sali widowiskowej Miejsko – Gminnego Ośrodka Kultury w Baranowie Sandomierskim, wraz z zakupem wyposażenia;
2. Kompleksowa modernizacja Środowiskowego Domu Kultury w Skopaniu, obejmująca:

- wykonanie zewnętrznych robót budowlanych: docieplenie ścian, zmianę pokrycia dachu, wykonanie obróbki blacharskiej, opaski odbojowej, wymiana stolarki zewnętrznej, zagospodarowanie terenu wokół budynku,
- wykonanie wewnętrznych prac budowlanych, instalacyjnych i wykończeniowych, wymiana stolarki wewnętrznej,
- modernizacja sali widowiskowej, pomieszczeń biurowych, magazynowych i pracowni artystycznych,
- wykonanie instalacji multimedialnych, nagłośnieniowych i oświetlenia,
- zakup wyposażenie, ŚDK, w tym m.in.: stoły mikserskie do oświetlenia i nagłośnienia, kolumny średniotonowe i niskotonowe, odsłuchy, mikrofony, krzesła, stoły, szafki, kubiki wystawowe do ekspozycji;
- zakup instrumentów i akcesoriów muzycznych do pracowni muzycznej.

Szacunkowa wartość robót – 4 000 000,00 zł.

W ramach projektu zostanie przygotowany szlak kulturowo-turystyczny pn.: „Szlakiem COP-u przez powiat tarnobrzeski", który będzie rozpoczynał się w Muzeum Historycznym Miasta Tarnobrzega wystawa multimedialną dotyczącą przemysłu siarkowego i COP, następnym punktem będzie TCK gdzie również będą zorganizowane wystawy dot. COP, następnie przebiegał będzie wzdłuż części brzegu Jeziora Tarnobrzeskiego gdzie znajdują się pozostałości budynków pochodzących z okresu powstawania COP, i dalej biegł będzie przez miejscowości. Chmielów, Jadachy, Wole Tarnowską do willi Szypowskiego gdzie zorganizowana zostanie wystawa poświęcona Centralnemu Okręgowi Przemysłowemu, działaniom Zakładów Metalowych Dezamet i poligonu. Szlak będzie uwzględniał dodatkowo miejscowość Cygany, w której znajduje się Centrum Kultury Lasowiackiej.

B.3 Zakres przestrzenny

1.Gmina Tarnobrzeg, Tarnobrzeski Dom Kultury, ul. Słowackiego 2, nr działki 413/1, 413/2
2.Gmina Tarnobrzeg, Muzeum Historyczne Miasta Tarnobrzeg (zamek Dzikowski), ul. Sandomierska 27, nr działki 618/1.
3.Gmina Nowa Dęba, willa Szypowskiego, ul. Szkolna 24, nr działki 217.
4. Gmina Baranów Sandomierski, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Baranowie Sandomierskim, ul. Fabryczna 39.
5. Środowiskowy Dom Kultury w Skopaniu, ul. Kardynała Wyszyńskiego 7.
Gmina Grębów będzie uwzględniona przy realizacji niniejszego projektu z uwagi na to, iż leży na terenie związanym z przemysłem siarkowym. Informacja o walorach gminy zostanie zamieszczona we wspólnych materiałach informacyjnych, jak również będzie partnerem przy organizacji wspólnych imprez.

C. Zgodność przedsięwzięcia z zasadami selekcji

C.1. Zgodność z RPO WP 2014-2020

Przedsięwzięcie wpisuje się w założenia Osi Priorytetowej IV Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego.

Przedsięwzięcie przyczyni się do realizacji wskaźników produktu przypisanych RPO WP 2014-2020 do Celu szczegółowego: Podniesiona atrakcyjność kulturalna regionu i zwiększona dostępność dóbr kultury

C.2 Zgodność ze strategią TOF

Przedsięwzięcie przyczyni się do realizacji celu strategicznego
B. Poprawa jakości życia poprzez włączenie społeczne oraz rozwój usług publicznych w sferze kultury w szczególności kierunku działań B3 Podniesienie jakości usług w sferze kultury, zapewniając integrację TOF.

- Jednocześnie przedsięwzięcie realizuje kierunek działań C2 Zachowanie i zabezpieczenie zasobów dziedzictwa kulturowego TOF

C.3 Wymiar zintegrowany

Zintegrowany charakter projektu przejawia się stworzeniem kompleksowej oferty turystycznej przy współpracy trzech placówek Tarnobrzeskiego Domu Kultury jako wiodącej placówki kultury TOF z Muzeum Centralnego Okręgu Przemysłowego (Willa Szypowskiego w Nowej Dębie) i Muzeum Historycznego Miasta Tarnobrzega mieszczącym się w Zamku Dzikowskim. Zadaniem instytucji będzie współpraca przy organizacji wspólnych wydarzeń kulturalnych nawiązujących do tradycji regionu związanej z przemysłem siarkowym.

Dzięki zakupionemu sprzętowi możliwa będzie organizacja wydarzeń kulturalnych nad jeziorem tarnobrzeskim – miejscu, w którym do lat 90-tych ubiegłego stulecia znajdowało się wyrobisko siarki o pow. 500 ha.

Ponadto, planuje się stworzenie kompleksowej oferty turystycznej skierowanej do osób wypoczywających nad jeziorem tarnobrzeskim, która będzie zachęcać do skorzystania z oferty kulturalnej TDK, Muzeum w Zamku Dzikowie i Muzeum COP-u, tak aby zatrzymać osoby odwiedzające region na dłużej niż jeden dzień.

1) Powstała w wyniku realizacji projektu infrastruktura kulturalna będzie wykorzystywana

przez społeczność wszystkich gmin z terenu TOF. Stworzona przez Gminy Tarnobrzeg i Nowa Dęba oferta imprez i wydarzeń będzie adresowana do wszystkich mieszkańców TOF. Informacja o planowanych imprezach, wydarzeniach, wystawach, konferencjach zawarta będzie na stronach internetowych wszystkich gmin TOF. Ponadto w wydawanych przez gminy Tarnobrzeg i Nowa Dęba materiałach informacyjnych zawarte będą dane dotyczące wydarzeń kulturalnych odbywających się we wszystkich gminach TOF. Dodatkowo utworzenie wspólnego szlaku pozwoli również na zwiedzenie miejscowości TOF położonych w sąsiedztwie szlaku, a dzięki informacjom zawartych w materiałach informacyjnych odwiedzający region będą poinformowani co jeszcze warto zobaczyć.
Projekt niniejszy nie ogranicza się do realizacji działań skierowanych na obszar dwóch gmin ale swoim zasięgiem obejmuje cały obszar funkcjonalny. Wszystkie gminy uczestniczyć będą w opracowywaniu wspólnej oferty kulturowej, wydarzeń i działań na rzecz promocji regionu. Powstanie nowego produktu turystycznego w postaci szlaku COP będzie uzupełniało szlak turystyczny Baranów Sandomierski-Sandomierz-Opatów, co przyczyni się do wydłużenia pobytu turysty na dłużej niż jedną dobę.

2) Połączenie w projekcie gmin: Tarnobrzeg oraz Nowa Dęba jako dwóch prężnie działających ośrodków kultury, o czym świadczą liczby organizowanych imprez oraz osób biorących udział w imprezach pozwolą na stworzenie wspólnej oferty kulturalnej oraz wspólnych usług dla całego TOF. Przy tworzeniu wspólnej oferty kulturalnej wykorzystana będzie historia i tradycja związana z ideą budowy COP która planowana była na terenie m. in. Tarnobrzega i Nowej Dęby. W zawiązku z planami COP powstały w Tarnobrzegu zakłady metalurgiczne i wytwórnie amunicji, dzisiejszy Dezamet w Nowej Dębie. Żadne inne miejscowości na terenie TOF nie są tak związane z ideą COP jak Tarnobrzeg i Nowa Dęba. Kultura i tradycje związane z COP były przez wiele lat zaniedbane w związku z czym należy przywrócić te tematykę do świadomości mieszkańców TOF jako motoru rozwoju tego regionu.
Z powyższych przyczyn określonych w pkt. 1 projekt ma zintegrowany charakter a jego realizacja przyniesie konkretną wartość dodaną w postaci wzbogacenia oferty turystycznej w regionie o nowy szlak.

3) Projekt w sposób kompleksowy uwzględnia potrzeby w zakresie rozwoju działalności kulturalnej całego terenu TOF. Z efektów projektu korzystać będą wszyscy mieszkańcy TOF, którzy pozostaną poinformowani o wydarzenia, imprezach, spotkaniach, konferencjach za pomocą materiałów informacyjnych i strony internetowej. Do tej pory nie było wspólnej oferty kulturalnej łączącej miejscowości TOF. Poza wspólna ideą łącząca region tj. ideą COP, instytucja kultury oraz zabytki, które uzyskają wsparcie w ramach projektu będą dostępne dla każdego kto będzie chciał skorzystać z ich oferty. Zostaną wykorzystane do celów kulturowych obiekty które do tej pory nie były w pełni wykorzystywane. Zamek dzikowski jest wykorzystywany tylko w części natomiast willa Szypowskiego nie jest udostępniona zwiedzającym w związku z tym iż w budynku znajduje się świetlica szkolna. Po realizacji projektu obiekty te będą mogły być wykorzystane nie tylko w celu upowszechniania wspólnej idei COP, ale również do innych celów kulturalnych. W TCK będą mogły odbywać się koncerty, zajęcia edukacyjne, wystawy, w Muzeum Historycznym w zamku oprócz samego zwiedzania organizowane będą różnego rodzaju wydarzenia kulturalne a główną atrakcja będzie wystawa multimedialna z wykorzystaniem najnowszych technologii. W willi Szypowskiego powstanie Muzeum COP i dzięki temu region zyska również nową przestrzeń do innych forma działalności tj. spotkania, odczyty, prezentacje.
4) Realizacja inwestycji będzie stanowiła jedno z kluczowych działań przewidzianych do realizacji w projekcie Strategii MOT Tarnobrzeg. Wizja Strategii: Oczekiwanym stanem do osiągnięcia jest zintegrowana na bazie historycznej tożsamości terytorialnej społeczność

mikroregionu TOF, która dzięki przeprowadzeniu kompleksowej rewitalizacji posiada miejsca pracy i dobre warunki życia w przyjaznym otoczeniu wynikającym z troski o dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze.
Niniejszy projekt wpisuje się w wizje dokumentu gdyż realizacja projektu przyczyni sie do poprawy dostępu do kultury, zachowania dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń a także umożliwi nowe formy uczestnictwa w kulturze z uwzględnieniem historycznej tożsamości regionu.
Projekt powiązany jest z przedsięwzięciem pn.." Rewitalizacja zdegradowanych obszarów Gmin Tarnobrzega, Nowej Dęby, Baranowa Sandomierskiego, Grębowa i Gorzyc" w ramach, którego planuje się utworzenie w budynkach poprzemysłowych nad jeziorem Izby Pamięci związanej z przemysłem siarkowym . Planuje się zgromadzić w jednym miejscu obiekty, wyposażenie i pamiątki pochodzące z okresu funkcjonowania zakładów wydobywczych i przetwórczych, które działały na terenie powiaty w Tarnobrzegu, Nowej Dębie i Grębowie.
Ponadto projekt powiązany jest z przedsięwzięciem planowanym przez Tarnobrzeską Agencję Rozwoju Regionalnego pn. „Wsparcie przedsiębiorczości na rewitalizowanym obszarze Tarnobrzega, Nowej Dęby, Baranowa Sandomierskiego, Grębowa i Gorzyc", który zakłada między innymi organizowanie staży dla przewodników i animatorów kultury
Pokazanie możliwości wykorzystania terenów nad jeziorem Tarnobrzeskim zarówno pod względem inwestowani jak i odpoczynku i dodatkowo możliwości korzystania z atrakcyjnej oferty kulturalnej będzie sprzyjać rozwojowi przedsiębiorczości w mieście. Możliwość korzystania z dotacji, szkoleń, staży zachęcać będzie do zakładania firm również w sektorze usług kulturalnych, rekreacyjnych i z zakresu turystyki.

D. Lider przedsięwzięcia

Gmina Tarnobrzeg

E. Partnerzy w przedsięwzięciu

Gmina Nowa Dęba, Gmina Baranów Sandomierski

F. Finansowanie przedsięwzięcia

F.1 Źródło finansowania

EFRR (RPO WP 2014-2020)

F.2 Tryb wyboru

Tryb pozakonkursowy w znacznym stopniu przyczyni się do realizacji celów szczegółowych wskazanych w RPO WP oraz przypisanego wskaźnika produktu.
Ponadto, przede wszystkim w takim przypadku możliwe jest stworzenie spójnego systemu o określonych standardach.

F.3 Wartość ogółem

12 400 000,00 zł

F.4 Wartość dofinansowania

10 540 000,00 zł

G Okres realizacji przedsięwzięcia

2016-2018

A. Tytuł przedsięwzięcia

Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego

B. Opis przedsięwzięcia

B.1. Cel

Zapewnienie poprawy jakości wód zlewni rzeki Trześniówka poprzez wykonanie brakujących elementów sieci kanalizacyjnej pozwalających domknąć system sieci sanitarnej na terenie TOF Tarnobrzeg.

B.2 Zakres rzeczowy

Gmina Baranów Sandomierski – Projekt obejmuje budowę 21 szt. pompowni oraz około 35 km sieci kanalizacji sanitarnej oraz modernizację oczyszczalni ścieków w Baranowie Sandomierskim

Gmina Grębów - Projekt obejmuje budowę 24 szt. – przepompowni ścieków (zbiorniki z polimerobetonu o śr. ok 1,2- 2,0 m z włazem ze stali nierdzewnej wyposażone w dwie pompy z wirnikiem typu Vortex) oraz ok. 35 km sieci kanalizacji sanitarnej.

Gmina Gorzyce – Planuje się wykonanie:

- 7 km sieci kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej.
- 1 szt. sieciowej przepompowni ścieków.
- ok. 150 szt. przydomowych przepompowni ścieków.
- ok. 7 km. sieci kanalizacji ciśnieniowej.

Koszty przedsięwzięcia przedstawiają się następująco:

Gmina Baranów Sandomierski:

Zakres rzeczowy zamierzenia inwestycyjnego obejmuje budowę kanalizacji sanitarnej 35 km wraz z 21 przepompowniami ścieków oraz modernizacja oczyszczalni ścieków o łącznej wartości- 17 800 000,00 zł Ponadto przygotowanie dokumentacji w kwocie 200 000,00 zł., nadzór inwestorski nad w/w zadaniem w wysokości 80 000.00 złotych brutto oraz promocję 20 tys. brutto.

Gmina Grębów:

Zakres rzeczowy zamierzenia inwestycyjnego obejmuje budowę kanalizacji sanitarnej 35 km wraz z 24 przepompowniami ścieków o łącznej wartości- 5 900 000. 00 zł brutto Ponadto nadzór inwestorski nad w/w zadaniem 80 tys. złotych brutto oraz promocja 20 tys. brutto.

Gmina Gorzyce: prace przygotowawcze – 250 000,00 zł, roboty budowlane – 5 600 000,00 zł, nadzór inwestorski – 120 000,00 zł, promocja – 30 000.00 zł.

Zakres rzeczowy obejmuje wykonanie 7 km sieci kanalizacji grawitacyjnej wraz z 150 szt. przydomowych przepompowni ścieków o łącznej wartości

B.3Zakres przestrzenny

Gmina Baranów Sandomierski,
Gmina Grębów,

Gmina Gorzyce.

C. Zgodność przedsięwzięcia z zasadami selekcji

C.1. Zgodność z RPO WP 2014-2020

Przedsięwzięcie wpisuje się w założenia Osi Priorytetowej IV Ochrona środowisku naturalnego i dziedzictwa kulturowego. Działanie 4.3.1 Gospodarka ściekowa. Przedsięwzięcie przyczyni się do realizacji wskaźników produktu przypisanych RPO WP 2014-2020 do Celu szczegółowego.
Cel szczegółowy: Zwiększony odsetek ludności korzystającej z systemu oczyszczania ścieków

C.2 Zgodność ze strategią TOF

Przedsiewzięcie przyczyni się do realizacji celu strategicznego
C. Racjonalne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego w celu zachowania dobrych warunków do życia dla obecnych i przyszłych pokoleń mieszkańców Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego w szczególności kierunku działań C.1.2 - Poprawa czystości wód powierzchniowych i podziemnych na terenie TOF, zapewniając integrację TOF.

Jednocześnie przedsięwzięcie realizuje kierunków działań
C.1 Stworzenie warunków do ochrony dziedzictwa przyrodniczego
C.1.1 Zapewnienie infrastruktury do ochrony i zachowania bioróżnorodności

C.3 Wymiar zintegrowany

Projekt jest jednym z szeregu przedsięwzięć planowanych do realizacji w najbliższych kilku latach zmierzających do zrewitalizowania TOF. Miejscowości, w których został zlokalizowany projekt leżą w strefie oddziaływania byłego przemysłu, głównie przemysłu siarkowego. Negatywne oddziaływanie tego przemysłu na środowisko naturalne pogłębiło wieloletnie zaniedbania rozwoju infrastruktury, ochrony środowiska. Negatywne skutki tych zaniedbań są odczuwalne do dnia dzisiejszego i rzutują na rozwój społeczno – gospodarczy całego obszaru funkcjonalnego. Projekt zakłada rozwiązanie problemu zanieczyszczeń zlewni Trześniówki, która przebiega przez teren wszystkich gmin zlokalizowanych na terenie Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego.
Wskaźnik skanalizowania gmin realizujących projekt aktualnie wynosi w ujęciu procentowym:

- Gmina Baranów Sandomierski – 44,83 %
- Gmina Gorzyce 87,69 %
- Gmina Grębów - 70 %

Na obszarze bezpośredniego oddziaływania niniejszego projektu bez dostępu do zbiorczej sieci kanalizacji pozostaje:
- 4534 mieszkańców,
- 69 – małych i średnich przedsiębiorstw,

Przedmiotowe przedsięwzięcie uzupełni sieć kanalizacji w zlewni rzeki Trześniówki i kompleksowo rozwiąże problem ochrony wód zlewni rzeki Trześniówka.. Ograniczenie odprowadzania ścieków w sposób niekontrolowany przyczyni się do ochrony wód zbiornika podziemnego Dębica – Stalowa Wola – Rzeszów oraz stanu rzeki Trześniówka, która zbiera znaczną część wód z terenu Gmin realizujących projekt. Powstała infrastruktura odprowadzająca zanieczyszczenia będzie stanowić również ochronę siedlisk przyrodniczych i gatunków, szczególnie na terenach objętych szczególną ochroną ptaków Natura 2000.

Wykonanie projektu na obszarze TOF przyczyni się do poprawy stanu środowiska naturalnego.

Największą presję na stan jakościowy wód powierzchniowych wywiera emisja ścieków komunalnych. Obszary objęte omawianym projektem położone są bezpośrednio nad poziomem wodonośnym czwartorzędowym, który stanowi część Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 425 „Dębica – Stalowa Wola – Rzeszów". Zasoby zbiornika stanowią źródło (bądź rezerwowe źródło) wody pitnej dla okolicznych miast. Na terenie gminy miąższość czwartorzędowej warstwy wodonośnej jest zmienna, wynosi od 0 do 19,8 m. Na przeważającej jednak powierzchni gminy, wody czwartorzędowe zalegają bardzo płytko (1-2 m). Z tego względu ścieki z terenów nie skanalizowanych stwarzają zagrożenie poprzez możliwość przedostawania się do tego zbiornika zanieczyszczeń z nieszczelnych szamb.

Planowana do realizacji sieć kanalizacji sanitarnej, pomimo braku fizycznego połączenia, spowoduje uzyskanie wysokiego wskaźnika skanalizowania obszaru TOF. Ograniczy to w znacznym stopniu przedostawanie się zanieczyszczeń do rzeki Trześniówka, która stanowi zlewnię rzeki San, oraz do GZWP 425. Realizacja przedsięwzięcia pozwoli na osiągnięcie co najmniej 90 % skanalizowania TOF, a tym samym zrealizowanie założeń KPOŚK.

Realizowana inwestycja będzie stanowiła jedno z kluczowych działań przewidywanych do realizacji w przygotowywanej Strategii TOF. Skanalizowanie spowoduje wyeliminowanie negatywnych skutków oddziaływania braku oczyszczania ścieków na pozostałe gminy TOF

D. Lider przedsięwzięcia

Wybór lidera koordynującego współpracę gmin realizujących projekty wyłonione poprzez konkursy dedykowane nastąpi na podstawie wytycznych ZIT, które będą ustalone na późniejszym etapie prac nad SZOOP.

E. Gminy uczestniczące w przedsięwzięciu

Gmina Baranów Sandomierski
Gmina Grębów,
Gmina Gorzyce.

F. Finansowanie przedsięwzięcia

F.1 Źródło finansowania

EFRR (RPO WP 2014-2020)

F.2 Tryb wyboru

Tryb konkursów dedykowanych w znacznym stopniu przyczyni się do realizacji celów szczegółowych wskazanych w RPO WP oraz przypisanego wskaźnika produktu.
Ponadto, w takim przypadku możliwe jest stworzenie spójnego systemu o określonych standardach,

F.3 Wartość ogółem

30 100 000,00 zł

F.4 Wartość dofinansowania

25 585 000,00 zł

G Okres realizacji przedsięwzięcia

2017-2018

Określenie listy strategicznych projektów o charakterze komplementarnym

Podejście strategiczne obejmuje kompleksowy zespół projektów, których łączna realizacja pozwoli osiągnąć zamierzone cele dla przyjętej perspektywy czasowej oraz finansowej. W przypadku TOF Tarnobrzeg projekty te będą w największym stopniu bazować na możliwościach wsparcia w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego.

Dla przejrzystości projekty komplementarne uporządkowano wg struktury obszarów wsparcia RPO WP.

Obszar projektowy E-gospodarka

Tarnobrzeg

1. Innowacyjny *T@rnobrzeg*
   Termin realizacji; 2016-2017,wartość projektu 5 000 000,00 PLN, źródła finansowania RPO WP 2014-2020, środki Gminy Tarnobrzeg .
2. Rozwój e-usług w podmiotach działalności leczniczej miasta Tarnobrzega
   Termin realizacji;2016-2017, wartość projektu 1 000 000,00 PLN, źródła finansowania: RPO WP 2014-2020. środki Gminy Tarnobrzeg .

Obszar projektowy Czysta energia

Tarnobrzeg

1. Głęboka modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej miasta Tarnobrzega- etap I.

Projekt zakłada wykonanie głębokiej termomodernizacji obiektów użyteczność publicznej tj.:

- Przedszkola nr 17 przy ul. Orzeszkowej 7
- Przedszkola nr 1 przy ul. Kosmonautów 4
- Przedszkola nr 15 przy ul. Św. Barbary 20
- Budynku przy ul. Kościelnej 3
- Przedszkola nr 7 przy ul. Zwierzynieckiej 4
- Szkoły Podstawowej Nr 9 przy ul. Wiejskiej 4
- Szkoły Podstawowej Nr 8 przy ul. Piętaka 53
- Gimnazjum nr 2 przy ul. Kopernika 18
- Budynku Urzędu Miasta przy ul. Mickiewicza 7
- Budynku byłego internatu przy ul. Kościuszki 30
- Budynku internatu przy ul. Św. Barbary 1.

Termin realizacji: 2016- 2017. Wartość projektu:11 764 706.00 PLN. źródła finansowania RPO WP 2014-2020, środki gminy Tarnobrzeg.

2. Głęboka modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej miasta Tarnobrzega - etap II

W ramach projektu zostanie wykonana głęboka termomodernizacja budynków użyteczności publicznej tj.:

- Przedszkola nr 5 przy ul. Dekutowskiego 19
- Przedszkola nr 6 przy ul. 1 Maja 14
- Gimnazjum nr 3 przy ul. Dekutowskiego 17
- Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji przy ul. Niepodległości 2
- Budynku Urzędu Miasta przy ul. Kościuszki 32
- Budynku Miejskiej Biblioteki Publicznej.
- Poradni Specjalistycznej w Tarnobrzegu.
- Centrum Kształcenia Praktycznego przy ul. Kopernika 5
- Centrum Kształcenia Praktycznego przy ul. Św. Barbary 1c

Termin realizacji: 2017-2018. Wartość projektu:12 000 000,00 PLN, źródła finansowania RPO WP 2014-2020, środki gminy Tarnobrzeg.

3. Termomodernizacja budynków gminnych mieszkalnych wielorodzinnych

Termin realizacji: 2016- 2017, wartość projektu: 1 106 000,00 PLN, źródła finansowania RPO WP 2014-2020, środki gminy Tarnobrzeg, preferencyjne środki zewnętrzne.

4. Termomodernizacja budynków mieszkalnych TTBS Sp. z o.o.

Termin realizacji: 2016- 2017. Wartość projektu: 400 000,00 PLN, źródło finansowania RPO WP 2014-2020, środki gminy Tarnobrzeg, preferencyjne środki zewnętrzne.

5. Wykonanie instalacji OZE w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych na terenie miasta Tarnobrzega.

Termin realizacji: 2018- 2020. Wartość projektu: 600 000,00 PLN, źródło finansowania RPO WP 2014-2020.

6. Wymiana źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych na terenie miasta Tarnobrzega

Termin realizacji: 2018- 2020. Wartość projektu: 600 000,00 PLN, źródło finansowania RPO WP 2014-2020.

7. Termomodernizacja gminnych budynków użyteczności publicznej pozostających w zarządzie TTBS Sp. z o.o

Termin realizacji: 2016- 2020, wartość projektu 400 000,00 PLN Budżet Miasta Tarnobrzega, preferencyjne środki zewnętrzne (dotacje, pożyczki itp.)

Nowa Dęba

Poprawa efektywności energetycznej w gminie Nowa Dęba

Wartość zadania: 2 000 000,00. Czas realizacji: 2018-2020

Grębów.

1. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej (budynek urzędu, budynek ZS w Grębowie, budynek szkoły w Wydrzy, budynek szkoły w Stalach, budynek Domu

Ludowego w Krawcach) – koszt ok. 3 mln zł (RPO WP 2014-2020). Planowany termin realizacji 2017.

Gorzyce.

1. Budowa kotłowni ekologicznej. Wartość 1 500 000zł (RPO WP 2014-2020). Planowany termin realizacji II kw. 2018
2. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej. 5mln -16-20 Wartość 5000 000zł (RPO WP 2014-2020). Planowany termin realizacji II kw. 2016-2020
3. Modernizacja oświetlenia ulicznego z wykorzystaniem OZE. Wartość 1000 000zł (RPO WP 2014-2020). Planowany termin realizacji II kw. 2016-2018

Baranów Sandomierski.

1. Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej na terenie Gminy Baranów Sandomierski. Wartość 2000 000,00 zł (RPO WP 2014-2020). Planowany termin realizacji 2020.
2. Baranów Sandomierski. Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Baranów Sandomierski. Wartość 1400 000,00 zł (RPO WP 2014-2020). Planowany termin realizacji 2020.

Obszar projektowy Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego

Tarnobrzeg

1. Zagospodarowanie i odprowadzenie wód opadowych na terenie miasta Tarnobrzega.
2. Termin realizacji: 2017- 2020, wartość projektu: 10 000 000,00 PLN, źródła finansowania POIiŚiGW, WTOŚiGW, NFOŚiGW, środki Gminy Tarnobrzeg.
3. Stabilizacja skarpy na osiedlu Miechocin w Tarnobrzegu.
   Termin realizacji: 2017, wartość projektu: 1 000 000,00 PLN, źródła finansowania: Budżet Państwa, NFOŚiGW.
4. Adaptacja zespołu parkowo-zamkowego w Dzikowie dla potrzeb Muzeum Historycznego Miasta Tarnobrzega – etap IV Termin realizacji: 2017- 2020, wartość projektu: 6 000 000,00 PLN, źródła finansowania RPO WP 2014-2020.MKiDN,środki Gminy Tarnobrzeg.
5. Renowacja cmentarza wojennego w Tarnobrzegu Termin realizacji: 2016-2017, wartość projektu 400 000,00 PLN, źródła finansowania: Budżet Państwa, środki Gminy Tarnobrzeg.
6. Rewitalizacja Placu Bartosza Głowackiego Termin realizacji: 2017- 2020, wartość projektu: 10 000 000,00 PLN, źródła finansowania: Budżet Państwa, środki Gminy Tarnobrzeg, środki zewnętrzne.

Grebów

1. Odbudowa zbiornika wodnego Grębów-Wiry wraz z infrastrukturą towarzyszącą szacowany koszt ok. 1 mln zł (RPO WP 2014-2020). Planowany termin realizacji 2018-2020.
2. Budowa infrastruktury technicznej na terenie osiedli Jamnica i Krawce (drogi, oświetlenie uliczne, kanalizacja sanitarna) – ok. 3.5 mln (RPO WP 2014-2020, PROW). Planowany termin realizacji 2018-2020.

Gorzyce

3. Remont infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie osiedla Gorzyce wartość ok. 2 000 000,00 zł . Planowany termin realizacji III kw. 2016
4. Gorzyce. Budowa systemu oprowadzenia ścieków w miejscowości Wrzawy – Wartość 7 000 000,00 zł (RPO WP 2014-2020). Planowany termin realizacji II kw. 2018-2020.

Baranów Sandomierski.

5. Zagospodarowanie osadów powstających na skutek oczyszczania ścieków w Aglomeracji Baranów Sandomierski. Wartość 1 000 000,00 zł (RPO WP 2014-2020). Planowany termin realizacji: 2018-2020.

Obszar projektowy Infrastruktura komunikacyjna

Tarnobrzeg

1. Budowa drogi obwodowej miasta Tarnobrzega
Termin realizacji: 2017- 2019, wartość projektu: 50 000 000,00 PLN, źródła finansowania RPO WP 2014-2020, środki Gminy Tarnobrzeg.

2. Przebudowa dróg wojewódzkich nr 871 oraz 758 przebiegających przez miasto Tarnobrzeg
Termin realizacji: 2017- 2018, wartość projektu: 6 000 000,00 PLN, źródła finansowania RPO WP 2014-2020, środki Gminy Tarnobrzeg .

3 Przebudowa dróg gminnych: ul. Zakładowej, Chemicznej, Strefowej, Siarkopolowej i Chmielowskiej.
Termin realizacji: 2016-2017, wartość projektu: 2 000 000,00 PLN, źródło finansowania: Budżet Państwa, środki Gminy Tarnobrzeg.

4. Przebudowa ul. Mickiewicza i Orląt Lwowskich
Termin realizacji: 2017- 2018, wartość projektu: 4 000 000,00 PLN, źródło finansowania: Budżet Państwa, środki Gminy Tarnobrzeg.

5. Modernizacja oświetlenia ulicznego poprzez zastosowanie efektywnych energetycznie technologii.
Termin realizacji: 2017- 2018, wartość projektu: 2 000 000,00 PLN, źródła finansowania RPO WP 2014-2020, NFOŚiGW, środki Gminy Tarnobrzeg.

Gorzyce.

1. Budowa ścieżek rowerowych na terenie gminy 2 mln zł (RPO WP 2014-2020). Planowany termin realizacji 2018-2020.
2. Przebudowa drogi gminnej nr 100122R (ul. 3-go Maja i ul. Słoneczna). Wartość projektu 700 000,00 zł. Planowany termin realizacji II kw. 2016
3. Budowa drogi dojazdowej do terenów inwestycyjnych. Wartość projektu 3 500 000,00 zł. Planowany termin realizacji III kw. 2018

4. Budowa drogi gminnej relacji Motycze Poduchowne-Gorzyce. Wartość projektu 3 500 000,00 zł. Planowany termin realizacji II kw. 2019
5. Budowa chodnika przy drodze krajowej nr 77 we współpracy z Generalną Dyrekcją Dróg Krajowych i Autostrad ,
6. Chodnik przy drodze wojewódzkiej nr 854.

Baranów Sandomierski.

1. Poprawa dostępności poprzez modernizacje i rozbudowę infrastruktury drogowej do LHS na stacji Wola Baranowska. Wartość 2000 000zł (RPO WP 2014-2020). Planowany termin realizacji 2020.

Obszar projektowy Spójność społeczna i przestrzenna

Nowa Dęba.

1. Budowa budynku mieszkalnego wielorodzinnego
   Zakres rzeczowy: budowa budynku mieszkalnego wielorodzinnego o powierzchni zabudowy 399,85 m2, powierzchni użytkowej mieszkań 1 423,04 m2, liczba mieszkań 30,
   Wartość zadania: 7 500 000,00 zł.
   Czas realizacji: 2016 – 2018.
2. Przebudowa ulicy Kościuszki – stanowiący dojazd do TSSE Podstrefa Nowa Dęba wraz z infrastruktura towarzysząca.
   Zakres rzeczowy: przebudowa pasa drogowego w zakresie podwyższenia parametrów drogi, jej poszerzenie wraz z wykonaniem ciągów pieszo rowerowych, na długości ok. 2,2 km.
   Wartość zadania: 3 500 000,00 zł.
   Czas realizacji: 2016 – 2017.
3. Wykonanie promenady łączącej Park miejski z Zalewem Nowa Dęba
   Zakres rzeczowy: budowa promenady Park miejski z Zalewem Nowa Dęba, składającej się z ciągu rowerowego asfaltowego i ciągu pieszego (rekreacyjnego).
   Wartość zadania: 500 000,00 zł
   Czas realizacji: 2019.
4. Budowa ulicy Spacerowej celem zagwarantowania dojazdu do mariny i miejsc wodowania sprzętu pływającego nad zalewem w Nowej Dębie
   Zakres rzeczowy: kompleksowa budowa drogi o długości ok 650 mb. (podbudowy, nawierzchnie, pobocza, oświetlenie)
   Wartość zadania: 1 200 000,00 zł.
   Czas realizacji: 2017-2019.
5. Utworzenie stanicy wodniackiej
   Zakres rzeczowy: rozbudowa wiaty, miejsca składowania sprzętu pływającego (łódek, kajaków rowerków wodnych) o miejsce magazynowe i socjalne, celem zapewnienia całościowego wykorzystania potencjału zbiornika wodnego – w celach sportowo rekreacyjnych.
   Wartość zadania: 500 000,00 zł
   Czas realizacji: 2018-2019.
6. Przebudowa stadionu w Nowej Dębie

Zakres rzeczowy: inwestycja polega na budowie bieżni lekkoatletycznej o nawierzchni tartanowej wraz ze skocznia i rzutnią na stadionie w miejscowości Nowa Dęba, do wykonania:
- boisko do gry w piłkę nożną – modernizacja istniejącej murawy sportowej,
- bieżnia lekkoatletyczna okólna 4 tr,
- bieżnia lekko atletyczna 6 torowa prosta,
- skocznia lekkoatletyczna,
- rzutnia do pchnięcia kulą, rzutu młotem, rzutu oszczepem
- nawodnienie i odwodnienie,
Wartość zadania: 2 500 000.00 zł
Czas realizacji: 2016-2019

7. Budowa Centrum Sportowo – Szkoleniowego.
Zakres rzeczowy: budowa budynku przy ul. Rzeszowskiej, który to będzie użytkowany na kilka sposobów, dzięki swoim zaletom architektonicznym, tj.: będzie stanowiło zaplecze socjalne dla sportowców, trybuny i stanowić będzie podstawowa infrastrukturę towarzyszącą niezbędną do rozgrywania zawodów lekkoatletycznych i piłki nożnej o randze krajowej.
Wartość zadania: 3 000 000.00 zł
Czas realizacji: 2018-2020.
8. Rewitalizacja przestrzeni publicznych na terenie Gminy Nowa Dęba.
Zakres rzeczowy: w ramach zadania przewidziano prace w zakresie zagospodarowania centralnych miejsc miejscowości wiejski w gminie, lub reprezentatywnych miejsc, poprzez poprawę ich estetyki, nowe zasadzenia roślinne, małą architekturę.
Wartość zadania: 300 000,00 zł
Czas realizacji: 2016-2020.

Grębów.

1. Budowa ścieżek rowerowych na terenie gminy – Wartość projektu 2 mln zł. Termin realizacji 2018-2020.

Gorzyce.

1. Budowa skateparku na terenie kompleksu szkolnego przy ul. Edukacji Narodowej – Wartość projektu 500 000,00 zł. Planowany termin realizacji IV kw. 2016.

2. Budowa nowego Domu Kultury w miejscowości Gorzyce.
Wartość projektu 1 800 000,00 zł. Planowany termin realizacji III kw. 2018
3. Budowa osiedlowego miejsca wypoczynku i rekreacji. Wartość projektu 800 000.00 zł. Planowany termin realizacji III kw. 2017.
4. Budowa osiedlowego miejsca wypoczynku i rekreacji.
5. Budowa bieżni lekkoatletycznej. Wartość projektu 200 000,00 zł. Planowany termin realizacji II kw. 2016.
6. Wykonanie kompleksowego systemu monitoringu osiedla Gorzyce. Wartość projektu 200 000 zł. Planowany termin realizacji II kw. 2017.
7. Budowa boiska sportowego wielofunkcyjnego we Wrzawach. Wartość projektu 1000 000 zł. Planowany termin realizacji 2017.

Obszar projektowy Rynek Pracy

Tarnobrzeg

1) Projekt pozakonkursowy „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie tarnobrzeskim i mieście Tarnobrzeg (I). Wartość projektu: 2 643 700,00 zł., źródło finansowania: EFS POWER, Działanie 1.1.2

2) Projekt pozakonkursowy „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie tarnobrzeskim i mieście Tarnobrzeg (II). Wartość projektu: według podziału środków dokonywanego przez IP co roku. źródło finansowania: EFS POWER, Działanie 1.1.2

3) Projekt pozakonkursowy „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie tarnobrzeskim i mieście Tarnobrzeg (III). Wartość: według podziału środków dokonywanego przez IP co roku, źródło finansowania: EFS POWER. Działanie 1.1.2

4) Projekt pozakonkursowy „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie tarnobrzeskim i mieście Tarnobrzeg. Wartość projektu: według podziału środków dokonywanego przez IP co roku, źródło finansowania: EFS POWER, Działanie 1.1.2.

5) Projekt pozakonkursowy „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie tarnobrzeskim i mieście Tarnobrzeg (V).Wartość projektu: według podziału środków dokonywanego przez IP co roku, źródło finansowania: EFS POWER, Działanie 1.1.1

6) Projekt pozakonkursowy „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie tarnobrzeskim i mieście Tarnobrzeg. Wartość projektu: według podziału środków dokonywanego przez IP co roku, źródło finansowania: EFS POWER, Działanie 1.1.1.

7) Projekt pozakonkursowy „Aktywizacja osób powyżej 29 r. ż. pozostających bez pracy w powiecie tarnobrzeskim i mieście Tarnobrzeg (I)".Wartość projektu: 1 962 700 zł., źródło finansowania EFS RPO WP, Działanie 7.2.

8) Projekt pozakonkursowy „Aktywizacja osób powyżej 29 roku życia pozostających bez pracy w powiecie tarnobrzeskim i mieście Tarnobrzeg (II)".Wartość projektu : według podziału środków dokonywanego przez IP co roku, źródło finansowania: EFS RPO WP, Działanie 7.2.

9) Projekt pozakonkursowy „Aktywizacja osób powyżej 29 r. ż. pozostających bez pracy w powiecie tarnobrzeskim i mieście Tarnobrzeg (III)".Wartość projektu: według podziału środków dokonywanego przez IP co roku, źródło finansowania: EFS RPO WP, Działanie 7.2.

10) Projekt pozakonkursowy „Aktywizacja osób powyżej 29 r. ż. pozostających bez pracy w powiecie tarnobrzeskim i mieście Tarnobrzeg (IV)".Wartość projektu: według podziału środków dokonywanego przez IP co roku, źródło finansowania: EFS RPO WP, Działanie 7.2.

11) Projekt pozakonkursowy „Aktywizacja osób powyżej 29 r. ż. pozostających bez pracy w powiecie tarnobrzeskim i mieście Tarnobrzeg (V)".Wartość projektu: według podziału środków dokonywanego przez IP co roku, źródło finansowania: EFS RPO WP, Działanie 7.2

12) Projekt pozakonkursowy „Aktywizacja osób powyżej 29 r. ż. pozostających bez pracy w powiecie tarnobrzeskim i mieście Tarnobrzeg (VI)" 01Wartość projektu: według podziału środków dokonywanego przez IP co roku, źródło finansowania: EFS RPO WP, Działanie 7.2.

13) Projekty konkursowe w ramach RPO WP: Liczba projektów – zależna od liczby ogłoszonych konkursów i przyznanych grantów, terminy realizacji – w zależności od zasad określanych w poszczególnych dokumentach konkursowych, wartość – zależna od alokacji przeznaczanych na poszczególne konkursy, zapotrzebowania wynikającego z aktualnej diagnozy rynku pracy. Projekty finansowane ze środków EFS RPO WP, Działanie 7.1 .

14) Projekty konkursowe, w tym również partnerskie w ramach POWER; Liczba projektów – zależna od liczby ogłoszonych konkursów i przyznanych grantów, terminy realizacji – w zależności od zasad określanych w poszczególnych dokumentach konkursowych, wartość – zależna od alokacji przeznaczanych na poszczególne konkursy, zapotrzebowania wynikającego z aktualnej diagnozy rynku pracy finansowane ze środków EFS POWER, Działanie 4.2 (proj. typu 2)

15) Programy rynku pracy realizowane w ramach Rezerw Funduszu Pracy w dyspozycji Ministra, w tym programy specjalne, liczba programów – zależna od liczby ogłaszanych naborów, wartość programów – zależna od wielkości środków przeznaczanych na nabory i wysokości przyznawanych środków, terminy realizacji – zależne od MPiPS, źródło finansowania – Fundusz Pracy

16) Programy rynku pracy realizowane w ramach PFRON, liczba programów – zależna od zdiagnozowanych problemów, zapotrzebowania na środki oraz wysokości przyznawanych środków. Wartość programów – zależna od wysokości przyznanych środków. Źródło finansowania – PFRON.

Obszar projektowy Integracja społeczna

Tarnobrzeg

1) Rozwój działalności Domu Dziennego Pobytu w Tarnobrzegu poprzez zwiększenie miejsc opieki i zakresu świadczonych usług. Termin realizacji: 2016- 2018, wartość projektu: 1 000 000,00 zł, źródło finansowania RPO WP 2014-2020, EFS.

2) Rozwój działalności Środowiskowego Domu Samopomocy w Tarnobrzegu poprzez zwiększenie miejsc opieki dla osób niesamodzielnych i zakresu świadczonych usług. Termin realizacji: 2016-2018, wartość projektu: 500 000,00 zł, źródło finansowania RPO WP 2014-2020, EFS.

Obszar projektowy Jakość edukacji i kompetencji w regionie

Tarnobrzeg

1. Rozwój Centrum Kształcenia Praktycznego i Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 w Tarnobrzegu poprzez przebudowę pracowni zawodowych i budynku internatu oraz zakup wyposażenia.
   Termin realizacji: 2016-2017, wartość projektu: 3 450 000,00 zł, źródła finansowania RPO WP 2014-2020, środki Gminy Tarnobrzeg.
2. Przebudowa infrastruktury dydaktycznej Zespołu Szkół im. St. Staszica oraz Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 3 wraz z zakupem wyposażenia. Termin realizacji: 2016- 2017, wartość projektu: 3 008 800,00 zł, źródła finansowania RPO WP 2014-2020, środki Gminy Tarnobrzeg.
3. Zwiększenie dostępności do edukacji przedszkolnej poprzez przebudowę infrastruktury dydaktycznej Przedszkuli nr 7 i 17 w Tarnobrzegu .
   Termin realizacji: 2016- 2017, wartość projektu: 1 000 000,00 zł, źródła finansowania RPO WP 2014-2020, środki Gminy Tarnobrzeg.
4. Poprawa warunków edukacji ogólnokształcącej poprzez przebudowę obiektów dydaktycznych Gimnazjum nr 1 i 2 w Tarnobrzegu.
   Termin realizacji: 2016- 2017, wartość projektu: 1 000 000,00 zł, źródła finansowania RPO WP 2014-2020. środki Gminy Tarnobrzeg.

Plan finansowy

Finansowanie realizacji Strategii bazuje na środkach pomocowych Unii Europejskiej dedykowanych bezpośrednio (alokacja w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020– projekty TOF) i pośrednio (pozostałe środki RPO WP 2014-2020), jak również na środkach własnych gmin obszaru TOF, stanowiących wkład własny w projektach.

Podstawowym mechanizmem finansowania jest instrument Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, a projekty będą wyłaniane poprzez konkursy dedykowane.

Zgodnie z zapisami Umowy Partnerstwa, przyjętej przez Radę Ministrów w dnia 8 stycznia 2014 r. źródłem finansowania przedsięwzięć związanych z realizacja strategii będą środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego. Środki te będą dostępne poprzez konkursy dedykowane w ramach alokacji dla województwa podkarpackiego w Regionalnym Programie Operacyjnym na lata 2014-2020.

Tabela 12 Przedsięwzięcia planowane do realizacji w ramach TOF

Kierunek działania w Strategii TOF	Nazwa przedsięwzięcia	Wartość	Priorytet Inwestycyjny UE
A.1	Rewitalizacja zdegradowanych obszarów Gmin Tarnobrzega, Nowej Dęby, Baranowa Sandomierskiego, Grębowa i Gorzyc	71 738 000 zł	9.2 Dz. 6.3.

A.2	Wsparcie przedsiębiorczości na rewitalizowanym obszarze gmin: Tarnobrzega Nowej Dęby, Grębowa, Baranowa Sandomierskiego i Gorzyc	9 800 000 zł	9.8 Dz. 7.3
B.1	Integracja społeczna na rzecz aktywizacji zawodowej na rewitalizowanych obszarach gmin Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego	1 764 706 zł	9.4 Dz. 8.2
B2	Aktywizacja zawodowa mieszkańców rewitalizowanych obszarów poprzemysłowych Tarnobrzega, Nowej Dęby, Baranowa Sandomierskiego, Grębowa i Gorzyc.	5 000 000 zł	8.5 Dz. 7.1
C.1.2	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego	30 100 000 zł	6.2 Dz. 4.3.1
C.2	Rozwój instytucji kultury i zasobów dziedzictwa kulturowego Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego	12 400 000 zł	6.3 Dz. 4.4

Tabela 12 - Matryca logiczna strategii

Cel strategii TOF	Kierunek działania Strategii TOF	Oś priorytetowa RPO WP 2014-2020	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Wartość całkowita w zł	Środki własne na dofinansowanie	Źródło środków na dofinansowanie
A. Podniesienie poziomu aktywności gospodarczej poprzez uzupełnienie, modernizację kompleksowe zintegrowanie systemów infrastruktury	A.1 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów poprzemysłowych w kierunku zapewnienia warunków technicznych do rozwoju gospodarczego	VI	CT 9	9.2	71 738 000	10 760 700	JST TOF
społecznej oraz wsparcie rozwoju przedsiębiorczości	A.2 Stworzenie warunków ułatwiających podejmowanie i rozwój działalności gospodarczej na terenie TOF	VI	CT 8	8.7	9 800 000	0	———
B. Poprawa jakości życia poprzez włączenie społeczne oraz rozwój usług publicznych w sferze kultury	B.1 Zapewnienie warunków sprzyjających integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym na terenie TOF	VIII	CT 9	9.7	1 764 900	264 705	JST TOF

	B2 Aktywizacja zawodowa w kierunku zapewniania dostępu do zatrudnienia osobom poszukującym pracy i nieaktywnym zawodowo	VII	CT 8	8i	5 000 000	0	----------
	B.3 Podniesienie jakości usług w sferze kultury	IV	CT 6	6c	12 400 000	1 860 000	JST TOF
C. Racjonalne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego w celu zachowania dobrych warunków do życia dla obecnych i przyszłych pokoleń mieszkańców Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego	C 1 Stworzenie warunków do ochrony dziedzictwa przyrodniczego	-	-	-	-	-	-------
	C 1.1 Zapewnienie infrastruktury do ochrony i zachowania Ponadnarodowości	-	-	-	-	-	-------
	C 1.2 Poprawa czystości wód powierzchniowych i podziemnych na terenie TOF	IV	CT 6	6.2	30 000 00	4 515 000	JST TOF
	C 2 Zachowanie i zabezpieczenie zasobów dziedzictwa kulturowego TOF	-	-	-	-	-	-------

Ocena spójności strategii z krajowymi i unijnymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Strategia jest spójna z głównymi dokumentami wyższego rzędu, do których zaliczano:

- Strategię Europa 2020 – zbieżność powinna być wykazywana ze względu na fakt, iż Strategia TOF Miasta będzie mogła być realizowana m.in. poprzez wsparcie środkami funduszy strukturalnych i funduszu spójności;
- Strategię Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo – do tego dokumentu mają obowiązek odnosić się wszystkie strategie wojewódzkie. Ze względu na ścisły związek między Strategią TOF Tarnobrzeg, a SRWP 2020 istotne jest również wskazanie celów TOF Tarnobrzeg w szerszym kontekście polityki krajowej;
- Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego. Regiony, miasta, obszary wiejskie (KSRR) – dokument ten przedstawia terytorialne cele rozwoju kraju, również stanowi ważne odniesienie dla strategii wojewódzkich, dlatego także Strategia TOF Tarnobrzeg powinna być zbieżna z KSRR.
- Strategię rozwoju województwa podkarpackiego do roku 2020 – jest to najważniejszy dokument strategiczny na poziomie wojewódzkim, który był podstawą do opracowania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego (RPO WP).

Wszystkie cele strategiczne są spójne, z co najmniej jednym priorytetem Strategii Europa 2020. Strategia w największym stopniu będzie przyczyniała się do realizacji priorytetu „Rozwój zrównoważony", w którym przewiduje się inicjatywy skierowane na zagadnienia środowiskowe, wzrost mobilności (usprawnienia transportowe) oraz konkurencyjność regionów i miast.

Tabela 11 Analiza spójności Strategii TOF ze Strategią EUROPA 2020

Strategia cele strategiczne)	Strategia EUROPA 2020		
	Rozwój inteligentny	Rozwój zrównoważony	Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu
Podniesienie poziomu aktywności gospodarczej poprzez uzupełnienie, modernizację i kompleksowe zintegrowanie systemów infrastruktury technicznej oraz wsparcie rozwoju przedsiębiorczości	✓	✓	
Poprawa, jakości życia poprzez włączenie społeczne oraz rozwój usług publicznych w sferze kultury		✓	✓

Racjonalne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego w celu zachowania dobrych warunków do życia dla obecnych i przyszłych pokoleń mieszkańców Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego		✓	

Tabela 15 Analiza spójności Strategii "OF" ze Strategią Rozwoju Kraju 2020

Strategia (cele strategiczne)	Strategia Rozwoju Kraju 2020 (obszary strategiczne)		
	Sprawne i efektywne państwo	Konkurencyjna gospodarka	Spójność społeczna i terytorialna
Podniesienie poziomu aktywności gospodarczej poprzez uzupełnienie, modernizację i kompleksowe zintegrowanie systemów infrastruktury technicznej oraz wsparcie rozwoju przedsiębiorczości		✓	
Poprawa, jakości życia poprzez włączenie społeczne oraz rozwój usług publicznych w sferze kultury			✓
Racjonalne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego w celu zachowania dobrych warunków do życia dla obecnych i przyszłych pokoleń mieszkańców Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego			✓

Tabela 16 Analiza spójności Strategii TOF ze Strategią Rozwoju Regionalnego 2010-2020

Strategia (cele strategiczne)	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 (cele polityki regionalnej)		
	Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów	Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych	Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie
Podniesienie poziomu aktywności gospodarczej poprzez uzupełnienie, modernizację i kompleksowe zintegrowanie systemów infrastruktury technicznej oraz wsparcie rozwoju przedsiębiorczości	✓		
Poprawa, jakości życia poprzez włączenie społeczne oraz rozwój usług publicznych w sferze kultury		✓	
Racjonalne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego w celu zachowania dobrych warunków do życia dla obecnych i przyszłych pokoleń mieszkańców Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego		✓	✓

Tabela 17 Analiza spójności Strategii TOF ze Strategią Województwa Podkarpackiego

Strategia(cele strategiczne)	Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego (dziedziny działań strategicznych)			
	Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka	Kapitał ludzki i społeczny	Sieć osadnicza	Środowisko i Energetyka

Podniesienie poziomu aktywności gospodarczej poprzez uzupełnienie, modernizację i kompleksowe zintegrowanie systemów infrastruktury technicznej oraz wsparcie rozwoju przedsiębiorczości	✓		✓	✓
Poprawa jakości życia poprzez włączenie społeczne oraz rozwój usług publicznych w sferze kultury		✓		
Racjonalne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego w celu zachowania dobrych warunków do życia dla obecnych i przyszłych pokoleń mieszkańców Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego				✓

Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko

Zgodnie wymogami ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2013 r. poz. 1235 z późn. zm.) „Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020" należy do dokumentów, które wymagają przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Prognoza oddziaływania na środowisko „Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020" (Strategia TOF) została opracowana zgodnie z wszystkimi wymogami prawa.

Ze względu na stopień ogólności projektu dokumentu możliwe było przeprowadzenie analizy jakościowej, natomiast nie było możliwe przeprowadzenie dokładnej analizy ilościowej. Przy opracowaniu niniejszej Prognozy oddziaływania na środowisko wykorzystano metodę analizy wynikowej.

Projekt Strategii obejmuje Tarnobrzeski Obszar Funkcjonalny (TOF), tj.: teren miasta Tarnobrzega oraz gmin: Baranów Sandomierski, Nowa Dęba, Gorzyce i Grębów, usytuowanych w północnej części województwa podkarpackiego.

Wizja przyszłości zawarta w „Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020" wyraża się następująco:
Oczekiwanym stanem do osiągnięcia jest zintegrowana na bazie historycznej tożsamości terytorialnej społeczność mikroregionu, która dzięki przeprowadzeniu kompleksowej

rewitalizacji posiada miejsca pracy i dobre warunki życia w przyjaznym otoczeniu wynikającym z troski o dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze.

Osiągnięcie stanu wyrażonego w zapisie wizji wymagać będzie przeprowadzenia działań i osiągnięcia etapów pośrednich w optymalnie wyodrębnionych obszarach merytorycznych, tak aby w perspektywie roku 2020 osiągnąć oczekiwany i odczuwalny efekt rozwojowy.

Ze względu na konieczność przeprowadzenia wielowymiarowej aktywności prowadzącej do uzyskania kompleksowego efektu konieczne było wyodrębnienie jego składowych wyrażonych w postaci sformułowania kierunkowych celów rozwojowych.
Są one następujące.

1. Podniesienie poziomu aktywności gospodarczej poprzez uzupełnienie, modernizację i kompleksowe zintegrowanie systemów infrastruktury technicznej oraz wsparcie rozwoju przedsiębiorczości.
2. Poprawa, jakości życia społeczności lokalnej poprzez włączenie społeczne oraz rozwój usług publicznych w sferze kultury.
3. Racjonalne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego w celu zachowania dobrych warunków do życia dla obecnych i przyszłych pokoleń mieszkańców Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego.

W ramach celów rozwojowych obszary priorytetowe, które są optymalnym wyborem biorąc pod uwagę aktualną dostępność środków oraz możliwości techniczno-organizacyjne samorządów tworzących partnerstwo. Wyodrębniono następujące obszary priorytetowe:

- Rewitalizacja terenów poprzemysłowych
- Przedsiębiorczość
- Włączenie społeczne
- Kultura i dziedzictwo.

W ramach priorytetów zaplanowano zintegrowaną grupę projektów wyrażających najbardziej konkretny poziom działań Strategii.

Za wdrożenie i prowadzenie systemu monitorowania i ewaluacji odpowiedzialne będzie Forum Konsultacyjne TOF złożony z przedstawicieli samorządów tworzących partnerstwo.

Zespół będzie złożony z przedstawicieli środowisk (gospodarczego, społecznego oraz samorządowego). Funkcje reprezentacyjne pełnić będzie Komitet Sterujący TOF, natomiast funkcje administracyjne oraz utrzymywanie kontaktów z Instytucją Zarządzającą RPO WP 2014-2020 będzie pełnił Wydział Rozwoju Miasta i Funduszy pomocowych Urzędu Miasta Tarnobrzega.

Monitoring procesu wdrożenia będzie prowadzony na dwóch poziomach:

- na poziomie oceny rezultatu - w oparciu o wskaźniki kluczowe,
- na poziomie produktu - w oparciu o stopień osiągnięcia zakładanych efektów rzeczowych poszczególnych projektów zintegrowanych.

W Prognozie oddziaływania na środowisko przeanalizowano i oceniono istniejący stan poszczególnych elementów środowiska.

Teren objęty projektem dokumentu jest w obrębie mezoregionu Nizina Nadwiślańska, Równina Tarnobrzeska, Dolina Dolnego Sanu oraz Płaskowyż Kolbuszowski. Rzeźbę terenu kształtuje głównie dolina rzeki Wisły. Na terenie miasta Tarnobrzega zlokalizowane są aktywne osuwiska. W granicach TOF występują liczne złoża surowców naturalnych, w tym złoża siarki.

Zgodnie z podziałem na jednolite części wód podziemnych (JCWPd) teren objęty opracowaniem położony jest obrębie jednostki Nr 125, 126 i 127 o dobrym stanie ilościowym i chemicznym wód.

Część terenu TOF usytuowana jest w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) Nr 425 „Dębica - Stalowa Wola - Rzeszów"., który wymaga szczególnej ochrony. Teren TOF usytuowany jest obrębie zlewni rzeki Wisły, w obrębie 22 jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP):
PLRW20002122999 San od Rudni do ujścia
PLRW20002121999 Wisła od Wisłoki do Sanu
PLRW200017219898 Sanna
PLRW200019219899 Łęg od Murynia do ujścia
PLRW2000172198929 Sokolniki
PLRW2000172198949 Strug
PLRW200019219699 Trześniówka od Karolówki do ujścia
PLRW200017219889 Osa
PLRW200017219874 Kanał Łęg-Klewiec
PLRW200017219689 Żupawka
PLRW200017219669 Dąbrówka
PLRW2000172196369 Koniecpólka
PLRW200017219634 Trześniówka do Karolówki
PLRW2000172196389 Łuczek
PLRW200017219649 Kaczówka
PLRW200017219299 Babulówka
PLRW200017219652 Przyrwa
PLRW2000172196729 Mokrzyszówka
PLRW20002621938 Piskorzeniec
PLRW20002621952 Dopływ spod Sielca
PLRW2000172198549 Murynia
PLRW2000172198769 Miętus

Na terenie TOF występują obszary zagrożone powodzią.

Teren objęty projektem dokumentu położony jest w strefie klimatu nizin i kotlin podgórskich, która obejmuje swym zasięgiem Kotlinę Sandomierską.

Szczególnymi walorami przyrodniczymi odznacza się dolina Wisły i Sanu. W granicach TOF występują 4 obszary Natura 2000:

1. Tarnobrzeska Dolina Wisły PLH180049
2. Enklawy Puszczy Sandomierskiej PLH180055
3. Dolina Dolnego Sanu PLH180020
4. Puszcza Sandomierska PLB180005

Na podstawie dostępnych materiałów oceniono stan poszczególnych komponentów środowiska. Analiza wykazała, iż na terenie TOF nie stwierdzono przekroczeń standardów jakości gleb i ziemi, dochodzi do przekroczenia norm stężenia niektórych substancji zanieczyszczających powietrze, stan wód powierzchniowych oceniono jako zły, natomiast stan wód podziemnych jako dobry.

W przypadku braku realizacji projektu dokumentu może dojść do pogorszenia stanu poszczególnych komponentów środowiska.

Głównym problemem ochrony środowiska istotnym z punktu widzenia realizacji projektu dokumentu jest: ochrona zasobów wodnych, ochrona bioróżnorodności oraz zmiany klimatu. Projekt dokumentu uwzględnia cele ochrony środowiska określone w „Polityce ekologicznej Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016", które spójne są

z celami wyznaczonymi na szczeblu międzynarodowym i wspólnotowym. Z punktu widzenia projektowanego dokumentu istotne są cele w zakresie ochrony wód i przeciwdziałania zmianom klimatu wyznaczone na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym.

W Prognozie oddziaływania na środowisko zidentyfikowano wszystkie możliwe oddziaływania związane z realizacją projektu dokumentu. Stwierdzono, iż żadne z oddziaływań nie będą miały znacząco negatywnego wpływu na środowisko. Nie stwierdzono także znacząco negatywnych oddziaływań na obszary chronione, w tym obszary Natura 2000, zabytki, dobra materialne i ludzi.

Realizacja projektu dokumentu nie będzie powodować oddziaływań o charakterze transgranicznym.

Do rozwiązań mających zapobiegać lub ograniczać negatywne oddziaływania zaistniałe na skutek realizacji projektu Strategii TOF należą m.in.: właściwy dobór lokalizacji przedsięwzięcia, stosowanie najlepszych dostępnych technik, materiałów, stały monitoring, uwzględnianie okresów lęgowych ptaków. Dobór odpowiednich działań łagodzących skutki realizacji zadań wymienionych w projekcie dokumentu powinien nastąpić na etapie planowania inwestycji, oraz w trakcie procedury oceny oddziaływania na środowisko, zakończonej wydaniem decyzji środowiskowej. Nie było natomiast potrzeby przedstawiania działań kompensujących straty w środowisku.

Ze względu na duży stopień ogólności projektu dokumentu nie było możliwe przedstawienie rozwiązań alternatywnych.

W trakcie opracowywania Prognozy nie napotkano problemów wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

O wpływie na stan środowiska naturalnego ustaleń zawartych w projekcie dokumentu będą świadczyć wskaźniki jakości poszczególnych komponentów środowiska. Projekt Strategii TOF zakłada prowadzenie monitoringu w oparciu o wskaźniki kluczowe oraz w oparciu o stopień osiągnięcia zakładanych efektów rzeczowych poszczególnych projektów zintegrowanych.

Konsultacje społeczne

Rozdział zostanie uzupełniony po zakończeniu konsultacji społecznych.

W proces opracowania Strategii zaangażowani byli przedstawiciele gmin Nowa Dęba, Gorzyce, Grębów, Baranów Sandomierski i Tarnobrzeg oraz partnerzy społeczno-gospodarczy. Organizacje te brały udział w spotkaniach roboczych, jak również konsultowały treść Strategii. Jest to zgodne z zasadą współpracy i partnerstwa, rozumianego jako współdecydowanie i współudział podmiotów publicznych i innych aktorów życia społeczno-gospodarczego przy realizacji wspólnych przedsięwzięć.

Spis tabel umieszczonych w treści dokumentu Strategii

Tabela 1obszarze TOF Struktura przyrostu naturalnego na 30
Tabela 2 Liczba rodzin którym udzielono pomocy ze względu na ubóstwo 35

Tabela 3 Stopa bezrobocia w TOF Tarnobrzeg na koniec roku 2013 36
Tabela 4 Stopa bezrobocia w latach 2009-2013 (stan na koniec grudnia) 37
Tabela 5 Struktura bezrobocia na koniec roku 2013 38
Tabela 6 Dynamika korzystania z Jeziora Tarnobrzeskiego 41
Tabela 7 Struktura przestępczości na obszarze TOF 43
Tabela 8 Struktura rodzajów wypadków drogowych na obszarze TOF 43
Tabela 9 SWOT dla sfery społecznej 45
Tabela 10 SWOT dla sfery gospodarczej 46
Tabela 11 SWOT dla sfery środowiskowo-przestrzennej 47
Tabela 12 Przedsięwzięcia planowane do realizacji w ramach TOF 98
Tabela 13 Matryca logiczna Strategii 100
Tabela 14 Analiza spójności Strategii TOF ze Strategią EROPA 2020 102
Tabela 15 Analiza spójności Strategii TOF ze Strategią Rozwoju Kraju 2020 103
Tabela 16 Analiza spójności Strategii TOF ze Strategią Rozwoju Regionalnego 2010-2020 104
Tabela 17 Analiza spójności Strategii TOF ze Strategią Województwa Podkarpackiego. 104

Spis rysunków zawartych w treści dokumentu Strategii

Rysunek 1 Delimitacja Obszaru Funkcjonalnego Miasta Tarnobrzega wg metody korelacyjno-wagowej 6
Rysunek 2 Delimitacja obszaru funkcjonalnego Miasta Tarnobrzega na podstawie powiązań funkcjonalno przestrzennych 8
Rysunek 3 TOF na tle regionu i kraju 10
Rysunek 4 Tarnobrzeski Obszar Funkcjonalny na tle konturu mapy COP 11
Rysunek 5 Historyczne dokumenty określające gospodarczą tożsamość terenów Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego 12
Rysunek 6 Model rozwoju zrównoważonego 14
Rysunek 7 Dochody gmin TOF 16
Rysunek 8 Liczba nowych podmiotów gospodarczych w 2013 19
Rysunek 9 Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (wg stanu na koniec 2013) 21
Rysunek 10 Struktura zatrudnienia w TOF 22
Rysunek 11 Schemat sieci linii kolejowych przebiegających przez tereny TOF 23
Rysunek 12 Struktura zaopatrzenia w wodę obszaru TOF 24
Rysunek 13 Mapka obrazująca zasięgi Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 425 Dębica – Stalowa Wola – Rzeszów 26
Rysunek 14 Analiza struktur grup wiekowych na obszarze TOF 28
Rysunek 15 Piramida wieku dla obszaru TOF w roku opracowania strategii oraz prognozowanym 29
Rysunek 16 Terytorialne zróżnicowanie poziomu życia mieszkańców w powiatach województwa podkarpackiego. 33
Rysunek 17 Struktura usług pomocy społecznej wyświadczonych osobom na przestrzeni ostatnich 5 lat 34
Rysunek 18 Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (w PLN) - Tarnobrzeg 34
Rysunek 19 Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (w PLN) - pozostałe gminy TOF (powiat tarnobrzeski) 35

Rysunek 20 Dynamika sytuacji lokalnej w TOF Tarnobrzeg pod względem wskaźnika ubóstwa 36
Rysunek 21 Dynamika zmian stopy bezrobocia w stosunku do średniej krajowej - pozostałe gminy TOF (powiat tarnobrzeski) 37
Rysunek 22 Dynamika zmian stopy bezrobocia w stosunku do średniej 37
Rysunek 23 Dynamika zmian stopy bezrobocia w obszarze objętym TOF Tarnobrzeg 38
Rysunek 24 Lokalizacja Jeziora Tarnobrzeskiego na mapie TOF Tarnobrzeg 41
Rysunek 25 Jezioro Tarnobrzeskie 41
Rysunek 26 Potencjalne zagrożenia naturalne i technologiczne dla Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego 44
Rysunek 27 Gminy TOF deklarujące udział w projekcie "Rewitalizacja zdegradowanych obszarów Gmin Tarnobrzega, Nowej Dęby, Baranowa Sandomierskiego i Gorzyc" 58
Rysunek 28 Gminy TOF deklarujące udział w projekcie "Integracja społeczna na rzecz aktywizacji zawodowej na rewitalizowanych obszarach gmin TOF 58
Rysunek 29 Gminy TOF deklarujące udział w projekcie "Aktywizacja zawodowa mieszkańców rewitalizowanych obszarów poprzemysłowych TOF" 59
Rysunek 30 Gminy TOF deklarujące udział w projekcie Wsparcie przedsiębiorczości na rewitalizowanym obszarze gmin". 59
Rysunek 31 Gminy TOF deklarujące udział w projekcie „Rozwój instytucji kultury i zasobów dziedzictwa kulturowego TOF". 60
Rysunek 32 Gminy TOF deklarujące udział w projekcie „Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego". 60

Załącznik nr 2 do uchwały Nr XXXVI/354/2016
Rady Miasta Tarnobrzega
z dnia 29 grudnia 2016 r.

Prognoza oddziaływania na środowisko

projektu dokumentu

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych

Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2020

OPRACOWANIA:

ECO-CONSILIUM
Agnieszka Czuchaj

.....

STYCZEŃ 2016 r.

Spis treści:

1. Wstęp **4**

1.1. Podstawa prawna 4

1.2. Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy 6

2. Zawartość i główne cele projektu dokumentu oraz jego powiązania z innymi dokumentami **7**

2.1. Zakres terytorialny projektu dokumentu 7

2.2. Ustalenia projektu dokumentu 10

2.3. Powiązania z innymi dokumentami 16

3. Charakterystyka, analiza i ocena istniejącego stanu środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu **18**

3.1. Analiza i ocena istniejącego stanu poszczególnych elementów środowiska 18

3.1.1. Położenie geograficzne, geologia i ukształtowanie terenu 18

3.1.2. Złoża kopalin 21

3.1.3. Wody podziemne 26

3.1.4. Wody powierzchniowe 28

3.1.5. Warunki klimatyczne 31

3.1.6. Rośliny i zwierzęta 33

3.1.7. Obszary i obiekty przyrodniczo cenne 35

3.1.8. Zasoby kulturowe 42

3.2. Ocena istniejącego stanu poszczególnych elementów środowiska 45

3.2.1. Stan powierzchni ziemi 45

3.2.2. Stan powietrza atmosferycznego 47

3.2.3. Stan wód powierzchniowych i podziemnych 48

3.2.4. Stan klimatu akustycznego i pole elektromagnetyczne 52

3.3. Analiza i ocena potencjalnych zmian stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektu dokumentu 53

4. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumen **54**

5. Cele ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym w zakresie ochrony środowiska, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumenu **55**

6. Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu **57**

6.1. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi 57

6.2. Oddziaływanie na zasoby naturalne 60
6.3. Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne 60
6.3.1. Ocena wpływu na JCW 65
6.4. Oddziaływanie na powietrze i warunki klimatyczne 68
6.5. Oddziaływanie na klimat akustyczny i pole elektromagnetyczne 70
6.6. Oddziaływanie na rośliny, zwierzęta i różnorodność biologiczną 72
6.7. Oddziaływanie na obszary i obiekty cenne przyrodniczo, na cele i przedmiot ochrony oraz integralność obszarów Natura 2000 75
6.8. Oddziaływanie na ludzi i dobra maturialne 77
6.9. Oddziaływanie na zabytki 77
7. Transgraniczne oddziaływanie 77
8. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko 77
9. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projekcie dokumentu 79
10. Trudności wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy 80
11. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu 80
12. Streszczenie w języku niespecjalistycznym 81
BIBLIOGRAFIA 85
SPIS RYSUNKÓW: 88
SPIS TABEL: 88
SPIS ZAŁĄCZNIKÓW: 88

1. Wstęp

1.1. Podstawa prawna

Zgodnie z wymogami ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. 2013 r., poz. 1235 z późn. zm.) projekt dokumentu „Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2020" wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko jest to postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji polityki, strategii, planu lub programu, obejmujące w szczególności:

- uzgodnienie stopnia szczegółowości informacji zawartych w Prognozie oddziaływania na środowisko,
- sporządzenie Prognozy oddziaływania na środowisko oraz uzyskanie wymaganych opinii,
- zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu.

Zgodnie z obowiązkiem nałożonym przez art. 53 wyżej wymienionej ustawy, zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w Prognozie oddziaływania na środowisko projektu dokumentu „Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2020" został uzgodniony z odpowiednimi organami.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie w piśmie z dnia 26.11.2015 r., znak: WOOŚ.410.1.26.2015.BK.4 stwierdził, iż dla dokumentu „Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2020" niezbędnym jest przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, w tym sporządzenie Prognozy oddziaływania na środowisko. Jednocześnie określił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w Prognozie oddziaływania na środowisko. Natomiast Podkarpacki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w piśmie z dnia 09.11.2015 r., znak: SNZ.9020.1.67.2015.JM odmówił uzgodnienia odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla przedmiotowego projektu dokumentu i określił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w Prognozie oddziaływania na środowisko.

Wyżej wymienione uzgodnienia stanowią załącznik nr 1 do Prognozy.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu „Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2020" (dalej: „projekt Strategii TOF") została opracowana zgodnie z wymogami art. 51 ust. 2 oraz art. 52 przywołanej ustawy *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*.

Opracowanie zawiera:

- informacje o zawartości, głównych celach projektu dokumentu oraz jego

powiązaniach z innymi dokumentami, informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu Prognozy, propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektu dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania.

informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko, streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu w sposób szczegółowy określa, analizuje i ocenia:

istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektu dokumentu,

stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem, istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody*,

cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,

przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

Ponadto w Prognozie zostały przedstawione:

rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektu dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Ponadto Prognoza oddziaływania na środowisko zawiera:

lokalizację terenu objętego projektem dokumentu względem:

- Głównych Zbiorników Wód Podziemnych,
- ujęć wody i ich stref ochronnych (respektowanie zakazów i nakazów tych stref),

- terenów zagrożonych zalewaniem wodami powodziowymi, ocenę oddziaływania skutków realizacji projektu dokumentu na stan wód powierzchniowych i podziemnych, w tym:
- identyfikację jednolitej części wód powierzchniowych, tj. jej typ, status, stan, ocenę ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych, ewentualne derogacje oraz cele środowiskowe
- identyfikację jednolitej części wód podziemnych, tj. jej stan ilościowy i jakościowy, ocenę ryzyka niesiągnięcia celów środowiskowych oraz cele środowiskowe, analizę czy i w jaki sposób planowane wskazanie danego rodzaju zagospodarowania wpłynie/nie wpłynie na dotrzymanie norm akustycznych na terenie objętym projektem i w jego sąsiedztwie,

wpływ przewidywanego zagospodarowania terenu związanego z projektem na krajobraz czyli postrzeganą przez ludzi przestrzeń, zawierającą elementy przyrodnicze lub wytwory cywilizacji, ukształtowaną w wyniku działania czynników naturalnych lub też działalność człowieka,

oddziaływanie przewidywanego zagospodarowania terenu związanego z projektem na klimat oraz wskazuje działania, które będą sprzyjały adaptacji do zmian klimatu.

1.2. Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy

W związku z dużym stopniem ogólności projektu Strategii TOF nie było możliwe przeprowadzenie dokładnej analizy ilościowej. Przeprowadzona została zatem analiza jakościowa.

Przy opracowaniu niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko wykorzystano metodę analizy wynikowej przeprowadzonej w oparciu o:

Projekt dokumentu „Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2020", informacje i materiały uzyskane od Gminy Tarnobrzeg m.in.:

- Program Ochrony Środowiska dla Miasta Tarnobrzega na lata 2012-2015 z uwzględnieniem lat 2016-2019,
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Grębów na lata 2005-2015,
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowa Dęba na lata 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016,
- Program Ochrony Środowiska dla gminy Gorzyce,
- Program Ochrony Środowiska dla gminy i miasta Baranów Sandomierski,
- Strategia Rozwoju Miasta Tarnobrzega na lata 2014-2020,
- Strategia Rozwoju Gminy Gorzyce,
- Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Grębów na lata 2007 – 2015,
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Nowa Dęba na lata 2004-2013,
- Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Baranów Sandomierski.

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Tarnobrzeg, Gminy Gorzyce, Grębów, Baranów Sandomierski i Nowa Dęba,
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
- dane dotyczące ludności,
- dane dotyczące obiektów zabytkowych, ogólnie dostępne dane o stanie środowiska naturalnego (WIOŚ, PSH, PIG, MŚ), materiały kartograficzne opisujące uwarunkowania topograficzne, geologiczne, hydrogeologiczne i hydrograficzne.

Punktem wyjścia do opracowania Prognozy była charakterystyka i ocena obecnego stanu poszczególnych komponentów środowiska na terenie objętym projektem dokumentu. Dane określające m.in.: jakość gleby i ziemi, powietrza, wód, zróżnicowanie gatunkowe roślin i zwierząt, rodzaj klimatu, typ krajobrazu, stan zachowania zabytków, stanowiły wskaźniki odniesienia. W dalszej części analizy dokonano oceny w jakim stopniu wymienione wskaźniki ulegną zmianie w wyniku realizacji działań zmierzających do osiągnięcia wyznaczonych celów zawartych w projekcie Strategii TOF. Na tej podstawie określone zostały przewidywane oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, mające wpływ na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne.

Prognoza oddziaływania na środowisko projekt dokumentu „Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2020" została wykonana na zlecenie Tarnobrzeskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A., ul. Sandomierska 25, 39-400 Tarnobrzeg. Autorem Prognozy jest mgr Agnieszka Czucha. Oświadczenie autora o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. 2013 r., poz. 1235 z późn. zm.), stanowi załącznik nr 2 do Prognozy.

2. Zawartość i główne cele projektu dokumentu oraz jego powiązania z innymi dokumentami

2.1. Zakres terytorialny projektu dokumentu

Analizowany projekt Strategii TOF obejmuje teren Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego. Miejski Obszar Funkcjonalny Miasta Tarnobrzega zwany Tarnobrzeskim Obszarem Funkcjonalnym (w skrócie TOF) tworzą: Miasto Tarnobrzeg, jako rdzeń obszaru oraz 4 jednostki najściślej z nim funkcjonalnie związane, tj. Baranów Sandomierski, Grębów, Gorzyce i Nowa Dęba, stanowiące tzw. strefę zewnętrzną (rys. 1). Granice TOF zostały określone przez Podkarpackie Biuro Planowania Przestrzennego w oparciu o wykonane analizy oraz zaprezentowane w 2012 roku w publikacji pt. „Delimitacja miejskich obszarów funkcjonalnych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego".

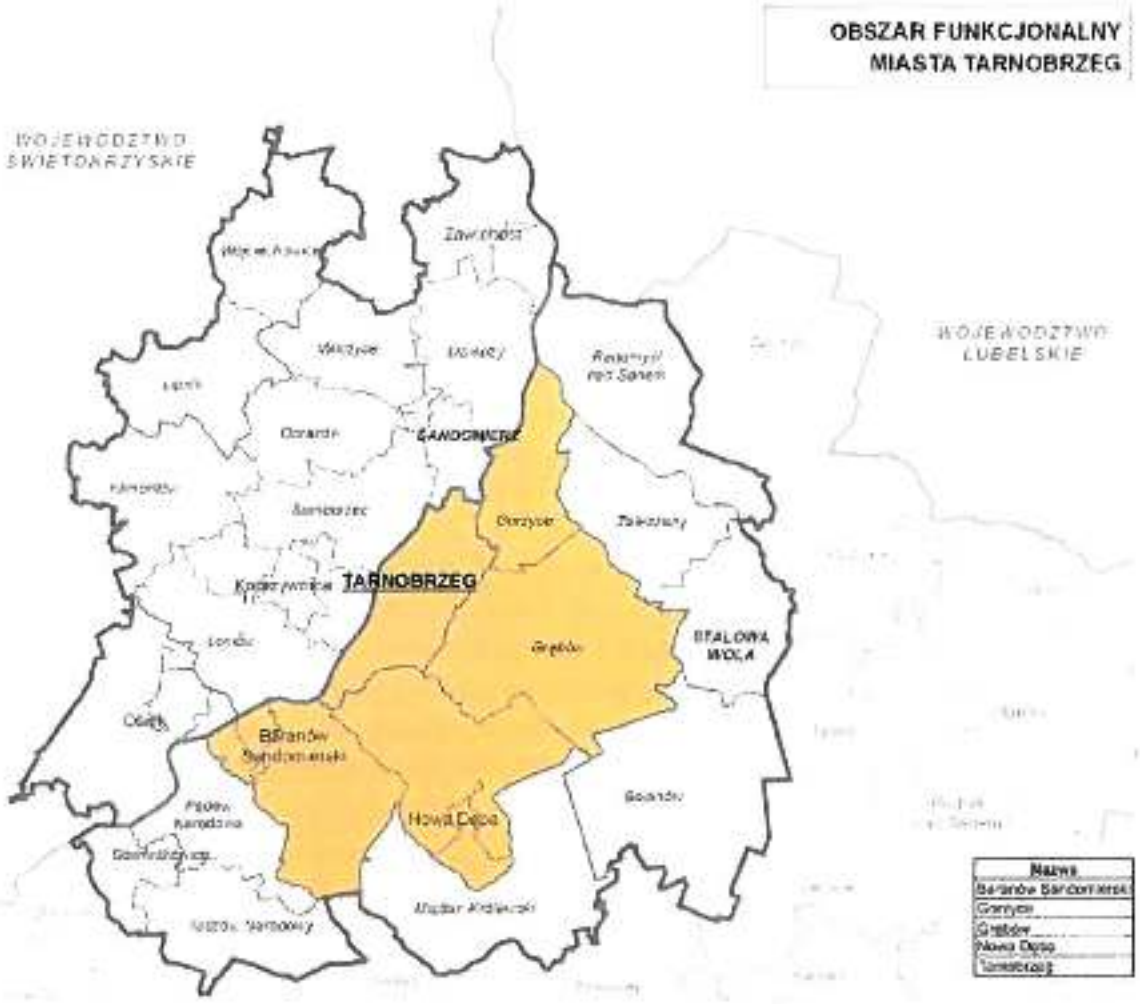

Rys. 1. Tarnobrzeski Obszar Funkcjonalny

(źródło: Publikacja Podkarpackiego Biura Planowania Przestrzennego pt.: „Delimitacja miejskich obszarów funkcjonalnych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego" – Rzeszów 2012)

Tarnobrzeskie Obszar Funkcjonalny usytuowany jest w części północnej województwa podkarpackiego na granicy z województwem świętokrzyskim (rys. 2). Zgodnie z treścią projektu dokumentu w granicach TOF znajduje się:

1. **Miasto Tarnobrzeg** - piąte, co do liczby ludności miasto w regionie, jednak o niskiej gęstości zaludnienia. Leży ono przy granicy z województwem świętokrzyskim i bezpośrednio sąsiaduje z miastem Sandomierz. Jako miasto na prawach powiatu i siedziba powiatu ziemskiego świadczy szereg funkcji dla otaczających go gmin. Miasto, ze względu na barierę, jaką stanowi granica województwa i rzeka Wisła nie leży centralnie w stosunku do wyznaczonego obszaru funkcjonalnego, a w jego zachodniej części. Przez miasto przebiega droga wojewódzka i linia kolejowa, a na jego południowych krańcach droga krajowa nr 9. W ramach wyznaczonego obszaru uwidacznia się szereg powiązań funkcjonalnych związanych z dojazdami do pracy, szkół oraz innych usług skupionych głównie w Tarnobrzegu.

2. **Gmina Baranów Sandomierski** (gmina miejsko-wiejska) - w niewielkiej części bezpośrednio graniczącą z miastem Tarnobrzeg. Dogodnie połączona komunikacyjnie z miastem poprzez drogę wojewódzką, drogi powiatowe – PKS. Przez gminę przebiega linia kolejowa relacji Dębica – Mielec – Tarnobrzeg. Tereny zabudowane Tarnobrzega łączą się z terenami zabudowanymi gminy w miejscowości Siedleszczany, tworząc strefę podmiejską. Gmina ma wykształcone funkcje – rolniczą i turystyczną opartą o jeden z najcenniejszych zabytków tej części województwa zespół pałacowo-parkowy w Baranowie Sandomierskim.
3. **Gmina Gorzyce** (gmina wiejska) - najmniejsza pod względem powierzchni spośród gmin obszaru funkcjonalnego, ale o największej gęstości zaludnienia. Bezpośrednio graniczy z miastem i jest z nim stosunkowo dobrze połączona komunikacyjnie (drogi powiatowe – PKS, busy. Tereny zabudowane miasta łączą się nierozerwalnie z terenami zabudowanymi gminy w miejscowości Trześń, tworząc strefę podmiejską. Mieszkańcy gminy korzystają z usług ponadlokalnych zlokalizowanych na terenie Tarnobrzega. Jednym z większych zakładów działających na terenie gminy Gorzyce jest zakład produkcyjny Federal Mogul S.A. Spółka ta produkuje tłoki oraz odlewy z metali lekkich. Na terenie gminy funkcjonują również spółki działające na terenie specjalnej strefy ekonomicznej. Gmina z przewagą funkcji przemysłowo – usługowej, o dość zwartej zabudowie, z dużym udziałem zabudowy wielorodzinnej.
4. **Gmina Grębów** (gmina wiejska) - największa pod względem powierzchni spośród gmin TOF, ale o bardzo niskiej gęstości zaludnienia. Bezpośrednio graniczy z miastem Tarnobrzeg i jest z nim dogodnie połączona komunikacyjnie drogą wojewódzką i drogami powiatowymi (komunikacja zbiorowa – PKS, busy). Przez teren gminy przebiega linia kolejowa ze stacją osobową Grębów. Obszar gminy, graniczący z południowo – wschodnimi terenami Tarnobrzega, jest obszarem przemysłowym (zlokalizowane są tam m. in. składy, magazyny) i stanowi dużą rezerwę dla dalszego rozwoju tej funkcji. Wschodnia część gminy ze zrekultywowanymi terenami o kierunku leśnym i licznymi stawami po dawnej kopalni siarki Jeziorko, stanowi enklawę zieleni dla obszaru funkcjonalnego Tarnobrzega. Obszar z przewagą funkcji przemysłowo – usługowej.
5. **Gmina Nowa Dęba** (gmina miejsko-wiejska) - o największej liczbie mieszkańców spośród gmin obszaru funkcjonalnego otaczających Tarnobrzeg. Bezpośrednio graniczy z miastem Tarnobrzeg i jest z nim dogodnie połączona komunikacyjnie (droga krajowa, drogi powiatowe – PKS, busy). Przez teren gminy przebiega linia kolejowa relacji Rzeszów – Ocice (stacje osobowe Cygany, Jadachy, Tarnowska Wola, Dęba Rozalin, Nowa Dęba). Pomimo oddzielenia niewielkim kompleksem leśnym wykazuje z miastem Tarnobrzegiem silne związki. Znaczący wpływ na rozwój gminy miało powstanie Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej "Euro-Park Wisłosan", której podstrefa zlokalizowana na terenie Zakładów Metalowych DEZAMET umożliwiła ściągnięcie inwestorów. Największym i najbardziej nowoczesnym zakładem produkcyjnym na terenach gminy Nowa Dęba jest przedsiębiorstwo Pilkington Automotive Poland wchodzące w skład międzynarodowego koncernu NSG.

Rys. 2. Lokalizacja Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego
(źródło: projekt „Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2020")

Zgodnie z treścią projektu dokumentu Tarnobrzeski Obszar Funkcjonalny zajmuje powierzchnię około 607 km^2, co stanowi 3,8% obszaru województwa podkarpackiego. Zamieszkuje go około 103 tys. osób (w tym prawie 49 tys. w mieście Tarnobrzeg), co stanowi 4,81% potencjału ludnościowego regionu (wg danych na koniec 2012 r.).

2.2. Ustalenia projektu dokumentu

Analizowany projekt dokumentu „Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020":

1. Przedstawia podstawę prawną projektu Strategii TOF;
2. Określa obszary wsparcia projektu Strategii TOF:
3. Przedstawia syntetyczna analizę stanu obszaru wsparcia;
4. Podaje wizję i cele rozwojowe:
5. Zawiera system monitoringu i sprawozdawczości;
6. Określa ramy instytucjonalno-wdrożeniowe;
7. Przedstawia terytorialny wymiar wsparcia w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Tarnobrzega;
8. Wskazuje typy projektów finansowanych za pomocą instrumentów finansowych;
9. Zawiera indykatywną listę przedsięwzięć planowanych do realizacji na obszarze Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego;
10. Określa listę strategicznych projektów o charakterze komplementarnym;
11. Przedstawia plan finansowy;

12. Dokonuje oceny spójności strategii z krajowymi i unijnymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi.

Podstawą prawną współpracy samorządów w ramach Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego jest umowa - porozumienie podpisane w dniu 3 października 2013 r. Syntetyczne odniesienie do uwarunkowań odnoszących się do mechanizmów działań zintegrowanych zawiera Umowa Partnerstwa, określająca zasady programowania perspektywy finansowej na lata 2014-2020. Jej treść wskazuje jednoznacznie na konieczność przygotowania strategii dla instrumentu ZIT, realizowanego w miejskich obszarach funkcjonalnych. Konkretne przepisy prawne, dotyczące szczególnych instrumentów realizacji szczególnych programów operacyjnych, jakimi są ZIT, zawarto w ustawie o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (projekt z dnia 16 kwietnia 2014 r.).

Tarnobrzeski Obszar Funkcjonalny (w skrócie TOF) tworzą: Miasto Tarnobrzeg oraz Gminy: Baranów Sandomierski, Grębów, Gorzyce i Nowa Dęba. Tarnobrzeg stanowi ośrodek subregionalny.

W celu analizy stanu obszaru Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Tarnobrzeg dokonano przeglądu uwarunkowań rozwojowych w trzech obszarach odpowiadającym sferom rozwoju zrównoważonego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego wg modelu Johna Ellingtona.

W sferze gospodarczej stwierdzono, iż Tarnobrzeski Obszar Funkcjonalny cechuje się znaczącym stopniem koncentracji potencjału gospodarczego zarówno na tle województwa podkarpackiego, jak i makroregionu Polski Wschodniej. Położenie geograficzne i koncentracja kapitału pozwalają aspirować TOF do miana istotnego ośrodka gospodarczego w regionie. Większa część obszaru TOF podobnie jak obszar północno-zachodniej części województwa charakteryzuje się dobrze rozwiniętą funkcją przemysłową, głównie przemysłu ciężkiego. Funkcja ta poszerzona o możliwości rozwoju niemal wszystkich branż przemysłowych obecnie kontynuowana jest na obszarze specjalnych stref ekonomicznych. Nowe przedsiębiorstwa prywatne powstają głównie na terenie Tarnobrzega. Najbardziej rozwiniętą Instytucją Otoczenia Biznesu na obszarze TOF jest aktualnie Tarnobrzeska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. Najbardziej spektakularną formą wsparcia przedsiębiorczości jest Tarnobrzeski Park Przemysłowo-Technologiczny zlokalizowany w Tarnobrzegu-Zakrzowie. Dla rozwoju gospodarczego TOF kluczowe znaczenie ma jego kapitał ludzki. Społeczność TOF charakteryzuje się stosunkowo wysokimi kwalifikacjami.

Dominującą część obszaru TOF stanowią obszary gmin wiejskich, w których rolnictwo z natury odgrywa rolę w lokalnej gospodarce. Pomimo to dla obszaru TOF ta sfera aktywności ekonomicznej społeczeństwa nie jest dominująca. Tarnobrzeski Miejski Obszar Funkcjonalny jest zlokalizowany w strategicznym położeniu pod względem drogowej dostępności komunikacyjnej województwa podkarpackiego. Krzyżują się tu również ważne linie kolejowe zapewniające połączenia zarówno z największymi miastami makroregionu, stolicy kraju jak również magistralami kolejowymi. System zaopatrzenia w wodę obszaru TOF złożony jest z układu powiązanych ze sobą funkcjonalnie systemów wodociągowych zorganizowanych w przestrzeni. System sieci kanalizacyjnej na obszarze Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego ulega regularnej rozbudowie. Na jego terytorium występują jednak istotne zróżnicowania zarówno w odniesieniu do występujących niedoborów w tym zakresie jak i tempa rozwoju tej sieci. Przez

teren TOF przebiegają gazociągi wysokoprężne magistralne o znaczeniu krajowym i tranzytowe o znaczeniu regionalnym, zaopatrujące w gaz lokalnych odbiorców oraz sąsiednie województwa.

Analizując strefę społeczną stwierdzono, iż badany subregion ma charakter miejskowiejski z wyższym współczynnikiem urbanizacji niż średnia dla województwa. W sieci osadniczej mikroregionu oprócz bieguna wzrostu, jakim jest Tarnobrzeg można wyodrębnić dawne osiedla przyzakładowe (Skopanie, Gorzyce), które jakkolwiek mają większość cech miejskich to w podziale administracyjnym klasyfikowane są jako osiedla wiejskie. Pod względem struktury wiekowej na przestrzeni ostatnich lat można zaobserwować niekorzystne trendy, typowe dla starzejących się społeczności. Z analizy wynika, że w ciągu najbliższych lat będzie utrzymywać zmniejszony udział populacji najmłodszych pokoleń przy jednoczesnym powiększeniu się grupy pokoleń najstarszych. System opieki zdrowotnej obszaru TOF tworzy zespół świadczeniodawców obejmujący publiczne zakłady opieki zdrowotnej, zakłady niepubliczne, usługi stomatologiczne, praktyki pielęgniarek, położne środowiskowo-rodzinne i higienistki szkolne. Kontrolę sprawuje Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Tarnobrzegu. Na terenie TOF Tarnobrzeg zadania z zakresu pomocy społecznej są realizowane za pośrednictwem Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Tarnobrzegu oraz Ośrodków Pomocy Społecznej w gminach: Baranów Sandomierski, Grębów, Nowa Dęba i Gorzyce. Problem ubóstwa stanowi drugi po bezrobociu problem społeczny zarówno w Mieście Tarnobrzegu jak i gminach TOF. Na przestrzeni ostatnich 10-ciu lat poziom wynagrodzeń na terenie TOF utrzymywał się zawsze wyraźnie poniżej nie tylko średniej krajowej ale nawet regionalnej. Według GUS, grupę najbardziej zagrożoną ubóstwem skrajnym stanowią rodziny wielodzietne. Na terenie TOF stopa bezrobocia jest wyższa od średniej krajowej o przeciętnie 1,5%. Największą grupę wśród bezrobotnych stanowią osoby w wieku 25-34 lat, a najmniejszą osoby w wieku 55 lat i starsze. Jednak od 2010 roku zmniejszyła się liczba bezrobotnych w grupie wiekowej 25-34 lata, a zwiększyła w grupie 55 lat i więcej. Główne działania mające na celu zmniejszenie bezrobocia ukierunkowane są na umożliwienie podnoszenia i aktualizowania kwalifikacji i umiejętności pracobiorców. Tego typu działania stwarzają możliwości rozwoju zawodowego oraz dostosowania kwalifikacji zawodowych do aktualnych i potencjalnych potrzeb pracodawców. Dzięki zasobom potencjału dziedzictwa kulturowego oraz dziedzictwa przyrodniczego TOF Tarnobrzeg posiada istotne możliwości kreowania funkcji turystyczno-rekreacyjnej.

Dokonując analizy stanu strefy przestrzennej i środowiska naturalnego wzięto pod uwagę m.in. bezpieczeństwo publiczne, którym zajmuje się Komenda Miejska Policji w Tarnobrzegu realizująca działania zmierzające do redukcji przestępczości. Biorąc pod uwagę wskaźniki dotyczące wypadków na drogach można zauważyć, że na terenie TOF doszło do poprawy bezpieczeństwa drogowego. Obszar TOF ze względu na uwarunkowania przyrodnicze oraz ukształtowanie terenu pod względem powodzi jest znacząco narażony na zagrożenia w tym zakresie, co oznacza konieczność prowadzenia działań profilaktycznych oraz przeznaczania na ten cel odpowiednich środków. Pod względem technologicznym zagrożenie dla bezpieczeństwa publicznego mogą stanowić skutki nieprawidłowości procesów technologicznych w przemyśle oraz zagrożeń wynikających z lokalizacji na tym terenie poligonu wojskowego.

W analizowanym projekcie dokumentu dokonano analizy SWOT dla każdej z ww. stref.

Wizję rozwoju TOF określono w następujący sposób:

„Oczekiwanym stanem do osiągnięcia jest zintegrowana na bazie historycznej tożsamości terytorialnej społeczność mikroregionu wyznaczonego granicami Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego, która dzięki przeprowadzeniu kompleksowej rewitalizacji posiada miejsca pracy i dobre warunki życia w przyjaznym otoczeniu wynikającym z troski o dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze."

Celem głównym projektu Strategii TOF, który można uznać z za jej misję jest:

„Ograniczenie problemów społecznych i gospodarczych zdegradowanych obszarów poprzemysłowych na terenach gmin Tarnobrzega, Nowej Dęby, Baranowa Sandomierskiego, Grębowa i Gorzyc wchodzących w skład Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego."

Osiągnięcie celu głównego będzie możliwe dzięki podjęciu interwencji w przenikających się wymiarach, takich jak: społeczność, gospodarka, przestrzeń. Zostały one uwzględnione w trzech celach strategicznych:

1. **Podniesienie poziomu aktywności gospodarczej poprzez uzupełnienie, modernizację i kompleksowe zintegrowanie systemów infrastruktury technicznej oraz wsparcie rozwoju przedsiębiorczości**

2. **Poprawa jakości życia poprzez włączenie społeczne oraz rozwój usług publicznych w sferze kultury**

3. **Racjonalne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego w celu zachowania dobrych warunków do życia dla obecnych i przyszłych pokoleń mieszkańców Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego**

W ramach celów rozwojowych obszary priorytetowe, które są optymalnym wyborem biorąc pod uwagę aktualną dostępność środków oraz możliwości techniczno-organizacyjne samorządów tworzących partnerstwo.

Wyodrębniono następujące obszary priorytetowe:

1. Rewitalizacja terenów poprzemysłowych
2. Przedsiębiorczość
3. Włączenie społeczne
4. Kultura i dziedzictwo

Cele strategiczne realizowane są poprzez kierunki działań. Dla obszaru TOF priorytetowymi kierunkami działań są:

A.1 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów poprzemysłowych w kierunku zapewnienia warunków technicznych do rozwoju gospodarczego.

A.2 Stworzenie warunków ułatwiających podejmowanie i rozwój działalności gospodarczej na terenie TOF.

B.1 Zapewnienie warunków sprzyjających integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym na terenach TOF.

B.2 Aktywizacja zawodowa w kierunku zapewnienia dostępu do zatrudnienia osobom poszukującym pracy i nieaktywnym zawodowo. B.3 Podniesienie jakości usług w sferze kultury.

C.1 Stworzenie warunków do ochrony dziedzictwa przyrodniczego.

C.1.1 Zapewnienie infrastruktury do ochrony i zachowania bioróżnorodności.

C.1.2 Poprawa czystości wód powierzchniowych i podziemnych na terenie TOF.

C.2 Zachowanie i zabezpieczenie zasobów dziedzictwa kulturowego TOF.

Podmiotem odpowiedzialnym za monitoring i sprawozdawczość będzie komórka powołana z przedstawicieli gmin zaliczonych do bieguna wzrostu. Z uwagi na charakter dokumentu realizacja projektu Strategii TOF będzie mierzona za pomocą wskaźników produktu oraz wskaźników rezultatu, przypisanych w RPO WP 2014-2020 poszczególnym priorytetom inwestycyjnym Unii Europejskiej.

Koordynatorzy projektów będą zobligowani do zbierania i przekazywania wskaźników monitoringu. W przypadku części wskaźników rezultatu dane będą pozyskiwane od Instytucji Zarządzającej odpowiedzialnej za zbieranie tych danych w skali województwa. Raz do roku opracowywany będzie raport z monitoringu za rok uprzedni, w którym prezentowane są uzyskane wartości wskaźników produktu oraz rezultatu. Przy czym w przypadku wskaźników rezultatu częstotliwość pomiaru nie jest jednorodna ze względu na to, że dane w ramach tego typu wskaźnika nie zawsze będą dostępne, a co za tym idzie przedstawiane w raporcie. Dodatkowo wskaźniki będą prezentowane w raporcie w sposób narastający, co pozwoli ocenić poziom realizacji wskaźników w stosunku do przyjętych wartości docelowych dla roku 2020, a także w niektórych przypadkach do roku 2018. Ponadto w raporcie zamieszczane będą informacje o czynnikach wpływających na realizację wskaźników.

Pozycja gmin TOF w systemie wdrażania RPO WP 2014-2020 sprowadza się do roli podmiotu realizującego projekty indywidualne gmin tworzących TOF, które to projekty są ze sobą wzajemnie zintegrowane, a których realizacja przyniesie synergiczne efekty istotne dla całego obszaru TOF. W ramach TOF przewidziano działanie:

- Komitetu Sterującego TOF, •
  Forum Konsultacyjnego TOF.
- Sekretariatu TOF.

Komitet Sterujący ma możliwość sformułowania zaleceń naprawczych lub zapobiegawczych w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości lub ryzyk dla zrealizowania zakładanych wartości docelowych wskaźników.

Projekty TOF wykazują zróżnicowaną koncentrację przestrzenną, co jest pochodną zidentyfikowanych wyzwań i potencjałów, ale także możliwości współfinansowania projektów.

Indykatywna lista projektów strategicznych:

1. Rewitalizacja zdegradowanych obszarów Gmin Tarnobrzega, Nowej Dęby, Baranowa Sandomierskiego i Gorzyc (Projekt zintegrowany koordynowany przez Miasto Tarnobrzeg).

2. Rozwój instytucji kultury i zasobów dziedzictwa kulturowego Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego (Projekt zintegrowany koordynowany przez Miasto Tarnobrzeg).

3. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego (Projekty zintegrowane gmin: Baranów Sandomierski, Gorzyce i Grębów).

4. Integracja społeczna na rzecz aktywizacji zawodowej na rewitalizowanych obszarach gmin Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego (Projekt zintegrowany koordynowany przez MOPR Tarnobrzeg).

5. Aktywizacja zawodowa mieszkańców rewitalizowanych obszarów poprzemysłowych Tarnobrzega, Nowej Dęby, Baranowa Sandomierskiego, Grębowa i Gorzyc. (Projekt zintegrowany koordynowany przez PUP Tarnobrzeg).

6. Wsparcie przedsiębiorczości na rewitalizowanym obszarze gmin: Tarnobrzega Nowej Dęby, Grębowa, Baranowa Sandomierskiego i Gorzyc (Projekt zintegrowany koordynowany przez PUP Tarnobrzeg).

7. Utworzenie klastra turystycznego sieciującego wielowymiarowe usługi oraz atrakcje lokalne w zintegrowaną ofertę turystyczną mikroregionu skupionego wokół układu 3 miast.

8. Rozszerzenie działalności Klastra „Wschodni Sojusz Motoryzacyjny" na obszar gmin: powiatu tarnobrzeskiego, stalowowolskiego i sandomierskiego.

9. Zintegrowany system promocji gospodarczej układu trójpolarnego Tarnobrzeg, Sandomierz – Stalowa Wola.

Rewitalizacja Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego stanowi system skoordynowanych ze sobą projektów, które poprzez kompleksowość podejścia, synergię i wzajemne wzmacnianie przyczynią się do uzyskania wzrostu poziomu i jakości życia społeczności zamieszkującej tereny Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Tarnobrzega.

Analizowany projekt Strategii TOF zawiera indykatywną listę przedsięwzięć planowanych do realizacji na obszarze Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego:

1. Rewitalizacja zdegradowanych obszarów Gmin Tarnobrzega, Nowej Dęby, Baranowa Sandomierskiego i Gorzyc.
2. Integracja społeczna na rzecz aktywizacji zawodowej na rewitalizowanych obszarach gmin Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego.
3. Aktywizacja zawodowa mieszkańców rewitalizowanych obszarów poprzemysłowych Tarnobrzega, Nowej Dęby, Baranowa Sandomierskiego, Grębowa i Gorzyc.
4. Wsparcie przedsiębiorczości na rewitalizowanym obszarze gmin: Tarnobrzega Nowej Dęby, Grębowa, Baranowa Sandomierskiego i Gorzyc.
5. Rozwój instytucji kultury i zasobów dziedzictwa kulturowego Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego.
6. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Ponadto projekt Strategii TOF zawiera listę strategicznych projektów o charakterze komplementarnym.

Finansowanie realizacji Strategii bazuje na środkach pomocowych Unii Europejskiej dedykowanych bezpośrednio (alokacja w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020– projekty TOF) i pośrednio (pozostałe środki RPO WP 2014-2020), jak również na środkach własnych gmin obszaru TOF, stanowiących wkład własny w projektach.

Podstawowym mechanizmem finansowania jest instrument Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, a projekty będą wyłaniane poprzez konkursy dedykowane.

Strategia jest spójna z głównymi dokumentami wyższego rzędu, do których zaliczono:

- Strategię Europa 2020,
- Strategię Rozwoju Kraju 2020,
- Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego,
- Strategię rozwoju województwa podkarpackiego do roku 2020.

2.3. Powiązania z innymi dokumentami

Projekt dokumentu „Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020" powiązany jest z następującymi dokumentami o znaczeniu strategicznym:

1. Strategia Europa 2020 – dokument ten jest dziesięcioletnią strategią Unii Europejskiej na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia, zapoczątkowaną w 2010 r. Ma ona na celu nie tylko rozwiązanie problemów wynikających z kryzysu, z którego obecnie kraje UE stopniowo wychodzą. Strategia ta ma również pomóc nam skorygować niedociągnięcia europejskiego modelu wzrostu gospodarczego i stworzyć warunki, dzięki którym będzie on bardziej służył zrównoważonemu i sprzyjającemu włączeniu społecznemu wzrostowi. Wszystkie cele strategiczne wymienione w projekcie ocenianego dokumentu są spójne, z co najmniej jednym priorytetem Strategii Europa

2020. Projekt Strategii TOF w największym stopniu będzie przyczyniał się do realizacji priorytetu „Rozwój zrównoważony", w którym przewiduje się inicjatywy skierowane na zagadnienia środowiskowe, wzrost mobilności (usprawnienia transportowe) oraz konkurencyjność regionów i miast. Analiza spójności projektu Strategii TOF ze Strategią Europa 2020 zawarta jest w tabeli 14 analizowanego projektu dokumentu.

2. Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo – jest podstawowym dokumentem strategicznym określającym cele i priorytety polityki rozwoju w perspektywie najbliższych lat oraz warunki, które powinny ten rozwój zapewnić. Celem głównym Strategii staje się wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. Jego osiągnięcie będzie możliwe dzięki realizacji kierunków działań i zadań, które zostały pogrupowane w następujące obszary strategiczne:

   Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo

   Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka

   Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna

   Analiza spójności projektu Strategii TOF ze Strategią Rozwoju Kraju 2020 zawarta jest w tabeli 15 analizowanego projektu dokumentu.

3. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego. Regiony, miasta, obszary wiejskie (KSRR) – dokument ten to rządowa wizja rozwoju polskich regionów do 2020 roku. Określa najważniejsze wyzwania, założenia i cele polityki regionalnej państwa. Wyznacza też zasady i mechanizmy współpracy pomiędzy rządem a samorządami wojewódzkimi oraz koordynacji działań obu szczebli. Analiza spójności projektu Strategii TOF z Krajową Strategia Rozwoju Regionalnego zawarta jest w tabeli 16 analizowanego projektu dokumentu.

4. Strategię rozwoju województwa podkarpackiego do roku 2020 – jest to najważniejszy dokument strategiczny na poziomie wojewódzkim, który był podstawą do opracowania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego (RPO WP). Cel główny Strategii rozwoju województwa to: „efektywne wykorzystanie zasobów wewnętrznych i zewnętrznych dla zrównoważonego i inteligentnego rozwoju społeczno-gospodarczego drogę do poprawy jakości życia mieszkańców". Cele wymienione w przedmiotowym projekcie Strategii TOF są spójne z przytoczonym celem głównym. Analiza spójności projektu Strategii TOF ze Strategią rozwoju województwa zawarta jest w tabeli 17 analizowanego projektu dokumentu.

3. Charakterystyka, analiza i ocena istniejącego stanu środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

3.1. Analiza i ocena istniejącego stanu poszczególnych elementów środowiska

3.1.1. Położenie geograficzne, geologia i ukształtowanie terenu

Według regionalizacji J. Kondrackiego teren Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego (TOF) położony jest w obrębie Kotliny Sandomierskiej (512.4), będącej największym makroregionem Północnego Podkarpacia o powierzchni około 15 tys. km^2. Zapadlisko Kotliny Sandomierskiej powstało w miocenie. Osady miocenu, z bogatymi złożami soli, osiągają największą miąższość na skraju Karpat. Osady czwartorzędowe w postaci glin morenowych i piasków wypełniają doliny rzek do głębokości około 20-30 m. Na płaskowyżach międzydolinnych osady te uległy denudacji i ich miąższość jest tu niewielka. W obrębie Kotliny Sandomierskiej wyodrębniono 11 mezoregionów. Teren w granicach TOF położony jest w obrębie 4 mezoregionów: Niziny Nadwiślańskiej (512.41), Równiny Tarnobrzeskiej (512.45), Doliny Dolnego Sanu (512.46) oraz Płaskowyżu Kolbuszowskiego (512.48). Przebieg granic pomiędzy ww. mezoregionami przedstawiono na poniższym rysunku.

Nizina Nadwiślańska obejmuje szeroką dolinę Wisły od Krakowa po Zawichost. Zajmuje powierzchnię około 1880 km^2. Dolinę wypełniają czwartorzędowe osady rzeczne o miąższości kilkunastu metrów. Nizina Nadwiślańska składa się z trzech tarasów: tarasu zalewowego, wyższego tarasu piaszczystego (częściowo zwydmionego) oraz tarasu przykrytego lessem.

Równina Tarnobrzeska ma kształt trójkąta, rozciąga się pomiędzy doliną Wisły a Doliną Dolnego Sanu, od południa graniczy z Płaskowyżem Kolbuszowskim. Mezoregion zajmuje powierzchnię około 1410 km^2. Zbudowany jest z piasków rzecznych miejscami tworzących duże kompleksy wydmowe. Pod plejstoceńskimi utworami piaszczystymi występują utwory mioceńskie, zawierające bogate złoża siarki.

Dolina Dolnego Sanu jest szeroką bruzdą erozyjną długości ponad 130 km, szerokości około 10 km i powierzchni około 1320 km^2. Rozciąga się od wylotu Sanu z Karpat pod Przemyślem aż do ujścia do Wisły poniżej Sandomierza. Erozyjne dno doliny znajduje się 20-30 m poniżej dzisiejszego dna, który tworzy materiał naniesiony przez San. Piaski rzeczne w postaci tarasów akumulacyjnych występują do 20 m powyżej zwierciadła rzeki. Na tarasach nadzalewowych występują wydmy.

Płaskowyż Kolbuszowski rozciąga się około 60 km z zachodu na wschód i 35 km z południa na północ, zajmując powierzchnię około 1670 km^2. Zajmuje środkową część Kotliny Sandomierskiej pomiędzy dolinami Wisłoki na zachodzie, Sanu na wschodzie, Pradoliną Podkarpacką i doliną Wisłoka na południu.Ku północy przechodzi bez wyraźnej granicy w Równinę Tarnobrzeską. Fundament Płaskowyżu tworzą iły mioceńskie. Na iłach zalegają preglacjalne żwiry karpackie, a nad nimi płaty moreny zlodowacenia sańskiego oraz pyły i piaski o miąższości od 2 do 20 m.

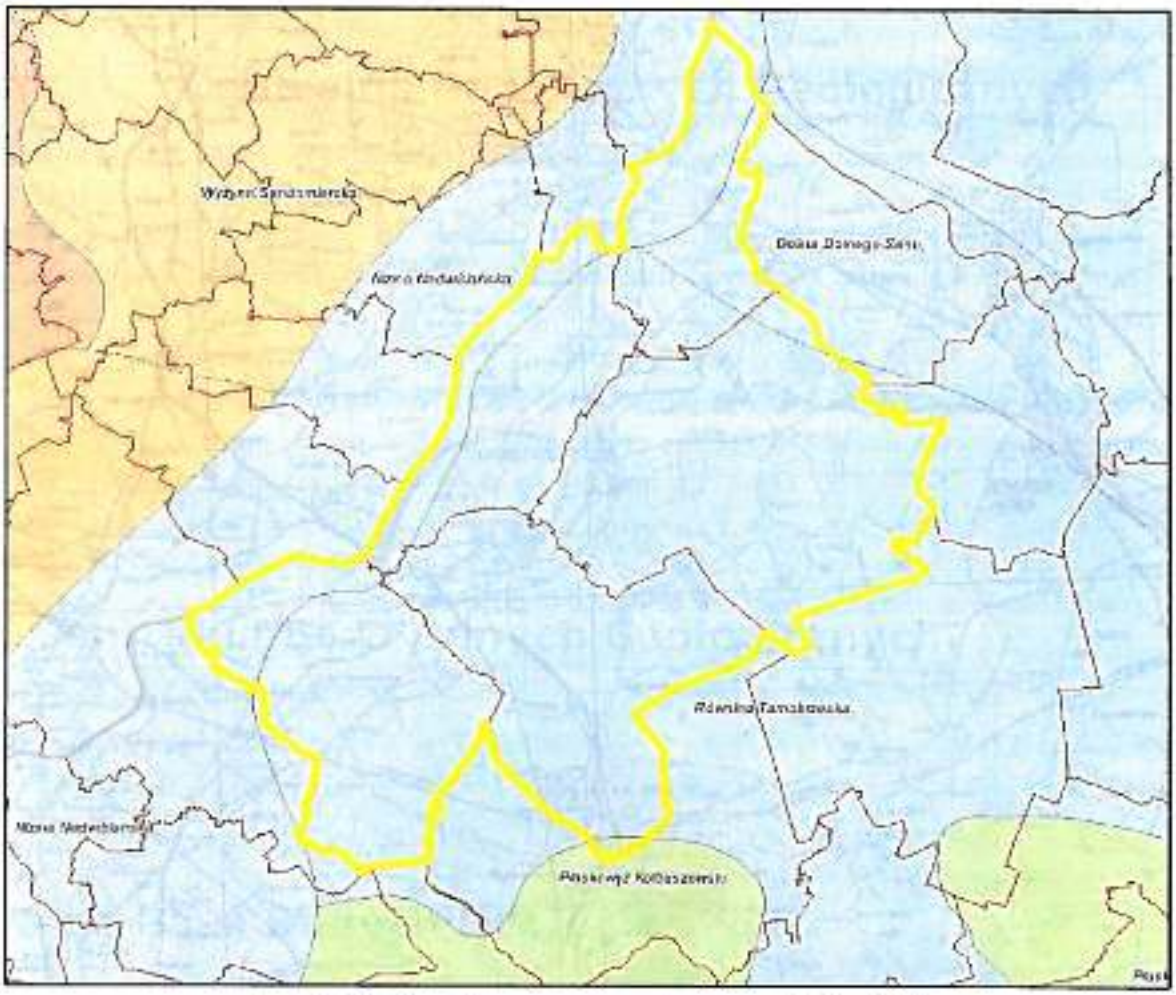

Rys. 3. Regiony fizyczno-geograficzne w obrębie TOF
granica TOF
(Źródło: http://bazagis.pgi.gov.pl/website/ebdg/viewer.htm)

Pod względem geologicznym teren TOF położony jest w obrębie Zapadliska Przedkarpackiego, które zbudowane jest z utworów trzecio- i czwartorzędowych. Utwory powstałe w trzeciorzędzie leżą bezpośrednio na starszym silnie zerodowanym prekambryjskim podłożu, wykształconym jako iły krakowieckie, zalegające na różnych głębokościach. Trzeciorzędowe utwory to morskie osady miocenu o miąższości kilkuset metrów. Czwartorzęd tworzą utwory plejstocenu i holocenu. Osady plejstocenu występują w postaci żwirów, pospółek, piasków średnio i drobnoziarnistych, piasków pylastych, piasków zaglinionych, mułowców oraz glin zwałowych. Osady holocenu tworzy

3 – 4 metrowa warstwa mad wykształconych w postaci pyłów i glin pylastych oraz grunty organiczne (namuły organiczne ilaste i piaszczyste, torfy). Na terenie TOF występują następujące utwory czwartorzędowe: piaski, żwiry, mady rzeczne, torfy, namuły, mułki rzeczne, gliny zwałowe, wapienie organodetrytyczne, siarkonośne, piaskowce, gipsy, hałdy i nasypy.

W granicach TOF przeważają gleby najsłabsze, zaliczane do najniższych klas bonitacyjnych (IVb, V i VI). Są to gleby brunatne, bardzo kwaśne i kwaśne o niskiej zasobności w fosfor i potas. Do najlepszych gleb należą mady występujące w dolinach Wisły i Sanu. W większości

są to gleby średnie i ciężkie, bardzo często kwaśne o zróżnicowanej zasobności w fosfor i potas. Pod względem bonitacyjnym zaliczane są do klas II, III a, III b.

Rzędne terenu TOF wahają się w przedziale od około 142 do około 220 m n.p.m. Tereny najniżej usytuowane położone są w dolinie Wisły, w obrębie terasy zalewowej. Tereny najwyżej położne znajdują się w obrębie Płaskowyżu Kolbuszowskiego, w okolicach Nowej Dęby. Pomiędzy doliną Wisły a Równiną Tarnobrzeską ciągnie się ostańcowe wzniesienie – Garb Tarnobrzeski, odcięty od równiny plejstoceńską doliną Prawisły, którą obecnie wykorzystuje rzeka Trześniówka.

Na terenie TOF występują tereny, na których odnotowano ruchy masowe ziemi oraz tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi (rys. 4). W 2010 r. doszło do uaktywnienia starych lub powstania nowych osuwisk w obrębie osiedla Miechocin na terenie miasta Tarnobrzeg (ul. Mickiewicza/ ul. Wesoła). Osuwisko powstało w obrębie skarpy wzdłuż pradoliny Wisły. Powstało w obrębie iłów, glin i piasków gliniastych zalegających na neogeńskich iłach krakowieckich. Ze względu na aktywność osuwisk stanowią one duże zagrożenie. Dlatego też podejmowane są działania mające na celu ustabilizowanie osuwisk.

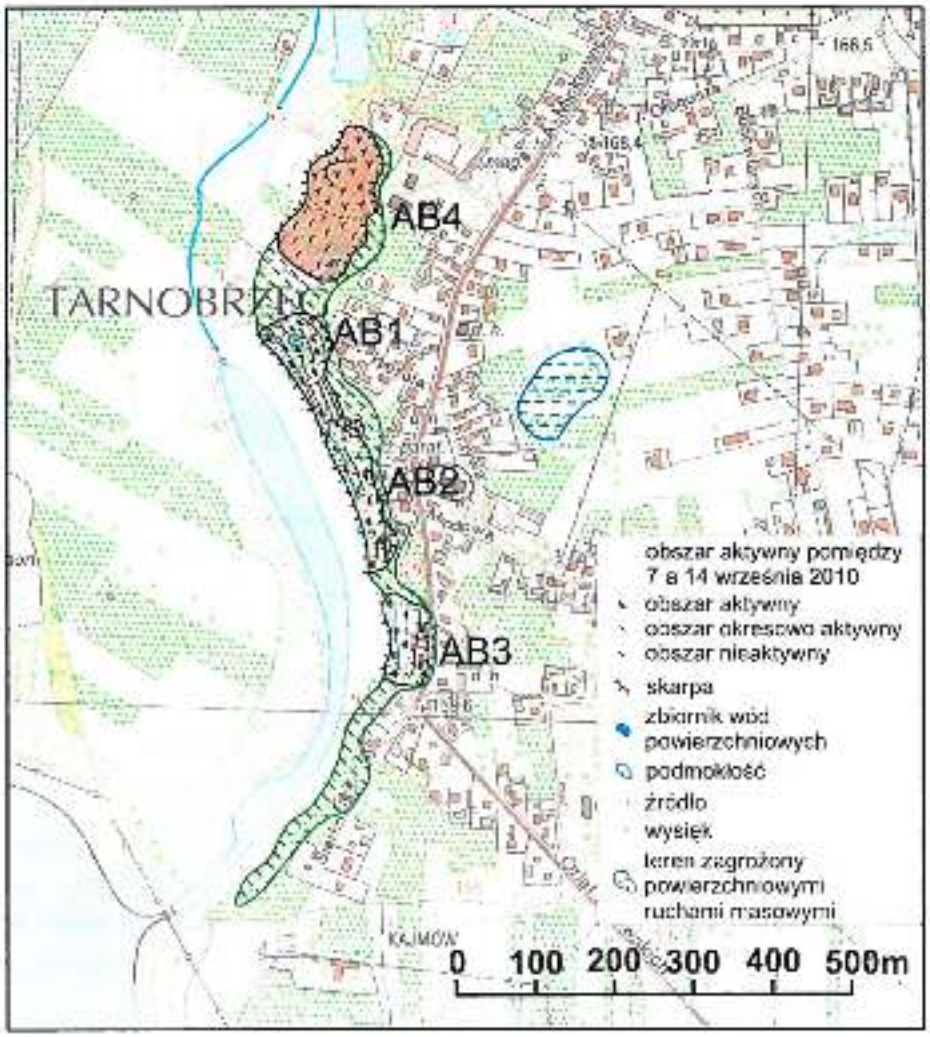

Rys. 4. Osuwiska i tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi w granicach TOF
(źródło: www.tarnobrzeg.eobip.pl/bip_tarnobrzeg)

3.1.2. Złoża kopalin

Na terenie TOF występują złoża kopalin pospolitych, w tym złoża siarki. Aktualnie zaprzestano eksploatacji siarki z uwagi na wzrost znaczenia odzysku siarki z zasiarczonych złóż ropy naftowej i gazu ziemnego. Udokumentowane złoże siarki Machów I zajmuje powierzchnię około 232,16 ha, natomiast złoże Machów II powierzchnię około 241,80 ha. Złoże Machów I rozpoczęto eksploatować w roku 1969 a zakończono w 1992 r. Zastosowano odkrywkowy sposób eksploatacji. Wydobycie ze złoża Machów II rozpoczęto w 1985 r.

a zakończono w 1993 r. Zastosowano metodę podziemnego wytapiania siarki, która polega na tym, że do złoża doprowadza się za pomocą otworu, wodę pod ciśnieniem o odpowiedniej temperaturze, a następnie po zatrzymaniu dopływu gorącej wody i określonym czasie wygrzewania złoża doprowadza się do złoża powietrze pod dużym ciśnieniem. Płynna siarka z bańkami powietrza, która ma mniejszy ciężar objętościowy aniżeli siarka płynna bez powietrza, wypływa na powierzchnię. Obecnie trwają prace rekultywacyjne i rewitalizacyjne terenów pogórniczych. Ponadto na terenie TOF występują złoża piasku, żwiru, glin ceramiki budowlanej i pokrewnych, złoża kopalin ceglarskich. Zgodnie z danymi zawartymi w Systemie Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych Polski MIDAS na terenie objętym projektem dokumentu znajduje się łącznie 122 złoża (w tym 38 złóż skreślonych z bilansu zasobów), których zestawienie zawiera poniższa tabela.

Tabela 1. Złoża kopalin na terenie TOF

Lp.	Nazwa złoża	Kopalina	Powierzchnia złoża [ha]	Stan zagospodarowania złoża
1	Machów I (odkrywka)	złoża siarki	232,16	eksploatacja złoża zaniechana
2	Machów (otworówka)	złoża siarki	241,8	eksploatacja złoża zaniechana
3	Piaseczno	s złoża siarki	150,0	eksploatacja złoża zaniechana
4	Brzostowa Góra	mieszanki żwirowo-piaskowe	10,43	eksploatacja złoża zaniechana
5	Brzostowa Góra I	mieszanki żwirowo-piaskowe	14,34	złoże zagospodarowane
6	Chmielów Wilk	złoża glin ceramiki budowlanej i pokrewnych	1.32	eksploatacja złoża zaniechana
7	Chmielów I	złoża kopalin ceglarskich	11.81	skreślone z bilansu zasobów
8	Huta Komorowska	mieszanki żwirowo-piaskowe	30,70	skreślone z bilansu zasobów
9	Jadachy	złoża piasków budowlanych	0.19	złoże rozpoznane szczegółowo
10	Porąby Dębskie	złoża żwiru	0.98	złoże rozpoznane szczegółowo
11	Baranów Sandomierski-Skopanie	złoża siarki	1140,06	złoże rozpoznane szczegółowo
12	Siedleszczany	złoża glin ceramiki budowlanej i pokrewnych	19.01	skreślone z bilansu zasobów
13	Siedleszczany dz. 442, 444	złoża kopalin ceglarskich	1,07	skreślone z bilansu zasobów

14	Siedleszczany - Lechowski	złoża kopalin ceglarskich	2,0	złoże zagospodarowane
15	Skopanie	złoża glin ceramiki budowlanej i pokrewnych	4,0	eksploatacja zaniechana

Lp.	Nazwa złoża	Kopalina	Powierzchnia złoża [ha]	Stan zagospodarowania złoża
16	Grębów	złoża siarki rodzimej związane ze skałami osadowymi	0,80	złoże rozpoznane szczegółowo
17	Grębów	złoża piasków poza piaskami szklarskimi	1,50	skreślone z bilansu zasobów
18	Grębów-Jeziórko	złoża piasków budowlanych	15,38	złoże zagospodarowane
19	Grębów-Skóra	złoża piasków poza piaskami szklarskimi	1,50	skreślone z bilansu zasobów
20	Grębów-Skóra I	złoża piasków budowlanych	0,97	złoże zagospodarowane
21	Jamnica	złoża siarki	2 351,10	złoże rozpoznane wstępnie
22	Jeziórko-Grębów-Wydrza	złoża wapieni i innych skał siarkonośnych (z siatki rodzimej)	38 501,20	eksploatacja złoża zaniechana
23	Jeziórko-Konieczny	złoża piasków poza piaskami szklarskimi	2,00	złoże rozpoznane szczegółowo
24	Jeziórko-Kosior	złoża piasków poza piaskami szklarskimi	0,99	złoże eksploatowane okresowo
25	Krawce-Kalist	złoża mieszanek żwirowopiaskowych	0,60	złoże rozpoznane szczegółowo
26	Porąby Furmańskie	złoża piasków budowlanych	1,81	złoże rozpoznane szczegółowo
27	Sobów	złoża piasków budowlanych	1,12	złoże skreślone z bilansu zasobów
28	Stule-Sołtys	złoża piasków budowlanych	1,23	złoże skreślone z bilansu zasobów
29	Zupawa	złoża piasków budowlanych	14,67	złoże rozpoznane szczegółowo
30	Furmany	złoża piasku	1,57	eksploatacja złoża zaniechana
31	Gorzyce - Bartoszek	złoża glin ceramiki budowlanej i pokrewnych	0,23	złoże rozpoznane szczegółowo
32	Gorzyce - Cetnarski I	złoża kopalin ceglarskich	1,99	złoże skreślone z bilansu zasobów
33	Gorzyce - Cetnarski II	złoża kopalin ceglarskich	1,97	złoże zagospodarowane
34	Gorzyce - Cetnarski III	złoża glin ceramiki budowlanej i pokrewnych	0,46	złoże rozpoznane szczegółowo
35	Gorzyce dz.613	złoża kopalin ceglarskich	0,43	eksploatacja złoża zaniechana
36	Gorzyce dz.909	złoża kopalin ceglarskich	0,68	eksploatacja złoża zaniechana

37	Gorzyce-Grzegorzek	złoża glin ceramiki budowlanej i pokrewnych	0,80	eksploatacja złoża zaniechana
38	Gorzyce-Grzegorzek	złoża glin ceramiki budowlanej i pokrewnych	1,14	złoże eksploatowane okresowo
39	Gorzyce-Grzegorzek II	złoża kopalin ceglarskich	0,56	złoże eksploatowane okresowo
40	Gorzyce-Jakubik	złoża glin ceramiki budowlanej i pokrewnych	0,46	złoże skreślone z bilansu zasobów
41	Gorzyce-Jakubik I	złoża glin ceramiki budowlanej i pokrewnych	0,29	eksploatacja złoża zaniechana
42	Gorzyce-Korga	złoża glin ceramiki budowlanej i pokrewnych	0,19	złoże skreślone z bilansu zasobów
43	Sokolniki	złoża piasków budowlanych	11,35	złoże zagospodarowane
44	Sokolniki I	złoża piasków budowlanych	6,12	złoże zagospodarowane
45	Sokolniki II	złoża mieszanek żwirowo-	1,69	złoże zagospodarowane

Lp.	Nazwa złoża	Kopalina	Powierzchnia złoża [ha]	Stan zagospodarowania złoża
		piaskowych		
46	Sokolniki II	złoża piasków poza piaskami szklarskimi,	23,75	złoże eksploatowane okresowo
47	Sokolniki III	złoża piasków budowlanych	1,92	złoże zagospodarowane
48	Sokolniki III	złoża piasków budowlanych	10,80	złoże rozpoznane szczegółowo
49	Sokolniki-RPRD	złoża piasków budowlanych	2,81	złoże rozpoznane szczegółowo
50	Trześń	złoża glin ceramiki budowlanej i pokrewnych	0,74	złoże skreślone z bilansu zasobów
51	Trześń dz.178/1, 238, 239	złoża kopalin ceglarskich	2,0	złoże eksploatowane okresowo
52	Trześń dz.222, 223	złoża kopalin ceglarskich	1,39	eksploatacja złoża zaniechana
53	Trześń dz.350/2	złoża kopalin ceglarskich	1,12	eksploatacja złoża zaniechana
54	Trześń I	złoża kopalin ceglarskich	0,49	złoże skreślone z bilansu zasobów
55	Trześń I	złoża piasków budowlanych	1,87	złoże zagospodarowane
56	Trześń II	złoża kopalin ceglarskich	1,27	złoże skreślone z bilansu zasobów
57	Trześń II	złoża piasków budowlanych	1,90	złoże zagospodarowane
58	Trześń III	złoża glin ceramiki budowlanej i pokrewnych	0,51	eksploatacja złoża zaniechana
59	Trześń III	złoża piasków budowlanych	2,0	złoże zagospodarowane
60	Trześń V	złoża piasków budowlanych	2,0	złoże rozpoznane szczegółowo
61	Trześń VI	złoża piasków budowlanych	1,99	złoże zagospodarowane
62	Trześń-Filipek II	złoża glin ceramiki budowlanej i pokrewnych	1,66	eksploatacja złoża zaniechana

63	Trześń-Foltarz I	złoża kopalin ceglarskich	0,96	złoże skreślone z bilansu zasobów
64	Trześń-Foltarz II	złoża glin ceramiki budowlanej i pokrewnych	0,36	złoże skreślone z bilansu zasobów
65	Trześń-Foltarz III	złoża glin ceramiki budowlanej i pokrewnych	0,32	złoże zagospodarowane
66	Trześń-Idec	złoża piasków budowlanych	1,50	złoże rozpoznane szczegółowo
67	Trześń-Idec I	złoża piasków budowlanych	1,92	złoże rozpoznane szczegółowo
68	Trześń-Koper II	złoża kopalin ceglarskich	1,17	złoże skreślone z bilansu zasobów
69	Trześń-Kułaga	złoża kopalin ceglarskich	0,47	eksploatacja złoża zaniechana
70	Trześń-Kułaga I	złoża kopalin ceglarskich	0,33	złoże skreślone z bilansu zasobów
71	Trześń-Kułaga II	złoża kopalin ceglarskich	0,43	złoże skreślone z bilansu zasobów
72	Trześń-Kułaga III	złoża kopalin ceglarskich	0,80	złoże skreślone z bilansu zasobów
73	Trześń-Kułaga IV	złoża glin ceramiki budowlanej i pokrewnych	0,31	złoże skreślone z bilansu zasobów
74	Trześń-Kułaga V	złoża kopalin ceglarskich	1,90	złoże rozpoznane szczegółowo
75	Trześń-Kułaga VII	złoża kopalin ceglarskich	1,07	złoże eksploatowane

Lp.	Nazwa złoża	Kopalina	Powierzchnia złoża [ha]	Stan zagospodarowania złoża
				okresowo
76	Trześń-Kułaga VIII	złoża glin ceramiki budowlanej i pokrewnych	0,49	złoże zagospodarowane
77	Trześń-Łabuda dz.113-17	złoża glin ceramiki budowlanej i pokrewnych	2,63	złoże skreślone z bilansu zasobów
78	Trześń-Łabuda II	złoża kopalin ceglarskich	1,78	złoże eksploatowane okresowo
79	Trześń-Łabuda III	złoża glin ceramiki budowlanej i pokrewnych	0,96	złoże zagospodarowane
80	Trześń-Pociecha	złoża glin ceramiki budowlanej i pokrewnych	1,11	eksploatacja złoża zaniechana
81	Trześń-Pociecha III	złoża kopalin ceglarskich	0,41	złoże rozpoznane szczegółowo
82	Trześń-Sławex	złoża piasków budowlanych	0,94	złoże rozpoznane szczegółowo
83	Trześń-Sołtys	złoża kopalin ceglarskich	0,90	złoże skreślone z bilansu zasobów
84	Trześń-Sołtys III	złoża kopalin ceglarskich	0,60	eksploatacja złoża zaniechana
85	Trześń-Sołtys IV	złoża kopalin ceglarskich	0,19	złoże rozpoznane szczegółowo

86	Trześń-Stępień	złoża glin ceramiki budowlanej i pokrewnych	1,66	złoże skreślone z bilansu zasobów
87	Trześń-Turbiarz	złoża glin ceramiki budowlanej i pokrewnych	0,66	złoże skreślone z bilansu zasobów
88	Trześń-Zalesie Gorzyckie	złoża kopalin ceglarskich	1,41	złoże eksploatowane okresowo
89	Woźniak I	złoża kopalin ceglarskich	1,86	złoże skreślone z bilansu zasobów
90	Wrzawy	złoża glin ceramiki budowlanej i pokrewnych	1,56	złoże zagospodarowane
91	Wrzawy - Laskowski III	złoża kopalin ceglarskich	0,80	złoże skreślone z bilansu zasobów
92	Wrzawy - Laskowski V	złoża glin ceramiki budowlanej i pokrewnych	1,34	złoże skreślone z bilansu zasobów
93	Wrzawy - Laskowski VI	złoża piasków budowlanych	1,98	złoże rozpoznane szczegółowo
94	Wrzawy - Woźniak 2	złoża piasków budowlanych	1,57	złoże rozpoznane szczegółowo
95	Wrzawy - Woźniak II	złoża kopalin ceglarskich	1,43	złoże rozpoznane szczegółowo
96	Wrzawy - Woźniak III	złoża kopalin ceglarskich	0,56	złoże zagospodarowane
97	Wrzawy dz.2283	złoża glin ceramiki budowlanej i pokrewnych	0,56	eksploatacja złoża zaniechana
98	Wrzawy dz.2320/2	złoża kopalin ceglarskich	0,58	eksploatacja złoża zaniechana
99	Wrzawy dz.2337/1	złoża kopalin ceglarskich	1,14	złoże skreślone z bilansu zasobów
100	Wrzawy I	złoża kopalin ceglarskich	0,56	złoże skreślone z bilansu zasobów
101	Wrzawy I	złoża piasków budowlanych	1,42	złoże rozpoznane szczegółowo
102	Wrzawy II	złoża kopalin ceglarskich	0,30	złoże skreślone z bilansu zasobów
103	Wrzawy III	złoża kopalin ceglarskich	0,52	złoże skreślone z bilansu zasobów
Lp.	**Nazwa złoża**	**Kopalinu**	**Powierzchnia złoża [ha]**	**Stan zagospodarowania złożu**
104	Wrzawy-Jurek	złoża kopalin ceglarskich	1,73	złoże skreślone z bilansu zasobów
105	Wrzawy-Jurek I	złoża glin ceramiki budowlanej i pokrewnych	0,53	złoże skreślone z bilansu zasobów
106	Zalesie G. - Grzegorzek II	złoża kopalin ceglarskich	1,99	złoże eksploatowane okresowo
107	Zalesie Gorzyc.-Dul I i II	złoża kopalin ceglarskich	1,23	złoże skreślone z bilansu zasobów
108	Zalesie Gorzyckie	złoża kopalin ceglarskich	0,24	złoże skreślone z bilansu zasobów
109	Zalesie Gorzyckie - Dul	złoża glin ceramiki budowlanej i pokrewnych	1,31	złoże skreślone z bilansu zasobów

110	Zalesie Gorzyckie - Dul 6	złoża glin ceramiki budowlanej i pokrewnych	0,66	złoże skreślone z bilansu zasobów
111	Zalesie Gorzyckie - Dul 8	złoża kopalin ceglarskich	0,98	złoże zagospodarowane
112	Zalesie Gorzyckie - Dul V	złoża kopalin ceglarskich	1,26	złoże eksploatowane okresowo
113	Zalesie Gorzyckie - Dul VII	złoża kopalin ceglarskich	0,73	złoże eksploatowane okresowo
114	Zalesie Gorzyckie dz. 437	złoża glin ceramiki budowlanej i pokrewnych	0,67	eksploatacja złoża zaniechana
115	Zalesie Gorzyckie dz. 438	złoża kopalin ceglarskich	0,53	eksploatacja złoża zaniechana
116	Zalesie Gorzyckie dz 289	złoża glin ceramiki budowlanej i pokrewnych	0,28	eksploatacja złoża zaniechana
117	Zalesie Gorzyckie dz.35	złoża glin ceramiki budowlanej i pokrewnych	0,56	eksploatacja złoża zaniechana
118	Zalesie Gorzyckie dz.76/1	złoża glin ceramiki budowlanej i pokrewnych	0,45	eksploatacja złoża zaniechana
119	Zalesie Gorzyckie-Dul III	złoża kopalin ceglarskich	2,06	złoże zagospodarowane
120	Zalesie Gorzyckie-Koper I	złoża kopalin ceglarskich	1,64	złoże eksploatowane okresowo
121	Zalesie Gorzyckie-Kołaga I	złoża kopalin ceglarskich	1,37	złoże zagospodarowane
122	Zalesie Gorzyc.-Warzycki I	złoża kopalin ceglarskich	0,70	eksploatacja złoża zaniechana

3.1.3. Wody podziemne

Zgodnie z podziałem zawartym w *„Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły"* teren usytuowany w granicach TOF położony jest w obrębie jednostki Nr 125, 126 oraz 127. Przebieg granicy pomiędzy jednostkami przedstawia poniższy rysunek.

W obrębie JCWPd Nr 125 (PLGW2200125) wody słodkie występują na głębokości 10-150 m. W dolinach rzek poziom wodonośny występuje w utworach czwartorzędowych. Utwory miocenu są wodonośne w północnej części, natomiast na pozostałym obszarze dominują niewodonośne iły krakowieckie.

W obrębie JCWPd Nr 126 (PLGW2200126) głębokość występowania wód słodkich waha się w przedziale od 0 do 50 m. W piętrze czwartorzędowym występuje jeden - lokalnie dwa poziomy wodonośne związane z utworami akumulacji rzecznej (piaski, żwiry). Miejscami mogą być one w łączności hydraulicznej.

W obrębie JCWPd Nr 127 (PLGW2200127) głębokość występowania wód słodkich waha się w przedziale od 0 do 80 m. W piętrze czwartorzędowym występuje jeden poziom wodonośny związany z utworami akumulacji rzecznej (piaski, żwiry). Piętro wodonośne kredowe zbudowane jest z utworów węglanowych. Strefa aktywnej wymiany wód zwykłych występuje do głębokości około 100 - 120 m p.p.t. Lokalnie może występować łączność hydrauliczna piętra czwartorzędowego i kredowego.

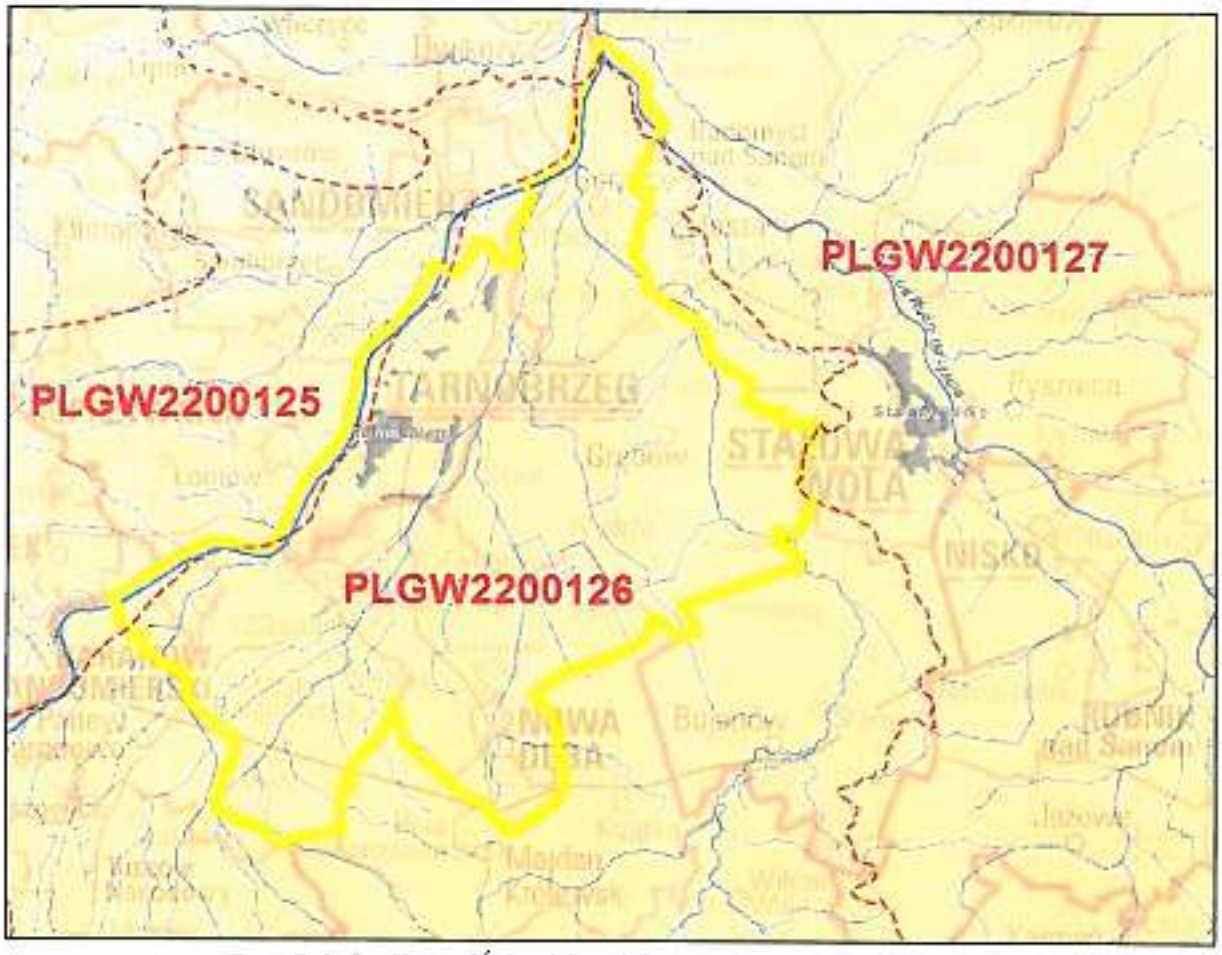

Rys. 5. Jednolite części wód podziemnych w granicach TOF
granica TOF
(źródło: http://geoportal.kzgw.gov.pl/imap/)

Na terenie TOF trzeciorzędowy poziom wodonośny ma on charakter naporowy, a warstwą napinającą są utwory ilasto - margliste występujące w stropie tej serii. Poziom wodonośny czwartorzędowy ma charakter swobodny. Zwierciadło wód gruntowych występuje tu na głębokości od 0 do 9,5 m p.p.t. Na terenie TOF można wyróżnić 2 strefy zasobności wód podziemnych wyrażonej w [$m^3/h/km^2$]:

tereny związane z systemem pradoliny Wisły. Znacznej miąższości warstwy wodonośne zasilane są poprzez wody opadowe oraz infiltrację z rzeki Wisły. Są to tereny wysokiej zasobności powyżej 150 $m^3/h/km^2$;

tereny wysoczyzn plejstoceńskich, zbudowanych z gruntów spoistych, są mało zasobne w wodę gruntową. Występują tutaj przeważnie sączenia śródglinowe, a w zalegających w stropie gruntach piaszczysto-żwirowych okresowe wody o zwierciadle swobodnym, ściśle uzależnione są od opadów atmosferycznych. Są to tereny o małej zasobności o module 20-100 $m^3/h/km^2$.

Większa część terenu w granicach TOF usytuowana jest w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) Nr 425 „Dębica - Stalowa Wola - Rzeszów" (rys. 6).

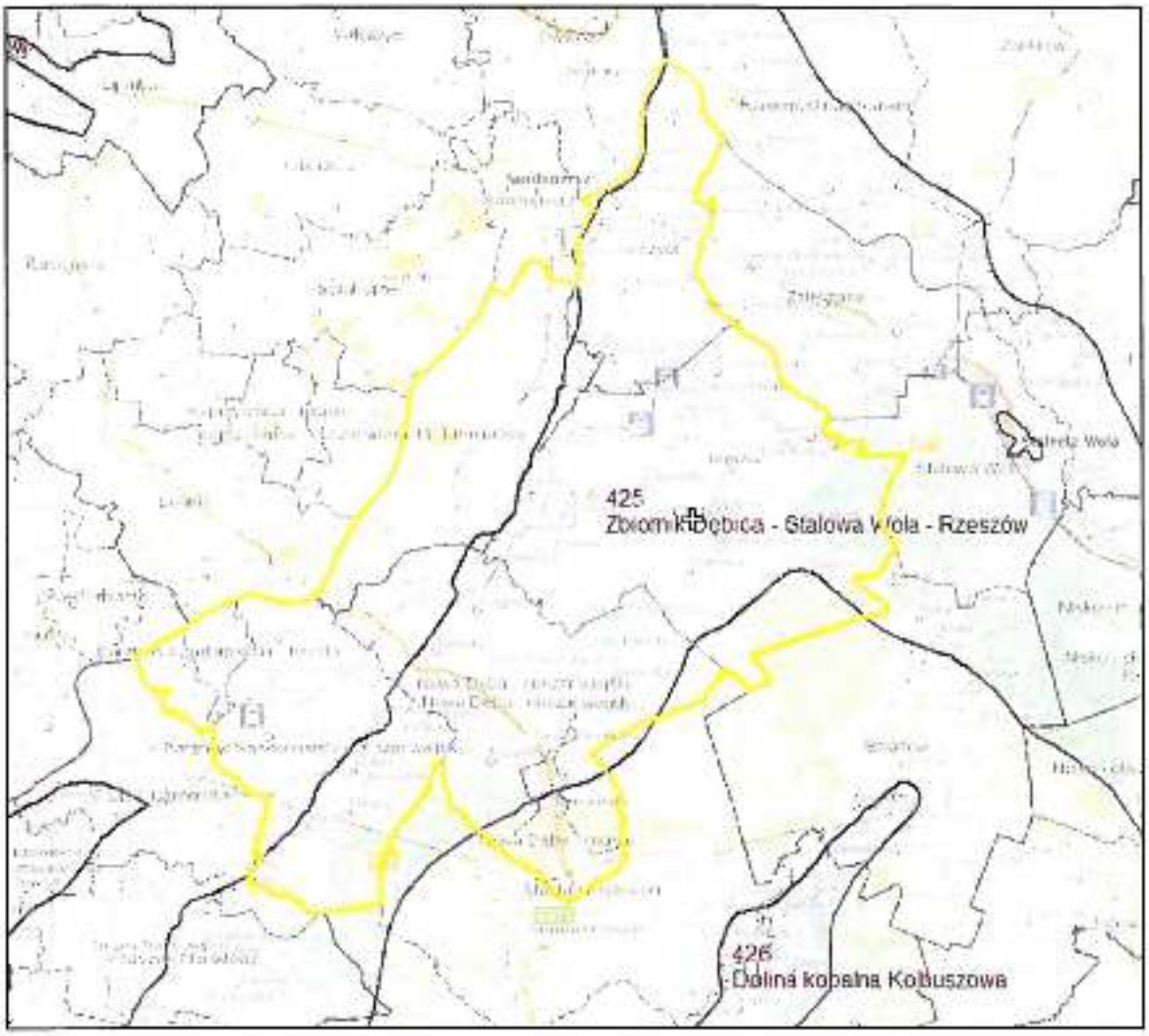

Rys. 6. Lokalizacja względem GZWP Nr 425 „Dębica - Stalowa Wola - Rzeszów"
granica TOF
(Źródło: http://epsh.pgi.gov.pl/epsh/)

GZWP Nr 425 określony w dokumentacji hydrogeologicznej, zatwierdzonej decyzją Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 18.07.1997 r., znak: KDH-I/013/6037/97, to zbiornik pozbawiony izolacji od zanieczyszczeń z powierzchni terenu, wykazujący objawy antropogenicznego przekształcenia chemizmu wód podziemnych, stanowiący podstawowe źródło zbiorowego zaopatrzenia w wodę miejscowej ludności, wykazujący znaczny stopień zagospodarowania zasobów wód podziemnych. Dlatego też GZWP Nr 425 wymaga szczególnej ochrony przed zanieczyszczeniem wód podziemnych.

3.1.4. Wody powierzchniowe

Teren TOF usytuowany jest w obrębie zlewni rzeki Wisły. Rzeka stanowi jednocześnie naturalną, północną i północno-zachodnią granicę TOF. Rzeka płynie korytem o szerokości od 200 do 500 m. Rzeka na odcinku przepływającym przez teren TOF jest obwałowana. W dolinie

rzeki występują liczne starorzecza w postaci zbiorników o wydłużonym kształcie, o głębokość do kilku metrów.

Głównymi dopływami Wisły przepływającymi przez teren TOF są rzeki: Trześniówka, Łęg i Babulówka. Ponadto teren odwadniany jest poprzez sieć mniejszych cieków i rowów melioracyjnych.

Na terenie miasta Tarnobrzeg, w rejonie ul. M. Curie-Skłodowskiej usytuowane są dwa stawy hodowlane. W 2010 r. do użytkowania zostało oddane Jezioro Tarnobrzeskie, które powstało przez zalanie wodą z Wisły wyrobiska górniczego Kopalni Siarki "Machów". Powierzchnia lustra wody to 455 ha, a maksymalna głębokość 40 metrów, kubatura około 112 mln m^3. Na pozostałym terenie TOF zlokalizowane są stawy rybne:

Krasiczyn o powierzchni 46,96 ha w zlewni rzeki Trześniówki w km 4,000 rzeki Smarkatej w gminie Baranów Sandomierski,

Buda Stalowska o powierzchni 709,70 ha w zlewni rzeki Dąbrówki w km. 6,000 rzeki Klewice w gminie Nowa Dęba, przy zasilaniu głównym z rzeki Łęg,

Grębów o powierzchni 187,50 ha w km 15,400 rzeki Łęg w gminie Grębów,

Zalew rekreacyjno-wędkarski o powierzchni 7,0 ha w km. 9,0 potoku Bystrzyk (Dęba) w gminie Nowa Dęba.

Zgodnie z podziałem zawartym w *„Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły"* teren objęty opracowaniem usytuowany jest w obrębie 22 jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) wymienionych w poniższej tabeli.

Tabela 2. JCWP na terenie objętym projektem dokumentu

JCWP	Typ	Status	Ocena stanu	Ocena zagrożenia osiągnięcia celów
PLRW20002122999 San od Rudni do ujścia	Wielka rzeka nizinna (21)	silnie zmieniona część wód	zły	niezagrożona
PLRW20002121999 Wisła od Wisłoki do Sanu	Wielka rzeka nizinna (21)	silnie zmieniona część wód	zły	zagrożona
PLRW200017219898 Samna	Potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna część wód	zły	zagrożona
PLRW200019219899 Łęg od Marynia do ujścia	Rzeka nizinna piaszczysto- gliniasta (19)	silnie zmieniona część wód	dobry	niezagrożona
JCWP	**Typ**	**Status**	**Ocena stanu**	**Ocena zagrożenia osiągnięcia celów**
PLRW200017219892 9 Sokolniki	Potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna część wód	zły	niezagrożona
PLRW200017219894 9 Strug	Potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna część wód	zły	niezagrożona

PLRW20001921969 Trześniówka od Karolówki do ujścia	Rzeka nizinna piaszczysto- gliniasta (19)	silnie zmieniona część wód	zły	zagrożona
PLRW200017219889 Osa	Potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna część wód	zły	niezagrożona
PLRW200017219874 Kanał Łęg-Klewiec	Potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna część wód	zły	niezagrożona
PLRW200017219689 Żupawka	Potok nizinny piaszczysty (17)	silnie zmieniona część wód	zły	zagrożona
PLRW200017219669 Dąbrówka	Potok nizinny piaszczysty (17)	silnie zmieniona część wód	zły	zagrożona
PLRW200017219634 Trześniówka do Karolówki	Potok nizinny piaszczysty (17)	silnie zmieniona część wód	zły	zagrożona
PLRW200017219649 Kaczówka	Potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna część wód	zły	zagrożona
PLRW200017219299 Babulówka	Potok nizinny piaszczysty (17)	silnie zmieniona część wód	zły	niezagrożona
PLRW200017219652 Przywa	Potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna część wód	zły	zagrożona
PLRW200017219729 Mokrzyszówka	Potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna część wód	zły	zagrożona
PLRW20002621938 Piskorzeniec	Cieki w dolinach wielkich rzek nizinnych (26)	naturalna część wód	zły	zagrożona
PLRW20002621952 Dopływ spod Sielca	Cieki w dolinach wielkich rzek nizinnych (26)	naturalna część wód	zły	zagrożona
PLRW200017219549 Marynin	Potok nizinny piaszczysty (17)	silnie zmieniona część wód	zły	niezagrożona
PLRW200017219769 Mietus	Potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna część wód	zły	niezagrożona

(źródło: *Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły*)

Zgodnie z mapą zagrożenia powodziowego i mapą ryzyka powodziowego, cześć terenu objętego projektem dokumentu usytuowana jest w granicach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią (rys. 7), w rozumieniu ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. *Prawo wodne* (Dz. U. 2015 r., poz. 469).

Tu należy jednak zaznaczyć, że znaczna cześć analizowanego terenu zagrożona jest również zalaniem wodami powodziowymi w przypadku przerwania wałów przeciwpowodziowych.

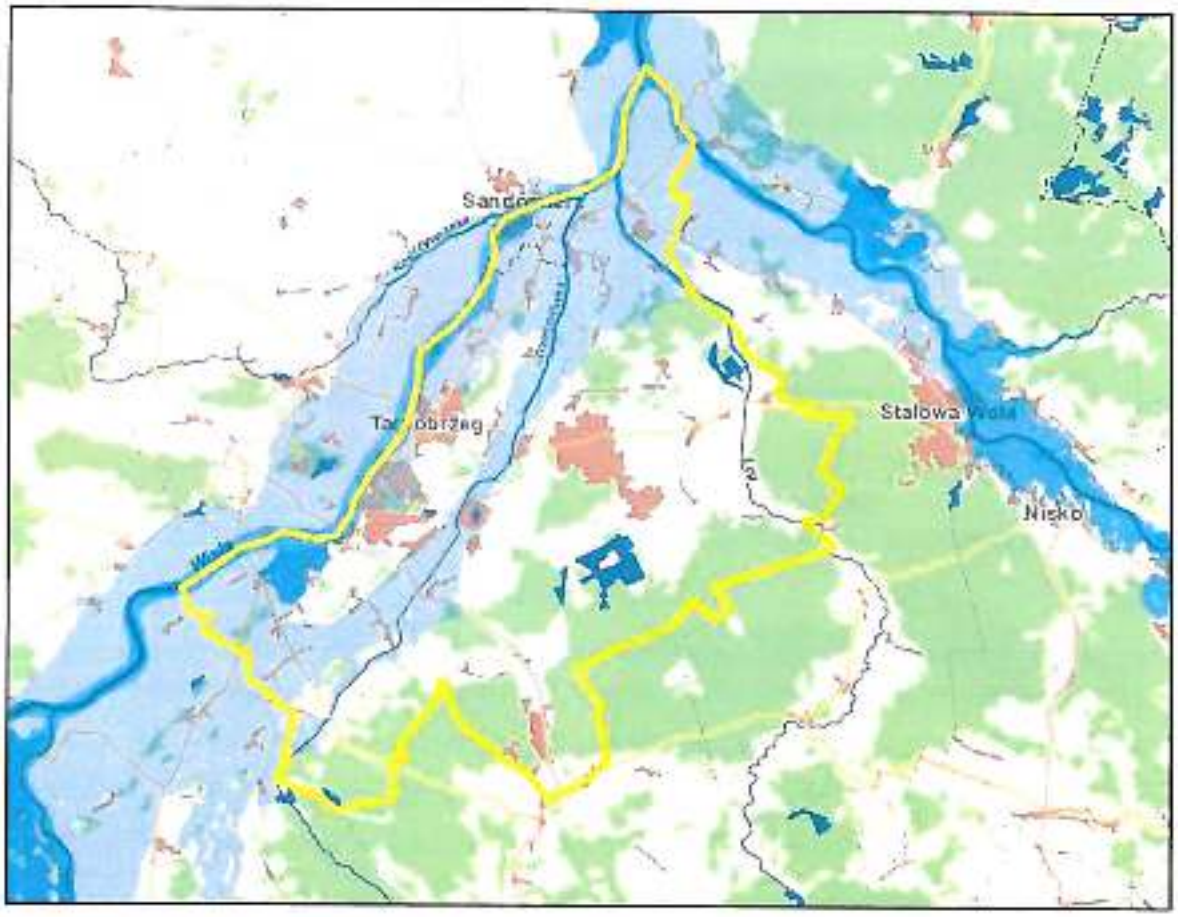

Rys. 7. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią w granicach TOF
granica TOF
obszar szczególnego zagrożenia powodzią
(Źródło: http://mapy.isok.gov.pl/imap/)

3.1.5. Warunki klimatyczne

Teren w granicach Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego, wg klasyfikacji Romera położony jest w strefie klimatu nizin i kotlin podgórskich, która obejmuje swym zasięgiem Nizinę Śląską i Kotlinę Sandomierską. Charakterystyczną cechą tej strefy klimatycznej są łagodne warunki pogodowe. Wybrane dane dotyczące średniej temperatury, usłonecznienia, sumy opadu przedstawia poniższy rysunek.

Z mapy rozkładu średnich temperatur z lat 1971-2000 wynika, iż ten wskaźnik na terenie TOF osiąga poziom około 8-9°C. Natomiast w 2014 r. odnotowano średnią temperaturę wynoszącą od około 9 do 11°C.

Średni opad z wielolecia na terenie TOF wynosi około 500 - 600 mm. Natomiast w 2014 r. średni opad wyniósł około 550 - 600 mm.

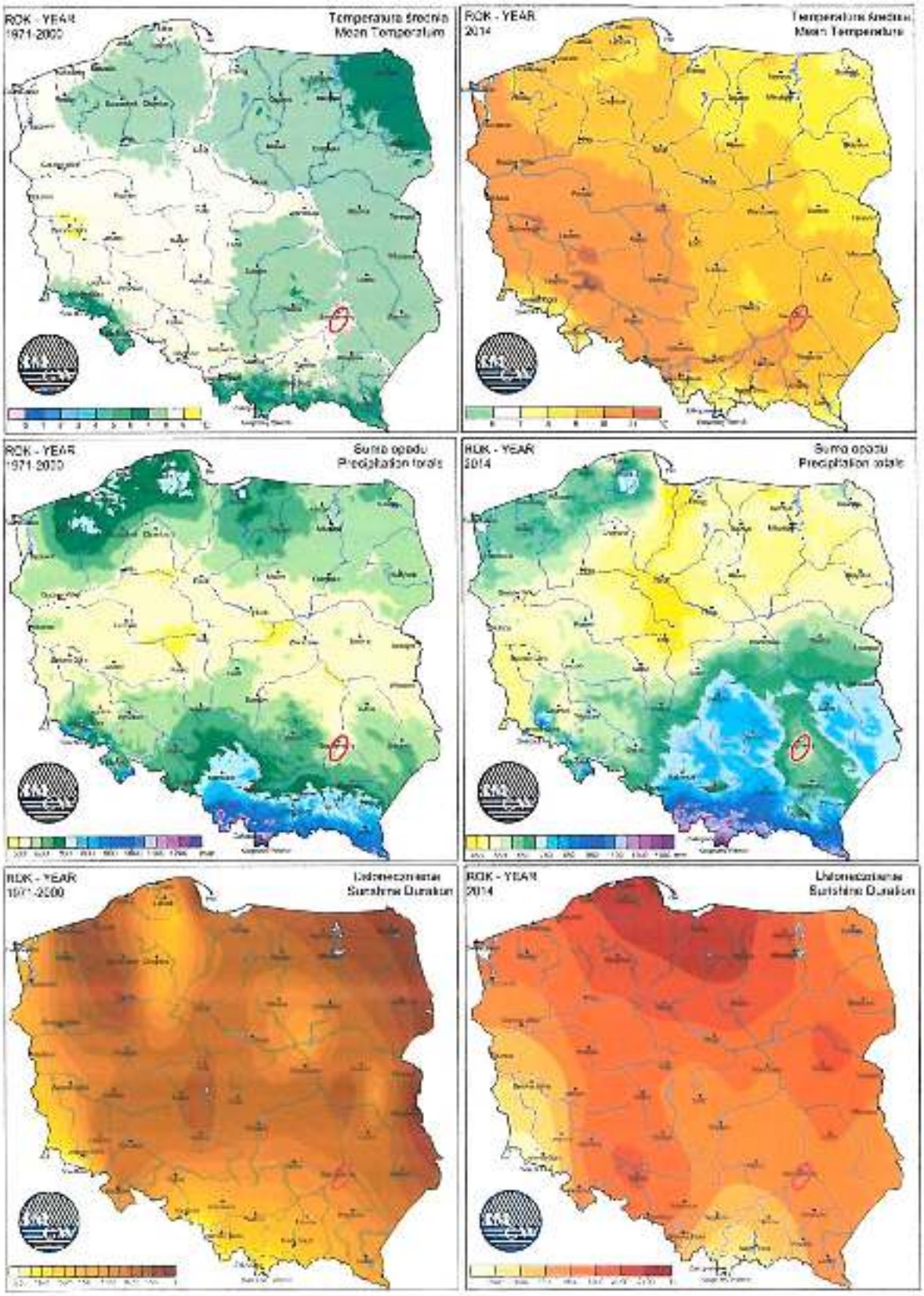

Rys. 8. Wybrane dane meteorologiczne
lokalizacja TOF
(źródło: http://www.imgw.pl/klimat/)

Usłonecznienie jest to czas podany w godzinach, podczas którego na określone miejsce na powierzchni terenu padają bezpośrednio promienie słoneczne. W przypadku tego parametru zauważyć można, iż w 2014 r. odnotowano wyższe wartości w porównaniu do danych z wielolecia. Usłonecznienie uzależnione jest głównie od zachmurzenia, im mniej dni pochmurnych tym usłonecznienie osiąga wyższe wartości.

Okres wegetacyjny, czyli okres w którym ustalona średnia temperatura powietrza jest większa lub równa 5°C, na terenie TOF jest dość długi i trwa od około 210 do około 220 dni.

Na terenie Kotliny Sandomierskiej przeważają wiatry zachodnie i południowo-zachodnie a ich największe prędkości występują w okresach zimowych, jesiennych i wiosennych.

Na analizowanym terenie jak i w pozostałej części kraju obserwuje się ocieplenie klimatu. W Polsce przyrost temperatury od początku XX wieku szacuje się na 0,6 – 0,8°C na 100 lat. Największy przyrost temperatury obserwuje się w zimie. Najwyższe tempo wzrostu wykazuje temperatura minimalna.

3.1.6. Rośliny i zwierzęta

Przedmiotowy dokument przestrzennie dotyczy obszaru zwanego Tarnobrzeskim Obszarem Funkcjonalnym (w skrócie TOF), które tworzą: Miasto Tarnobrzeg, jako rdzeń obszaru oraz 4 jednostki najściślej z nim funkcjonalnie związane, tj. Baranów Sandomierski, Grębów, Gorzyce i Nowa Dęba, stanowiące tzw. strefę zewnętrzną. Pod względem geograficznym TOF jest położony w Kotlinie Sandomierskiej na terenach historycznej krainy przyrodniczej Puszczy Sandomierskiej. Pod względem geograficznym obszar TOF wraz z najbliższymi okolicami stanowi fragment zajmującej rozległy obszar równin Kotliny Sandomierskiej. Kotlina Sandomierska leży w widłach Wisły i Sanu, obejmując teren ich dolin aż po Roztocze na wschodzie i Pogórze Karpackie na południu. Po przejściu kolejnych zlodowaceń w okresie czwartorzędu oraz w wyniku działania rzek, które, po ustąpieniu lodowca, naniosły tu masy mułów i piasków, w granicach samej Kotliny wyodrębniło się kilka mniejszych krain. Najbardziej wysunięta na północ i najniższa część Kotliny Sandomierskiej to Obszar Tarnobrzeski, objęty doliną Wisły i dolnym biegiem Sanu, pokryty piaskami, łąkami i lasami. Region jest równiną zbudowaną z piasków rzecznych, obecnie zwydmionych. Ponadto w podłożu Równiny Tarnobrzeskiej zalegają utwory mioceńskie z podgipsową serią siarkonośną- bogate złoża siarki przyczyniły się do przemysłowego (gospodarczego) rozwoju regionu, w okresie pomiędzy 1953 rokiem a latami 90 XX wieku, co w dużej mierze przełożyło się na dzisiejszy stan środowiska przyrodniczego i zaistniałych zmian środowiskowych, kulturowych i krajobrazowych.

Centralne położenie na terenie Obszaru Tarnobrzeskiego i graniczącej z nim bezpośrednio Równiny Nadwiślańskiej, zajmowała od niepamiętnych lat Puszcza Sandomierska stanowiąca bogactwo flory i fauny regionu, dziś w dużej mierze objęta obszarową formą ochrony przyrody w ramach Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 – PLB180005 Puszcza Sandomierska. Obszar Natura 2000 Puszcza Sandomierska leży na wysokości 145 -253 m n.p.m. i obejmuje mozaikę lasów (prawie połowa powierzchni obszaru) i terenów rolniczych uprawianych ekstensywnie (prawie jedna trzecia)

z torfowiskami, wrzosowiskami, murawami i wydmami. Obszar odwadniają prawobrzeżne dopływy Wisły - rzeki Łęg i Trześniówka. Rzeka Łęg wraz z dopływami Przywrą i Zyzogą zachowały w znacznej części swój naturalny charakter. W rejonie Budy Stalowskiej znajduje się duży kompleks znaturalizowanych stawów rybnych. Mniejsze kompleksy stawów rybnych znajdują się koło miejscowości Babule i Grębów. Obszar stanowi bardzo cenną ostoję wielu gatunków ptaków. W Załączniku I Dyrektywy Ptasiej wymienione zostały gatunki występujących tu ptaków: nur rdzawoszyi, nur czarnoszyi, bąk, bączek, ślepowron, czapla biała, czapla purpurowa, bocian czarny, bocian biały, podgorzałka, trzmielojad, kania czarna, bielik, gadożer, błotniak stawowy, orlik krzykliwy, rybołów, kobczyk, sokół wędrowny, kropiatka, zielonka, derkacz, żuraw, batalion, dubelt, rybitwa rzeczna, rybitwa białowąsa, rybitwa czarna, lelek, zimorodek, kraska, dzięcioł zielonosiwy, dzięcioł czarny, dzięcioł średni, dzięcioł białogrzbiety, lerka, świergotek polny, podróżniczek, jarzębatka, muchołówka mała, gąsiorek, ortolan, cietrzew, dzięcioł białoszyi. Do ptaków migrujących, regularnie tu występujących a nie wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej należą: perkozek, perkoz rdzawoszyi, gęgawa, płaskonos, gągoł, nurogęś, pustułka, kobuz, kszyk, słonka, rycyk, kulik mniejszy, kulik wielki, samotnik, turkawka, dudek, krętogłów, dzięcioł zielony, słowik szary, świerszczak, strumieniówka, brzęczka, wąsatka, srokosz, potrzeszcz. W ramach ww. obszaru do najcenniejszych przyrodniczo terenów pod względem bogactwa faunistycznego jak i florystycznego należy zaliczyć wspomniany wyżej teren stawów rybnych w Budzie Stalowskiej (obszar projektowanego Rezerwatu Przyrody Stawy). Przedmiotowy teren położony jest na terenie gmin Nowa Dęba i Grębów obejmujący powierzchnię 753 ha. Głównym celem projektowanego niegdyś rezerwatu miało być zachowanie istniejącego od okresu międzywojennego znaturalizowanego dużego kompleksu stawów rybnych w otoczeniu lasów i łąk. Na obszarze stawów zidentyfikowano 177 gatunków ptaków środowisk wodnych, błotnych, leśnych, łąkowych i polnych. Wśród gatunków ptaków ze środowiska wodnego i bagiennego uchodzących za najrzadsze i wymierające należy wymienić: czaplę siwą, purpurową i białą, orlika krzykliwego, rybołowa, bielika, perkoza rogatego, kormorana czarnego, ślepowrona, orła przedniego, kanię czarną, bociana czarnego. Otoczenie stawów to również miejsce występowania wyjątkowo bogatej i zróżnicowanej szaty roślinnej określonych zbiorowisk leśnych, dobrze zachowane są prawie naturalne lasy grądowe ze starymi sędziwymi pomnikowymi okazami dębu szypułkowego.

Do obszarów cennych przyrodniczo pod względem florystycznym, należy również zaliczyć stare przypałacowe parki tworzące układy przestrzennej architektury z bogatą szatą roślinną w postaci starych wiekowych drzew oraz towarzyszącej jej roślinności średniej i niskiej, stanowiącej dogodne miejsce do gniazdowania ptaków i bytowania drobnych zwierząt. Najlepiej zachowały się zespoły parkowo-ogrodowe w Tarnobrzegu, Baranowie Sandomierskim i Grębowie.

Obszary miejskie pokryte roślinnością określane są mianem zieleni miejskiej. Omawiany i oceniany obszar, którego dotyczy przedmiotowy projekt Strategii w przeważającej części jest silnie zurbanizowany, pierwotna formacja roślinna została prawie zupełnie zniszczona, dlatego dominują tu zbiorowiska sztuczne. Należy uznać, iż teren opracowania pokryty jest roślinnością antropogeniczną charakterystyczną dla aglomeracji miejskich

(głównie ruderalną i segetalną, sztucznymi nasadzeniami drzew i krzewów oraz uprawami i gatunkami neofitycznymi) oraz roślinnością związaną z terenami zdegradowanymi, głównie w wyniku działalności górniczej powiązanej z wydobywaniem siarki. Na charakter roślinności tu występującej decydujący wpływ miało zagospodarowanie terenu w postaci zabudowy zagrodowej, wielorodzinnej oraz przemysłowej. Rośliny występujące na terenie opracowania należą głównie do gatunków pospolitych i szeroko rozpowszechnionych. W faunie obszarów wchodzących w skład TOF spotyka się zarówno gatunki specyficzne dla terenów silnie zurbanizowanych, jak i również te, które występują wśród pól i lasów. Występowanie na terenie obszaru TOF przedstawicieli dzikich ssaków (jeleni, sarn, dzików, lisów, zajęcy) ogranicza się do lasów, łąk i obszarów podmokłych znajdujących się na obrzeżach miejscowości ale wchodzących w skład TOF. Zwłaszcza kompleksy leśne przylegające do miasta Tarnobrzega oraz Nowej Dęby i leżące w ich granicach ułatwiają przemieszczanie się zwierząt w kierunku miasta. Do życia w warunkach zabudowy miejskiej przystosowały się nietoperze, lisy i sarny, które coraz częściej widywane są w granicach miasta. Niemniej jednak najliczniej reprezentowaną grupą organizmów zwierzęcych są owady i ptaki.

3.1.7. Obszary i obiekty przyrodniczo cenne

Realizacja zadań wymienionych w projekcie dokumentu „Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020 " odbywać się będzie na terenie: Miasta Tarnobrzeg, Gmin: Nowa Dęba, Grębów, Baranów Sandomierski, Gorzyce. Formy ochrony przyrody ustanowione na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2015 r., poz. 1651), usytuowane w granicach terenu objętego przedmiotowym projektem dokumentu zostały wymienione w poniższej tabeli.

Tabela 3. Formy ochrony przyrody w granicach TOF

Forma ochrony przyrody	Nazwa
Natura 2000 Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty	Tarnobrzeska Dolina Wisły PLH180049
	Enklawy Puszczy Sandomierskiej PLH180055
	Dolina Dolnego Sanu PLH180020
Natura 2000 Obszar specjalnej ochrony ptaków	Puszcza Sandomierska PLB180005

Obszar Natura 2000 Tarnobrzeska Dolina Wisły PLH180049 – Obszar ten w całości jest położony na terenie Kotliny Sandomierskiej, na Nizinie Nadwiślańskiej, na styku dwóch województw. Obejmuje dolinę Wisły ograniczoną do międzywala, na odcinku od ujścia Wisłoki - poniżej Połańca, do Sandomierza. Znaczne powierzchnie wydm nadwiślańskich są pokryte roślinnością inicjującą proces sukcesji. W dolinie rzeki występują dość duże starorzecza, z wykształconą roślinnością naturalną. Na lewym brzegu rzeki Wisły dominują kompleksy łąk, a na prawym znaczne połacie nie wyciętych jeszcze lub nie zdegradowanych

lasów nadrzecznych i zarośli wierzbowych. Jest to też teren, gdzie w dużej ilości oprócz cennych siedlisk przyrodniczych występują także duże ilości ptaków, dla których teren ten jest swoistym korytarzem ekologicznym. W kilku miejscach, na wzniesieniach kilkudziesięciometrowych występują skupiska olszy czarnej z *Asarum europaeum* w runie. Obszar cechuje duża bioróżnorodność gatunków roślin i zwierząt oraz duża różnorodność siedlisk przyrodniczych, takich jak: naturalne starorzecza z roślinnością pływającą, zanurzoną oraz z zaroślową, dużą ilością gatunków ciekawych przyrodniczo, jak np. salwinia pływająca, kotewka orzech wodny czy osoka aloesowata; skupiska łęgów nadrzecznych z dużą ilością rodzimych gatunków *Populus alba* oraz *Populus nigra*, często dużych rozmiarów; łąk kośnych; zarastających wydm nadwiślańskich. Spośród siedlisk przyrodniczych, największe znaczenie mają tu: łęgi nadrzeczne, łąki selernicowe oraz starorzecza. Obszar ten jest bogaty w licznie występujące tu gatunki ryb i płazów, choć jest generalnie słabo poznany i wymaga dodatkowych badań i obserwacji zwłaszcza pod kątem ptaków, ryb i płazów oraz owadów. Także siedliska z racji rozpoczętej dopiero inwentaryzacji nie są do końca poznane.

Celem ochrony obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Tarnobrzeska Dolina Wisły jest uzyskanie/utrzymanie właściwego stanu przedmiotów ochrony.

Przedmiotami ochrony na obszarze specjalnej ochrony ptaków „Tarnobrzeska Dolina Wisły" są następujące siedliska przyrodnicze:

Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nymphaeion, Potamion;*

Zalewane muliste brzegi rzek;

Łąki selernicowe (*Cnidion dubii);*

Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*);

Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo fragilis, Populetum albae, Alnenion),* oraz następujące gatunki zwierząt:

Bóbr *Castor fiber;*

Wydra *Lutra lutra;*

Bolen *Aspius aspius;*

Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar;*

Modraszek nausitus *Maculinea nausithous.*

Obszar Natura 2000 Enklawy Puszczy Sandomierskiej PLH180055. Obszar położony jest w centralnej części Kotliny Sandomierskiej, pokrytej w dużej mierze przez lasy. Zajmuje Równinę Tarnobrzeską oraz północną, krawędziową część Płaskowyżu Kolbuszowskiego. Na pokrywę geologiczną składają się utwory pochodzenia fluwialnego, fluwioglacjalnego i glacjalnego, które zalegają na nieprzepuszczalnych iłach mioceńskich. Taki układ warstw sprzyja zachowaniu wilgotności podłoża pomimo przeprowadzonych tu melioracji. Znamienną cechą obszaru jest duży kontrast siedliskowy, występujący często pomiędzy sąsiadującymi płatami roślinności. Z jednej strony są to ekosystemy wykształcone na piaszczystym i wybitnie suchym podłożu, z drugiej zaś położone w lokalnych obniżeniach i silnie uwilgotnione. Kotlina Sandomierska jest regionem o stosunkowo dużych, jak na tą

część Polski, wpływach klimatu atlantyckiego. Obszar charakteryzuje się znacznym stopniem naturalności i małą gęstością zaludnienia. Głównymi sposobami użytkowania są tu gospodarka leśna i ekstensywne rolnictwo. W obszarze zlokalizowanych jest też kilka dużych, znaturalizowanych stawów hodowlanych oraz poligon wojskowy.

Celem ochrony w obszarze jest zachowanie oraz przywrócenie do właściwego stanu ochrony siedliska suchych wrzosowisk (4030) oraz występujących w nim gatunków owadów jak pachnica dębowa (1084), modraszek telejus (1059), modraszek nausitous (1061) i ślaczkoń szafraniec (4030). Na poziomie regionalnym obszar pełni również istotną rolę w ochronie siedlisk zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych (6410) oraz nizowych i górskich świeżych łąk użytkowanych ekstensywnie (6510), a także kumaka nizinnego (1188). Spośród siedlisk leśnych na uwagę zasługują: – Suche wrzosowiska (4030) – przedmiotowe siedlisko występuje jedynie na terenie poligonu wojskowego w Nowej Dębie. Łącznie zajmują ponad 1950 ha (9,75 % całkowitej pow. tego siedliska występującego w Polsce – względna powierzchnia B). Pomimo zachodzącego procesu naturalnej sukcesji i wkraczania gatunków drzew lekkonasiennych siedlisko to na obszarze Enklaw Puszczy Sandomierskiej nadal charakteryzuje się dobrym stanem zachowania (B). – Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (6510) – łąki tego typu są rozproszone na całym obszarze oraz silnie zróżnicowane ze względu na stopień uwilgotnienia i najczęściej użytkowane w sposób ekstensywny. W obszarze ich łączna powierzchnia wynosi ponad 687 ha, co stanowi 0,1 % całkowitej szacowanej powierzchni zajmowanej przez to siedlisko w Polsce (powierzchnia względna C). Stan zachowania tych siedlisk w obszarze jest oceniany jako dobry (B) co jest związane z występowaniem fragmentów łąk częściowo przesuszonym w wyniku przekopania kanałów odwadniających oraz neofityzacji. – Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (6410) – siedlisko to występuje na ok. 46,5 ha łąk położonych nad rzeką Smarkatą i znajdujących się w najbardziej na zachód wysuniętej enklawie obszaru „Naturowego". Wykształcenie i stopień zachowania siedliska jest oceniany jako dobry (ocena B) co też znalazło swoje odzwierciedlenie w ocenie ogólnej. – Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (7110) oraz Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (7140) – torfowiska te występuje jedynie na terenie poligonu wojskowego w Nowej Dębie i zajmują kolejno pow. 95 ha oraz 77,6 ha. Oba typy torfowisk charakteryzują się dobrym stopniem zachowania struktury (stan zachowania – B). – Bory i lasy bagienne (91D0) – na terenie obszaru siedlisko to zajmuje niecałe 10 ha (jedno wydzielenie) w centralnej, największej enklawie obszaru, co stanowi 0,04 % jego szacowanego areału w Polsce (względna powierzchnia C). Pod względem fitosocjologicznym zbiorowisko to zostało zakwalifikowane do zespołu *Vaccinio uliginosi-Pinetum sylvestris* (91D0-2), z warstwą drzew tworzoną głównie przez sosnę pospolitą. Stan zachowania został określony jako C, na co wpływ miało zjawisko częściowego przesuszenia siedliska. – Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (9170) – lasy grądowe występują na 201,9 ha obszaru (0,29 % szacowanej pow. tego siedliska w Polsce – względna powierzchnia C). Lasy tego typu występują głównie w dwóch enklawach obszaru – najdalej wysuniętej na *północ i wschód – i zaliczane w większości do zespołu grądu subkontynentalnego Tilio*-Carpinetum (9170-2). 6 W północnej enklawie zostały stwierdzone również drzewostany wykazujące pewne cechy grądów zboczowych *Acer platanoides-Tilia cordata* (9170-3). Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-topolowe (91F0) – zajmują powierzchnię 107,9 ha, co stanowi ok. 4,8 %

całkowitej pow. zajmowanej przez to siedlisko w Polsce (względna powierzchnia B). Większość z tych lasów znajduję się w najdalej na wschód wysuniętej części Enklaw Puszczy Sandomierskiej. Stan zachowania większości z tych drzewostanów został określony jako dobry, na co miały wpływ zjawiska zamierania jesionu oraz częściowego przesuszenia niektórych z drzewostanów znajdujących się w obszarze. Na omawianym obszarze występują również siedliska wydm śródlądowych z murawami napiaskowymi (2330), kwaśnych buczyn (9110) oraz łęgów nadrzecznych (91E0), jednak ze względu na ich niewielką powierzchnię otrzymały ocenę D w zakresie „reprezentatywności". Wśród gatunków wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej a znajdujących się na obszarze Enklaw Puszczy Sandomierskiej odnotowano występowanie 5 gatunków owadów, 2 gatunki ssaków, 1 gatunek płaza oraz 1 gatunek rośliny. Na terenie poligonu wojskowego, w części zajmowanej przez suche wrzosowiska odnotowano występowanie śląszkonia szafrańca *Colias myrmidone*, którego populacja w tym miejscu jest szacowana na kilkadziesiąt osobników. Obszar Enklawy Puszczy Sandomierskiej obejmuje również rozproszone stanowiska występowania dwóch motyli z rodzaju modraszek - *Maculinea teleius* oraz *M. nausithous*. We wszystkich stwierdzonych miejscach oba te gatunki występują razem, zajmując suchsze siedliska przylegające do łąk 6410 oraz 6510. Populacje tych gatunków motyli na omawianym obszarze są szacowane na kilkadziesiąt osobników każda (ocena populacji C). Najbardziej wysunięta na wschód enklawa omawianego obszaru jest miejscem występowania pachnicy dębowej *Osmoderma eremita* (1084). Występowanie tego gatunku odnotowano na

6 stanowiskach (łącznie zasiedlonych kilkanaście drzew), jednak nie jest znana dokładna liczba osobników – prawdopodobnie mieści się ona w przedziale od kilkunastu do kilkudziesięciu osobników (ocena populacji C). Czerwończyk nieparek *Lycena dispar* (1060) został stwierdzony jedynie na jednym stanowisku, we wschodniej części omawianego obszaru. Populacja tego gatunku była bardzo nieliczna (kilka osobników) co było podstawą do ocenienia jej jako nieistotnej (ocena D). W obszarze zlokalizowany jest duży i znaturalizowany kompleks stawów hodowlanych, który jest miejscem bytowania i rozrodu płazów oraz wielu rzadkich gatunków ptaków. W miejscu tym została stwierdzona znaczna populacja kumaka nizinnego *Bombina bombina* (1188), którego populacja jest szacowana na kilkaset osobników (ocena populacji B). Późnym latem i jesienią dna stawów nierzadko zajmują atlantyckie zbiorowiska terofitów z takimi gatunkami jak *Cyperus flavescens*, *Eleocharis ovata* czy *Elatine alsinastrum*. Szereg cieków i zbiorników wodnych znajdujących się na obszarze Enklaw Puszczy Sandomierskiej stanowi miejsce bytowania wydry Lutra lutra

(1355). Jej populacja nie jest jednak znaczna i składa się z kilku osobników (ocena populacji D). Obszar Enklaw Puszczy Sandomierskiej obejmuje również fragment rewiru dwóch wilczych watach. Jednak z powodu niewielkiego znaczenia omawianego obszaru dla tego gatunku ocenę populacji ustalono jako D. W najbardziej na zachód wysuniętej części obszaru Enklaw Puszczy Sandomierskiej znajduje się izolowane stanowisko ponikła krainskiego

Eleocharis carniolica (1898). Zinwentaryzowana liczba osobników na stanowisku wyniosła 20 co stanowi 0.1 % całej szacowanej populacji tego gatunku w polskiej części kontynentalnego regionu biogeograficznego.

Przedmiotami ochrony na obszarze specjalnej ochrony ptaków „Enklawy Puszczy Sandomierskiej" są następujące siedliska przyrodnicze:

suche wrzosowiska (*Calluno-Genistion, Pohlio-Callunion, Calluno-Arctostaphylion*);

zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*);

niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*);

torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe);

torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *ScheuchzerioCaricetea*);grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum*); bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis, Vaccinio uliginosiPinetum, Pino mugo-Sphagnetum, Sphagno girgensohnii-Piceetum* i brzozowososnowe bagienne lasy borealne);

łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*)

oraz następujące gatunki zwierząt:

Modrzszek telejus *Maculinea teleius*;

Mudraszek nutosius *Moculinea nausithous*;

Pachnica dębowa *Osmoderma eremita*;

Szlaczkoń szafraniec *Colias myrmidone*.

Obszar Natura 2000 Dolina Dolnego Sanu PLH180020. Obszar obejmuje najciekawsze i najbardziej cenne przyrodniczo fragmenty doliny Dolnego Sanu na odcinku Jarosław - ujście. Dolina dolnego Sanu to druga obok doliny Wisły centralna dolina Kotliny Sandomierskiej. Na tym odcinku rzeka ma kierunek SE-NW, dolina ma szerokość 7-15 km i cechuje ją rzeźba typowa dla rzek w stadium dojrzałym. Zasadniczymi elementami jej budowy są: szerokie holoceńskie dno doliny oraz równie obszerna terasa plejstoceńska. W obrębie holoceńskiego dna występują dwa poziomy terasowe. Są nimi niższa terasa zalewowa (łęgowa) i wyższa terasa. Współczesny San, pomimo regulacji, cechuje się procesem korytowym właściwym rzekom roztokowym. W okresie niskich stanów wód rzeka tworzy piaszczyste odsypy w postaci plaż i ławic. Do obszaru włączony jest również fragment stromego zbocza doliny w okolicach Zarzecza i Krzeszowa. W dolinie dominuje krajobraz rolniczy.

Celem ochrony w obszarze jest zachowanie mozaiki siedliskowej charakterystycznej dla większych dolin rzecznych. Siedliskowej. Największe znaczenie mają kompleks zbiorowisk przykorytowych (łęgi wierzbowe, ziołorośla i pionierska roślinność na piaszczystych odsypach i namuliskach). Istotną rolę w dolinie odgrywają także różnego typu ekstensywnie użytkowane łąki (6510, 6410, 6440) oraz, szczególnie w północnej części obszaru, liczne starorzecza z bogatą florą wodną. Młode strome zbocza w okolicach Zarzecza i Krzeszowa, poza roślinnością ciepłolubną, obfitują w wysięki i wypływy wód podziemnych, na których wykształciły się łęgi olszowe z masowym udziałem skrzypu olbrzymiego. Na suchy łąkach i pastwiskach oraz na krawędziach erozyjnych wykształcają się ciekawe zbiorowiska kserotermiczne. Florę i faunę cechuje znaczne bogactwo, wykazano tu 19 gatunków z Załącznika II DS. Występują tu istotne na poziomie regionalnym populacje *Maculinea teleius, M. nausithous, Lutra lutra i Aspius aspius*. W dolinie występują również takie gatunki *jak Orchis coriophora, Rosa gallica, Potentilla rupestris, Clematis recta, Trapa natans* czy *Mantis religiosa*. Obszar stanowi także istotny korytarz ekologiczny w tym dla ichtiofauny. Wody rzeki San i jej dopływów są siedliskiem cennych gatunków ryb z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Dorzecze Sanu

objęte jest krajowym programem restytucji ryb wędrownych (certy, troci wędrownej, łososia i jesiotra ostronosego) zaś jej dopływy na tym odcinku są wymieniane jako jedne z cieków dorzecza o walorach kwalifikujących je jako potencjalne tarliska anadromicznych ryb wędrownych i siedlisko ryb prądolubnych o znaczeniu europejskim

Przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnego Sanu:

Zwierzęta:

Owady *Insecta*

Trzepla zielona *Ophiogomphus cecilia*

Modrzyszek telejus *Maculinea teleius*

Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*

Modraszek nutosius *Maculinea nausithous*

Ryby *Pisces*

Kiełb białopłetwy *Gobio albipinnatus*

Boleń *Aspius aspius*

Różanka *Rhodeus sericeus amarus*

Płazy *Amphibia*

Kumak nizinny *Bombina bombina*

Ssaki *Mammalia*

Bóbr europejski *Castor fiber*

Wydra *Lutra lutra*

Siedliska przyrodnicze

Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi

Brzegi lub osuszane dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z *Littorelletea, Isoëto-Nanojuncetea*

Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion, Potamion*

Zalewane muliste brzegi rzek

Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*)

Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*)

Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)

Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*)

Łąki selernicowe (*Cnidion dubii*)

Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *ScheuchzerioCaricetea*)

Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum*)

Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum alho-fragilis, Populetum albae, Alnenion)*

Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*)

Obszar Natura 2000 Puszcza Sandomierska PLB180005. Obszar położony jest w południowo-wschodniej części Polski w widłach Wisły i Sanu. Obejmuje znaczną część jednego z większych leśnych kompleksów w Polsce ciągnącego się południkowo na terenie Kotliny Sandomierskiej pomiędzy Tarnobrzegiem i Stalową Wolą na północy i Rzeszowem na południu. W przeszłości teren ten został częściowo odlesiony tworząc obecnie mozaikę lasów i terenów rolniczych. Rolnictwo pozostaje tu w dużym stopniu ekstensywne ze względu na to, że dominują piaszczyste gleby bielicowe. Przez puszczę przepływają rzeki Łęg i Trześniówka, prawobrzeżne dopływy Wisły. Rzeka Łęg wraz z dopływami Przywrą i Zyzogą zachowały w znacznej części swój naturalny charakter. W rejonie Budy Stalowskiej znajduje się duży kompleks znaturalizowanych stawów rybnych. Mniejsze kompleksy stawów rybnych znajdują się koło miejscowości Babule i Grębów. Dominującym typem użytkowania ziemi są lasy i tereny rolnicze. W granicach obszaru znajduje się także wiele wsi i przysiółków. Fragment północnej części obszaru, w rejonie Nowej Dęby, obejmuje tereny poligonu wojskowego.

Walory ornitologiczne

Obszar stanowi bardzo cenną ostoję wielu gatunków ptaków. Stwierdzono tu występowanie 43 gat. ptaków z zał. I Dyrektywy Ptasiej. Obszar cenny z punktu widzenia liczebności hocianа czarnego, bociana białego, ptaków drapieżnych i derkacza (powyżej 1% populacji polskiej). W przypadku kraski, podgorzałki i czapli białej obszar stanowi miejsce gniazdowania ponad 10% populacji gatunków w Polsce, jest więc jedną z kluczowych ostoi dla ich zachowania. Ponadto, obszar jest miejscem licznego występowania w okresie lęgowym świergotka polnego, lelka, dudka, dzięciołów (średniego, czarnego, białoszyjego, zielonosiwego i zielonego), gąsiorka, skowronka borowego, trzmielojada, jarzębatki, ortolana).

Do najważniejszych zagrożeń dla OSO „Puszcza Sandomierska" należy; osuszanie terenów podmokłych, regulacja rzek, nieuregulowana gospodarka odpadami i ściekami; gospodarka leśna, łowiecka i kłusownictwo; fragmentacja ekosystemów rozbudowywaną siecią dróg i presja motoryzacji. Brak waloryzacji oraz wielkoobszarowych obszarów chronionych wyższej rangi. Chemizacja rolnictwa i nieprawidłowa gospodarka ziemią.

Zanieczyszczenie wód, powietrza i gleby w wyniku emisji z zakładów przemysłowych w Mielcu, Nisku, Stalowej Woli, Tarnobrzegu i Rzeszowie.

Poniżej przedstawiono podstawowe pojęcia, które są związane z oceną przewidywanych oddziaływań na cele i przedmiot ochrony oraz integralność obszaru specjalnej ochrony ptaków „Puszcza Sandomierska" oraz spójność sieci Natura 2000.

Celem ochrony obszaru specjalnej ochrony ptaków „Puszcza Sandomierska" jest uzyskanie/utrzymanie właściwego stanu przedmiotów ochrony.

Przedmiotami ochrony na obszarze specjalnej ochrony ptaków „Puszcza Sandomierska" są następujące gatunki ptaków:

bąk *Botaurus stellaris*

bączek *Ixobrychus minutus* bocian czarny *Ciconia nigra* bocian biały *Ciconia ciconia* podgorzałka *Aythya nyroca* trzmielojad *Pernis apivorus* bielik *Haliaeetus albicilla* błotniak stawowy *Circus aeruginosus* rybołów *Pandion haliaetus* kropiatka *Porzana porzana* zielonka *Porzana parva* derkacz *Crex crex* żuraw *Grus grus* mewa czarnogłowa *Larus melanocephalus* rybitwa rzeczna *Sterna hirundo* lelek *Caprimulgus europaeus* zimorodek *Alcedo atthis* kraska *Coracias garrulus* dzięcioł średni *Dendrocopos medius* dzięcioł białogrzbiety *Dendrocopos leucotos* dzięcioł syryjski *Dendrocopos leucotos* muchołówka białoszyja *Ficedula albicollis* gąsiorek *Lanius collurio* cietrzew *Tetrao tetrix*

3.1.8. Zasoby kulturowe

W granicach terenu objętego projektem Strategii TOF występuje wiele obiektów objętych ochroną na podstawie ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz. U. 2014 r., poz. 1446 z późn. zm.), tj.:

Tarnobrzeg:

układ urbanistyczny, nr rej.: 285/A z 4.06.1984 zespół klasztorny dominikanów, nr rej.: A-533 z 30.11.1985:

kościół pw. Wniebowzięcia NMP, 1693-1707, 1904-09 klasztor, 1676, XVIII, 1880

kapliczka pw. św. Barbary, na terenie szpitala, ul. Mickiewicza, XVIII/XIX, nr rej.: A 816 z 17.05.1960 cmentarz wojenny z I i II wojny światowej, ul. Targowa (d.Krasickiego), nr rej.:

A-854 z 13.06.1988 cmentarz żydowski, ul. Sienkiewicza, XVIII/XIX, nr rej.: A-856 z 13.06.1988 d. sąd powiatowy, ul. Dominikańska 6, k. XIX, nr rej.: A-815 z 11.12.1995 dom, pl. Głowackiego 41, XIX/XX, nr rej.: A-817 z 31.03.1992 dom „Bratniak", pl. Głowackiego 50, XIX/XX, nr rej.: A-791 z 10.11.1987 dom, d. „Bar Tarnobrzeski", pl. Głowackiego 53, I ćw. XX, nr rej.: A-789 z 10.11.1987

d. browar, ul. Jachowicza 12, poł. XIX, XX, nr rej.: A-661 z 23.09.2011

Magistrat, ob. biblioteka pedagogiczna, ul. Kościuszki 12, k. XIX, nr rej.: A-774 z 30.08.1984

gimnazjum, ob. Urząd Miasta, ul. Kościuszki 32, 1909 nr rej.: A-813 z 30.08.1996 dworek, ul. Mickiewicza 19 (d.27), k. XIX, nr rej.: A-853 z 19.10.1992

budynek d. Zarządu Dóbr Tarnowskich, ob. zespół szkół, ul. Sandomierska 25, 2 poł. XIX, nr rej.: A-787 z 18.09.1998

d. Kasyno Urzędnicze, ob. dom kultury, ul. Słowackiego 2, 1912-14, nr rej.: A-778 z 10.11.1987

dom, ul. Szeroka 9 (d.7), po 1880, nr rej.: A-790 z 10.11.1987

Tarnobrzeg – Dzików zespół pałacowy, nr rej.: A-908 z 29.04.1975 oraz 209/A z 4.06.1984:

pałac, ob. technikum rolnicze, XV - XVIII, 1830,

1929 oficyna, ob. internat, 1859 park, XIX , nr rej.:

11/ZP z 17.09.1948 kordegarda z ogrodzeniem parku,

XIX stajnia z ujeżdżalnią, ob. hala sportowa, XIX,

1962 oranżeria, XIX dozorcówka, ul. Na Dole 9,

XIX wozownia, XIX

lodownia, XIX, ul. Sandomierska 27

elektrownia, 1 ćw. XX, ul. Sandomierska 27, nr rej.: 310/A z 30.06.1987

Tarnobrzeg – Miechocin kościół par. pw. św. Marii Magdaleny, k. XV, 1840, nr rej.: A-564 z 5.01.1968 i z 14.06.1977

cmentarz par., ul. Stanisława Orła (d.15 Grudnia) I poł. XIX, nr rej.: 321/A z 10.06.1988

kaplica, nr rej.: j.w. ogrodzenie,

nr rej.: j.w.

Tarnobrzeg – Mokrzyszów zespół pałacowy, ob. Centrum Edukacji Nauczycieli, 2 poł. XIX, nr rej.: A-857

z 11.06.1973, z 16.06.1977 i z 18.04.1985:

pałac, nr rej.: A-728 z

11.06.1973 oficyna, ob. dom nr

204 park ze strefami

ochronnymi

Tarnobrzeg – Nagnajów dwór, 2 ćw. XIX, XIX/XX, nr rej.: 796/A z 29.04.1975 oraz 140/A z 16.06.1977

Tarnobrzeg – Wielowieś zespół kościoła par., nr rej.: A-537 z 22.04.1991:

kościół pw. św. Gertrudy, 1884, z kaplicą grobową rodziny Tarnowskich, XVII

cmentarz kościelny ogrodzenie z kaplicami, 2 poł. XIX

plebania, pocz. XX

zespół klasztorny dominikanek, os. Wielowieś 207, 2 poł. XIX, nr rej.: A-532 z 22.04.1991:

kaplica dom

sióstr

szkoła

cmentarz klasztorny

spichrz, al. Warszawska 310, 1 poł. XIX, nr rej.: A-814 z 29.04.1975 i z 30.07.1982

Tarnobrzeg – Wymysłów spichrz, ob. Muzeum Historyczne, ul. Pawłowskiego 1,1843, nr rej.: A-786
z 29.04.1975

Baranów Sandomierski układ urbanistyczny, nr rej.: 290/A z 6.05.1985 kościół par. pw. św. Jana Chrzciciela, 1607, 2 poł. XIX, nr rej.: A-526 z 2.08.1982 cmentarz par., nr rej.: A-608 z 14.06.1988 zespół zamkowy, nr rej.: A-682 z 11.12.1967 i z 24.02.1977:
zamek, 1591-1606, k. XVII, XIX park.
XIX - XX
dom, Rynek 1, k. XIX, nr rej.: A-1231 z 24.10.1995

Józefów dwór, po 1920, nr rej.: 311/A z 21.09.1987

Ślęzaki kościół par. pw. Wniebowzięcia NMP, 1873, nr rej.: A-534 z 22.04.1991
dzwonnica, nr rej.: j.w.
cmentarz kościelny
cmentarz par. (najstarsza część), ok. 1873, nr rej.: A-654 z 10.06.1988
kaplica, nr rej.: j.w.

Wola Baranowska kościół par. pw. Najświętszego Serca Jezusa, pocz. XX, nr rej.: A-565 z 18.04.1991

Gorzyce zespół kościoła par., nr rej.: 296/A z 15.05.1986:
kościół pw. św. Andrzeja Boboli, 1947-
50 plebania, XIX (nie istnieje) cmentarz
kościelny
ogrodzenie, mur., XIX (nie istnieje)
kaplica cmentarna, 2 poł. XIX, nr rej.: 430/A z 18.04.1991
stara plebania „Na Pączku", k. XVIII, 1880, , nr rej.: 81/A z 10.08.1982 i z 12.01.1984

Trześń kościół par. pw. Świętej Rodziny, 1893-1899, nr rej.: A-531 z 22.04.1991 cmentarz kościelny, nr rej.: j.w.
ogrodzenie z 4 kaplicami w narożach cmentarza kościelnego, k. XIX, nr rej.: j.w.
dwór, ob. dom nr 390, XIX, nr rej.: A-674 z 24.04.1997 spichrz,
2 poł. XIX, nr rej.: A-675 z 29.04.1975 **Wrzawy**
d. cmentarz przy kościele, XVI 2 poł. XIX, nr rej.: A-666z 18.04.1991
cmentarz par. (stara część), XIX/XX, nr rej.: A-673 z 18.04.1991 plebania,
pocz. XIX, nr rej.: A-572 z 5.12.1994
dom nr 89, drewn., 1 poł. XIX, nr rej.: A-747 z 22.05.1974 (przeniesiony → MKL Kolbuszowa)

Grębów kościół par. pw. św. Wojciecha, pocz. XIX, nr rej.: A-530 z 18.04.1991 cmentarz kościelny, nr rej.: j.w. ogrodzenie z bramą, 2
poł., XIX, nr rej.: j.w.

kaplica na cmentarzu, 3 ćw. XIX, nr rej.: A-610 z 19.10.1989 zespół pałacowy, nr rej.: 912/A z 31.05.1975 oraz 88/A z 20.05.1977:
pałac, I poł. XIX oranżeria,
2 poł. XIX ogrodzenie z
bramą, XIX/XX
park, poł. XIX, nr rej.: 7/ZP z 2.09.1948

Gręboów – Szlachecka dom (chałupa) nr 312, drewn., 2 poł. XIX, nr rej.: 743 z 24.05.1974 (nie istnieje)

Jeziórko zagroda nr 137, 2 poł. XIX : (przeniesiona → MKL Kolbuszowa)
dom (chałupa), drewn., nr rej.: 101/A z 8.02.1978
spichlerz, drewn., nr rej.: A-746 z 22.05.1974
stajnia, drewn., nr rej.: 101/A z 8.02.1978

Stale kaplica przydrożna, 1872, nr rej.: A-192 z 28.02.2007

Wydrza cmentarz wojenny z I wojny światowej, nr rej.: 402/A z 19.10.1989

Chmielów kościół par. pw. św. Stanisława, 1923-26, nr rej.: A-527 z 21.05.1981 plebania, 1926 nr rej.: j.w.
zespół dworski, XIX/XX, nr rej.: 797/A z 29.04.1975 oraz 71/A z 20.05.1977:
dwór,
park, nr rej.: 8-ZP z 4.09.1948

Cygany stodoła w zagrodzie nr 172, drewn., 2 poł. XIX, nr rej.: 745/A z 24.05.1974 (przeniesiona → MKL Kolbuszowa)

Tarnowska Wola kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa, po 1920, nr rej.: 439/A z 22.04.1991 ogrodzenie, po 1920, nr rej.: j.w.

Ponadto wiele cennych obiektów występujących w granicach TOF znajduje się w Gminnej Ewidencji Zabytków.

3.2. Ocena istniejącego stanu poszczególnych elementów środowiska

3.2.1. Stan powierzchni ziemi

Według danych zawartych w *„Raporcie o stanie środowiska w województwie podkarpackim w 2014 r."* (WIOŚ Rzeszów) na analizowanym terenie nie stwierdzono przekroczeń standardów jakości gleb i ziemi. Monitoring chemizmu gleb ornych stanowi jeden z elementów krajowej sieci Państwowego Monitoringu Środowiska. Na terenie powiatu tarnobrzeskiego aż 53% przebadanych gleb miało odczyn bardzo kwaśny i kwaśny, gdzie wapnowanie jest konieczne i potrzebne. Ponadto badania wykonane wykazały duże niedobory fosforu w glebach powiatu tarnobrzeskiego. Zawartość azotu mineralnego w glebach na terenie powiatu nie stanowi

zagrożenia dla środowiska. Próbki gleb nie wykazały zanieczyszczenia takimi metalami ciężkimi jak: kadm, ołów i rtęć.

Użytki rolne stanowią większą część powierzchni TOF. Nadmierne nawożenie gleb związkami azotu, wykorzystywanie do nawożenia ścieków (gnojowicy), powoduje nadmierne zakwaszenie gleb i wymywanie składników z gleby, zwłaszcza wapnia i magnezu. Duże zagrożenie stanowi również stosowanie pestycydów, które mogą prowadzić do znacznego pogorszenia jakości gleb.

Zagrożenie dla jakości gleby i ziemi może stanowić również niewłaściwie prowadzona gospodarka odpadami zarówno komunalnymi jak i przemysłowymi. Na terenie poszczególnych gmin w granicach TOF system gospodarowania odpadami komunalnymi funkcjonuje na zasadach określonych w *Regulaminie Utrzymania Czystości i Porządku*. Zgodnie z zasadami określonymi w Regulaminie mieszkańcy zobowiązani są do selektywnej zbiórki takich odpadów jak: szkło, tworzywa sztuczne, metale, papier, tektura, opakowania wielomateriałowe, odpady komunalne ulegające biodegradacji, odpady zielone, odpady wielogabarytowe, odpady elektryczne i elektroniczne, przeterminowane leki, zużyte baterie i akumulatory, zużyte opony, chemikalia, odpady budowlane i rozbiórkowe. Odpady zbierane są w kolorowych workach lub pojemnikach przeznaczonych na konkretny rodzaj odpadów. Odpady odbierane są przez uprawnione podmioty i przekazywane do odzysku lub unieszkodliwiania. Zebrane odpady nie nadające się do odzysku, przeznaczone do unieszkodliwiania przez składowanie trafiają na składowisko odpadów. W ostatnich latach można zauważyć wzrost ilości zebranych odpadów komunalnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Na terenie TOF występują grunty, które utraciły całkowicie wartości użytkowe (grunty zdewastowane) oraz grunty, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub w skutek zmian środowiska, działalności przemysłowej i innej (grunty zdegradowane). Są to tereny zdewastowane głównie w wyniku działalności Kopalni Siarki Machów i Jeziórko oraz w wyniku kopalnictwa surowców ilastych.

W 1994 roku decyzją Wójta Gminy Grębów został ustalony leśno-ekologiczny kierunek rekultywacji i przyszłego zagospodarowania terenów Kopalni Siarki „Jeziórko". Obecnie rekultywacja odbywa się zgodnie z programem i dokumentacją przez Przedsiębiorstwo Rekultywacji Terenów Górniczych „Jeziórko".

Rekultywacja i likwidacja Kopalni „Machów" odbywa się od roku 1992 i jest w znacznym stopniu zaawansowana. Przeważająca część rekultywowanego terenu znajduje się na terenie miasta Tarnobrzeg. Na znajdującym się na terenie gminy Baranów Sandomierski zwałowisku zewnętrznym rekultywację zakończono, a teren przekazano użytkownikowi (ok. 800 ha).

Na zlecenie Starosty Tarnobrzeskiego przeprowadzono w 2001 roku okresowe badania poziomu skażeń gleb i roślin na terenie powiatu tarnobrzeskiego w 9 punktach położonych wokół zakładów przemysłowych. Obejmowały one miejsca położone w rejonach:

Kopalni Siarki „Machów" – teren wsi Chmielów, Cygany (gmina Nowa Dęba);

Kopalni Siarki „Jeziórko"– teren miejscowości Żupawa, Stale i Grębów (gmina Grębów);

„Federal-Mogul" Gorzyce S.A. – gmina Gorzyce;

Zakładów Metalowych „Dezamet" w Nowej Dębie – gmina Nowa Dęba.

Przeprowadzone badania wykazały, że gleby przebadanych kompleksów mogą być przeznaczone do pełnego wykorzystania rolniczego. Przebadane płody rolne mogą bez ograniczeń być wykorzystywane jako pokarm dla ludzi czy pasza dla zwierząt.

3.2.2. Stan powietrza atmosferycznego

Zgodnie z informacjami zawartymi w opracowaniu pn. „*Ocena jakości powietrza w 2014 roku*" (WIOŚ Rzeszów) badania jakości powietrza prowadzone były w ramach sieci monitoringowej, składającej się z 10 punktów pomiarowych. Jakość powietrza badana była w zakresie następujących zanieczyszczeń: dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenki azotu, tlenki węgla, benzen, pył zawieszony PM10 i PM2.5, arsen, kadm, nikiel, ołów, benzo(a)piren, ozon. W zakresie wszystkich uwzględnionych w ocenie za rok 2014 zanieczyszczeń województwo podkarpackie podzielone zostało na dwie strefy. Strefę stanowią miasto Rzeszów oraz pozostała część województwa jako strefa podkarpacka. Analizowany teren TOF usytuowany jest w obrębie strefy podkarpackiej. W ramach oceny dokonano klasyfikacji do następujących klas:

Klasa A - poziom stężenia zanieczyszczenia nie przekraczający poziomu dopuszczalnego,

Klasa B - poziom stężenia zanieczyszczenia powyżej poziomu dopuszczalnego lecz nie przekraczający poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji,

Klasa C - powyżej poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji,

Klasa D1 - klasa strefy dla ozonu o stężeniach nie przekraczających poziomu celu długoterminowego,

Klasa D2 - klasa strefy dla ozonu o stężeniach przekraczających poziom celu długoterminowego.

Strefa podkarpacka, w obrębie której usytuowany jest omawiany teren, została zakwalifikowana do:

klasy A – ze względu niskie wartości stężeń zanieczyszczeń gazowych, tj. dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, benzenu i ozonu (wg poziomu docelowego), w kryterium ochrony zdrowia oraz w kryterium ochrony roślin.

klasy D2 – ze względu na przekroczenie poziomu celu długoterminowego wyznaczonego dla ozonu w kryterium ochrony zdrowia oraz w kryterium ochrony roślin.

klasy C – ze względu na duże zanieczyszczenie powietrza pyłem zawieszonym PM10,

klasy C – ze względu na ponadnormatywne zanieczyszczenie powietrza pyłem zawieszonym PM2.5,

klasy A – ze względu na dotrzymanie wartości odniesienia dla metali w pyle PM10 (arsen, kadm, nikiel, ołów). klasy C – ze względu na przekroczenie wartości docelowych określonych dla średniorocznego stężenia benzo(a)pirenu w pyle zawieszonym PM10.

Źródłem emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do powietrza na terenie TOF są:

zakłady przemysłowe, ruch komunikacyjny,

systemy ogrzewania zabudowy mieszkaniowej.

3.2.3. Stan wód powierzchniowych i podziemnych

Stan wód powierzchniowych ocenia się, porównując wyniki klasyfikacji stanu ekologicznego (lub potencjału ekologicznego dla wód silnie zmienionych i sztucznych) i stanu chemicznego. Stan/potencjał ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych wyznaczają elementy biologiczne, charakteryzujące występowanie w wodach różnych zespołów organizmów, wspomagane przez elementy hydromorfologiczne i elementy fizykochemiczne. Stan chemiczny określany jest na podstawie wskaźników chemicznych, które charakteryzują występowanie w wodach substancji priorytetowych i innych substancji zanieczyszczających, wymienionych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. *w sprawie sposobu klasyfikacji jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych* (Dz. U. Nr 257, poz. 1545). Stan wód jest dobry, jeśli są spełnione warunki: stan ekologiczny części wód jest co najmniej dobry (lub potencjał ekologiczny jest dobry i powyżej dobrego) i stan chemiczny jest dobry. Jeśli jeden lub obydwa warunki nie są spełnione, wówczas stan wód określa się jako zły.

Teren objęty projektem dokumentu położony jest w obrębie 22 jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP). Według informacji zawartych w *„Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły"* jedynie stan JCWP PLRW200019219899 Łęg od Murynia do ujścia został oceniony jako dobry, stan pozostałych 21 JCWP został oceniony jako zły.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzi monitoring jednolitych części wód powierzchniowych. Zestawienie otrzymanych wyników badań JCWP przedstawia poniżej zamieszczona tabela.

Tabela 4. Zestawienie tabelaryczne danych do oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych, uwzględniającej ocenę stanu wód w obszarach chronionych oraz procedurę dziedziczenia oceny – ocena za 2014 r.

Nazwa i kod ocenianej jcw	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydromorfologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych (grupa 3.1 - 3.5)	Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne (3.6)	STAN / POTENCJAL EKOLOGICZNY	STAN CHEMICZNY	Czy we wszystkich ppk MOC stwierdzono spełnienie wymagań dodatkowych? TAK/NIE/NIE DOTYCZY)	STAN
Babulówka PLRW200017219299	III	II	II	PPD	UMIARKOWANY	DOBRY	NIE	ZŁY
Trześniówka do Karolówki PLRW200017219634	II	II	II	II	DOBRY	DOBRY	TAK	DOBRY
Konieczpólka PLRW200017219839	III	II	PSD	I	UMIARKOWANY	DOBRY	NIE	ZŁY
Mokrzyszówka PLRW200017219729	I	II	II		DOBRY		TAK	
Żupawka PLRW200017219889	III	II	II	I	UMIARKOWANY	DOBRY	NIE	ZŁY
Trześniówka od Karolówki do ujścia PLRW200019219639	I	II	II		DOBRY		TAK	
Łęg od Murynia do ujścia PLRW200019219699	I	II	PPD		UMIARKOWANY	DOBRY	NIE	ZŁY
San od Rudni do ujścia PLRW200021229	III	II	II	II	UMIARKOWANY	DOBRY	NIE	ZŁY

(źródło: http://www.wios.rzeszow.pl/informator-klienta/informacje-o-srodowisku/jakosc-wod-w-rzekach/ocena-stanu-wod-powierzchniowych-w-2014-r)

Badania wykazały, iż stan tylko jednej z badanych JCWP, tj. Trześniówka do Karolówki PLRW200017219634 jest dobry. Stan pozostałych badanych JCW w granicach TOF został oceniony w 2014 r. jako zły.

Badania w zakresie stanu chemicznego wód podziemnych prowadzone są w ramach monitoringu jakości wód podziemnych, który funkcjonuje jako podsystem Państwowego Monitoringu Środowiska. Dobry stan wód oznacza stan osiągnięty przez jednolite części wód podziemnych, jeżeli zarówno stan ilościowy, jak i chemiczny jest określany jako „dobry".

Teren objęty opracowaniem usytuowany jest w obrębie JCWPd Nr 125, 126 i 127. Zgodnie z informacjami zawartymi w *„Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły"* stan ilościowy i chemiczny tych części wód podziemnych oceniono jako dobry.

Badania monitoringowe prowadzone w ramach sieci monitoringu diagnostycznego wód podziemnych w 2014 r. prowadzone były w 9 punktach pomiarowych zlokalizowanych w obrębie JCWPd Nr 126. W wymienionych punktach w 2014 r. stwierdzono występowanie wód I-IV klasy (tabela 5).

Tabela 5. Klasyfikacja JCWPd nr 126 w 2014 r.

Numer pkt	Identyfikator UE	Miejscowość	JCWPd	Charakter zwierciadła	Wskaźniki w III klasie	Wskaźniki w IV klasie	Wskaźniki w V klasie	Klasa jakości w punkcie
84	PL01G126_002	Mielec	126	swobodne		pH, TOC, Fe		IV
115	PL01G126_005	Nowa Dęba	126	swobodne		pH, Fe		III
139	PL01G126_003	Kolbuszowa	126	swobodne	O_2, Mn	As, Fe		IV
1059	PL01G126_001	Czmolas	126	swobodne	K			III
1219	PL01G126_006	Turza	126	swobodne	NO_3			III
1220	PL01G126_007	Przyszów	126	swobodne	Temp, Fe			II
1221	PL01G126_008	Stany	126	swobodne				I
1526	PL01G126_009	Jeziórko	126	napięte	Cl, Ca	pH	Mn, SO_4, Fe	V
1527	PL01G126_010	Grębów	126	napięte	O_2		Mn, Fe	IV

Symbole chemiczne:

As – arsen; Fe – żelazo; Ca – wapń; NO_2 – azotyny; TOC – węgiel organiczny; SO_4 – siarczany; K – potas; Mn – mangan; Cl – chlorki; O_2 – tlen rozpuszczony; pH – odczyn

(źródło: http://www.wios.rzeszow.pl/informator-klienta/informacje-o-srodowisku/klasyfikacja-ogolna-jakosciowe-podziemnych/)

Na jakość wód podziemnych i powierzchniowych ma wpływ przede wszystkim działalność człowieka. Głównym źródłem zanieczyszczeń wód są ścieki komunalne i przemysłowe.

Na terenie miasta Tarnobrzega zlokalizowana jest komunalna oczyszczalnia ścieków, o przepustowości 15000 m^3/d (z możliwością rozbudowy w przyszłości do 25000 m^3/d). Z oczyszczalni korzysta 47551 mieszkańców (dane GUS z 2014 r.). Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Wisła.

Na terenie Gminy Baranów Sandomierski znajduje się 3 oczyszczalnie ścieków komunalnych o łącznej przepustowości 882 m^3/d. Z oczyszczalni korzysta łącznie 4514 mieszkańców (dane GUS z 2014 r.). Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Babulówka i Mokrzyszówka.

Na terenie Gminy Gorzyce znajduje się oczyszczalnia ścieków komunalnych o przepustowości 2700 m^3/d, z oczyszczalni korzysta 10800 mieszkańców (dane GUS z 2014 r.). Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Łęg.

Na terenie Gminy Grębów znajduje się oczyszczalni ścieków komunalnych o przepustowości 1100 m^3/d. Z oczyszczalni korzysta 5800 mieszkańców (dane GUS z 2014 r.). Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest potok Miętus.

W Gminie Nowa Dębą znajduje się oczyszczalnia ścieków komunalnych o przepustowości 17 m^3/d oraz oczyszczalnia ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów o przepustowości 3500 m^3/d. Z oczyszczalni łącznie korzysta 18380 mieszkańców (dane GUS z 2014 r.). Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest rzeka Trześniówka.

Na terenach nieskanalizowanych ścieki gromadzone są w okresowo opróżnianych zbiornikach bezodpływowych.

Główne ujęcia wód podziemnych zaopatrujących mieszkańców TOF to ujęcia:

- w Baranowie Sandomierskim składające się z ośmiu studni wierconych o łącznych zasobach eksploatacyjnych – 322 m^3/h, z którego zaopatrywani są mieszkańcy gminy Baranów Sandomierski, oraz miejscowości: Chmielów, Cygany i Jadachy (gmina Nowa Dęba); w Ślęzakach (gmina Baranów Sandomierski) składające się z pięciu studni o wydajności 155 m^3/h;
- w Nowej Dębie – osiem studni wierconych o zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych wynoszących 600 m^3/h, Zakład Produkcji Wody Sp. z o.o. w Nowej Dębie zaopatruje z ujęcia miasto Nowa Dęba oraz miejscowości: Tarnowska Wola, Alfredówka, Rozalin, Osiedle Buda Stalowska; we Wrzawach (gmina Gorzyce) – cztery studnie głębinowe o wydajności 36 m^3/h w chwili obecnej nieczynne;
- w Gorzycach – siedem studni głębinowych, wydajność eksploatacyjna ujęcia wynosi 315 m^3/h, z ujęcia zaopatrywani są mieszkańcy gminy, z zasobów ujęcia korzysta „Federal-Mogul" Gorzyce S.A.;
- „Studzieniec I" i „Studzieniec II" (gmina Grębów) składające się odpowiednio z pięciu i dwudziestu dwóch studni wierconych o wydajności eksploatacyjnej 183 m^3/h i 850 m^3/h, z ujęć zaopatrywani są mieszkańcy gminy Grębów oraz miasto Tarnobrzeg;
- „Klonowe" na terenie gminy Grębów – 6 studni głębinowych o łącznych zasobach eksploatacyjnych wynoszą 185 m^3/h – zaopatrzenie mieszkańców gminy.

Dla wszystkich ww. ujęć ustanowione zostały strefy ochrony bezpośredniej. Zasięg strefy ochrony pośredniej dla ujęcia Studzieniec I określony został w rozporządzeniu Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie Nr 8/2013 z dnia 11.07.2013 r. Natomiast strefy ochronne dla ujęcia Studzieniec II określa rozporządzeniu Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie Nr 9/2013 z dnia 11.07.2013 r.

Zasięg strefy ochrony pośredniej dla ujęcia w Nowej Dębie określony został w rozporządzeniu Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie Nr 15/2012 z dnia 17.12.2012 r.

3.2.4. Stan klimatu akustycznego i pole elektromagnetyczne

Na klimat akustyczny na terenie TOF mają wpływ głównie zakłady przemysłowe oraz ruch komunikacyjny. Za hałas uznaje się dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16 000 Hz. Wskaźniki hałasu mające zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem to:

L_{DWN} - długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w dB, wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia (od godz. 6.00 do godz. 18.00), pory wieczoru (od godz. 18.00 do godz. 22.00) oraz pory nocy (od godz. 22.00 do godz. 6.00),

L_N - długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w dB, wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy (od godz. 22.00 do godz. 6.00).

Wskaźniki hałasu mające zastosowanie do ustalenia warunków kontroli korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby:

$L_{Aeq\,D}$ - równoważny poziom dźwięku A dla pory dnia (od godz. 6.00 do godz. 22.00).

$L_{Aeq\,N}$ - równoważny poziom dźwięku A dla pory nocy (od godz. 22.00 do godz. 6.00).

Standardy emisyjne określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. *w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku* (Dz. U. Nr 120, poz. 826).

Istotnymi źródłami hałasu przemysłowego stwarzającymi uciążliwości są dwie ciepłownie prowadzone przez Przedsiębiorstwo Energetyki Cieplnej Sp. z o.o. w Tarnobrzegu. Natomiast zakłady przemysłowe w obrebie Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, ze względu na lokalizację poza zabudową mieszkaniową, nie stanowią uciążliwych źródeł hałasu.

Źródłami emisji hałasu komunikacyjnego na terenie TOF, powodującymi uciążliwości jest przede wszystkim ruch tranzytowy na drodze krajowej nr 9 oraz drogach wojewódzkich nr 871 Tarnobrzeg – Stalowa Wola i nr 723 Tarnobrzeg - Sandomierz, przebiegających przez tereny zabudowy mieszkaniowej miasta oraz ruch śródmiejski w centralnych rejonach miasta Tarnobrzega.

W 2014 r. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie prowadził pomiary poziomów pól elektromagnetycznych w 45 punktach pomiarowych zlokalizowanych na terenie województwa podkarpackiego. Najbliżej granic analizowanego terenu znajdują się punkty pomiarowe w Mielcu. Zgodnie z wymogami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. *w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów* (Dz. U. Nr 192, poz. 1882) w miejscach dostępnych dla ludności wartość dopuszczalna składowej elektrycznej pola, dla częstotliwości od 3 MHz do 300 MHz i dla częstotliwości od 300 MHz do 300 GHz wynosi 7 V/m. Średnie poziomy pól elektromagnetycznych dla poszczególnych rodzajach obszarów w województwie wyniosły:

1) w centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców większej od 50 tys. (0,297 [V/m]),
2) w pozostałych miastach (0,241 [V/m]), 3) na terenach wiejskich (0,2 [V/m]).

Zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Ochrony Środowiska na potrzeby obliczenia średnich poziomów pól elektromagnetycznych w danej kategorii obszarów, w przypadku wartości mniejszych od wartości progu czułości sondy pomiarowej (<0,4 [V/m]), jako wynik przyjęto połowę wartości progu czułości sondy, to jest wartość 0,2 [V/m].

3.3. Analiza i ocena potencjalnych zmian stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektu dokumentu

W przypadku braku realizacji założeń projektu Strategii przewiduje się, że może nastąpić spowolnienie lub zahamowanie rozwoju Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego. Projekt dokumentu zakłada rozwój sfery gospodarczej, społecznej a także środowiskowoprzestrzennej. To właśnie brak działań w sferze środowiskowo-przestrzennej może mieć bardzo negatywne skutki dla środowiska naturalnego.

Brak realizacji takich kierunków działań jak: C.1.2 Poprawa czystości wód powierzchniowych i podziemnych na terenie TOF, może w konsekwencji doprowadzić do pogorszenia się jakości wód powierzchniowych i podziemnych. Działanie:

C.1.1 Zapewnienie infrastruktury do ochrony i zachowania bioróżnorodności,

C.1.1 Zapewnienie infrastruktury do ochrony i zachowania bioróżnorodności Rozpowszechnienie wiedzy na temat znaczenia bioróżnorodności i zmotywowanie społeczności do jej ochrony oraz umiejętnego wykorzystania lokalnego dziedzictwa przyrodniczego,

ma na celu głównie podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa. W tym kontekście zaniechanie realizacji ustaleń projektu dokumentu może mieć niekorzystny wpływ na środowisko przyrodnicze, gdyż w dużej mierze stan środowiska zależy od naszej wiedzy na ten temat.

Zaprzestanie działań zmierzających do rewitalizacji terenów poprzemysłowych, zwłaszcza terenów po kopalni siarki, spowolni znacznie proces przywracania środowiska przyrodniczego do dobrego stanu.

Brak realizacji działań takich jak budowa i przebudowa dróg, poprawiających funkcjonalność i przepustowość, może skutkować zwiększeniem emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza oraz zwiększeniem emisji hałasu komunikacyjnego.

Należy zaznaczyć, iż misją projektu Strategii jest ograniczenie problemów społecznych i gospodarczych zdegradowanych obszarów poprzemysłowych na terenach Tarnobrzega, Nowej Dęby, Baranowa Sandomierskiego, Grębowa i Gorzyc – gmin wchodzących w skład Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego. W związku z tym brak podjęcia uchwały w sprawie przyjęcia „Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2020" będzie skutkowało brakiem

narzędzia umożliwiającego sprawne i skuteczne zarządzenie a także pozyskanie środków finansowych.

4. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu

Problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji zamierzeń projektu dokumentu zostały szczegółowo omówione w Rozdziale pt. „Syntetyczna analiza stanu obszaru wsparcia" projektu dokumentu, zwłaszcza w strefie przestrzennej i środowiska naturalnego. W trakcie prac nad projektem Strategii szczególną uwagę zwrócono na takie problemy jak:

- niewystarczająca dostępność drogowa,
- niewystarczające pokrycie terenu TOF siecią kanalizacyjną i wynikające stąd ograniczenia rozwoju
- niedostateczne tempo regeneracji oraz budowy nowej infrastruktury związanej np. z ochroną środowiska, ochroną zdrowia,
- słabe pokrycie planami przestrzennego zagospodarowania terenów poprzemysłowych,
- niewielkie tradycje w zakresie działalności gospodarczej związanej z rekreacją i turystyką,
- nieregulowane warunki dla rozwoju energetyki odnawialnej, zagrożenia powodziowe wynikające ze zmian klimatycznych.

Głównym problemem ochrony środowiska istotnym z punktu widzenia realizacji projektu Strategii TOF jest ochrona zasobów wodnych. W analizowanym przypadku jest to szczególnie ważne ze względu na złą jakość wód powierzchniowych. Zasoby wód podziemnych wymagają szczególnej ochrony ponieważ poziom wodonośny zasilany jest głównie poprzez infiltrację opadów atmosferycznych oraz z cieków powierzchniowych. Dlatego w trakcie prac nad projektem dokumentu uwzględniono położenie części terenu TOF w granicach GZWP Nr 425. W związku z powyższym projekt dokumentu w sposób szczególny odnosi się do problemu zapewnienia odpowiedniej gospodarki wodno-ściekowej, umożliwiającej ograniczenie zrzutu ścieków do wód powierzchniowych i podziemnych.

Problem ochrony zdrowia i życia ludzi jest jednym z problemów ochrony środowiska. W związku z tym w projekcie dokumentu zwrócono uwagę m.in. problemem bezpieczeństwa na drogach oraz zwrócono uwagę na możliwość wystąpienia zagrożeń naturalnych takich jak powodzie.

Istotnym problemem jest również ochrona różnorodności biologicznej czyli zróżnicowania wszystkich żywych organizmów występujących na Ziemi m.in. w ekosystemach lądowych, morskich czy słodkowodnych, jak też w zespołach ekologicznych, których organizmy te są częścią (Konwencja o różnorodności biologicznej). Jednym z narzędzi ochrony bioróżnorodności są formy ochrony przyrody wymienione w art. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (Dz. U. 2015 r., poz. 1651). Badania w tym zakresie wskazują, iż czynnikami mającymi wpływ na różnorodność biologiczną są: nadmierna eksploatacja i niewłaściwe wykorzystanie zasobów naturalnych, zanieczyszczenia. W związku z powyższym

projekt analizowanego dokumentu zwraca uwagę na konieczność uwzględnienia położenia obszarów i obiektów objętych prawną ochroną. Należy podkreślić, iż to właśnie ze względu na rozwój gospodarczy, który może stać w sprzeczności z zasadami zrównoważonego rozwoju, została podjęta decyzja o opracowaniu projektu dokumentu. Formułując cele wymienione w projekcie Strategii w pierwszej kolejności starano się ograniczyć niekorzystny wpływ poszczególnych przedsięwzięć na cenne przyrodniczo tereny. Wiele zapisów projektu dokumentu będzie miało pozytywny oddźwięk na stan środowiska naturalnego, m.in. poprzez właściwe prowadzenie inwestycji z poszanowaniem środowiska naturalnego oraz edukację ekologiczną mieszkańców.

Obecnie duży problem z punktu widzenia ochrony środowiska stanowią niekorzystne zmiany klimatu, spowodowane głównie dużą emisją zanieczyszczeń do powietrza. Działania na rzecz zapobiegania tym niekorzystnym zmianom podejmowane są już na szczeblu międzynarodowym. Jednym ze sposobów ograniczania emisji zanieczyszczeń jest zastępowanie konwencjonalnych elektrowni przez instalacje wytwarzające energię elektryczną wykorzystujące odnawialne źródła energii, takie jak energia słoneczna. Realizacja ustaleń projektu Strategii przyczyni się do budowy instalacji fotowoltaicznych, które nie emitują szkodliwych związków. Planowane jest też zastosowanie kotłowni ekologicznych oraz przeprowadzanie termomodernizacji budynków użyteczności publicznej. Tego typu przedsięwzięcia mogą skutecznie zmniejszyć ilość emitowanych zanieczyszczeń do powietrza, w tym gazów cieplarnianych.

5. Cele ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym w zakresie ochrony środowiska, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu

Przedmiotowy projekt dokumentu uwzględnia cele ochrony środowiska określone w *„Polityce ekologicznej Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016"*. Planowane działania w obszarze ochrony środowiska wymienione w dokumencie wpisują się w priorytety w skali Unii Europejskiej i cele 6. Wspólnotowego programu działań w zakresie środowiska naturalnego. Do najważniejszych wyzwań w dziedzinie ochrony środowiska na szczeblu wspólnotowym należą:

działania na rzecz zapewnienia realizacji zasady zrównoważonego rozwoju,

przystosowanie do zmian klimatu, ochrona różnorodności biologicznej.

Zgodnie z „Polityką ekologiczną Państwa" zasady ochrony środowiska i ochrony przyrody powinny być uwzględniane w dokumentach o znaczeniu strategicznym.

Podstawowym celem ustanowionym na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym a także krajowym jest przyjęcie jako powszechnie obowiązującej zasady zrównoważonego rozwoju. Jest to taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno

współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń. Przestrzeganie zasady zrównoważonego rozwoju było priorytetem podczas prac nad projektem Strategii TOF.

Z punktu widzenia projektowanego dokumentu szczególnie ważne są cele ustanowione w Dyrektywie 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej, tzw. Ramowej Dyrektywie Wodnej (RDW). Nadrzędnym celem RDW jest osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód do 2015 roku. Transpozycja zapisów RDW do prawodawstwa polskiego nastąpiła przede wszystkim poprzez ustawę z dnia 18 lipca 2001r. *Prawo wodne* (Dz. U. 2015 r., poz. 469 z późn. zm.) wraz z jej aktami wykonawczymi. Ponadto RDW transponowana jest także do: ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. 2013 r., poz. 1232 z późn. zm.), ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. *o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków* (Dz. U. 2006 r. Nr 123, poz. 858, z późn. zm.), oraz do aktów wykonawczych tych ustaw. Zapisy RDW wprowadzają system gospodarowania wodami w podziale na obszary dorzeczy. Na terenie objętym projektem dokumentu obowiązują ustalenia zawarte w *„Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły"* (M.P. 2011 r. Nr 49, poz. 549), zgodnie z którymi celem środowiskowym w przypadku jednolitych części wód powierzchniowych jest osiągnięcie dobrego stanu/potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego wód powierzchniowych oraz utrzymanie/osiągnięcie dobrego stanu ilościowego i chemicznego jednolitej części wód podziemnych.

Ochrona różnorodności biologicznej jest priorytetem na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym. W roku 1992 podczas Szczytu Ziemi w Rio de Janeiro liderzy światowi przyjęli ogólną strategię dla „zrównoważonego rozwoju". Jednym z kluczowych porozumień przyjętych w Rio była Konwencja o różnorodności biologicznej. Głównym celem jej realizacji jest ochrona bioróżnorodności w skali globalnej oraz zrównoważone wykorzystywanie zasobów środowiskowych, a także sprawiedliwy podział korzyści czerpanych z zasobów genetycznych. Aby możliwe było osiągnięcie takich celów w ramach wspólnot europejskich przyjęta została:

Dyrektywa Ptasia - Dyrektywa 79/409/EWG Rady z dnia 2 kwietnia 1979 r. *o ochronie dziko żyjących ptaków*, która zastąpiona została nową Dyrektywą 2009/147/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 listopada 2009 r. *w sprawie ochrony dzikiego ptactwa*,

Dyrektywa Siedliskowa - Dyrektywa 92/43/EWG Rady z dnia 21 maja 1992 r. *w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory*.

Wymienione Dyrektywy przewidują stworzenie systemu obszarów stanowiących spójną funkcjonalnie sieć - Europejską Sieć Ekologiczną Natura 2000, umożliwiającą realizację spójnej polityki ochrony zasobów przyrodniczych na obszarze Unii Europejskiej, tworzoną przez wyznaczone w ramach dyrektyw: ptasiej i siedliskowej obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO). W Polsce obszary Natura 2000, zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (Dz. U. 2015 r., poz. 1651) stanowią jedną z form ochrony przyrody. Analizowany projekt dokumentu bierze pod uwagę konieczność ochrony różnorodności biologicznej m.in. poprzez odpowiednią lokalizację poszczególnych działań lub właściwą organizację prac.

Istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu są cele w zakresie zmian klimatu, określone w następujących dokumentach:

Strategia Rozwoju Energetyki Odnawialnej,

Polityka energetyczna państwa do 2030 roku.

Strategia Rozwoju Energetyki Odnawialnej przyjęta przez Radę Ministrów w 2000 r. wyznacza następujące cele: zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w bilansie paliwowo-energetycznym kraju do 7,5% - w 2010 roku oraz do 14% - w 2020 roku w strukturze zużycia nośników pierwotnych.

Głównych strategicznym celem Polityki energetycznej państwa do 2030 roku z dnia 21 grudnia 2009 r. (M. P. z 2010 r. Nr 2 poz. 11) jest promocja na rynku wewnętrznym energii elektrycznej produkowanej z odnawialnych źródeł energii i wzrost udziału odnawialnych źródeł energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 r. oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych.

Analizowany projekt dokumentu zakłada możliwość realizacji m.in. instalacji wykorzystujących energię słoneczną, przez co w sposób bezpośredni lub pośredni przyczyni się do osiągnięcia wyznaczonych celów wymienionych w wyżej przywołanych dokumentach.

Przedmiotowy projekt Strategii TOF uwzględnia cele ochrony środowiska ustanowione zarówno na szczeblu wspólnotowym jak i krajowym.

6. Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu

6.1. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi

Wśród przedsięwzięć wymienionych do realizacji w projekcie Strategii TOF możemy wyróżnić działania infrastrukturalne i nieinfrastrukturalne. Zadania nieinfrastrukturalne nie będą miały bezpośredniego wpływu na powierzchnię ziemi. Natomiast wyniku realizacji zamierzeń budowlanych może dojść do: zmiany sposobu użytkowania i zajęcia terenów, przekształcenia powierzchni terenu, przemieszczenia mas ziemnych, wydobytych w trakcie wykonywania wykopów pod poszczególne obiekty i elementy infrastruktury technicznej.

Wyżej wymienione oddziaływania mające wpływ na powierzchnię ziemi będą miały charakter oddziaływań bezpośrednich i stałych. Tego rodzaju oddziaływania wynikają bezpośrednio z charakteru zaplanowanych do realizacji zamierzeń i są niemożliwe do uniknięcia. Ich skala będzie zależała od parametrów technicznych i sposobu wykonania obiektu budowlanego lub infrastruktury. Zakłada się jednak, że bez względu na rodzaj zadania inwestycyjnego, przestrzegane będą przepisy i zasady ochrony środowiska, a także stosowane będą technologie i materiały sprzyjające środowisku.

Spośród wymienionych w projekcie dokumentu przedsięwzięć wpływ na powierzchnię ziemi mogą mieć prace związane z modernizacją i rozwojem sieci drogowej. Zasięg oddziaływania ograniczony zostanie jednak tylko do wyznaczonego pasa drogowego. Zgodnie z przekazanymi informacjami budowa nowych dróg może doprowadzić do zajęcia dodatkowych powierzchni terenu. Oddziaływania na powierzchnię ziemi wystąpią w chwili

realizacji prac związanych z budową/przebudową/modernizacją dróg. Mogą wtedy wystąpić takie oddziaływania jak: przekształcenie powierzchni ziemi, przemieszczanie mas ziemnych, czasowe zajęcie terenu pod składowiska materiałów budowlanych, wytwarzanie odpadów. Skala oddziaływań będzie zależna w dużej mierze od klasy drogi. Zagrożeniem dla jakości gleby i ziemi mogą być wody opadowo-roztopowe z powierzchni dróg. Zgodnie z wymogami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2014 r. *w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego* (Dz. U. 2014 r. poz. 1800) w przypadku odprowadzania do ziemi wód opadowo-roztopowych z terenów parkingów o powierzchni ponad 0,1 ha oraz dróg zaliczanych do kategorii dróg wojewódzkich lub powiatowych klasy G konieczne jest ich oczyszczenie do wymaganego poziomu, tj. do 100 mg/l zawiesiny ogólnej oraz do 15 mg/l węglowodorów ropopochodnych. Taki sposób postępowania z wodami opadowo-roztopowymi stanowi gwarancję, iż nie dojdzie do skażenia gleby i ziemi.

Należy zwrócić uwagę na fakt, iż w ramach projektu Strategii TOF planuje się rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej (w miejscach gdzie budowa sieci jest niemożliwa planuje się budowę przydomowych oczyszczalni). Dzięki temu zostaną zlikwidowane bezodpływowe zbiorniki na ścieki, które często ze względu na zły stan techniczny są źródłem skażenia gleby i ziemi.

Pozostałe przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w ramach Strategii TOF, m.in. polegające na zagospodarowaniu przestrzeni publicznej i terenów poprzemysłowych, nie będą miały znaczącego wpływu na powierzchnię ziemi gdyż dotyczą one już istniejących obiektów i już przekształconych terenów.

W projekcie dokumentu przewidziano realizację przedsięwzięcia polegającego na budowie ciągów pieszych i rowerowych. Jednakże ciągi te głównie zostaną poprowadzone po już istniejących drogach utwardzonych i nieutwardzonych. Biorąc pod uwagę fakt, że natężenie ruchu na tego typu szlakach nie jest znaczące to projektowane ciągi piesze i rowerowe nie będą znacząco wpływały na powierzchnię ziemi i degradację gleb.

Zagrożenie dla powierzchni ziemi i gleby stanowiły będą odpady wytwarzane na etapie realizacji oraz użytkowania obiektów wybudowanych, rozbudowanych, zmodernizowanych lub wyremontowanych zgodnie z ustaleniami projektu dokumentu. Etap realizacji poszczególnych przedsięwzięć wiązał się będzie z wytwarzaniem typowych odpadów budowlanych. Źródłem odpadów będą głównie opakowania oraz pozostałości materiałów budowlanych. Odpady biodegradowalne powstaną na skutek wycinki zieleni. Wydobyta, niezanieczyszczona gleba i ziemia, zgodnie z przepisami szczegółowymi nie będzie stanowiła odpadu. Na etapie funkcjonowania poszczególnych obiektów będzie dochodziło do powstawania różnego rodzaju odpadów, w tym również odpadów niebezpiecznych, w zależności od charakteru prowadzonej działalności. Szczegółowe zasady gospodarowania odpadami określa Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie poszczególnych Gmin TOF. Ponadto każdy podmiot wytwarzający odpady zobowiązany jest do przestrzegania zasad określonych w ustawie z dnia 14 grudnia 2012 r. *o odpadach* (Dz. U. 2013 r., poz. 21 z późn. zm.), tj. w pierwszej kolejności należy zapobiegać powstawaniu odpadów lub ograniczać ilość odpadów i ich negatywne oddziaływanie na życie i zdrowie ludzi oraz na środowisko, w tym przy wytwarzaniu

produktów, podczas i po zakończeniu ich użycia. Odpady, których powstaniu nie udało się zapobiec, w pierwszej kolejności należy poddać odzyskowi, a jeżeli nie jest to możliwe należy je unieszkodliwić. Odpady będą zatem stanowiły zagrożenie tylko i wyłącznie pod warunkiem nie przestrzegania obowiązujących w tym zakresie przepisów szczegółowych, gdy ich odzysk lub unieszkodliwianie odbywać się będzie w niewłaściwy sposób. Biorąc jednak pod uwagę system gospodarowania odpadami na terenie TOF tego typu zagrożenia są mało prawdopodobne.

Do skażenia gleb w związku z realizacją postanowień projektu Strategii TOF może dojść jedynie w przypadku zaistnienia sytuacji awaryjnych. Zgodnie z art. 3 pkt 23 ustawy z dnia 27 kwietnia 2007 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. 2013 r., poz. 1232 z późn. zm.) poważna awaria to zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem. Kwalifikacji do zakładu o zwiększonym ryzyku lub zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej dokonuje się na podstawie rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 10 października 2013 r. w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz. U. 2013 r., poz. 1479). W ramach projektu Strategii TOF nie planuje się realizacji zakładu o zwiększonym ryzyku lub zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Potencjalne zagrożenie stanowią wycieki płynów eksploatacyjnych z maszyn i urządzeń, pojazdów oraz wycieki substancji niebezpiecznych stosowanych na etapie budowy. Również w wyniku wystąpienia kolizji drogowej może dojść do wycieku transportowanych substancji niebezpiecznych. Prawdopodobieństwo wystąpienia sytuacji awaryjnych jest jednak niewielkie, przy zastosowaniu zabezpieczeń wymaganych przepisami prawa i określonych w decyzjach administracyjnych (np. stosowanie rozwiązań technologicznych uniemożliwiających rozchlapywanie lub wylanie substancji niebezpiecznych, kontrole stanu technicznego sprzętu i pojazdów, wyposażenie placu budowy w sorbenty umożliwiające neutralizację niebezpiecznych wycieków).

Żadne z przedsięwzięć zaplanowanych w ramach Strategii TOF nie będzie realizowane na terenach zagrożonych ruchami masowymi ziemi. Zgodnie z treścią projektu dokumentu jednym z projektów o charakterze komplementarnym jest stabilizacja skarpy na osiedlu Miechocin w Tarnobrzegu.

W związku z powyższym przewiduje się, że oddziaływania powstałe na skutek realizacji projektu Strategii, nie będą w sposób znacząco negatywny oddziaływać na powierzchnię ziemi oraz na jakość gleby i ziemi, a także nie spowodują przekroczenia norm określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. *w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi* (Dz. U. Nr 165, poz. 1359).

6.2. Oddziaływanie na zasoby naturalne

Żadne z zamierzeń inwestycyjnych wymienionych w analizowanym projekcie Strategii nie jest związane z eksploatacją złóż surowców naturalnych występujących na terenie Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego. W związku z tym realizacja postanowień projektu dokumentu w żaden sposób nie wpłynie na zasoby naturalne.

6.3. Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne

Wpływ na wody powierzchniowe i podziemne będą miały zadania infrastrukturalne wymienione w projekcie Strategii. Niekorzystne oddziaływania występować będą głównie na etapie budowy. Zagrożeniem dla jakości wód mogą być niewłaściwie prowadzone prace, wytwarzane odpady, sytuacje awaryjne takie jak wyciek płynów eksploatacyjnych z pojazdów. Prawdopodobieństwo wystąpienia tego typu negatywnych oddziaływań jest jednak niewielkie, przy zastosowaniu zabezpieczeń wymaganych przepisami prawa i określonych w decyzjach administracyjnych (np. stosowanie rozwiązań technologicznych uniemożliwiających rozchlapywanie lub wylanie substancji niebezpiecznych, kontrole stanu technicznego sprzętu i pojazdów, wyposażenie placu budowy w sorbenty umożliwiające neutralizację niebezpiecznych wycieków, selektywna zbiórka odpadów).

Skala oddziaływań na wody powierzchniowe i podziemne na etapie użytkowania wybudowanych, zmodernizowanych lub przebudowanych dróg oraz infrastruktury towarzyszącej nie będzie mieć istotnego znaczenia. Zgodnie z wymogami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2014 r. *w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego* (Dz. U. 2014 r. poz. 1800) wody opadowo-roztopowe z terenów parkingów o powierzchni ponad 0,1 ha oraz dróg zaliczanych do kategorii dróg wojewódzkich lub powiatowych klasy G podczyszczane będą do wymaganego poziomu, tj. do 100 mg/l zawiesiny ogólnej oraz do 15 mg/l węglowodorów ropopochodnych. Taki sposób postępowania z wodami opadowo-roztopowymi stanowi gwarancję, iż nie dojdzie do skażenia wód.

Użytkowanie planowanej sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni może mieć niekorzystny wpływ na środowisko tylko i wyłącznie w przypadku awarii polegającej na rozszczelnieniu sieci i oczyszczalni. Przewiduje się jednak, że zaistnienie tego typu sytuacji jest bardzo mało prawdopodobne. Obecnie do budowy sieci kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni stosuje się wysokiej jakości materiały, a także prowadzi się stały monitoring stanu technicznego sieci. Realizacja działania polegającego na budowie kanalizacji sanitarnej może w znacznym stopniu przyczynić się do poprawy stanu wód. Ścieki socjalno-bytowe poprzez szczelną sieć kanalizacyjną odprowadzane będą do oczyszczalni ścieków. Budowa sieci kanalizacyjnej oraz przydomowych oczyszczalni umożliwi likwidację indywidualnych zbiorników bezodpływowych do gromadzenia ścieków socjalno-bytowych, które bardzo często ze względu na zły stan techniczny są źródłem zanieczyszczeń wprowadzanych do wód. Tu należy podkreślić, iż przydomowe oczyszczalnie zostaną wybudowane tylko w miejscu gdzie ze względów technicznych nie jest możliwa budowa sieci kanalizacyjnej. Przydomowe oczyszczalnie ścieków budowane będą zgodnie z wymogami rozporządzenia Ministra

Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. *w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie* (Dz.U. 2015 r., poz. 1422). Należy podkreślić, iż w ramach projektu Strategii TOF zakłada się wyposażenie przestrzeni publicznych w sanitariaty (np. tereny nad Zalewem).

Realizacja inwestycji związanych z instalacjami wykorzystującymi odnawialne źródła energii (tj. instalacje solarne i fotowoltaiczne) oraz przedsięwzięcia polegające na termomodernizacji i zagospodarowaniu przestrzeni publicznej nie będą źródłem ścieków stanowiących zagrożenie dla wód powierzchniowych i podziemnych.

Powstałe, zmodernizowane lub wyremontowane obiekty użyteczności publicznej będą stanowić źródło typowych ścieków socjalno-bytowych. Nie przewiduje się jednak znaczącego wzrostu ilości wytwarzanych ścieków w porównaniu do stanu obecnego.

Do powstawania ścieków przemysłowych będzie dochodziło w trakcie użytkowania obiektów produkcyjnych i usługowych, powstałych na terenach poprzemysłowych poddanych rewitalizacji. Ilość i skład ścieków uzależniony będzie ściśle od rodzaju prowadzonej działalności. Tereny przeznaczone pod tego typu obiekty zostaną wyposażone w odpowiednią sieć wodno-kanalizacyjną zaspakajającą wszystkie potrzeby i umożliwiającą ograniczenie do minimum oddziaływania na wody.

Żadne z działań wymienionych w projekcie Strategii nie narusza zakazów obowiązujących w granicach GZWP Nr 425, określonych przepisami prawa oraz w dokumentach planistycznych. Żadne z zadań nie będzie realizowane w granicach ochrony bezpośredniej istniejących ujęć wody. W przypadku realizacji zadań w obrębie strefy ochrony pośredniej ujęć wody, rygorystycznie przestrzegane będą zakazy obowiązujące w tej strefie, tj.:

1. Na terenie ochrony pośredniej ujęcia wody podziemnej Studzieniec I oraz Studzieniec II – Bukie dla miasta Tarnobrzega zabrania się:
   1) wprowadzania ścieków do ziemi, z wyjątkiem wprowadzanych do rowów wód opadowych lub roztopowych spełniających wymagania określone w przepisach odrębnych;
   2) rolniczego wykorzystania ścieków;
   3) lokalizowania ferm chowu lub hodowli zwierząt;
   4) stosowania komunalnych osadów ściekowych;
   5) lokalizowania składowisk odpadów niebezpiecznych, innych niż niebezpieczne i obojętne oraz obojętnych;
   6) przechowywania lub składowania materiałów promieniotwórczych;
   7) lokalizowania magazynów lub rurociągów do transportu ropy naftowej lub produktów ropopochodnych z wyjątkiem:
      - magazynów butli oraz zbiorników przeznaczonych do magazynowania gazu płynnego wraz z rurociągami do transportu gazu,
      - zbiorników przeznaczonych do magazynowania oleju opałowego wraz z rurociągami do transportu oleju,

- zbiorników przeznaczonych do magazynowania paliw płynnych wykorzystywanych do generatorów prądotwórczych wraz z rurociągami do ich transportu;

8) lokalizowania nowych zakładów przemysłowych, których instalacje zaliczone są do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko określonych w przepisach odrębnych;
9) wydobywania kopalin oraz wykonywania odwodnień górniczych;
10) budowy zbiorników wodnych lub stawów;
11) lokalizowania cmentarzy;
12) grzebania zwłok zwierzęcych;
13) budowy torów kolejowych;
14) budowy dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych klasy G bez ujmowania oraz odprowadzania wód opadowych lub roztopowych spełniających wymagania określone w przepisach odrębnych.

2. Na terenie ochrony pośredniej ujęcia wody podziemnej dla zaopatrzenia Miasta i Gminy Nowa Dęba w miejscowości Nowa Dęba zabrania się:
   1) wprowadzania ścieków do ziemi lub wód powierzchniowych, z wyjątkiem:
      - ścieków oraz wód opadowych i roztopowych, odprowadzanych do potoku Koniecpólka za pomocą szczelnego rowu, pochodzących z oczyszczalni ścieków należącej do Zakładów Metalowych Dezamet S.A.,
      - ścieków oraz wód opadowych i roztopowych odprowadzanych do potoku Koniecpólka z Miejskiej Oczyszczalni Ścieków, ścieków odprowadzanych do ziemi pochodzących ze stacji uzdatniania wody należącej do ujęcia;
   2) lokalizowania przydomowych oczyszczalni ścieków;
   3) rolniczego wykorzystania ścieków;
   4) nawożenia gnojówką i gnojowicą;
   5) stosowania nawozów niezgodnie z zasadami określonymi w przepisach prawa wydanych na podstawie art. 22 ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. *o nawozach i nawożeniu*;
   6) stosowania środków ochrony roślin z wyjątkiem środków dopuszczonych do stosowania w strefach ochronnych ujęć wody, określonych w rejestrze środków ochrony roślin prowadzonym na podstawie art. 47 ustawy z dnia 18 grudnia 2003 r. *o ochronie roślin*;
   7) stosowania komunalnych osadów ściekowych;
   8) przechowywania lub składowania odpadów promieniotwórczych;
   9) lokalizowania składowisk odpadów komunalnych, niebezpiecznych, innych niż niebezpieczne i obojętne oraz obojętnych;
   10) magazynowania odpadów z wyjątkiem tymczasowego przetrzymywania lub gromadzenia odpadów w czasie ich zbiórki w miejscu, gdzie one są wytwarzane, przed ich transportem;
   11) lokalizowania instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów oraz rekultywacji terenu odpadami;

12) lokalizowania ferm chowu lub hodowli zwierząt;
13) lokalizowania magazynów ropy naftowej i produktów ropopochodnych, a także rurociągów dalekosiężnych do ich transportu, z wyłączeniem:
magazynów butli i zbiorników przeznaczonych do magazynowania gazu płynnego, zbiorników przeznaczonych do magazynowania oleju opałowego, zbiorników paliw płynnych wchodzących w skład stacji paliw, magazynów olejów i smarów;
14) lokalizowania nowych instalacji określonych na podstawie art. 201 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – *Prawo ochrony środowiska* z wyłączeniem obszaru Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej - Podstrefa Nowa Dęba;
15) budowy nowych obiektów typu: drogi, parkingi, tereny przemysłowe, składowe, myjnie, warsztaty i komisy samochodowe, stacje kontroli pojazdów, bazy transportowe bez ujmowania wód opadowych i roztopowych w systemy kanalizacji deszczowej zamkniętej bądź otwartej w postaci szczelnych rowów;
16) magazynowania środków wykorzystywanych do zimowego utrzymania dróg;
17) mycia pojazdów mechanicznych poza myjniami usługowymi;
18) wydobywania kopalin;
19) wykonywania wykopów ziemnych poniżej zwierciadła wody podziemnej; 20) wierceń z zastrzeżeniem punktu 23;
21) wykonywania długotrwałych odwodnień;
22) prowadzenia robót melioracyjnych, z wyjątkiem prac mających na celu konserwację rowów, cieków powierzchniowych i urządzeń wodnych zapewniających ich drożność i funkcjonalność;
23) lokalizowania nowych ujęć wód podziemnych, z wyjątkiem:
studni zastępczych lub awaryjnych w ramach zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych, studni lokalizowanych w celu remediacji zasobów wód podziemnych, ujęć wykorzystywanych do zwykłego korzystania z wód;
24) zmiany lasu na użytek rolny lub wylesienie mające na celu zmianę sposobu użytkowania terenu z wyłączeniem obszaru Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej - Podstrefa Nowa Dęba;
25) grzebania zwłok zwierzęcych oraz lokalizowania cmentarzy;
26) rozbudowy sieci wodociągowej bez prowadzonej równolegle rozbudowy sieci kanalizacyjnej.

W ramach analizowanego projektu Strategii nie planuje się budowy nowych ujęć wód podziemnych ani ujęć powierzchniowych. Projekt dokumentu nie zakłada również żadnych inwestycji powodujących zrzut znacznych ilości ścieków do wód. Biorąc jednak pod uwagę sposób gospodarowania ściekami na terenie TOF oraz prognozowany stosunkowo niewielki wzrost ilości ścieków przewiduje się, że oddziaływania związane z emisją ścieków nie będą znacząco negatywnie wpływać na stan wód. Przy czym założono tu, że gospodarowanie ściekami odbywać się będzie zgodnie z wymogami prawa w tym zakresie.

W trakcie realizacji i użytkowania obiektów zaplanowanych do realizacji w projekcie dokumentu przestrzegane będą przepisy Prawa wodnego (m.in. przestrzegania zakazu zmian stosunków wodnych), zalecenia zawarte w decyzjach administracyjnych (m.in. w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach). Stanowi to gwarancję, iż skutki realizacji projektu

Strategii TOF nie będą miały znacząco negatywnego wpływu na wody powierzchniowe i podziemne.

Zgodnie z mapą zagrożenia i ryzyka powodziowego opracowaną przez Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, część terenu objętego projektem dokumentu położona jest w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, tj.:

a) obszarami, między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału przeciwpowodziowego, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 18 ustawy *Prawo wodne*, stanowiące działki ewidencyjne,
b) obszarze, na którym prawdopodobieństwo powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (q=1%),
c) obszarze, na którym prawdopodobieństwo powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (q=10%),

Zgodnie z art. 88 l ust. 1 6a ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. *Prawo wodne* (Dz. U. 2015 r., poz. 469 z późn. zm.) na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zabrania się wykonywania robót oraz czynności utrudniających ochronę przed powodzią lub zwiększających zagrożenie powodziowe, w tym:

- wykonywania urządzeń wodnych oraz budowy innych obiektów budowlanych, z wyjątkiem dróg rowerowych,
- sadzenia drzew lub krzewów, z wyjątkiem plantacji wiklinowych na potrzeby regulacji wód oraz roślinności stanowiącej element zabudowy biologicznej dolin rzecznych lub służącej do wzmacniania brzegów, obwałowań lub odsypisk,
- zmiany ukształtowania terenu, składowania materiałów oraz wykonywania innych robót, z wyjątkiem robót związanych z regulacją lub utrzymywaniem wód oraz brzegu morskiego, budową, przebudową lub remontem drogi rowerowej, a także utrzymywaniem, odbudową, rozbudową lub przebudową wałów przeciwpowodziowych wraz z obiektami związanymi z nimi funkcjonalnie oraz czynności związanych z wyznaczeniem szlaku turystycznego lub rowerowego.

Ponadto zgodnie z art. 40 ust. 31 pkt 3 przywołanej ustawy *Prawo wodne* obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zakazuje się: lokalizowania nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, gromadzenia ścieków, odchodów zwierzęcych, środków chemicznych, a także innych materiałów, które mogą zanieczyścić wody, prowadzenia odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, w tym w szczególności ich składowania.

W trakcie prac nad projektem Strategii w sposób szczególny wzięto pod uwagę zakazy obowiązujące w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią. Zgodnie z przepisami szczegółowymi realizacja przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Strategii TOF na terenach szczególnego zagrożenia powodzią będzie możliwa po uzyskaniu decyzji wydanej przez Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie,

zwalniającej z zakazów wymienionych w art. 40 ust. 1 pkt 3 oraz art. 88 l ust. 1 pkt 1 i 3 ustawy *Prawo wodne*.

W związku z powyższym przewiduje się, że realizacja ustaleń analizowanego dokumentu nie wpłynie na zagrożenie powodziowe, a także nie utrudni ochrony przed powodzią.

6.3.1. Ocena wpływu na JCW

Zgodnie z informacjami zawartymi w *„Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły"* w granicach terenu objętego projektem dokumentu usytuowane są:

1) JCWPd Nr 125 PLGW2200125:

stan ilościowy i chemiczny – dobry,

ocena ryzyka osiągnięcia celów środowiskowych – niezagrożona, 2) JCWPd Nr 126 PLGW2200126:

stan ilościowy i chemiczny – dobry, ocena ryzyka osiągnięcia celów środowiskowych – niezagrożona, 3) JCWPd Nr 127 PLGW2200127:

stan ilościowy i chemiczny – dobry, ocena ryzyka osiągnięcia celów środowiskowych – niezagrożona.

Zgodnie z wymogami art. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej oraz art. 38e ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. *Prawo wodne*, celem środowiskowym dla jednolitych części wód podziemnych jest:

1) zapobieganie lub ograniczanie wprowadzania do nich zanieczyszczeń,
2) zapobieganie pogorszeniu oraz poprawa ich stanu,
3) ochrona i podejmowanie działań naprawczych, a także zapewnianie równowagi między poborem a zasilaniem tych wód, tak aby osiągnąć ich dobry stan.

Zatem dla wymienionej jednolitej części wód podziemnych Nr 125, 126 i 127 celem środowiskowym jest utrzymanie dobrego stanu ilościowego i chemicznego wód podziemnych.

Zgodnie z wymogami art. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej oraz art. 38d ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. *Prawo wodne*, celem środowiskowym dla sztucznych i silnie zmienionych jednolitych części wód powierzchniowych jest ochrona tych wód oraz poprawa ich potencjału ekologicznego i stanu chemicznego, tak aby osiągnąć dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny wód powierzchniowych, a także zapobieganie pogorszeniu ich potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego. Natomiast celem środowiskowym dla jednolitych części wód powierzchniowych niewyznaczonych jako sztuczne lub silnie zmienione, jest ochrona, poprawa oraz przywracanie stanu jednolitych części wód powierzchniowych, tak aby osiągnąć dobry stan tych wód, a także zapobieganie pogorszeniu ich stanu. Zgodnie z art. 38f i 38g przywołanej ustawy *Prawo wodne*, celem środowiskowym dla obszarów chronionych, jest osiągnięcie norm i celów wynikających z przepisów szczególnych, na podstawie których te obszary zostały utworzone, o ile nie zawierają one w tym zakresie odmiennych postanowień. Cele te zamieszcza się w planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza. Jeżeli dla

określonej jednolitej części wód stosuje się większą liczbę celów środowiskowych, realizuje się cel formułujący bardziej rygorystyczne wymagania. Według informacji zawartych w *„Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły"* dla obszarów chronionych funkcjonujących na obszarze dorzecza Wisły, nie zostały obecnie podwyższone cele środowiskowe, z uwagi na częstokroć wyższe wymagania w stosunku do wartości granicznych wskaźników jakości wody przyjętych jako wartości graniczne dla dobrego stanu ekologicznego bądź dla dobrego lub powyżej dobrego potencjału ekologicznego wód, niż w poszczególnych aktach prawa, regulujących sposób postępowania i wymagania co do stanu wód w obrębie obszarów chronionych. Cele środowiskowe dla JCWP usytuowanych na terenie objętym projektem dokumentu zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 6. Cele środowiskowe JCWP na terenie TOF

JCWP	Cel środowiskowy	Status	Ocena stanu	Ocena zagrożenia osiągnięcia celów (Derogacje)
PLRW20002122999 San od Rudni do ujścia	dobry potencjał wód	silnie zmieniona część wód	zły	niezagrożona
PLRW20002121999 Wisła od Wisłoki do Sanu	dobry potencjał wód	silnie zmieniona część wód	zły	zagrożona 4(4) – 3 Ze względu na zasolenie i wpływ wód pokopalnianych
PLRW200017219898 Sanna	dobry stan wód	naturalna część wód	zły	zagrożona 4(4) – 1 Sposób użytkowania zasobów wód oraz konieczność zapewnienia ochrony przed powodzią uniemożliwia likwidację zabudowy cieków i ich udrożnienie przed 2012 r.
PLRW200019219899 Łęg od Marynia do ujścia	dobry potencjał wód	silnie zmieniona część wód	dobry	niezagrożona
PLRW200017219892 Sokolniki	dobry stan wód	naturalna część wód	zły	niezagrożona
PLRW200017219894 Strug	dobry stan wód	naturalna część wód	zły	niezagrożona
PLRW200019219699 Trześniówka od Karolówki do ujścia	dobry potencjał wód	silnie zmieniona część wód	zły	zagrożona
PLRW200017219889 Osa	dobry stan wód	naturalna część wód	zły	niezagrożona
PLRW200017219874 Kanał Łęg-Klewiec	dobry stan wód	naturalna część wód	zły	niezagrożona

PLRW200017219689 Zupawka	dobry potencjał wód	silnie zmieniona część wód	zły	zagrożona
PLRW200017219669 Dąbrówka	dobry potencjał wód	silnie zmieniona część wód	zły	zagrożona
PLRW200017219636 Koniecpólka	dobry stan wód	naturalna część wód	zły	zagrożona
PLRW200017219634 Trześniówka do Karolówki	dobry potencjał wód	silnie zmieniona część wód	zły	zagrożona
PLRW200017219389 Łuczek	dobry stan wód	naturalna część wód	zły	zagrożona
PLRW200017219649 Kaczówka	dobry stan wód	naturalna część wód	zły	zagrożona
PLRW200017219299 Babulówka	dobry potencjał wód	silnie zmieniona część wód	zły	niezagrożona
PLRW200017219652 Przyrwa	dobry stan wód	naturalna część wód	zły	zagrożona
PLRW200017219729 Mokrzyszówka	dobry stan wód	naturalna część wód	zły	zagrożona
JCWP	**Cel środowiskowy**	**Status**	**Ocena stanu**	**Ocena zagrożenia osiągnięcia celów (Derogacje)**
PLRW20002621938 Piskorzeniec	dobry stan wód	naturalna część wód	zły	zagrożona 4(4) – 3 Ze względu na zasolenie i wpływ wód pokopalnianych
PLRW20002621952 Dopływ spod Sielca	dobry stan wód	naturalna część wód	zły	Zagrożona 4(4) – 3 Ze względu na zasolenie i wpływ wód pokopalnianych
PLRW200017219849 Murynia	dobry potencjał wód	silnie zmieniona część wód	zły	niezagrożona
PLRW200017219769 Miętus	dobry stan wód	naturalna część wód	zły	niezagrożona

Zidentyfikowane rodzaje oddziaływań na wody powierzchniowe i podziemne na etapie realizacji i użytkowania poszczególnych działań i przedsięwzięć wymienionych w projekcie Strategii TOF będą miały charakter oddziaływań pośrednich lub bezpośrednich, chwilowych lub stałych, jednak mało znaczących. Natomiast w perspektywie długoterminowej przewiduje się, że realizacja ustaleń projektu Strategii przyczyni się do poprawy stanu wód powierzchniowych i podziemnych. Projekt dokumentu zakłada rozwój sieci kanalizacji sanitarnej, budowę przydomowych oczyszczalni ścieków, wyposażenie przestrzeni publicznych w sanitariaty. W związku z tym przewiduje się, że realizacja ustaleń analizowanego

projektu Strategii TOF przyczyni się do osiągnięcia wyznaczonych celów środowiskowych, przyjętych dla ww. Jednolitych Części Wód.

6.4. Oddziaływanie na powietrze i warunki klimatyczne

Realizacja przedsięwzięć wymienionych w projekcie dokumentu wiązać się będzie z czasowym pogorszeniem warunków aerosanitarnych. Głównym źródłem emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych będą prowadzone prace budowlane oraz spalanie paliw w silnikach pojazdów transportowych i maszyn budowlanych. Tego typu oddziaływania będą miały charakter krótkotrwały i nie wpłyną znacząco na stan powietrza atmosferycznego.

Na etapie użytkowania wybudowanych i zmodernizowanych dróg będzie dochodziło do emisji zanieczyszczeń, powstających w wyniku spalania paliw w silnikach pojazdów. Przewiduje się, że realizacja ustaleń projektu Strategii TOF nie wpłynie znacząco na natężenie ruchu komunikacyjnego, jednak może przyczynić się do zmniejszenia emisji z tego rodzaju źródeł. Budowa i modernizacja dróg przyczyni się do usprawnienia ruchu komunikacyjnego, co będzie miało swoje przełożenie w ilości spalanego paliwa. Im mniejsze zużycie paliw w silnikach, tym mniejsza emisja zanieczyszczeń do powietrza. Należy również podkreślić, iż w ramach projektu Strategii TOF planuje się budowę rowerowych szlaków, dzięki czemu może zostać w pewnym stopniu zmniejszone natężenie ruchu samochodowego.

Planowany do realizacji lub modernizacji system wodno-kanalizacyjny nie będzie stanowił źródła emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Odnawialne źródła energii wykorzystujące energię słoneczną również nie będą powodowały emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Powstałe, zmodernizowane lub wyremontowane obiekty użyteczności publicznej również nie będą stanowić źródła znaczących ilości zanieczyszczeń do powietrza. Tu należy zauważyć, iż w ramach projektu Strategii planuje się termomodernizacje wielu tego typu obiektów oraz stosowanie ekologicznych kotłowni. Realizacja tych przedsięwzięć przyczyni się do zmniejszenia ilości zużywanych paliw wykorzystywanych przez systemy grzewcze budynków, a co za tym idzie do zmniejszenia ilości zanieczyszczeń emitowanych do powietrza.

Na etapie użytkowania zabudowy usługowej, obiektów produkcyjnych usytuowanych w granicach terenów inwestycyjnych dochodziło będzie do emisji zanieczyszczeń w wyniku spalania paliw ciekłych, stałych i gazowych w instalacjach służących do celów grzewczych oraz wykorzystywanych na potrzeby technologiczne. Do emisji zanieczyszczeń może dochodzić nie tylko w wyniku spalania paliw ale także w wyniku użytkowania różnego rodzaju instalacji wchodzących w skład linii produkcyjnych. Obowiązujące przepisy prawne nakładają na źródła emisji substancji zanieczyszczających do powietrza obowiązek dotrzymywania dopuszczalnych wartości stężeń tych substancji w powietrzu. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. *w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu* (Dz. U. 2012 r., poz. 1031), określa poziomy dopuszczalne, poziomy docelowe, poziomy celów długoterminowych dla niektórych substancji w powietrzu ze względu na ochronę zdrowia oraz ze względu na ochronę roślin. Standardy emisyjne z instalacji w zakresie wprowadzania gazów

lub pyłów do powietrza, zróżnicowane w zależności od rodzaju działalności, procesu technologicznego lub operacji technicznej normuje rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 listopada 2014 r. *w sprawie standardów emisyjnych dla niektórych rodzajów instalacji, źródeł spalania paliw oraz urządzeń spalania lub współspalania odpadów* (Dz. U. 2014 r., poz. 1546). Przewiduje się, że projekt Strategii TOF nie będzie w sposób znaczący oddziaływać na powietrze, pod warunkiem przestrzegania zapisów zawartych w projekcie dokumentu oraz przepisów prawa w zakresie ochrony powietrza.

W tym miejscu należy podkreślić, iż analizowany projekt dokumentu zakłada realizację instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii wykorzystujące energię słoneczną. Instalacje te nie będą powodowały emisji zanieczyszczeń do powietrza. Jednakże ich zastosowanie umożliwi w pewnym stopniu zastąpienie konwencjonalnej elektrowni, a co za tym idzie przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, głównie CO_2 i gazów cieplarnianych.

Na etapie realizacji poszczególnych przedsięwzięć wymienionych w projekcie dokumentu, wystąpi emisja zanieczyszczeń do powietrza pochodząca z pracy maszyn i urządzeń budowlanych spalających paliwo. Emitowane będą gazy cieplarniane (głównie CO_2 oraz tlenki azotu), które wpływają na zmiany klimatu. Jednak skala emisji nie będzie znacząca i nie będzie bezpośrednio wpływała na zwiększenie zjawiska efektu cieplarnianego. Oddziaływania występujące na etapie realizacji i mające wpływ na klimat będą miały charakter chwilowy i ustaną wraz z zakończeniem etapu budowy.

Jak wykazano powyżej użytkowanie obiektów powstałych w wyniku realizacji działań z projektu dokumentu nie będzie źródłem emisji mogącej powodować przekraczania dopuszczalnych norm. W związku z tym oceniono, iż ustalenia analizowanego projektu Strategii TOF nie przyczynią się w sposób znaczący do zmian warunków klimatycznych.

W trakcie opracowywania projektu dokumentu wzięto pod uwagę konieczność adaptacji do zmian klimatu. Jednym ze skutków zmian klimatu może być występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych typu huragany, intensywne burze itp. Zgodnie z przepisami szczegółowymi nowe obiekty, w tym obiekty infrastruktury muszą zostać posadowione na fundamentach o parametrach odpowiednio dobranych do warunków klimatycznych i gruntowo-wodnych. Muszą być tak zaprojektowane aby odporne były na wahania temperatury powietrza, intensywne opady, obciążenie silnym wiatrem oraz śniegiem. Wymagane jest wykonanie instalacji odgromowej. W związku z tym w projekcie Strategii TOF nie było konieczne umieszczanie dodatkowych zapisów regulujących te kwestie.

Jednym ze skutków zmian klimatu mogą być gwałtowne ulewy powodujące powodzie. Teren objęty projektem dokumentu usytuowany jest w znacznej części w granicach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. Zgodnie z art. 88 l ust. 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. *Prawo wodne* (Dz. U. 2015 r., poz. 469 z późn. zm.) na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zabrania się wykonywania robót oraz czynności utrudniających ochronę przed powodzią lub zwiększających zagrożenie powodziowe, w tym:

- wykonywania urządzeń wodnych oraz budowy innych obiektów budowlanych, z wyjątkiem dróg rowerowych,
- sadzenia drzew lub krzewów, z wyjątkiem plantacji wiklinowych na potrzeby regulacji wód oraz roślinności stanowiącej element zabudowy biologicznej dolin rzecznych lub służącej do wzmacniania brzegów, nhwałowań lub odsypisk,
- zmiany ukształtowania terenu, składowania materiałów oraz wykonywania innych robót, z wyjątkiem robót związanych z regulacją lub utrzymywaniem wód oraz brzegu morskiego, budową, przebudową lub remontem drogi rowerowej, a także utrzymywaniem, odbudową, rozbudową lub przebudową wałów przeciwpowodziowych wraz z obiektami związanymi z nimi funkcjonalnie oraz czynności związanych z wyznaczeniem szlaku turystycznego lub rowerowego.

Ponadto zgodnie z art. 40 ust. 31 pkt 3 przywołanej ustawy *Prawo wodne* obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zakazuje się: lnkalizowania nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, gromadzenia ścieków, odchodów zwierzęcych, środków chemicznych, a także innych materiałów, które mogą zanieczyścić wody, prowadzenia odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, w tym w szczególności ich składowania.

W projekcie Strategii TOF w sposób szczególny zwrócono uwagę na konieczność uwzględnienia położenia w obszarze zagrożonym zalaniem wodami powodziowymi. Biorąc jednak pod uwagę obowiązujące w tym zakresie przepisy prawne nie było konieczne umieszczanie w projekcie dokumentu dodatkowych zapisów regulujących te kwestie. Poszczególne przedsięwzięcia będą mogły być realizowane w granicach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią tylko pod warunkiem, że nie spowodują zagrożenia powodziowego, nie utrudnią ochrony przed powodzią a także nie spowodują złamania zakazów obwiązujących na tego typu obszarach. Zwolnienie z zakazów wynikających z art. 40 ust. 1 pkt 3 oraz art. 88 l ust. 1 pkt 1 i 3 ustawy *Prawo wodne* może nastąpić jedynie w drodze decyzji wydanej przez Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie.

W trakcie opracowywania analizowanego projektu dokumentu wzięto pod uwagę tendencje zmian klimatu w Polce. Usłonecznienie jest to czas podany w godzinach, podczas którego na określone miejsce na powierzchni terenu padają bezpośrednio promienie słoneczne. W przypadku tego parametru można zauważyć tendencję wzrostową na terenie TOF. W związku z tym, w projekcie dokumentu zaplanowano wykorzystanie wysokiego nasłonecznienia. Przewidziano realizację przedsięwzięć polegających na budowie systemów solarnych i fotowoltaicznych na budynkach mieszkalnych.

6.5. Oddziaływanie na klimat akustyczny i pole elektromagnetyczne

Praktycznie każde z działań infrastrukturalnych wymienionych w projekcie Strategii TOF będzie miało wpływ na klimat akustyczny. Na etapie realizacji źródłem emisji będą maszyny i urządzenia budowlane oraz pojazdy transportowe. Biorąc pod uwagę rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2005 r. *w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń*

używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska (Dz. U. Nr 263, poz. 2202 z późn. zm.) dopuszczalny poziom mocy akustycznej i dopuszczalny gwarantowany poziom mocy akustycznej urządzeń takich jak: koparki, ładowarki kołowe, równiarki, wynosi około 100 dB. Przedstawiony dopuszczalny poziomy mocy akustycznej obligatoryjnie nie może być przekraczany przez producentów urządzeń. Można więc przyjąć, że emisja hałasu w czasie realizacji przedsięwzięć nie będzie większa od podanej, ponieważ do zagwarantowania tych wartości jest zobowiązany producent sprzętu budowlanego.

Zaznaczyć należy, że są to wartości maksymalne, a w praktyce produkowane maszyny i urządzenia charakteryzują się o wiele korzystniejszymi parametrami akustycznymi.

Wykorzystywane na etapie realizacji poszczególnych przedsięwzięć wymienionych w projekcie dokumentu maszyny, urządzenia i pojazdy powodować będą jedynie chwilową emisję. Czas ich pracy ograniczony będzie maksymalnie do kilku godzin w ciągu dnia.

Oddziaływania akustyczne związane z etapem budowy będą miały charakter krótkotrwały i ustaną z chwilą zakończenia etapu realizacji.

Na późniejszym etapie użytkowania punktowym źródłem emisji hałasu będą poszczególne obiekty użyteczności publicznej. Przewiduje się jednak, iż nie nastąpi znacząca zmiana pogorszenia klimatu akustycznego w porównaniu do stanu obecnego. Zaplanowane działania dotyczą głównie już istniejących i użytkowanych obiektów. Tu należy podkreślić, iż termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej może podnieść izolacyjność akustyczną tych budynków.

Użytkowanie sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej nie będzie powodować znaczącej emisji hałasu. Jedynie niektóre elementy sieci, takie jak przepompownie, mogą być źródłem emisji hałasu. Tego typu urządzenia charakteryzują się niskim poziomem emisji hałasu i z tego też względu przewiduje się, że użytkowanie sieci kanalizacyjnej i wodociągowej nie spowoduje przekroczenia dopuszczalnych norm poziomu hałasu w środowisku.

Natomiast mobilnym źródłem emisji hałasu będą pojazdy poruszające się po wybudowanych i zmodernizowanych drogach. Nie przewiduje się, aby realizacja ustaleń projektu Strategii w sposób znaczący wpłynęła na zwiększenie ruchu komunikacyjnego. Przypuszcza się natomiast, iż remonty dróg przyczynią się do usprawnienia ruchu, a co za tym idzie do zmniejszenia emisji hałasu. Przewiduje się, że realizacja zadań wymienionych w projekcie Strategii przyczyni się do poprawy klimatu akustycznego na terenach usytuowanych w bezpośrednim sąsiedztwie dróg. Duże znaczenie dla miasta Tarnobrzega ma budowa drogi obwodowej. Realizacja tej inwestycji umożliwi ukierunkowanie ruchu komunikacyjnego. Zmniejszenie liczby aut w centrum miasta będzie miało swoje pozytywne skutki w postaci zmniejszenia emisji hałasu komunikacyjnego.

Na etapie użytkowania lub funkcjonowania pozostałych działań wymienionych w projekcie Strategii, tj. m.in.: szlaków pieszych i rowerowych, instalacji solarnych, przydomowych oczyszczalni ścieków, obiektów zabytkowych, turystycznych i rekreacyjnych, obiektów użyteczności publicznej, nie będzie dochodziło do emisji hałasu mogącego niekorzystnie wpłynąć na klimat akustyczny.

Obiekty produkcyjne i usługowe, powstałe w wyniku realizacji działań przewidzianych do wykonania w ramach projektu Strategii TOF również będą stanowić źródło emisji hałasu. Realizując tego typu obiekty należy wziąć pod uwagę określone przepisami prawa dopuszczalne poziomy emisji hałasu i w razie konieczności należy wprowadzić rozwiązania mające na celu ochronę klimatu akustycznego. Ze względu na zbyt ogólny charakter projektu dokumentu nie jest możliwe określenie konkretnych rozwiązań eliminujących lub ograniczających hałas. Aby były one skuteczne należy je dobrać do konkretnego rodzaju zabudowy i do rodzaju prowadzonej działalności. Możliwe jest to dopiero na etapie planowania przedsięwzięcia, w postępowaniu w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Zgodnie z obowiązującym prawem żadne przedsięwzięcie nie może powodować przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu na terenach chronionych pod względem akustycznym.

W związku z powyższym przewiduje się, że realizacja ustaleń projektu Strategii TOF nie wpłynie w sposób znaczący na pogorszenie klimatu akustycznego, pod warunkiem przestrzegania przepisów szczegółowych w tym zakresie i zastosowania odpowiednich rozwiązań chroniących klimat akustyczny.

Przypuszcza się, że w trakcie realizacji i eksploatacji przedsięwzięć powstałych w wyniku realizacji ustaleń projektu Strategii TOF stosowane będą różne urządzenia elektryczne i elektroniczne emitujące promieniowanie elektromagnetyczne. Urządzenia te wytwarzają pole elektromagnetyczne o bardzo małym natężeniu, znacznie mniejszym od maksymalnych poziomów uznawanych za bezpieczne. Wszystkie stosowane urządzenia spełniać muszą normy bezpieczeństwa, w tym te dotyczące natężenia promieniowania elektromagnetycznego. W związku z powyższym przewiduje się, że stosowane urządzenia nie spowodują przekroczenia dopuszczalnych poziomów pola elektromagnetycznego, określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. *w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów* (Dz. U. Nr 192, poz. 1883 z późn. zm.).

6.6. Oddziaływanie na rośliny, zwierzęta i różnorodność biologiczną

Oczekiwanym stanem do osiągnięcia na terenie Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego jest zintegrowana na bazie historycznej tożsamości terytorialnej społeczność mikroregionu, która dzięki przeprowadzeniu kompleksowej rewitalizacji będzie posiadała miejsca pracy i dobre warunki życia w przyjaznym otoczeniu wynikającym z troski o dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze. Spełnienie oczekiwań i założeń Strategii uwarunkowane jest przestrzeganiem europejskich standardów jakości ochrony środowiska przyrodniczego oraz ochrony dziedzictwa kulturowego. Zgodnie z koncepcją zrównoważonego rozwoju warunkiem koniecznym dla dalszego rozwoju gospodarczego TOF musi być ochrona różnorodności biologicznej oraz przedstawicieli świata flory i fauny. Ważne jest również wskazanie sposobów przywrócenia i zwiększenia bioróżnorodności na terenach gdzie doszło do obniżenia bioróżnorodności.

Działania wyznaczone w projekcie Strategii Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego w większości mają charakter neutralny, odnoszą się do działań ogólnorozwojowych w sferze

społeczno-gospodarczej, chociażby poprzez poprawę, jakości życia społeczności lokalnej poprzez włączenie społeczne oraz rozwój usług publicznych w sferze kultury, podniesienie poziomu aktywności gospodarczej poprzez uzupełnienie, modernizację i kompleksowe zintegrowanie systemów infrastruktury technicznej oraz wsparcie rozwoju przedsiębiorczości. Pozytywne oddziaływanie w sferze przyrodnio - społecznej widoczne będzie m.in. poprzez racjonalne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego w celu zachowania dobrych warunków do życia dla obecnych i przyszłych pokoleń mieszkańców Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Szczegółowa analiza dokumentu pozwala stwierdzić i sformułować ogólne wnioski dotyczące oddziaływania projektowanych zamierzeń objętych zapisami ocenianego dokumentu. Istotny wpływ ocenianego dokumentu na komponenty środowiska przyrodniczego może dotyczyć wybranych gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk.
Należy uznać, iż największym zagrożeniem zarówno dla przedstawicieli świata flory i jak i fauny będzie zabór siedlisk zajmowanych obecnie przez ww. grupy. Przy czym należy zauważyć, iż w przeważającej części dotyczy to siedlisk już przekształconych np. związanych z modernizacją i budową kanalizacji sanitarnej oraz realizacją programów budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla terenów, gdzie jest to uzasadnione w miejscowościach położonych w zlewni rzeki Trześniówki. Miejscowości, dla których dedykowany jest projekt Strategii w dużej mierze leżą w strefie oddziaływania byłego przemysłu, głównie przemysłu siarkowego. Negatywne oddziaływanie tego przemysłu na środowisko naturalne pogłębiło wieloletnie zaniedbania rozwoju infrastruktury związanej z ochroną środowiska. Negatywne skutki tych zaniedbań są odczuwalne do dnia dzisiejszego i rzutują na rozwój społeczno-gospodarczy całego obszaru funkcjonalnego. Tak jak wspomniano wyżej projekt zakłada rozwiązanie problemu zanieczyszczeń zlewni Trześniówki, która przebiega przez teren wszystkich gmin zlokalizowanych na terenie Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego, a więc działania z tego zakresu mimo lokalnego obniżenia bioróżnorodności poprzez zabór siedlisk gatunków roślin i zwierząt należy uznać za pozytywne dla podniesienia bioróżnorodności z racji poprawy jakości wód w wodach zlewni rzeki Trześniówki oraz ich najbliższym otoczeniu. Ponadto Strategia przewiduje rewitalizację zdegradowanych obszarów Gmin Tarnobrzega, Nowej Dęby, Baranowa Sandomierskiego, Grębowa i Gorzyc. Rewitalizacja w głównej mierze dotyczyć będzie terenów zdegradowanych w wyniku działalności górniczej kopalni siarki oraz byłych zakładów przemysłowych jak chociażby terenów byłych Zakładów Metalowych Dezamet w Nowej Dębie, poprzez budowę niezbędnej infrastruktury umożliwiającej ponowne prowadzenie działalności gospodarczej, rekreacyjnej, a także infrastruktury, która przyczyni się do osiągnięcia zaplanowanych efektów społecznych w postaci zmniejszenia liczby bezrobotnych. Rewitalizacja jak wspomniano wyżej w głównej mierze dotyczyć to będzie terenów zdegradowanych i zagospodarowanych gdzie poziom bioróżnorodności w wyniku przeszłych działań został znacznie obniżony, a więc należy uznać, iż działania z tego zakresu nie wpłyną w sposób istotnie negatywny na lokalną florę i faunę.

Ponadto do zidentyfikowanych odziaływań mogących mieć wpływ na siedliska gatunków roślin i zwierząt należy zaliczyć udostępnienie terenów przyrodniczo - krajobrazowych dla turystyki i rekreacji w głównej mierze dotyczyć to będzie budowy infrastruktury turystycznej i komunikacyjnej w otoczeniu Jeziora Tarnobrzeskiego. Inwestycje tego typu, mające na celu łatwiejszy dostęp do terenów przyrodniczych będą skutkowały wzrostem penetracji naturalnych siedlisk. Negatywne skutki istnienia tras komunikacyjnych są szczególnie uciążliwe dla przyrody ożywionej. Mogą spowodować zniszczenie lokalnych centrów bioróżnorodności oraz związanych z tymi siedliskami gatunków. Nie mniej jednak z zapisów ocenianego dokumentu wynika, iż w przeważającej części dotyczyć to będzie terenów zdegradowanych, byłego terenu Kopalni Machów - obecnie Jezioro Tarnobrzeskie oraz już eksplorowanych terenów bezpośrednio przyległych do rzeki Wisły.

Ponadto w trakcie analizy dokumentu zidentyfikowano możliwość wystąpienia oddziaływań mogących mieć bezpośredni wpływ na gatunki przedstawicieli świata zwierząt, a w szczególności dotyczyć to może działań z zakresu termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej. Prace termomodernizacyjne pozbawiają różne gatunki ptaków miejsc lęgowych i miejsc do odpoczynku. Często zdarza się, że remonty związane z termoizolacją budynków wykonywane są w sezonie lęgowym ptaków, co stwarza dla nich

dodatkowe zagrożenia. Rusztowania pokryte siatką lub folią uniemożliwiają ptakom swobodny dolot do gniazd. Najbardziej na to zagrożone są ptaki gatunku *jerzyk zwyczajny* *Apus apus*. W świetle opinii Ministerstwa Środowiska wysokie budynki w miastach, a w szczególności ich stropodachy, stanowią obecnie podstawowe siedlisko gniazdowania jerzyka w Polsce. Jerzyk jest ptakiem, który gniazduje w otworach lub szczelinach zlokalizowanych w górnych częściach budynków. W trakcie prac termomodernizacyjnych likwidowane są wszelkie szczeliny w ścianach, a otwory prowadzące do stropodachów zamyka się kratkami. Wiąże się to między innymi z przekonaniem, że ptaki te zanieczyszczają elewacje budynków bądź, że nanoszą duże ilości gałęzi do wnętrza stropodachów. Jest to nieprawdą, gdyż ptaki te nie są uciążliwymi sąsiadami ludzi. Większość czasu spędzają w powietrzu, gdzie wykonują wszystkie czynności fizjologiczne, a ich odchody są bardzo drobne i rozpylają się w powietrzu, prawie wcale nie brudząc ścian. Żywią się owadami, między innymi: meszkami, komarami i muchami. W przypadku budynków ze stropodachami i prowadzącymi do nich otworami oraz budynków z otworami o zbliżonym charakterze, przyjmuje się, że zawsze stanowią one przynajmniej potencjalne miejsce lęgów (a więc podlegają ochronie i zachowaniu w stanie właściwym do pełnienia swojej funkcji przyrodniczej). Dlatego otwory wentylacyjne nie mogą być zakratowane, nawet po sezonie lęgowym. W związku z powyższym w celu minimalizowania ewentualnych negatywnych oddziaływań przed rozpoczęciem prac termomodernizacyjnych zarządca budynku powinien zlecić doświadczonemu ornitologowi inwentaryzację przyrodniczą, w zakresie występowania gatunków chronionych ptaków na budynku, w celu uniknięcia płoszenia lub nieumyślnego zniszczenia schronienia jerzyka lub innych gatunków ptaków chronionych podczas prowadzonych prac na budynkach przeznaczonych do ociepleń. W sytuacji, gdy zniszczenie schronień jerzyka (czyli m.in. zamontowanie kratek w istniejących wcześniej otworach wentylacyjnych) podczas prac budowlanych jest konieczne, należy zwrócić się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie o wydanie stosownego zezwolenia. W takiej sytuacji, będzie konieczne zapewnienie temu gatunkowi zastępczych miejsc lęgowych. Wyżej wymienione

działania należy również odnieść do grupy nietoperzy, coraz liczniej zamieszkującej teren miasta.

Przeprowadzając analizę wpływu zapisów przedmiotowego dokumentu należy zauważyć i podkreślić, iż przedstawione zapisy w postaci aproksymacji działań nie pozwalają często na ich jednoznaczną ocenę i określenie wpływu zapisanych zamierzeń na poszczególne elementy fauny, flory i bioróżnorodności biologicznej. Biorąc jednak pod uwagę, że znaczna część oddziaływań niekorzystnych jest jedynie przypuszczalna i niemożliwa do jednoznacznej identyfikacji na obecnym etapie kształtowania zapisów należy uznać, że pozytywne skutki realizacji ww. dokumentu będą przeważać nad negatywnymi. Nie mniej jednak przedstawione powyżej działania, mimo, że mogą wywołać pewne zagrożenia (zwłaszcza na etapie ich realizacji) w sumie spowodują poprawę środowiska przyrodniczego Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego.

6.7. Oddziaływanie na obszary i obiekty cenne przyrodniczo, na cele i przedmiot ochrony oraz integralność obszarów Natura 2000

Oddziaływanie na krajobraz

Krajobraz to zespół różnych ekosystemów wzajemnie oddziałujących na siebie, tworzących wyodrębnioną całość strukturalną i funkcjonalną oraz zajmujących określoną powierzchnię. Krajobraz stanowi układ ekologiczny, w którym klimat, gleba, powietrze i woda umożliwiają życie ściśle określonych zespołów roślin i zwierząt. Ze względu na stopień rozwoju gospodarki wyróżnia się następujące typy krajobrazu:

- pierwotny (bez udziału działalności człowieka),
- naturalny (częściowy wpływ działalności człowieka),
- antropogeniczny (objęty gospodarką człowieka),
- zdewastowany (zniszczony przez człowieka, którego działalność spowodowała zachwianie równowagi biologicznej).

W granicach obszaru objętego przedmiotowym dokumentem nie występują tereny o krajobrazie pierwotnym. Większą część zajmują tereny o krajobrazie antropogenicznym. Na terenach zurbanizowanych dominuje typowy antropogeniczny krajobraz, znacznie przekształcony przez człowieka. Stwierdzono tu również tereny zdewastowane, gdzie została zachwiana równowaga biologiczna. Należą do nich tereny przemysłowe.

Realizacja zapisów ocenianego dokumentu będzie mieć wpływ na lokalny krajobraz. Powstaną nowe obiekty budowalne, obiekty małej architektury budowle (w tym drogi), zmieni się również kolorystyka budynków. Istotność wpływu na krajobraz zależy od szeregu czynników, których w przypadku ogólnych założeń ocenianego dokumentu nie można precyzyjnie zdefiniować. Poszczególne planowane przedsięwzięcia powinny zostać ocenione pod kątem wpływu na krajobraz dopiero na etapie projektu budowlanego ponieważ będą wtedy znane parametry oraz dokładna lokalizacja przedsięwzięć. Wprowadzenie do lokalnego

krajobrazu nowych obiektów nie powinno wpłynąć na pogorszenie walorów krajobrazowych. Większość planowanych działań dotyczy terenów już zagospodarowanych (tereny zurbanizowane, przemysłowe itp.) więc wprowadzenie nowych obiektów nie zmieni radykalnie charakteru istniejącego obecnie krajobrazu.

Oddziaływania na obszary Natura 2000

Ocena wpływu zapisów dokumentu na integralność obszarów Natura 2000

Planowane działania zawarte w omawianym dokumencie nie spowodują istotnych zmian w strukturze przyrodniczej obszarów Natura 2000. Nie dojdzie do wielkoobszarowych przekształceń w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków stanowiących przedmiot ochrony obszarów Natura 2000.

Realizacja dokumentu nie spowoduje istotnych zmian w funkcjonowaniu obszarów Natura 2000. Nie dojdzie do izolacji przestrzennej pomiędzy poszczególnymi osobnikami gatunków stanowiących przedmiot ochrony obszarów Natura 2000. Nie przewiduje się również aby realizacja któregokolwiek z planowanych przedsięwzięć spowodowała upośledzenie funkcjonowania lokalnych/regionalnych i ponadregionalnych korytarzy ekologicznych funkcjonujących w obrębie obszaru Natura 2000. W wyniku realizacji dokumentu nie przewiduje się również zmian funkcjonowania siedlisk przyrodniczych istotnych dla funkcjonowania obszarów Natura, jak również funkcjonowania siedlisk gatunków będących przedmiotami ochrony. Mając na uwadze powyższe realizacja przedmiotowego dokumentu nie wpłynie negatywnie na spójność jego czynników strukturalnych i funkcjonalnych umożliwiających uzyskanie/utrzymanie właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszary Natura 2000: Tarnobrzeska Dolina Wisły PLH180049, Enklawy Puszczy Sandomierskiej PLH180055, Dolina Dolnego Sanu PLH180020, Puszcza Sandomierska PLB180005.

Ocena wpływu zapisów dokumentu na spójność sieci Natura 2000

W wyniku realizacji zapisów ocenianego dokumentu nie pogorszy się stan zachowania przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000 oraz nie pogorszy się integralność tych obszarów. Realizacja dokumentu nie wpłynie negatywnie na kompletność zasobów przyrodniczych w sieci i zachowanie powiązań funkcjonalnych między poszczególnymi elementami sieci (czyli obszarami Natura 2000) na poziomie regionu biogeograficznego gwarantujących utrzymanie we właściwym stanie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków. Realizacja dokumentu nie spowoduje wystąpienia barier, które mogłyby spowodować pogorszenie powiązań pomiędzy obszarami Natura 2000 znajdującymi się w kontynentalnym regionie biogeograficznym. Zasięg terytorialny przedsięwzięć wskazanych w omawianym dokumencie nie obejmuje korytarzy ekologicznych oraz obszarów węzłowych, które byłyby istotne dla zachowania połączeń pomiędzy obszarami Natura 2000. Zakres dokumentu oraz skala oddziaływań generowanych jest zbyt mała, aby mogła wpłynąć na powiązania pomiędzy obszarami Natura 2000.

Biorąc pod uwagę powyższe nie przewiduje się aby realizacja zapisów ocenianego dokumentu mogła wpłynąć negatywnie na spójność sieci Natura 2000.

6.8. Oddziaływanie na ludzi i dobra materialne

Realizacja założeń projektu Strategii TOF może mieć wpływ na ludzi gdyż dojdzie do pogorszenia warunków aerosanitarnych i pogorszenia klimatu akustycznego. Oddziaływania te związane będą głównie z etapem budowy poszczególnych przedsięwzięć. Będą miały one charakter bezpośredni ale krótkoterminowy.

Zakładając, że wszystkie zrealizowane przedsięwzięcia będą eksploatowane zgodnie z wymogami prawa w zakresie ochrony środowiska, nie przewiduje się możliwości wystąpienia znaczących oddziaływań na ludzi.

Szereg działań wymienionych w projekcie Strategii ma za zadanie poprawę komfortu życia mieszkańców Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego. Są to przede wszystkim działania dotyczące sfery społecznej i gospodarczej.

Przewiduje się również, że realizacja zapisów projektu Strategii nie wpłynie w sposób znaczący na dobra materialne. Zgodnie z wymogami prawa zasięg oddziaływania przedsięwzięcia nie może przekraczać granic terenu, do którego inwestor posiada tytuł prawny. Stanowi to gwarancję, iż dobra materialne położone w otoczeniu nie stracą na wartości wskutek wystąpienia negatywnych oddziaływań.

6.9. Oddziaływanie na zabytki

Analizowany projekt Strategii TOF zakłada przeprowadzenie wielu działań w obrębie lub otoczeniu obiektów objętych ochroną. Realizacja tego typu zamierzeń wymaga uzyskania stosowanych pozwoleń, które szczegółowo określają sposoby wykonania prac, tak aby w żaden sposób nie została naruszona struktura ani charakter dóbr kultury.

Projekt Strategii TOF zakłada takie działania jak: C.2 Zachowanie i zabezpieczenie zasobów dziedzictwa kulturowego TOF. Wszystkie zaplanowane przedsięwzięcia mają na celu poprawę stanu obiektów zabytkowych zlokalizowanych na terenie miasta Tarnobrzega Gminy Grębów, Gorzyce, Baranów Sandomierski i Nowa Dęba. Można więc stwierdzić, iż realizacja ustaleń projektu Strategii TOF będzie miała pozytywny wpływ na zabytki.

7. Transgraniczne oddziaływanie

Teren w granicach Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego usytuowany jest w odległości około 100 km od granic Państwa. Jak wykazała analiza, oddziaływania związane z realizacją ustaleń projektu dokumentu będą miały charakter lokalny. W związku z tym nie przewiduje się możliwości wystąpienia oddziaływań o charakterze transgranicznym.

8. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko

Ze względu na bardzo ogólny charakter działań wymienionych w projekcie Strategii TOF, dobór odpowiednich rozwiązań minimalizujących i ograniczających negatywne oddziaływanie

będzie możliwy na etapie projektowania i realizacji poszczególnych przedsięwzięć. Do rozwiązań mogących zapobiegać lub ograniczać negatywne oddziaływania zaistniałe na skutek realizacji projektu Strategii TOF należą m.in.:

1) w zakresie ochrony powierzchni ziemi:
   wykorzystanie materiałów spełniających normy, stały
   dozór wykorzystywanego sprzętu technicznego,
   właściwie prowadzona gospodarka odpadami,
   przed rozpoczęciem prac ziemnych zebranie warstwy wierzchniej gleby (humus), a po zakończeniu prac – rozdeponowanie na powierzchni terenu,
   właściwa organizacja placu budowy,
   wyposażenie placu budowy w sorbenty umożliwiające zebranie ewentualnych wycieków,
   selektywna zbiórka odpadów i ich zagospodarowanie zgodnie w wymogami prawa,

2) w zakresie ochrony wód powierzchniowych i podziemnych:
   wykorzystanie materiałów spełniających normy,
   stosowanie najlepszych dostępnych technik, stały
   dozór wykorzystywanego sprzętu technicznego,
   właściwie prowadzona gospodarka ściekami,
   właściwie prowadzona gospodarka odpadami,
   właściwa organizacja placu budowy,
   wyposażenie placu budowy w sorbenty umożliwiające zabranie ewentualnych wycieków,
   zachowanie szczególnej ostrożności w czasie prowadzenia prac w sąsiedztwie cieków i zbiorników wodnych,
   prowadzenie prac w sposób nie powodujący zakłócenia stosunków wodnych,

3) w zakresie ochrony powietrza i klimatu:
   stały dozór wykorzystywanego sprzętu technicznego,
   stosowanie urządzeń ograniczających emisję zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza,
   propagowanie ruchu rowerowego, poprzez wyznaczenie odpowiednich ścieżek rowerowych,
   dbanie o odpowiednią przepustowość sieci komunikacyjnej,

4) w zakresie ochrony klimatu akustycznego:
   stały dozór wykorzystywanego sprzętu technicznego, stosowanie odpowiednich urządzeń o niskim poziomie emisji hałasu,
   wykonywanie prac tylko w porze dziennej,
   dbanie o odpowiednią przepustowość sieci komunikacyjnej,

5) w zakresie ochrony fauny, flory oraz obszarów i obiektów chronionych:

właściwy dobór lokalizacji poszczególnych zadań, poza terenami wrażliwymi i siedliskami gatunków będących przedmiotem ochrony obszarów Natura 2000,
wykonanie inwentaryzacji przyrodniczej pod kątem występowania chronionych gatunków roślin, zwierząt i siedlisk przyrodniczych,
prowadzenie prac poza sezonem lęgowym ptaków, prowadzenie ręcznych wykopów w sąsiedztwie systemów korzeniowych drzew, lokalizowanie zaplecza budowy poza terenami o dużych walorach przyrodniczych, stosowanie takich form i materiałów aby nowe obiekty nie zakłóciły naturalnego krajobrazu,
właściwy dobór harmonogramu prac.

Niemniej jednak do rozwiązań zapobiegających lub ograniczających negatywne oddziaływanie zawartych w projekcie Strategii TOF można zaliczyć m.in.:

realizacja sieci kanalizacji sanitarnej, w miejscach gdzie jest to niemożliwe przydomowych oczyszczalni ścieków;
modernizacja sieci wodociągowej;
usprawnienie ruchu komunikacyjnego; budowa ciągów rowerowych; zastosowanie odnawialnych źródeł energii wykorzystujących tylko energię słoneczną; wykonanie termomodernizacji budynków użyteczności publicznej; zastosowanie kotłowni ekologicznych.

Kompensacja przyrodnicza to zespół działań obejmujących w szczególności roboty budowlane, roboty ziemne, rekultywację gleby, zalesianie, zadrzewianie lub tworzenie skupień roślinności, prowadzących do przywrócenia równowagi przyrodniczej na danym terenie, wyrównania szkód dokonanych w środowisku przez realizację przedsięwzięcia i zachowanie walorów krajobrazowych. W związku z tym, że żadne ze zidentyfikowanych oddziaływań powstałych na skutek realizacji projektu Strategii TOF i nie ma znaczącego wpływu na środowisko, nie istnieje potrzeba podejmowania działań mających na celu kompensację przyrodniczą na etapie podejmowania uchwały o przyjęciu dokumentu. Nie można jednak z całą pewnością wykluczyć konieczności zastosowania kompensacji przyrodniczej na etapie realizacji poszczególnych przedsięwzięć. Zakres działań kompensacyjnych będzie można określić na etapie projektowania obiektów oraz w trakcie procedury oceny oddziaływania na środowisko.

9. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projekcie dokumentu

Przedmiotowy projekt Strategii TOF jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Wyznacza on jedynie kierunki działań. Nie dotnosi się on natomiast szczegółowo do lokalizacji

ani zakresu poszczególnych przedsięwzięć. Dlatego też nie można wskazań konkretnych rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projekcie dokumentu. Możliwe będzie to dopiero na etapie projektowania i przeprowadzania procedury oceny oddziaływania na środowisko.

Należy jednocześnie zaznaczyć, iż ustalenia analizowanego projektu dokumentu muszą być zgodne z ustaleniami zawartymi w dokumentach strategicznych wyższego szczebla. Autorzy projektu Strategii TOF musieli zatem uwzględnić cele wyznaczone na szczeblu województwa i kraju. Wariantowaniu mogły polegać jedynie sposoby osiągania wyznaczonych celów. Działania wymienione w projekcie Strategii TOF dotyczą trzech stref: gospodarczej, społecznej i środowiskowo-przestrzennej. Wyznaczone zostały one na podstawie dokładnej analizy problemów z jakimi boryka się Tarnobrzeski Obszar Funkcjonalny. Na wstępnym etapie prac nad projektem dokumentu poszczególne warianty

(strategie osiągania celów) były weryfikowane. Wybrane zostały te działania, które w najmniejszym stopniu negatywnie wpłyną na stan środowiska przyrodniczego, a które jednocześnie umożliwią osiągnięcie wyznaczonych celów.

10. Trudności wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy

Przedmiotowy projekt Strategii TOF jest dokumentem o dużym stopniu ogólności i nie wskazuje nowych czy innowacyjnych technologii mających mieć zastosowanie. Z tego względu, w trakcie sporządzania prognozy, nie napotkano żadnych trudności w ocenie wpływu projektu dokumentu na środowisko, które wynikałyby z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

11. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu

O wpływie na stan środowiska naturalnego ustaleń zawartych w projekcie „Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2020" będą świadczyć wskaźniki jakości poszczególnych komponentów środowiska. Punktem odniesienia będą wartości podane w rozdziale 3 Prognozy, dotyczące m.in. jakości wód powierzchniowych i podziemnych, ilość zebranych odpadów komunalnych, powierzchni terenów objętych ochroną, poziomów stężeń zanieczyszczeń w powietrzu atmosferycznym.

Monitoring stanu środowiska prowadzony będzie przez odpowiednie organy i instytucje.

Analizowany projekt Strategii TOF zakłada wprowadzenie systemu monitoringu i sprawozdawczości. Podmiotem odpowiedzialnym będzie komórka powołana z przedstawicieli gmin zaliczonych do bieguna wzrostu. Monitoring i sprawozdawczość będą prowadzone w porozumieniu z innymi komórkami i jednostkami organizacyjnymi oraz z pozostałymi gminami należącymi do Porozumienia, a także innymi aktorami realizującymi projekty na rzecz TOF. Osobami odpowiedzialnymi za współpracę w ramach monitoringu i sprawozdawczości są koordynatorzy poszczególnych projektów.

Z uwagi na charakter dokumentu realizacja Strategii będzie mierzona za pomocą wskaźników produktu oraz wskaźników rezultatu, przypisanych w RPO WP 2014-2020 poszczególnym priorytetom inwestycyjnym Unii Europejskiej (np. liczba osób korzystająca z sieci kanalizacyjnej).

Koordynatorzy projektów będą zobligowani do zbierania i przekazywania wskaźników monitoringu. W przypadku części wskaźników rezultatu dane będą pozyskiwane od Instytucji Zarządzającej odpowiedzialnej za zbieranie tych danych w skali województwa. Raz do roku opracowywany będzie raport z monitoringu za rok uprzedni, w którym prezentowane są uzyskane wartości wskaźników produktu oraz rezultatu. Przy czym w przypadku wskaźników rezultatu częstotliwość pomiaru nie jest jednorodna ze względu na to, że dane w ramach tego typu wskaźnika nie zawsze będą dostępne, a co za tym idzie przedstawiane w raporcie. Dodatkowo wskaźniki będą prezentowane w raporcie w sposób narastający, co pozwoli ocenić poziom realizacji wskaźników w stosunku do przyjętych wartości docelowych dla roku 2020, a także w niektórych przypadkach do roku 2018. Ponadto w raporcie zamieszczane będą informacje o czynnikach wpływających na realizację wskaźników.

12. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Zgodnie wymogami ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) „Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2020" należy do dokumentów, które wymagają przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Prognoza oddziaływania na środowisko „Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2020" (Strategia TOF) została opracowana zgodnie z wszystkimi wymogami prawa.

Ze względu na stopień ogólności projektu dokumentu możliwe było przeprowadzenie analizy jakościowej, natomiast nie było możliwe przeprowadzenie dokładnej analizy ilościowej. Przy opracowaniu niniejszej Prognozy oddziaływania na środowisko wykorzystano metodę analizy wynikowej.

Projekt Strategii obejmuje Tarnobrzeski Obszar Funkcjonalny (TOF), tj: teren miasta Tarnobrzega oraz gmin: Baranów Sandomierski, Nowa Dęba, Gorzyce i Grębów, usytuowanych w północnej części województwa podkarpackiego.

Wizja przyszłości zawarta w „Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2020" wyraża się następująco:

Oczekiwanym stanem do osiągnięcia jest zintegrowana na bazie historycznej tożsamości terytorialnej społeczność mikroregionu, która dzięki przeprowadzeniu kompleksowej rewitalizacji posiada miejsca pracy i dobre warunki życia w przyjaznym otoczeniu wynikającym z troski o dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze.

Osiągnięcie stanu wyrażonego w zapisie wizji wymagać będzie przeprowadzenia działań i osiągnięcia etapów pośrednich w optymalnie wyodrębnionych obszarach merytorycznych, tak aby w perspektywie roku 2020 osiągnąć oczekiwany i odczuwalny efekt rozwojowy.

Ze względu na konieczność przeprowadzenia wielowymiarowej aktywności prowadzącej do uzyskania kompleksowego efektu konieczne było wyodrębnienie jego składowych wyrażonych w postaci sformułowania kierunkowych celów rozwojowych.

Są one następujące:

1. Podniesienie poziomu aktywności gospodarczej poprzez uzupełnienie, modernizację i kompleksowe zintegrowanie systemów infrastruktury technicznej oraz wsparcie rozwoju przedsiębiorczości.
2. Poprawa, jakości życia społeczności lokalnej poprzez włączenie społeczne oraz rozwój usług publicznych w sferze kultury.
3. Racjonalne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego w celu zachowania dobrych warunków do życia dla obecnych i przyszłych pokoleń mieszkańców Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego.

W ramach celów rozwojowych obszary priorytetowe, które są optymalnym wyborem biorąc pod uwagę aktualną dostępność środków oraz możliwości techniczno-organizacyjne samorządów tworzących partnerstwo. Wyodrębniono następujące obszary priorytetowe:

Rewitalizacja terenów poprzemysłowych

Przedsiębiorczość

Włączenie społeczne

Kultura i dziedzictwo.

W ramach priorytetów zaplanowano zintegrowaną grupę projektów wyrażających najbardziej konkretny poziom działań Strategii.

Za wdrożenie i prowadzenie systemu monitorowania i ewaluacji odpowiedzialne będzie Forum Konsultacyjne TOF złożony z przedstawicieli samorządów tworzących partnerstwo. Zespół będzie złożony z przedstawicieli środowisk (gospodarczego, społecznego oraz samorządowego). Funkcje reprezentacyjne pełnić będzie Komitet Sterujący TOF, natomiast funkcje administracyjne oraz utrzymywanie kontaktów z Instytucją Zarządzającą RPO WP 2014-2020 będzie pełnił Wydział Rozwoju Miasta i Funduszy pomocowych Urzędu Miasta Tarnobrzega.

Monitoring procesu wdrożenia będzie prowadzony na dwóch poziomach:

na poziomie oceny rezultatu - w oparciu o wskaźniki kluczowe, na poziomie produktu - w oparciu o stopień osiągnięcia zakładanych efektów rzeczowych poszczególnych projektów zintegrowanych.

W Prognozie oddziaływania na środowisko przeanalizowano i oceniono istniejący stan poszczególnych elementów środowiska.

Teren objęty projektem dokumentu jest w obrębie mezoregionu Nizina Nadwiślańska, Równina Tarnobrzeska, Dolina Dolnego Sanu oraz Płaskowyż Kolbuszowski. Rzeźbę terenu

kształtuje głównie dolina rzeki Wisły. Na terenie miasta Tarnobrzega zlokalizowane są aktywne osuwiska. W granicach TOF występują liczne złoża surowców naturalnych, w tym złoża siarki.

Zgodnie z podziałem na jednolite części wód podziemnych (JCWPd) teren objęty opracowaniem położony jest obrębie jednostki Nr 125, 126 i 127 o dobrym stanie ilościowym i chemicznym wód.

Część terenu TOF usytuowana jest w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) Nr 425 „Dębica - Stalowa Wola - Rzeszów"., który wymaga szczególnej ochrony.

Teren TOF usytuowany jest obrębie zlewni rzeki Wisły, w obrębie 22 jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP):

PLRW20002122999 San od Rudni do ujścia
PLRW20002121999 Wisła od Wisłoki do Sanu
PLRW200017219898 Sanna
PLRW200019219899 Łęg od Murynia do ujścia
PLRW2000172198929 Sokolniki
PLRW2000172198949 Strug
PLRW200019219699 Trześniówka od Karolówki do ujścia
PLRW200017219889 Osa
PLRW200017219874 Kanał Łęg-Klewiec
PLRW200017219689 Żupawka
PLRW200017219669 Dąbrówka
PLRW2000172196369 Koniecpólka
PLRW200017219634 Trześniówka do Karolówki
PLRW2000172196389 Łuczek
PLRW200017219649 Kaczówka
PLRW200017219299 Babulówka
PLRW200017219652 Przyrwa
PLRW2000172196729 Mokrzyszówka
PLRW20002621938 Piskorzeniec
PLRW20002621952 Dopływ spod Sielca
PLRW2000172198549 Murynia
PLRW2000172198769 Miętus

Na terenie TOF występują obszary zagrożone powodzią.

Teren objęty projektem dokumentu położony jest w strefie klimatu nizin i kotlin podgórskich, która obejmuje swym zasięgiem Kotlinę Sandomierską.

Szczególnymi walorami przyrodniczymi odznacza się dolina Wisły i Sanu. W granicach TOF występują 4 obszary Natura 2000:

Tarnobrzeska Dolina Wisły PLH180049
Enklawy Puszczy Sandomierskiej PLH180055
Dolina Dolnego Sanu PLH180020
Puszcza Sandomierska PLB180005

Na podstawie dostępnych materiałów oceniono stan poszczególnych komponentów środowiska. Analiza wykazała, iż na terenie TOF nie stwierdzono przekroczeń standardów

jakości gleb i ziemi, dochodzi do przekroczenia norm stężenia niektórych substancji zanieczyszczających powietrze, stan wód powierzchniowych oceniono jako zły, natomiast stan wód podziemnych jako dobry.

W przypadku braku realizacji projektu dokumentu może dojść do pogorszenia stanu poszczególnych komponentów środowiska.

Głównym problemem ochrony środowiska istotnym z punktu widzenia realizacji projektu dokumentu jest: ochrona zasobów wodnych, ochrona bioróżnorodności oraz zmiany klimatu.

Projekt dokumentu uwzględnia cele ochrony środowiska określone w „Polityce ekologicznej Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016", które spójne są z celami wyznaczonymi na szczeblu międzynarodowym i wspólnotowym. Z punktu widzenia projektowanego dokumentu istotne są cele w zakresie ochrony wód i przeciwdziałania zmianom klimatu wyznaczone na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym.

W Prognozie oddziaływania na środowisko zidentyfikowano wszystkie możliwe oddziaływania związane z realizacją projektu dokumentu. Stwierdzono, iż żadne z oddziaływań nie będą miały znacząco negatywnego wpływu na środowisko. Nie stwierdzono także znacząco negatywnych oddziaływań na obszary chronione, w tym obszary Natura 2000, zabytki, dobra materialne i ludzi.

Realizacja projektu dokumentu nie będzie powodować oddziaływań o charakterze transgranicznym.

Do rozwiązań mających zapobiegać lub ograniczać negatywne oddziaływania zaistniałe na skutek realizacji projektu Strategii TOF należą m.in.: właściwy dobór lokalizacji przedsięwzięcia, stosowanie najlepszych dostępnych technik, materiałów, stały monitoring, uwzględnianie okresów lęgowych ptaków. Dobór odpowiednich działań łagodzących skutki realizacji zadań wymienionych w projekcie dokumentu powinien nastąpić na etapie planowania inwestycji, oraz w trakcie procedury oceny oddziaływania na środowisko, zakończonej wydaniem decyzji środowiskowej. Nie było natomiast potrzeby przedstawiania działań kompensujących straty w środowisku.

Ze względu na duży stopień ogólności projektu dokumentu nie było możliwe przedstawienie rozwiązań alternatywnych.

W trakcie opracowywania Prognozy nie napotkano problemów wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

O wpływie na stan środowiska naturalnego ustaleń zawartych w projekcie dokumentu będą świadczyć wskaźniki jakości poszczególnych komponentów środowiska. Projekt Strategii TOF zakłada prowadzenie monitoringu w oparciu o wskaźniki kluczowe oraz w oparciu o stopień osiągnięcia zakładanych efektów rzeczowych poszczególnych projektów zintegrowanych.

BIBLIOGRAFIA

Akty prawne:

1) Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. 2013 r., poz. 1232 z późn. zm.),
2) Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. *o odpadach* (Dz. U. 2013 r., poz. 21 z późn. zm.),
3) Ustawa z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. 2013 r., poz. 1235 z późn. zm.),
4) Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. *Prawo wodne* (Dz. U. 2015 r., poz. 469),
5) Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz. U. 2014 r., poz.1446 z późn. zm.),
6) Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (Dz. U. 2015 r., poz. 1651),
7) Ustawa z dnia 13 września 1996 r. *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* (Dz. U. 2013 r., poz. 1399 z późn. zm.),
8) Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. *o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków* (Dz. U. 2015 r., poz.139),
9) Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. *o ochronie gruntów rolnych i leśnych* (Dz. U. 2015 r., poz. 909 z późn. zm.),
10) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. *w sprawie rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko* (Dz. U. Nr 213 poz. 1397 z późn. zm.),
11) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2014 r. *w sprawie katalogu odpadów* (Dz. U. 2014 r., poz. 1923),
12) Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 14 stycznia 2002 r. *w sprawie określenia przeciętnych norm zużycia wody* (Dz. U. Nr 8, poz.70),
13) Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2014 r. *w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego* (Dz. U. 2014 r., poz. 1800),
14) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 października 2014 r. *w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych* (Dz. U. 2014 r., poz. 1482),
15) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 r. *w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych* (Dz. U. Nr 143, poz. 896),
16) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. *w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu* (Dz. U. 2012 r., poz. 1031),
17) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 listopada 2014 r. *w sprawie standardów emisyjnych dla niektórych instalacji, źródeł spalania paliw oraz urządzeń spalania lub współspalania odpadów* (Dz. U. 2014 r., poz. 1546 z późn. zm.),
18) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. *w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także*

kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. 2014 r., poz. 1713),

19) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. *w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku* (Dz. U. 2014 r., poz. 112),

20) Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2005 r. *w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska* (Dz. U. Nr 263, poz. 2202 z późn. zm.),

21) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. *w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków* (Dz. U. Nr 25 poz. 133 z późn. zm.),

22) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. *w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów* (Dz. U. Nr 192, poz. 1883),

23) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. *w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi* (Dz. U. Nr 165, poz. 1359),

24) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. *w sprawie ochrony gatunkowej roślin* (Dz. U. 2014 r., poz. 1409),

25) Rozporządzenie z dnia z dnia 9 października 2014 r. *w sprawie ochrony gatunkowej grzybów* (Dz. U. 2014 r., poz. 1408),

26) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. *w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt* (Dz. U. 2014 r., poz. 1348),

27) Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 10 października 2013 r. *w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej* (Dz. U. 2013 r., poz. 1479).

Wykorzystane materiały i opracowania:

1. Program Ochrony Środowiska dla Miasta Tarnobrzega na lata 2012-2015 z uwzględnieniem lat 2016-2019.
2. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Grębów na lata 2005-2015,
3. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowa Dęba na lata 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016,
4. Program Ochrony Środowiska dla gminy Gorzyce,
5. Program Ochrony Środowiska dla gminy i miasta Baranów Sandomierski,
6. Strategia Rozwoju Miasta Tarnobrzega na lata 2014-2020,
7. Strategia Rozwoju Gminy Gorzyce,
8. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Grębów na lata 2007 – 2015,
9. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Nowa Dęba na lata 2004-2013,
10. Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Baranów Sandomierski,
11. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta
12. Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły. RZGW. Warszawa 2011

13. Raport o stanie środowiska w województwie podkarpackim w 2014 r., WIOŚ w Rzeszowie
14. Raport o stanie środowiska w województwie podkarpackim w 2013 r., WIOŚ w Rzeszowie
15. Raport o stanie środowiska w województwie podkarpackim w 2012 r., WIOŚ w Rzeszowie
16. Ocena klimatu akustycznego na wybranych obszarach województwa podkarpackiego w 2008 r. WIOŚ Rzeszów
17. Mapa obszarów chronionych Głównych Zbiorników Wód Podziemnych 1 : 800 000, PIG, Warszawa 2003
18. Mapa wstępnej waloryzacji Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, 1 : 800 000, PIG, Warszawa 2003
19. Strona internetowa miasta Tarnobrzeg – www.tarnobrzeg.pl
20. Strona internetowa Gminy Baranów Sandomierski – www.baranowsandomierski.pl
21. Strona internetowa Gminy Nowa Dęba – www.nowadeba.pl
22. Strona internetowa Gminy Grębów – www.grebow.com.pl
23. Strona internetowa Gminy Gorzyce – www.gorzyce.itl.pl
24. Strona internetowa Państwowego Instytutu Geologicznego – www.pig.gov.pl,
25. Strona internetowa Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – www.imgw.pl
26. Strona internetowa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie – www.krakow.rzgw.gov.pl
27. Strona internetowa Państwowego Instytutu Hydrogeologicznego – www.psh.gov.pl
28. Strona internetowa Natura 2000 - http://natura2000.gdos.gov.pl/
29. Strona internetowa Głównego Urzędu Statystycznego – www.stat.gov.pl

Literatura:

1. Kleczkowski A.S. [red.], 1990: Mapa Głównych Zbiorników Wód Podziemnych w Polsce wymagających szczególnej ochrony, 1 : 500 000. AGH, Kraków
2. Kondracki J., 1988: Geografia fizyczna Polski, PWN, Warszawa
3. Kondracki J., 2009: Geografia regionalna Polski. PWN, Warszawa
4. Liro A. [red.], 1995: Koncepcja krajowej sieci ekologicznej ECONET-PL. IUCN Poland, Warszawa
5. Liro A. [red.] , 1998: Strategia wdrażania sieci ekologicznej ECONET - Polska, Fundacja IUCN Poland, Warszawa
6. Paczyński B. [red.], 2003: Wstępna waloryzacja Głównych Zbiorników Wód Podziemnych w aspekcie oceny wartości użytkowych zgromadzonych w nich wód, celowość i kolejność wprowadzenia zabiegów ochronnych, PIG, Warszawa
7. Paczyński B., Sadurski A., [red.] 2007: Hydrogeologia regionalna Polski. PIG Warszawa
8. Starkel L., [red.], 1999: Geografia Polski. Środowisko przyrodnicze. PWN, Warszawa
9. Wilk T., Jujka M., Krogulec J., Chylarecki P., [red.] 2010: Ostoje ptaków o znaczeniu międzynarodowym w Polsce, OTOP, Marki.

10. Kistowski M., Pchałek M., 2009: Natura 2000 w planowaniu przestrzennym – Rola korytarzy ekologicznych, Ministerstwo Środowiska, Warszawa
11. Matuszkiewicz J., 2008:, Regionalizacja geobotaniczna Polski, IGiPZ PAN, Warszawa

SPIS RYSUNKÓW:

Rys. 1. Tarnobrzeski Obszar Funkcjonalny 8
Rys. 2. Lokalizacja Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego 10
Rys. 3. Regiony fizyczno-geograficzne w obrębie TOF 19
Rys. 4. Osuwiska i tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi w granicach TOF 20
Rys. 5. Jednolite części wód podziemnych w granicach TOF 26
Rys. 6. Lokalizacja względem GZWP Nr 425 „Dębica - Stalowa Wola - Rzeszów" 27
Rys. 7. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią w granicach TOF 30
Rys. 8. Wybrane dane meteorologiczne 31

SPIS TABEL:

Tabela 1. Złoża kopalin na terenie TOF 21
Tabela 2. JCWP na terenie objętym projektem dokumentu 28
Tabela 3. Formy ochrony przyrody w granicach TOF 34
Tabela 4. Zestawienie tabelaryczne danych do oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych, uwzględniającej ocenę stanu wód w obszarach chronionych oraz procedurę dziedziczenia oceny – ocena za 2014 r. 48
Tabela 5. Klasyfikacja JCWPd nr 126 w 2014 r. 49
Tabela 6. Cele środowiskowe JCWP na terenie TOF 65

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW:

Załącznik nr 1. Uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji zawartych w Prognozie oddziaływania na środowisko
Załącznik nr 2. Oświadczenie autora prognozy oddziaływania na środowisko